

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ SE ZAMĚŘENÍM NA
POLICII ČESKÉ REPUBLIKY**

Autor:

Bc. Markéta JANOVSKÁ

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Ing. Pavel PIKOLA, Ph.D.

Praha 2017 ©

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Markéta Janovská

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Bezpečnostní opatření ve veřejné správě se zaměřením na PČR

Název anglicky

Security Measures in Public Administration with a focus on Police Czech Republic

---

Cíle práce

- seznámení s bezpečnostním systémem ČR ve veřejné správě
- zpřehlednění druhů bezpečnostních opatření Policie ČR ve veřejné správě
- zmapování souvisejících právních předpisů v oblasti veřejné správy
- zhodnocení dostatečnosti legislativní podpory prováděných bezpečnostních opatření ve veřejné správě
- opodstatněnost a efektivita bezpečnostních opatření Policie ČR a návrhy možného zefektivnění realizace těchto opatření ve veřejné správě

Metodika

- studium odborné literatury a článků
- studium internetových odkazů a právních norem
- konzultace s odborníky
- vyhodnocení získaných dat
- komparace teorie a praxe
- vlastní návrhy a opatření

Doporučený rozsah práce
60-80 stran

Klíčová slova

bezpečnostní opatření, Policie ČR, veřejná správa, právo shromažďovací, divácké násilí, sportovní akce, migrace, extremismus, shromáždění

Doporučené zdroje informací

BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, 310 stran. ISBN 9788024631509.

JIRÁSEK, Jiří. Ústavní základy organizace státu. Vyd. 1. Praha: Leges, 2013, 368 s. Student (Leges). ISBN 9788087576571.

ŠKODA, Jindřich. Zákon o policii s komentářem. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 479 s. ISBN 9788073804473.

TÓTH, Jozef. Vybrané problémy teorie a praxe velení. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, 104 s. ISBN 9788072512409.

Ústava České republiky ; Listina základních práv a svobod ; Parlament, Ústavní soud, ombudsman, ministerstva ; Antidiskriminační zákon, zákon o sbírce zákonů ; Volba prezidenta. Ostrava: Sagit, 2014. ISBN 978-80-7488-031-5.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím

ZÁMEK, David. Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 197 s. ISBN 9788073804299.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. JUDr. Pavel Pikola, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 14. 11. 2016

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 11. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 21. 03. 2017

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Bezpečnostní opatření ve veřejné správě se zaměřením na Policii České republiky“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne.....

.....

Markéta JANOVSÁ

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala JUDr. Ing. Pavlu PIKOLOVI, Ph.D., za odbornou pomoc a cenné konzultace při zpracování mé diplomové práce. Současně bych ráda poděkovala především svým rodičům za podporu a pomoc, bez které bych studium nemohla absolvovat. A své dceři Natálce tímto slibuji, že jí veškerý čas, který jsem strávila studiem, vynahradím při jejích budoucích studiích a budu stejně trpělivá, jako byla ona se mnou.

BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ SE ZAMĚŘENÍM NA POLICII ČESKÉ REPUBLIKY

Souhrn

Diplomová práce s názvem „*Bezpečnostní opatření ve veřejné správě se zaměřením na Policii České republiky*“ v teoretické části vymezuje bezpečnostní systém České republiky, vymezuje úlohu státu při zajišťování bezpečnosti a popisuje legislativu bezpečnostního systému. V další části práce jsou blíže specifikována opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti, jejíž hlavním výkonným subjektem je Policie České republiky. Následně je popsána úloha a postavení policie v oblasti bezpečnosti a současný stav kriminality v České republice.

V praktické části jsou popisovány konkrétní bezpečnostní opatření policie, metodika a oprávnění policistů při výkonu opatření. Zároveň je zde provedeno výzkumné šetření formou dotazníků s metodiky, rozhovorů s veliteli a ověření hypotéz s policisty vykonávajícími různá bezpečnostní opatření u Policie ČR. V závěrečné části je výzkumné šetření shrnuto, je zhodnocena opodstatněnost bezpečnostních opatření policie a navrženo doporučení vedoucí k zefektivnění realizace popisovaných opatření.

Klíčová slova

- bezpečnostní systém ČR
- bezpečnostní opatření
- veřejná správa
- vnitřní bezpečnost
- Policie České republiky
- bezpečnostní legislativa

SECURITY MEASURES IN PUBLIC ADMINISTRATION WITH A FOCUS ON POLICE CZECH REPUBLIC

Abstract

The theoretical part of the diploma thesis called Security Measures in the Public Service with Focus on the Police of the Czech Republic defines the Integrated Rescue System of the Czech Republic, the role of the state when ensuring security and it describes the security legislation. In the next part of the work the measures in the field of inner security, whose main executive body is the Police of the Czech Republic, are being specified more closely. It does also describe the role and position of police in the field of security and the contemporary state of criminality in the Czech Republic.

The practical part describes specific security measures of police, the methodology and police authority when performing their duties. It does also offer an enquiry in the form of questionnaires with the methodists, commanding officers and policemen. The final part offers a summary of the research; it justifies the security measures of police and proposes how to make the suggested measures more effective.

Keywords

- Integrated Rescue System
- Security measures
- Public service
- Inner security
- Police of the Czech Republic
- Security legislation

OBSAH

1 ÚVOD	12
2 CÍL PRÁCE A METODIKA	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika práce.....	15
TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE	
3 ZÁKLADNÍ VYMEZENÍ BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ	16
3.1 Bezpečnostní opatření	16
3.2 Bezpečnost	16
3.3 Bezpečnostní systém České republiky	17
3.4 Bezpečnostní politika státu	18
3.5 Bezpečnostní strategie ČR	19
3.6 Veřejná správa.....	19
3.7 Vnější a vnitřní bezpečnost	20
4 ÚLOHA STÁTU PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ BEZPEČNOSTI	22
4.1 Instituce zajišťující bezpečnost České republiky	23
4.2 Legitimita složek bezpečnostního systému z pohledu kompetencí	24
4.2.1 <i>Parlament České republiky</i>	24
4.2.2 <i>Vláda České republiky</i>	25
4.2.3 <i>Prezident České republiky</i>	25
4.2.4 <i>Ministerstva s působností pro vnitřní bezpečnost</i>	25
4.2.5 <i>Ministerstva s působností pro vnější bezpečnost</i>	25
4.2.6 <i>Další instituce</i>	26

5 HISTORICKÝ VÝVOJ BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU ČESKÉ REPUBLIKY OD ROKU 1918	27
5.1 Vznik Československa, Ústava – demokratický charakter státu.....	27
5.2. Doba nesvobody v letech 1938 – 1945	29
5.3 Období let 1945 – 1948.....	30
5.4 Období komunistické nadvlády 1948 – 1989	31
5.5 Počátky demokracie po roce 1989	34
6 LEGISLATIVA BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU	35
6.1 Postavení bezpečnostní legislativy v právním řádu České republiky	35
6.2 Legislativa v oblasti vnitřní bezpečnosti státu	36
6.2.1 Právní normy České republiky	36
6.2.2 Mezinárodní smlouvy	38
7 OPATŘENÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI	40
7.1 Pojem vnitřní bezpečnosti státu	40
7.2 Opatření státu v oblasti vnitřní bezpečnosti	40
7.3 Subjekty zajišťující vnitřní bezpečnost	41
7.4 Zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.....	43
8 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	44
8.1 Úloha a postavení Policie ČR v oblasti bezpečnosti.....	44
8.2 Úkoly Policie České republiky	44
8.3 Stav kriminality v České republice	46

VÝZKUMNÁ ČÁST PRÁCE

9 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ POLICIE ČR	49
9.1 Rozdělení bezpečnostních opatření policie.....	49
9.2 Specifikace jednotlivých druhů bezpečnostních opatření	50
9.2.1 <i>Opatření proti narušení veřejného pořádku .....</i>	<i>50</i>
9.2.2 <i>Opatření v souvislosti s bezpečností silničního provozu .....</i>	<i>54</i>
9.2.3 <i>Opatření v boji proti korupci.....</i>	<i>55</i>

9.2.4 Opatření v boji proti terorismu	56
9.2.5 Opatření v boji proti nelegální migraci.....	56
9.2.6 Opatření v boji proti organizovanému zločinu.....	57
9.2.7 Opatření v boji proti drogám	57
9.2.8 Opatření v boji proti obchodování s lidmi	58
9.2.9 Opatření v boji proti extremismu	58
9.2.10 Opatření v boji proti nelegálnímu obchodování se zbraněmi, bezpečnostním materiálem a jinými chemickými látkami	59
9.2.11 Opatření v boji proti kyberkriminalitě	59
9.2.12 Opatření v boji proti padělání	60
9.3 Spolupráce při výkonu bezpečnostních opatření	60
9.4 Oprávnění policistů při výkonu bezpečnostního opatření.....	61
9.5 Metodika výkonu bezpečnostního opatření policie	64
10 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ POLICIE ČR V PRAXI.....	66
10.1 Specifikace zkoumaného bezpečnostního opatření policie.....	66
10.2 Předmět a cíle výzkumného šetření	66
10.3 Výzkumné metody	67
10.4 Charakteristika výběrového souboru	67
10.5 Dotazník, interview, výzkumné otázky.....	68
10.6 Výstupy výzkumného šetření.....	68
10.7 Shrnutí výzkumného šetření.....	83
11. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	85
12. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	89
13. PŘÍLOHY.....	93

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obrázek 1   Velký státní znak Československa – první republika 1920
- Obrázek 2   Zabrané příhraniční oblasti Československa v roce 1938
- Obrázek 3   Státní znak Československé socialistické republiky
- Obrázek 4   Státní znak České republiky

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Dělení bezpečnosti státu

Graf 2: Dynamika vývoje kriminality v ČR v letech 2005 – 2015

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 : Počet trestných činů v ČR v roce 2015

Tabulka 2: Vývoj kriminality v ČR v letech 2005 - 2015

Tabulka 3: Struktura kriminality v roce 2015 - výběr

Tabulka 4: Dopravní nehodovost za rok 2015 v porovnání s rokem 2014 - výběr

1 ÚVOD

Diplomová práce na téma „**Bezpečnostní opatření ve veřejné správě se zaměřením na Policii České republiky**“ byla aurotčinou volbou proto, neboť je jako tisková mluvčí policie členem štábů připravujících různá bezpečnostní opatření a to jak na celostátní tak na regionální – krajské úrovni. Autorka z povzdálí nasává informace a atmosféru, ve které tato opatření vznikají, a může tak zkušeně porovnávat úroveň bezpečnostních opatření na úrovni Policejního prezidia ČR ve srovnání s opatřeními na úrovni krajských ředitelství police. Mimo to přímo připravovala podklady ke strategickým dokumentům, které vyžaduje Vláda ČR po ministerstvu vnitra, potažmo po Policii České republiky. Dalším jejím úkolem je informovat veřejnost o chystaných opatřeních policie, případných omezeních pro občany z toho vyplývajících, a často i následné zodpovídání dotazů občanů a médií k již ukončeným opatřením. Povinnost policie informovat veřejnost o své činnosti je zakotvena v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, konkrétně v ustanovení § 8a¹ a následujících, v návaznosti na naplnění ústavní zásady, že veřejná moc má být vykonávána pouze v mezích a způsobem stanoveným zákonem² a občané mají možnost kontroly dodržování naplnění této zásady. Vzhledem k tomu, že autorka není občas zcela přesvědčená, že **bezpečnostní opatření** prováděná policií **nejsou efektivní** a nenaplní cíl, pro který byla vytvořena, rozhodla se bezpečnostní opatření Policie České republiky (dále jen Policie ČR) blíže analyzovat. V žádném případě není jejím cílem kritizovat systém, ale zmapovat současný stav, popsat ho, zhodnotit, porovnat teorii a praxi a případně navrhnout opatření k zefektivnění jednotlivých opatření.

V úvodu práce bude vymezen bezpečnostní systém, bezpečnostní politika, bezpečnostní strategie České republiky a bude nastíněna úloha státu při zajišťování bezpečnosti a svrchovanosti republiky. Dále bude popsáno postavení bezpečnostní legislativy v právním řádu České republiky a proveden krátký exkurz do historie.

---

¹ **Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ust. § § 8a odst. 3** - Orgány činné v trestním řízení informují o své činnosti veřejnost poskytováním informací podle odstavce 1 veřejným sdělovacím prostředkům; poskytnutí informací odeprou z důvodů ochrany zájmů uvedených v odstavcích 1 a 2. Vyhradili si v přípravném řízení státní zástupce právo poskytnout informace o určité trestní věci, může je policejní orgán poskytnout jen s jeho předchozím souhlasem.

² **Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, čl. 2 odst. 3** - Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

Další část práce bude podrobněji věnována vnitřní bezpečnosti státu, kterou mimo jiných subjektů zajišťuje právě Policie ČR. Budou zde vymezeny úkoly policie a její postavení v oblasti vnitřní bezpečnosti. Autorka se pokusí vyspecifikovat a rozdělit bezpečnostní opatření prováděná policií, oprávnění policistů při výkonu opatření a metodiku činnosti v oblasti bezpečnostních opatření. Také by ráda porovнала teorii s praxí a k tomu by chtěla využít dotazníkové šetření u metodiků bezpečnostních opatření policie, rozhovory s veliteli uvedených akcí a zároveň bych si ráda ověřila několik svých hypotéz k uvedené problematice.

V závěru práce bude vyhodnoceno výzkumné šetření, zhodnocena opodstatněnost bezpečnostních opatření policie a případně navrženo doporučení vedoucí k zefektivnění realizace uvedených opatření.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Cílem uvedené diplomové práce je **seznámení** se s bezpečnostním systémem, bezpečnostní politikou a bezpečnostní strategií České republiky. V práci bude **přiblížena** vnější a především vnitřní politika bezpečnosti státu, jíž zajišťují orgány veřejné správy, mimo jiné právě Policie České republiky. Bude **vymezena** úloha jednotlivých orgánů veřejné správy při zajišťování bezpečnosti státu a autorka se pokusí **zpřehlednit** opatření veřejné správy, která jsou v oblasti bezpečnosti vykonávána. Ráda by také **zmapovala** nejdůležitější právní normy, kterými se oblast bezpečnosti musí řídit a respektovat je.

Dále v práci bude **vymezena** úloha a postavení Policie České republiky v bezpečnostním systému státu a provedeno **seznámení se** s aktuálním stavem kriminality v České republice. V návaznosti na kriminalitu autorka **představí** *Zprávu o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti*, která je prezentací výsledků činnosti orgánů veřejné správy v oblasti vnitřní bezpečnosti a zároveň i základním koncepčním dokumentem, který pojednává o připravovaných bezpečnostních opatřeních na budoucí období.

Ve výzkumné části práce se autorka nejprve pokusí logicky **rozdělit** bezpečnostní opatření prováděná policií, blíže je **specifikovat**, a zmapovat metodiku jejich výkonu. Dále by ráda **posoudila** metodickou a legislativní oporu výkonu bezpečnostních opatření policie a **zjistila**, zda je tato opora dostatečná pro praxi. Ráda bych také **posoudila**, zda bezpečnostní opatření konaná policií jsou vždy opodstatněná, zda jsou vykonávána efektivně a zda někdy nebývají připravována jen kvůli mediálnímu tlaku či tlaku veřejnosti, i když je předem jasné, že opatření není opodstatněné. V souvislosti s tím, i když to bude možná poměrně odvážná domněnka, by autorka ráda zjistila, zda nebývají bezpečnostní opatření ovlivňována tím, která politická strana aktuálně vládne v obci, kraji či z které politické strany je ministr vnitra. A ač policie musí být apolitická, je možné, že se v anonymním dotazování dozvíme něco zajímavého.

2.2 Metodika práce

Jelikož problematika bezpečnostních opatření v jakékoliv podobě spadá do oblasti bezpečnosti České republiky a zajištění ochrany životů, zdraví a majetkových hodnot (což jsou základní povinnosti státu³), informace a podklady do teoretické části diplomové práce bude autorka čerpat především z **platné legislativy** České republiky, z interních aktů řízení Policie ČR a **stanovisek** Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR. Studovat bude jak aktuální, tak v některých případech i předešlé znění právních předpisů, aby mohla provést srovnání. Důležitou součástí práce bude studium **konceptních dokumentů** subjektů veřejné správy, které jsou většinou dostupné na internetových stránkách jednotlivých institucí. Prostudována bude i **odborná literatura** z oblasti bezpečnostní problematiky. Pro dokreslení některých činností v praxi chce autorka využít odborných **článků** v tematicky zaměřených časopisech. Věří, že velkým přínosem pro její práci bude konzultace problematiky s kolegy z Policejního prezidia ČR, kteří buď vytváří metodiku pro bezpečnostní opatření policie, nebo přímo velí bezpečnostním opatřením na různých úrovních. Získané informace a data budou vyhodnocena, bude provedeno srovnání teorie a praxe a případně navrženo řešení pro případné zefektivnění dalších činností.

---

³ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky – článek 1

TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE

3 ZÁKLADNÍ VYMEZENÍ BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Vzhledem k tomu, že název diplomové práce je „Bezpečnostní opatření ve veřejné správě se zaměřením na Policii ČR“ je podle mne důležité, abychom si v úvodu práce vyspecifikovali důležité pojmy jako je bezpečnostní systém České republiky, bezpečnostní politika státu, bezpečnostní strategie ČR, veřejná správa, bezpečnostní opatření, vnitřní a vnější bezpečnost státu či pojem bezpečnosti jako takové.

3.1 Bezpečnostní opatření

Bezpečnostní opatření se dají v širším smyslu chápat jako ochranná opatření pro zajištění bezpečnostních požadavků kladených na systém. Mohou mít různý charakter (fyzická ochrana zařízení a informace, personální bezpečnost – kontrola pracovníků, organizační opatření, provozní předpisy, apod.)⁴. Popsat se dá i jako opatření prováděné odpovědnými subjekty k zajištění bezpečnosti. **I zajištění vnitřní a vnější bezpečnosti státu se dají chápat jako bezpečnostní opatření k zajištění ochrany obyvatel, demokratických základů republiky či její svrchovanosti a územní celistvosti.**

3.2 Bezpečnost

Obecný pojem, který též není nikde v žádné normě upraven. Za stav bezpečnosti můžeme chápat stav, kdy nejsou objekt (osoba, majetek, stát) a jeho zájmy ohroženy ani zvnějšku ani zevnitř. Pojem a definice jsou jistě značně relativní. Určitě by se dalo najít i mnoho jiných podobných definic, kterými bychom stav bezpečnosti mohli popsat.

---

⁴ dokument Odboru bezpečnostní politiky a prevence Ministerstva vnitra ČR *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. [online] Praha 2016, s. 6 – vlastní zpracování 5. 12. 2016. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>

3.3 Bezpečnostní systém České republiky

Vymezenou a legislativně ukotvenou definici toho, co je vlastně bezpečnostní systém České republiky nikde nenalezneme. Nicméně dokument Bezpečnostní strategie ČR pro rok 2015 uvádí, že institucionálním nástrojem bezpečnostní politiky státu je odpovídající bezpečnostní systém, jehož **základní funkcí je řízení a koordinace činností jednotlivých složek systému odpovědných za zajišťování bezpečnostních zájmů České republiky**⁵. K zajištění výše uvedených bezpečnostních zájmů Česká republika vytváří a rozvíjí **komplexní hierarchicky spořádaný bezpečnostní systém**, který je propojením roviny politické (vnitřní a zahraniční), vojenské, vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatel, hospodářské, finanční, legislativní, právní a sociální. Základ tohoto systému je především v legislativním vyjádření působností a vzájemných vazeb jednotlivých složek (zákonodárné, výkonné a soudní moci, územní samosprávy a právnických a fyzických osob) a jejich vazeb mimo bezpečnostní systém a ve stanovení jejich povinností. „**Struktura bezpečnostního systému zahrnuje zejména prezidenta republiky, Parlament České republiky, vládu, Bezpečnostní radu státu a její pracovní orgány, ústřední správní úřady krajské a obecní úřady, ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné sbory, záchranné a havarijní služby. Za zajišťování bezpečnosti státu a za řízení a funkčnost celého bezpečnostního systému ČR je odpovědná vláda jako vrcholný orgán výkonné moci**“⁶.

Funkční bezpečnostní systém představuje nejen nástroj pro účinné zvládnutí krizových situací vojenského i nevojenského charakteru, ale zajišťuje i prevenci a přípravu na možné krizové situace a jejich včasnou identifikaci a varování. Jednoduše lze říci, že **bezpečnostní systém propojuje vymezenou organizační strukturu a oblasti, do kterých zasahuje.**

---

⁵ Dokument Vlády ČR – *Bezpečnostní strategie ČR*. [online]. Praha 2015, s. 21 – vlastní zpracování dne 18. 9. 2016, dostupné na <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-klad/bezpecnostni-strategie-ceske-republiky-2157/>

⁶ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR – článek 67 odst. 1

Institucionální rámec zajištění bezpečnosti lze popsat přibližně následovně⁷:

- **diplomatická** a konzulární služba ČR
- **zpravodajské služby** ČR⁸
- nástroje **obrné politiky** – ozbrojené síly – Armáda ČR, Vojenské zpravodajství + další instituce státní správy a samosprávy
- **bezpečnostní sbory** – především Policie ČR, HZS ČR, obecní policie, apod.
- nástroje zajištění **kybernetické bezpečnosti** – NBÚ⁹, Národní centrum kybernetické bezpečnosti
- systém **krizového řízení** příprava obyvatelstva na mimořádné stavy

3.4 Bezpečnostní politika státu

Bezpečnostní politika státu je definována¹⁰ jako **souhrn opatření** směřujících k prevenci a eliminaci rizik a z nich vyplývajících hrozeb a k zajištění bezpečnosti, obrany a ochrany občanů a státu. Česká republika zajišťuje svou bezpečnost výkonem zahraniční, obranné, vnitřně bezpečnostní a hospodářské politiky, které jsou vzájemně soudržné, podpůrné a mají rovnocenné postavení. K úspěšnému naplnění cílů bezpečnostní politiky je nezbytné dosažení shody politické reprezentace a občanů na těchto cílech a způsobech jejich dosahování.

---

⁷ Dokument Vlády ČR – **Bezpečnostní strategie ČR**. [online]. Praha 2015, s. 23 – vlastní zpracování dne 18. 9. 2016, dostupné na <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/bezpecnostni-strategie-ceske-republiky-2157/>

⁸ Právní úprava zpravodajských služeb je v zákoně č. **153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky**, což je v základních rysech (postavení, působnost, koordinace, úkoly) zastřešující zákon pro všechny zpravodajské služby ČR, a dále jsou zde zvláštní zákony a to zákon č. **154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě** a zákon č. **289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství**. První z výše uvedených zákonů dělí zpravodajské služby následovně:

Zpravodajské služby ČR:

- Bezpečnostní informační služba (dále jen BIS)
- Úřad pro zahraniční styky a informace (dále jen ÚZSI)
- Vojenské zpravodajství (dále jen VZ)

⁹ **NBÚ** – Národní bezpečnostní úřad je dle ust. § 22 zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti pověřen výkonem státní správy v oblasti kybernetické bezpečnosti

¹⁰ Dokument Vlády ČR – **Bezpečnostní strategie ČR**. [online] Praha 2015, s. 5 – vlastní zpracování dne 18. 9. 2016. Dostupné na <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/bezpecnostni-strategie-ceske-republiky-2157/>

3.5 Bezpečnostní strategie ČR

Bezpečnostní strategie České republiky je **základním koncepčním dokumentem**¹¹ bezpečnostní politiky státu. **Identifikuje zájmy České republiky**, obecná bezpečnostní rizika a z nich vyplývající hrozby pro Českou republiku. **Definuje dlouhodobé záměry** a opatření, jejichž cílem je zajištění podmínek pro mírový vývoj a hospodářskou prosperitu České republiky a zabezpečení jejich obyvatel před vnějšími i vnitřními riziky a hrozbami. **Vychází z komplexního pojetí bezpečnosti**, jehož základním rysem je vědomí propojenosti a vzájemné závislosti roviny politické, vojenské, hospodářské a oblasti vnitřního pořádku a ochrany obyvatel. Opírá se o identifikované zájmy, jakož i o mezinárodní smluvní a politické principy a závazky České republiky. Respektuje Ústavu, Listinu základních práv a svobod a právní řád České republiky. Bezpečnostní strategie je veřejným politickým a bezpečnostním dokumentem.

3.6 Veřejná správa

Veřejnou správou se dá označit výkon činností **ve veřejném zájmu**. Tyto činnosti vykonávají úřady, které ve veřejném zájmu působí. Jak uvádějí doc. Čmejrek a ing. Kopřiva ve své publikaci *Základy veřejné správy*: „*Pojem veřejná správa označuje správní činnosti a úřady, jež uskutečňují veřejnou politiku a působí ve veřejném zájmu a to jak na ústřední úrovni, tak na úrovni regionální či místní*“¹². Popisují zde fungování veřejné správy ze dvou hledisek, z **hlediska materiálního** jako souhrn správních činností a z **hlediska formálního** jako činnost organizačních jednotek a osob, jež reprezentují veřejné zájmy. Jednou institucí vykonávající veřejnou správu je i **Policie České republiky** jakožto ozbrojený bezpečnostní sbor hájící veřejný zájem. A hájení veřejného zájmu odlišuje veřejnou správu od správy soukromé, kde subjekty sledují pouze své zájmy a cíle.

Ve vztahu k zákonodárství je veřejná správa **činností podzákonou a výkonnou**. Zákonodárství je logicky nadřazeno veřejné správě, neboť stanoví právní rámec, v němž se může veřejná správa pohybovat. Činnost veřejné správy je vázána jak právními předpisy,

---

¹¹ Dokument Vlády ČR – *Bezpečnostní strategie ČR*. [online] Praha 2015, s. 5-6 – vlastní zpracování dne 18. 9. 2016, dostupné na <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/bezpecnostni-strategie-ceske-republiky-2157/>

¹² ČMEJREK, Jaroslav a Radek KOPŘIVA, *Základy veřejné správy*, s. 6

tak **Ústavou**¹³ v **čl. 2 odst. 3** – *Státní moc slouží všem a lze jí uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon* a **Listinou základních práv a svobod**¹⁴ v čl. 2 odst. 2 – *Státní moc lze uplatňovat jen v případech a mezích stanových zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.*

3.7 Vnější a vnitřní bezpečnost

Výše uvedené pojmy nejsou legislativně zakotveny, a jako nejuvýstižnější se mi jeví pojmy, které vznikly z pera odborníků ministerstva vnitra, které využiju jako definice pojmů do mé diplomové práce.

Vnější bezpečností státu se rozumí zajištění územní celistvosti, vnější svrchovanosti a nezávislosti státu, nedotknutelnosti jeho státních hranic a ochrana jeho zastupitelských úřadů, členů diplomatického sboru a dalších občanů (zejména v případě hrozby mimořádné události v zahraničí nebo po jejím vzniku)¹⁵. Vnější bezpečnost státu lze také popsat jako stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zvnějšku a kdy je tento stát k eliminaci existujících i potenciálních vnějších hrozeb efektivně vybaven a ochoten. Hrozby mohou být vojenské nebo ekonomické povahy, mohou mít charakter migrační vlny apod. Je to také souhrn mezinárodněpolitických, ekonomických a vojenských vztahů státu s okolními státy a koalicemi, jejichž prostřednictvím prosazuje své státní zájmy¹⁶. Jednoduše řečeno vnější bezpečnost státu se soustředí na veškeré hrozby ohrožující stát zvnějšku na rozdíl od vnitřní bezpečnosti, která se soustředí především na hrozby ohrožující stát zevnitř.

Vnitřní bezpečnost státu pak v širším významu znamená zachování a zajištění vnitřních funkcí státu, ochranu jeho demokratických základů, ochranu vnitřního pořádku, bezpečnosti a zákonnosti, ochranu životů a zdraví, majetkových hodnot a životního

---

¹³ **Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.**, Ústava České republiky

¹⁴ **Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb.**, o vyhlášení **Listiny základních práv a svobod** jako součásti ústavního pořádku České republiky

¹⁵ Dokument Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR **Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek**. [online]. Praha 2005, s. 13 - vlastní zpracování 11. 11. 2016. Dostupné na: www.mvcr.cz/soubor/bezpecnost-pdf.aspx

¹⁶ Dokument Odboru bezpečnostní politiky a prevence Ministerstva vnitra ČR **Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu**. [online] Praha 2016, s. 6 – vlastní zpracování 5. 12. 2016. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>

prostředí před hrozbami majícími původ na území státu¹⁷. Vnitřní bezpečnost státu lze také definovat jako stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zevnitř a kdy je tento stát k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten. Je to rovněž souhrn vnitřních bezpečnostních podmínek, legislativních norem a opatření, kterými stát zajišťuje demokracii, ekonomickou prosperitu a bezpečnost občanů, a jimiž stanoví a prosazuje normy morálky a společenského vědomí¹⁸.

Hrozby ohrožující stát se ale dle mého názoru v současné době v určitých mezích překrývají a proto je potřeba hledisko bezpečnosti řešit a hledět na něj komplexně. Když zde zmiňujeme hranici mezi vnější a vnitřní bezpečností, měli bychom zde zmínit i členství České republiky v **Schengenském prostoru**. Jedná se o společenství států, uvnitř kterých je možné překračovat vnitřní hranici kdykoliv a bez jakýchkoliv kontrol. Chybějící hraniční kontroly jsou nahrazeny systémem opatření v jiných oblastech jako například v rámci justiční a policejní spolupráce, provozování pátracího informačního systému SIS nebo například v upravení pravidel pro překročení vnějších hranic Schengenského prostoru. Tento systém funguje již od roku 1985 a postupně se do něj připojily nejen země EU, ale i země, které nejsou členskými státy unie (Norsko, Švýcarsko, Island).

---

¹⁷ Dokument Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek*. [online]. Praha 2005 - vlastní zpracování 11. 11. 2016. Dostupné na: www.mvcr.cz/soubor/bezpecnost-pdf.aspx, s.13

¹⁸ dokument Odboru bezpečnostní politiky a prevence Ministerstva vnitra ČR *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. [online] Praha 2016, s. 6 – vlastní zpracování 5. 12. 2016. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>

4 ÚLOHA STÁTU PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ BEZPEČNOSTI

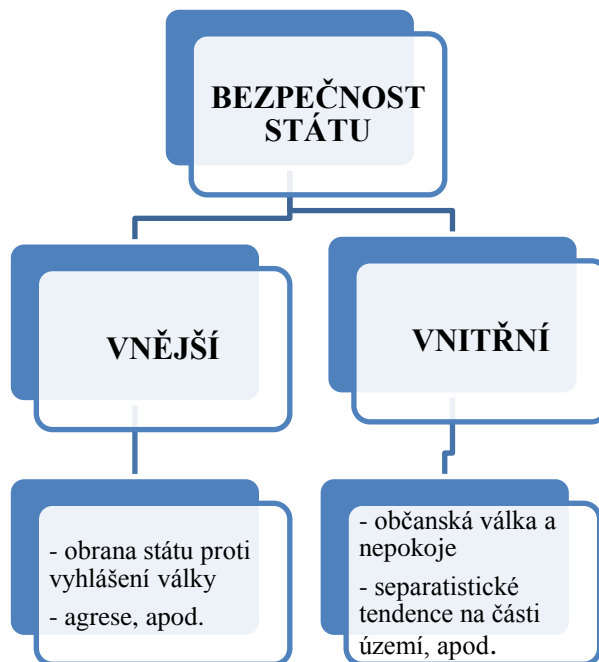
Zajišťování bezpečnosti státu je **jedna z klíčových funkcí každého státu**. Problematice bezpečnosti státu se věnuje především ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, kde je podle prvního článku tohoto zákona základní povinností státu: > **zajištění svrchovanosti a územní celistvosti ČR**

> **ochrana demokratických základů ČR**

> **ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot¹⁹**

Zajištění bezpečnosti státu souvisí se schopností státu zachovat si suverenitu jak z hlediska vnitřního, tak z hlediska vnějšího, a proto se následně dělí bezpečnost na bezpečnost vnější a vnitřní (viz graf č. 1)

Graf č. 1 - Dělení bezpečnosti státu

Zdroj: JIRÁSEK Jiří, *Ústavní základy organizace státu*, s. 351. Pozn.: Vlastní zpracování dne 15. 1. 2017

¹⁹ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky – článek 1

Vrcholným orgánem výkonné moci je **vláda**²⁰ a vrchním velitelem ozbrojených sil je **prezident** republiky²¹. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky také v ustanovení článku 9 zřizuje **Bezpečnostní radu státu**²² (dále jen BRS), která v rozsahu pověření vlády připravuje vládě návrhy opatření k zajištění bezpečnosti České republiky, tudíž je BRS koncipovaná pouze jako poradní orgán bez jakýchkoliv právně zakotvených ústavních pravomocí.

4.1 Instituce zajišťující bezpečnost České republiky

Jak uvádí článek 3 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, bezpečnost České republiky zajišťují:

> **ozbrojené síly**

> **ozbrojené bezpečnostní sbory**

> **záchranné sbory**

> **havarijní služby**²³

I státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby jsou povinny se podílet na zajištění bezpečnosti České republiky.

Ozbrojené síly jsou²⁴: > armáda
> vojenská kancelář prezidenta republiky
> hradní stráž

Bezpečnostní sbory jsou²⁵: > Policie České republiky²⁶

²⁰ **článek 67 odst. 1** ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

²¹ **článek 63 odst. 1 písm. c)** ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

²² **Bezpečnostní rada státu** – tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády. Prezident republiky má právo účastnit se BRS, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich kompetencí – výňatek z čl. 9 ústavního zák. č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

²³ **Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.**, o bezpečnosti České republiky – článek 3

²⁴ **Ozbrojené síly** – dělení – ust. § 3 odst. 2 zák. č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR

²⁵ dělení dle **JIRÁSEK Jiří**, *Ústavní základy organizace státu*, s. 353.

²⁶ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

- > Hasičský záchranný sbor České republiky²⁷
- > Celní správa České republiky²⁸
- > Vězeňská služba České republiky²⁹
- > civilní zpravodajské služby (BIS a ÚZSI)³⁰
- > Generální inspekce bezpečnostních sborů³¹

Záchranné sbory a havarijní služby, zmiňované v článku 3 odstavci prvním ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky nejsou nikde blíže specifikovány v žádné legislativní úpravě. Někdy se mohou překrývat s výše uvedenými bezpečnostními sbory a v některých případech se za tyto složky považují například různé záchranné brigády kynologů, havarijní služby energetiků atd.

4.2 Legitimita složek bezpečnostního systému z pohledu kompetencí³²

Zásadní kompetence v bezpečnostním systému České republiky mají především Parlament České republiky, vláda, prezident republiky a jednotlivá ministerstva. Následující rozdělení úkolů jednotlivých složek je komparace zákonů č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky a zákona č. 2/1969 Sb., tzv. kompetenčního zákona.

4.2.1 Parlament České republiky

- > rozhoduje o stavu ohrožení státu a o válečném stavu
- > rozhoduje o vyhlášení válečného stavu, je-li Česká republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení

²⁷ Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném systému ČR

²⁸ Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon

²⁹ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní ČR

³⁰ Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách ČR

Zákon č. 154/1994 Sb., o bezpečnostní informační službě

³¹ Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů

³² **BALABÁN Miloš, PERNICA Bohuslav, *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*, s. 73**

> rozhoduje o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jejíž je Česká republika členem

> vyslovuje souhlas s vysláním ozbrojených sil ČR mimo území ČR a s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě

4.2.2 Vláda České republiky

> vláda je vrcholným orgánem výkonné moci

> obecně zajišťuje bezpečnost ČR

> vyhlašuje nouzový stav

> navrhuje stav ohrožení státu

> rozhoduje o vyslání ozbrojených sil a o účasti ozbrojených sil

> jejím stálým pracovním orgánem je Bezpečnostní rada státu

4.2.3 Prezident České republiky

> zastupuje stát navenek

> sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy a sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy

> je vrchním velitelem ozbrojených sil

4.2.4 Ministerstva s působností pro vnitřní bezpečnost

- zejména Ministerstvo vnitra ČR

- bezpečnostní sbory

4.2.5 Ministerstva s působností pro vnější bezpečnost

- Ministerstvo zahraničních věcí ČR

- Ministerstvo obrany ČR

4.2.6 Další instituce

Současně pro vnitřní i vnější bezpečnost působí:

- Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo zahraničí ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Národní bezpečnostní úřad, Státní správa hmotných rezerv, Česká národní banka a státní podniky v působnosti ministerstev vnitra, obrany a financí.

5 HISTORICKÝ VÝVOJ BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU ČESKÉ REPUBLIKY OD ROKU 1918

Pro dokreslení toho, jaké zde bylo státní zřízení a státní systém moci před rokem 1989, bych zde ráda v krátkosti popsala historický vývoj republiky. Otázka vnější a vnitřní bezpečnosti se řešila vždy, ale v průběhu dějin se samozřejmě situace měnila a vyvíjela v závislosti na aktuální politické situaci.

5.1 Vznik Československa, Ústava – demokratický charakter státu

Dne 28. října 1918 vydal Národní výbor v Praze **zákon o zřízení samostatného Československého státu**. Následně v říjnu 1918 přijala Slovenská národní rada Deklaraci, kterou se slovenský národ přihlásil ke společnému státu. Následně byla 13. listopadu 1918 schválena **prozatímní ústava** a o den později na schůzi Národního shromáždění byla prohlášena republikánská forma československého státu a T. G. Masaryk byl zvolen prezidentem. V té době **Československou republiku tvořily** Čechy, Morava, České Slezsko, Slovensko a Podkarpatská Rus. **Hranice** republiky byly **stanoveny** různými smlouvami se sousedními státy, které byly uzavřeny v průběhu let 1919 až 1921³³. V červenci 1919 byla jmenována československá vláda a **29. února 1920** byla Národním shromážděním schválena **Ústava (příloha 1)**, která platila až do 9. května 1948.

Po vzniku Československé republiky se bezpečnost jako taková zaměřovala především na udržení územní celistvosti a následně na ochranu před „většími sousedy“, zejména Německem. Již v té době byla Československá republika součástí mezinárodních struktur a zaměřovala se především na ochranu před vnějším ohrožením³⁴.

---

³³ KREJČÍŘ, Jaroslav, Stanislav SOJÁK a Jaroslav VÍT. *Dějiny české: chronologický přehled*, s.77

³⁴ BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*, s. 70-71

**Obrázek 1: Velký státní znak Československa
– první republika 1920**

Zdroj: *Velký státní znak Československa*. [online] . Dostupný na:
<http://www.kronikar.estranky.cz/img/picture/1539/velky-znak-1920.jpg>

Pozn.: Vlastní zpracování dne 4. ledna 2017

Název Československá republika se užíval až do roku 1960, kdy vznikla ČSSR. Ústavu byla poměrně důkladně propracovaná a zjišťovala občanům řadu práv, svobod a především **zajišťovala demokratický charakter státu**. Tvořilo jí šest hlav – forma a územní rozsah republiky, státní občanství, moc zákonodárná, vládní, výkonná a soudcovská, práva občanská a ochrana menšin. Pevné demokratické základy však **oslabovaly** problémy se skladbou obyvatel Československa, neboť dle statistiky z roku 1921 žilo na území republiky přes 13 milionů obyvatel, z čehož bylo 51% Čechů, pouze 14,5% Slováků a až 23,4% Němců. Dále tvořili nezanedbatelnou část obyvatel Maďaři, Rusíni, Ukrajinci, Rusové, Židé a Poláci³⁵. Na základě této ústavy, která stanovila **vytvoření dvoukomorového parlamentu**, byly vypsány volby do Národního shromáždění a v květnu 1920 byl opětovně zvolen prezidentem T. G. Masaryk³⁶.

V Ústavě³⁷ bylo uvedeno, že moc zákonodárnou tvoří dvoukomorové Národní shromáždění. Dolní komora – Poslanecká sněmovna měla 300 členů volených na 6 let a horní komora – Senát měla 150 členů volených na 8 let. Ke schválení ústavního zákona

---

³⁵ *Dějiny země Koruny české*. s. 169

³⁶ KREJČÍŘ, Jaroslav, Stanislav SOJÁK a Jaroslav VÍT. *Dějiny české: chronologický přehled*, s.77-79

³⁷ **Zákon č. 121/1920 Sb.**, kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky

byla třeba třípětinová většina v obou komorách. Vláda rozhodovala sborově a byla odpovědná Národnímu shromáždění. Prezidenta volilo Národní shromáždění na dobu 7 let a minimální věk pro kandidaturu byl 35 let. Prezident měl široké kompetence, například jmenoval a odvolával soudce, ministry, vysokoškolské profesory, zastupoval stát navenek, sjednával a podepisoval mezinárodní smlouvy, byl vrchním velitelem branné moci, podepisoval zákony atd. Ústava ustanovila nezávislou soudní moc. **Občanům byla zajištěna rovnost, osobní a majetková svoboda**, svoboda domovní, svoboda tisku, práva na shromáždění, petiční právo, listovní tajemství, svoboda učení, svědomí, projevu mínění a zvláštní ochranu získalo i manželství. Jedna z hlav ústavy se věnuje ochraně menšin národních, náboženských a rasových. Jedinou povinností byla branná povinnost.

5.2. Doba nesvobody v letech 1938 – 1945

Novým prezidentem po abdikaci T. G. Masaryka se stal v prosinci roku 1935 **Edvard Beneš**, kterého do funkce doporučil právě Masaryk. Toto období poznamenalo několik generací, neboť se světem přehnala válečná smršť. Demokratické základy státu v srdci Evropy se otřásaly a nedokázaly ustát nápor. Bezpečnostní systém se zhroutil, neustál nápor vnějšího ohrožení, Československo bylo opuštěno svými spojenci a bylo vydáno na pospas Hitlerovu Německu. V září roku 1939 byl přijat **mnichovský diktát**³⁸. Došlo k úplné likvidaci země a v březnu 1939 byly české země začleněny do nacistické říše jako **Protektorát Čechy a Morava**.

---

³⁸ **Mnichovská dohoda** (označována také jako *Mnichovská zrada* či *Mnichovský diktát*) byla dohoda mezi Německem, Itálií, Francií a Velkou Británií o odstoupení pohraničních území Československa Německu. Byla dojednána 29. září 1938 v Mnichově (ve všech jazykových verzích pak byla podepsána po půlnoci, tj. 30. září 1938).^[1] Zástupci čtyř zemí – Neville Chamberlain (Velká Británie), Édouard Daladier (Francie), Adolf Hitler (Německo) a Benito Mussolini (Itálie) – se dohodli, že Československo musí do 10. října postoupit pohraniční území obývané Němci (Sudety) Německu. Zástupci československé strany byli přítomni, ale k jednání samotnému nebyli přizváni.

Zdroj: Mnichovská dohoda. [online] Dostupné na: https://cs.wikipedia.org/wiki/Mnichovsk%C3%A1_dohoda Vlastní zpracování dne 15. 12. 2016

Obrázek 2: Příhraniční oblasti Československa zabrané Německem, Polskem a Maďarskem

Zdroj: *Mnichovská dohoda*. [online] Dostupné na:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Mnichovsk%C3%A1_dohoda

Pozn.: Vlastní zpracování dne 15. 12. 2016

Období německé okupace patří k nejtěžším obdobím českých dějin, neboť se svobodný a demokratický stát stal téměř den ze dne pod tvrdou nacistickou nadvládou. To trvalo **až do května 1945**. A ač sice teoreticky platila Ústava z roku 1920, fakticky to byl jen „dokument“. Protože nebylo možné během druhé světové války vykonávat zákonodárnou moc v souladu s Ústavou a prostřednictvím Národního shromáždění, vydával prezident Beneš zákony v exilu. Jednalo se o tzv. **Benešovy dekrety**. Některé dekrety byly náhrada za ústavní zákony, některé za zákony. Všechny uvedené dekrety byly následně rehabilitovány ústavním zákonem č. 57 ze dne 28. března 1946³⁹ (příloha 2).

5. 3 Období let 1945 – 1948

Boj Čechů a Slováků o národní osvobození vyvrcholil Slovenským národním povstáním a Květnovým povstáním v Praze. **Rudá armáda** osvobodila většinu území Československa, neboť v roce 1943 podepsal prezident Beneš v Moskvě novou spojeneckou smlouvu. Tímto se Československo dostávalo více a více do vlivu sovětské

³⁹ Ústavní zákon č. 57/1946 Sb., kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety prezidenta republiky

velmoci. Československo nastoupilo cestu budování tzv. **lidově demokratického systému**. V květnu 1946 proběhly volby, ze kterých však byly vyloučeny všechny politické strany nezačleněné do Národní fronty⁴⁰ a tak se stalo, že z těchto voleb vyšli vítězně komunisté. V červnu 1946 byl opětovně zvolen prezidentem republiky Edvard Beneš a po ustanovení nové vlády byl jejím předsedou zvolen K. **Gottwald**. V únoru 1948 v atmosféře komunistických demonstrací a hrozby občanské války přijal prezident Beneš **demisi všech nekomunistických ministrů**, přistoupil na požadavky komunistů a jmenoval novou vládu složenou samozřejmě především z komunistů a jejich spojenců. To byl konec demokratického parlamentního státu a nastoupil téměř čtyřicetiletý systém totalitní diktatury komunistů. Dne 9. května **1948 byla přijata nová Ústava**⁴¹ (příloha 3) a v červnu téhož roku byl prezidentem republiky zvolen Klement Gottwald.

5.4 Období komunistické nadvlády 1948 – 1989

Jak jsem na konci minulé kapitoly uvedla, v roce 1948 byla přijata nová Ústava. Ta začíná prohlášením „*My, lid československý, prohlašujeme, že jsme pevně rozhodnuti vybudovat osvobozený stát jako lidovou demokracii, která nám zajistí **pokojnou cestu k socialismu**.*“ V článku I. se uvádí, že Československý stát je lidově demokratická republika a že lid je jediným zdrojem veškeré moci ve státě⁴². V této Ústavě zůstává oddělen systém mocí, je hovořeno o nezávislém soudnictví a o právech a svobodách občanů, což byl opravdu jen text v Ústavě, skutečnost byla naprosto odlišná. Forma vlády v tomto období byla striktně **totalitní** a veškerá moc ve státě byla v rukou **ústředí komunistické strany**. Nekomunisté byli odstraňováni ze všech důležitých funkcí, již nikde nehrála roli profesní odbornost, ale stranická příslušnost. Ústřední vedení komunistické strany rozhodovalo o zákonech, které předem „schvalovalo“ a teprve poté byly zákony předkládány Národnímu shromáždění. Samozřejmě měli komunisté pod kontrolou i moc výkonnou a soudní.

Po druhé světové válce byla republika pod vlivem Sovětského svazu, a protože sousedila se západním Německem, které bylo soupeřem nejen proti zájmům Československa, ale i proti zájmům Sovětského svazu, **bezpečnostní systém se formoval**

⁴⁰ KREJČÍŘ, Jaroslav, Stanislav SOJÁK a Jaroslav VÍT. *Dějiny české: chronologický přehled*, s. 85

⁴¹ **Ústavní zákon č. 150/1948 Sb.**, Ústava Československé republiky

⁴² **Ústavní zákon č. 150/1948 Sb.**, Ústava Československé republiky

podle těchto potřeb. Po roce 1968 bylo Československo ještě více zahrnuto do operačních plánů sovětů, když na jeho území byla rozmístěna vojska Varšavské smlouvy⁴³

V roce 1953 zemřel vůdce a diktátor Sovětského svazu Stalin a zanedlouho i Gottwald a mnozí tuto událost chápali jako naději pro změnu. K té však bohužel nedošlo, neboť Národní shromáždění zvolilo za prezidenta Antonína Zápotockého, který zemřel roku 1957 a jeho místo zaujal tajemník Ústředního výkonného výboru KSČ Antonín Novotný. Tím došlo ke spojení nejvyšší funkce ve straně a ve státě. Dne 11. července 1960 Národní shromáždění schválilo **novou Ústavu**⁴⁴, ve které byla hned v hlavě první zakotvena vedoucí úloha KSČ. Této Ústavě se říkalo též socialistická a v té době byl změněn název Československa na Československá socialistická republika – ČSSR.

V březnu roku 1968 odstoupil prezident Novotný a na jeho místo nastoupil Ludvík Svoboda. V KSČ panovali rozkoly mezi konzervativci, kteří byli tvrdě za zachování vedení KSČ, a liberály, kteří chtěli dosáhnout demokracie. Sovětský svaz obviňoval KSČ, že otevírá dveře kontrarevolucionářům. Jelikož stále nedocházelo k převaze ani jednoho ze dvou hlavních proudů uvnitř KSČ, bylo rozhodnuto o svolání mimořádného sjezdu Komunistické strany. Mezitím se na schůzce ve Varšavě dohodli představitelé Bulharska, Maďarska, NDR, Polska a SSSR na schválení **otevřeného dopisu** Komunistické straně Československa, ve kterém označili situaci za katastrofickou, vážně varovali a hrozili českým reformistům. Zároveň začali s přípravou na vojenské řešení nastalé situace⁴⁵. 21. srpna 1968 **vpadli do ČSSR okupační armády** Varšavské smlouvy. Sověti zůstali v ČSSR, později v ČSFR prakticky až do roku 1992. Vývoj v republice a přítomnost okupačních vojsk se neobešli bez protestních akcí, včetně protestu s tragickým koncem, kdy se 16. ledna 1969 upálil před budovou Národního muzea v Praze Jan Palach. Bohužel tyto protesty neměly žádný zásadní vliv na dosavadní politický vývoj.

Nastává období normalizace a v říjnu 1968 přijalo Národní shromáždění **zákon o československé federaci**⁴⁶. V dubnu 1969 byl do čela ÚV KSČ zvolen Gustav Husák,

---

⁴³ BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*, s. 71-72

⁴⁴ *Dějiny země Koruny české*. s. 277 + **Ústavní zákon č. 100/1960 Sb.**, Ústava Československé socialistické republiky

⁴⁵ **60. léta v Československu**. [online] Dostupné na: www.dejepis.com/ucebnice/60-leta-v-ceskoslovensku-prazske-jaro-1968/ Vlastní zpracování dne 28. 12. 2016

⁴⁶ **Ústavní zákon č. 143/1968 Sb.**, o československé federaci

který se v roce 1975 stal prezidentem republiky. Husák samozřejmě tvrdě prosazoval zájmy Sovětského svazu a totalitní režim. Ač se společnost určitým způsobem podřídila totalitní policii, stále byla řada odpůrců režimu, mezi nimiž byli například umělci, vědci, novináři, vysokoškolsky vzdělaní lidé. Pro ty měl režim označení **disidenti**. Většina z nich pracovala na pozicích, které neodpovídaly jejich kvalifikaci, a byli v hledáčku státní bezpečnosti. Nejvýraznějším činem disidentů bylo vydání **Charty 77**⁴⁷(příloha 5).

První větší projevy nespokojenosti začaly až po téměř dvaceti letech v srpnu roku 1988 u příležitosti 20. výročí sovětské intervence. Protestní akce a demonstrace pak pokračovaly více méně až do pádu totalitního režimu na podzim roku 1989. Onoho 17. listopadu 1989 se konala demonstrace na památku 50. výročí uzavření vysokých škol nacisty v roce 1939. V noci z 18. na 19. listopadu 1989 vzniklo Občanské fórum (OF), do jehož čela byl postaven Václav Havel. Vše se událo velmi rychle a již 21. listopadu 1989 jednali zástupci OF s premiérem Ladislavem Adamcem a 29. listopadu 1989 zrušilo Federální shromáždění čtvrtý článek Ústavy o vedoucí úloze KSČ. Tím de iure skončila čtyřicetiletá doba vlády jedné strany⁴⁸.

Obrázek 3 – Státní znak Československé socialistické republiky z roku 1960

Zdroj: *Státní znak ČSSR*. [online] Dostupné na:

https://cs.wikipedia.org/wiki/St%C3%A1tn%C3%AD_znak_%C4%8Ceskoslovensk%C3%A9_socialistick%C3%A9_republiky Pozn.: Vlastní zpracování 20. 12. 2016

⁴⁷ **Prohlášení Charty 77**. [online] Dostupné na: <http://www.dejepis.com/dokument/prohlaseni-charty-77/> Vlastní zpracování dne 28. 12. 2016. **Chartu 77** v první fázi podepsalo 242 lidí – umělci, vědci, ale i politici a proti nim tehdejší režim tvrdě zakročil, začal je stíhat a byla proti nim vedena masivní kampaň v médiích

⁴⁸ **80. léta v ČSSR**. [online] Dostupné na: www.dejepis.com/ucebnice/80-leta-sametova-revoluce/ Vlastní zpracování 28. 12. 2016

5.5 Počátky demokracie po roce 1989

Potom, co vláda Ladislava Adamce v prosinci podala demisi, Gustav Husák jmenoval vládu Mariána Čalfy a abdikoval na post prezidenta. Dne 29. prosince 1989 byl novým prezidentem republiky jmenován **Václav Havel**. Tím došlo v ČSSR k obnovení demokracie. Postupně se bylo potřeba vyrovnat s pozůstatky minulosti, a tak z počátku roku 1990 byla zrušena Státní bezpečnost, Národní fronta, trest smrti a byli rehabilitováni všichni ti, které pronásledoval komunistický režim. V únoru 1990 byla také v Moskvě podepsána dohoda o **odchodu sovětských vojsk** z ČSSR. První postkomunistické parlamentní volby se konaly v červnu 1990 a z těchto voleb vzešlo s 50% hlasů Občanské fórum a prezidentem byl opět zvolen Václav Havel⁴⁹.

Současná platná Ústava⁵⁰(*příloha 6*) byla schválena Českou národní radou 16. prosince 1992 a začala platit od 1. ledna 1993, kdy vznikla i Česká republika jako samostatný stát. S novým politickým systémem a novou Ústavou bylo jasné, že musí vzniknout nový bezpečnostní systém, který bude odpovídat potřebám společnosti. Od roku 1993 byla parlamentem přijata celá řada mezinárodních smluv, která ukotvila a nově posílila legitimitu bezpečnostního systému v právním řádu. To vyvrcholilo v roce 1998, kdy vznikl **zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky**.

Obrázek 4 – Státní znak České republiky

Zdroj: Státní znak České republiky. [online] Dostupné na:
https://cs.wikipedia.org/wiki/St%C3%A1tn%C3%AD_znak_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky Pozn.: Vlastní zpracování dne 30. 12. 2016

⁴⁹ *Dějiny zemí Koruny české*. s. 309-311

⁵⁰ **Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.**, Ústava České republiky

6 LEGISLATIVA BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU

6.1 Postavení bezpečnostní legislativy v právním řádu České republiky

Právní řád České republiky

(včetně nelegislativních materiálů)

Ústavní pořádek České republiky

*(zejména Ústava, Listina základních práv a svobod
a ústavní zákon o bezpečnosti České republiky)*

Mezinárodní smlouvy

(ve smyslu čl. 10 a následných Ústavy)

zákony

*(např. kompetenční zákon, krizový zákon, zákon o IZS,
zákon o ozbrojených silách a jiné)*

prováděcí právní předpisy

(vyhlášky a nařízení vlády)

dokumenty schválené usnesením vlády České republiky

(nelegislativní povahy – např. strategie, legislativní povahy – např. usnesení vlády)

ostatní materiály

(např. podpůrné výklady, názory, odborné materiály)

6.2 Legislativa v oblasti vnitřní bezpečnosti státu

V této části práce uvádím právní předpisy týkající se vnitřní bezpečnosti státu a s tím souvisejícího veřejného pořádku.

6.2.1 Právní normy České republiky

Základními právními předpisy, ze kterých systém vnitřní i vnější bezpečnosti vychází, jsou ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Ústava České republiky – ústavní zákon, který začíná preambulí, v níž občané České republiky přijímají za své budování a rozvíjení demokratického státu, slibují odhodlanost střežit a rozvíjet nedotknutelné hodnoty života a řídit se pravidly právního státu. Ústava rozděluje moc ve státě a vymezuje její působnost. Kromě toho konkretizuje instituce jako je Nejvyšší kontrolní úřad, Česká národní banka a vymezuje územní samosprávu.

Listina základních práv a svobod – v oblasti bezpečnosti má velký význam proto, že když to vyjádřím ve zkratce, vymezuje prostor, kde končí právo jednoho a začíná právo druhého občana. Jsou zde vymezena základní lidská práva a svobody a jejich nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost.

Dalšími právními předpisy, které se již vyloženě vztahují k bezpečnosti státu jsou následující zákony:

Ústavní zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky – zvaný také kompetenční zákon, který vymezuje okruh působnosti ústředních orgánů státní správy. Pro tuto práci a popisovanou problematiku je nejdůležitější ust. § 12 odst. 1, a to zejména písmeno a), kde se hovoří o tom, že „*Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu*⁵¹“ a písmeno m), ve kterém

---

⁵¹ Ústavní zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ust. § 12 odst. 1 písm. a)

je dále uvedeno, že ministerstvo je ústředním orgánem státní správy i pro „*krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém*“⁵².

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky – uvádí ve svém základním ustanovení, ve článku prvním, že: „*Zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu.*“⁵³ Dále tento zákon uvádí, že za bezpečnost České republiky není odpovědný pouze stát⁵⁴, ale také další subjekty, jako například fyzické a právnické osoby⁵⁵. Zákon také vymezuje, kdy a kdo může vyhlásit nouzový stav⁵⁶ či stav ohrožení státu⁵⁷ a v poslední řadě také zřizuje Bezpečnostní radu státu⁵⁸.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému (dále jen IZS) – vymezuje pojem IZS⁵⁹, důležité pojmy jako například MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST⁶⁰, dále taxativně vyjmenovává složky IZS⁶¹, orgány, které slouží k jejich koordinaci, určuje postavení a úkoly státních orgánů při mimořádných událostech nebo jasně uvádí, kdo je velitelem zásahu⁶² při mimořádné události.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení – tzv. krizový zákon stanoví nástroje, pravomoc a působnosti odpovědných orgánů při přípravách a zvládnání krizových situací v rámci úseku vnitřní bezpečnosti státu. Zároveň se věnuje ochraně **kritické infrastruktury**⁶³

---

⁵² Ústavní zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ust. § 12 odst. 1 písm. m)

⁵³ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, čl. 1

⁵⁴ myšleno ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné a havarijní služby či územní samosprávné celky

⁵⁵ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, čl. 3 odst. 2

⁵⁶ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, čl. 5

⁵⁷ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, čl. 7

⁵⁸ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, čl. 9

⁵⁹ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ust. § 2 písm. a) uvádí, že **IZS je** koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací

⁶⁰ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ust. § 2 písm. b) uvádí, že **mimořádnou událostí je** škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací

⁶¹ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ust. § 4 odst. 1 až 4

⁶² Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ust. § 19 odst. 1, 2

⁶³ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ust. § 2 písm. g) uvádí, že **kritická infrastruktura je** prvek nebo systém prvků kritické infrastruktury, narušení, jehož funkce by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu. Dále se v uvedeném ustanovení § 2 uvádějí například odvětvová a průřezová kritéria pro určení prvku kritické infrastruktury, což jsou poměrně důležité pojmy pro následné konkrétní vyspecifikování uvedených prvků, které jsou stanoveny Nařízením vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury.

a to i v rámci evropské legislativy. V souvislosti s touto právní normou je na místě potřeba zmínit i Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury, které pro zajímavost přikládám jako přílohu číslo 7.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR – vymezuje policii jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, její působnost, úkoly, organizaci a postavení v systému vnitřní bezpečnosti republiky.

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR – uvádí, že Armádu České republiky lze využít i k nevojenským účelům, zejména k plnění úkolů Policie ČR, k záchranným pracím při pohromách a k odstranění i jiného nebezpečí za použití vojenské techniky⁶⁴.

Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky – i když by se mohlo zdát, že se tento zákon vztahuje k vnější bezpečnosti státu, dle mého názoru se vztahuje i k vnitřní bezpečnosti. Uvedený zákon stanovuje povinnosti státních orgánů, územních samosprávných celků a právnických a fyzických osob k zajišťování obrany České republiky před vnějším napadením a odpovědnost za porušení těchto povinností⁶⁵. Řízení a organizace obrany státu zahrnují výstavbu, přípravu a řízení ozbrojených sil, operační přípravu státního území, plánování obrany státu, opatření v národním hospodářství a na všech úsecích veřejného života v zájmu zajišťování obrany státu⁶⁶.

Samozřejmě je zde i řada dalších zákonů⁶⁷, které je v návaznosti na výše uvedené právní předpisy nutné respektovat a dodržovat, nicméně k vymezení účelu této diplomové práce dle mého názoru stačí zmínit výše uvedené právní předpisy.

6.2.2 Mezinárodní smlouvy

Vedle zákonů České republiky jsou pramenem práva i mezinárodní smlouvy a úmluvy, kterými je Česká republika vázána a musí je respektovat. Nejčastěji se hovoří o Všeobecné deklaraci lidských práv, což není úplně právně závazný dokument, který schválilo valné shromáždění OSN v prosinci roku 1948.

---

⁶⁴ ust. § 14 odst. 1 písm. b), c), d) a ust. §§ 15, 16, 17, 18 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

⁶⁵ ust. § 1 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

⁶⁶ ust. § 3 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

⁶⁷ například Trestní zákoník, trestní řád, zákon o přestupcích apod.

Závazné dokumenty o lidských právech jsou:

- Úmluva o ochraně lidských práv a svobod⁶⁸ a navazující Evropská úmluva o lidských právech
- Evropská sociální charta⁶⁹ (příloha č. 8)
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech⁷⁰

---

⁶⁸ **Sdělení č. 209/1992 Sb.**, sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících ze dne 21. 2. 1991

⁶⁹ **European Social Charter (revised) 3.V.1996** – vlastní zpracování dne 2. 1. 2017. Dostupné na: <http://www.refworld.org/pdfid/3ae6b3678.pdf>

⁷⁰ **Vyhláška č. 120/1976 Sb.**, o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech ze dne 10. 5. 1976

7 OPATŘENÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI

7.1 Pojem vnitřní bezpečnosti státu

Jak jsem v předchozí části práce uvedla, **vnitřní bezpečnost státu** v širším významu znamená zachování a zajištění vnitřních funkcí státu, ochranu jeho demokratických základů, ochranu vnitřního pořádku, bezpečnosti a zákonnosti, ochranu životů a zdraví, majetkových hodnot a životního prostředí před hrozbami majícími původ na území státu⁷¹. Vnitřní bezpečnost státu lze také definovat jako stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zevnitř, a kdy je tento stát k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten. Je to rovněž souhrn vnitřních bezpečnostních podmínek, legislativních norem a opatření, kterými stát zajišťuje demokracii, ekonomickou prosperitu a bezpečnost občanů, a jimiž stanoví a prosazuje normy morálky a společenského vědomí⁷².

7.2 Opatření státu v oblasti vnitřní bezpečnosti

Opatření a cíle státu v oblasti vnitřní bezpečnosti jsou primárně zakotveny v textu zde již zmiňovaného dokumentu Bezpečnostní strategie ČR. Jedná se zejména o tyto cíle⁷³:

- bezpečnost a ochrana života obyvatel České republiky, obrana svrchovanosti, územní celistvosti a zachování demokratického státu
- politická a hospodářská stabilita jak republiky, tak Evropské unie
- aktivní předcházení ozbrojeným konfliktům a preventivní diplomacie
- členství v NATO a EU
- posílení odolnosti společnosti proti hrozbám zapojením jak fyzických tak právnických osob do systému bezpečnosti
- snižování kriminality, boj proti organizovanému zločinu a kybernetickým útokům

---

⁷¹ Dokument Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek*. [online]. Praha 2005 - vlastní zpracování 11. 11. 2016. Dostupné na: www.mvcr.cz/soubor/bezpecnost-pdf.aspx, s.13

⁷² dokument Odboru bezpečnostní politiky a prevence Ministerstva vnitra ČR *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. [online] Praha 2016, s. 6 – vlastní zpracování 5. 12. 2016. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>

⁷³ hlavní cíle vybrané průřezem z dokumentu Vlády ČR – *Bezpečnostní strategie ČR*. [online] Praha 2015 – vlastní zpracování dne 30. 12. 2016, dostupné na <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/bezpecnostni-strategie-ceske-republiky-2157/>

- boj proti všem formám terorismu
- potlačování extremismu
- řešení migrační politiky
- ochrana kritické infrastruktury
- rozvíjení koncepce krizového řízení
- bezpečnostní dopady demografických změn
- zvyšování kvality podmínek činnosti orgánů působících v oblasti vnitřní bezpečnosti

7.3 Subjekty zajišťující vnitřní bezpečnost

Vláda - jakožto vrcholný orgán **moci výkonné**⁷⁴.

Ministerstvo vnitra – je hlavním gestorem na úseku vnitřní bezpečnosti státu. Zároveň je ústředním orgánem státní správy pro veřejný pořádek a věci **vnitřního pořádku a bezpečnost**, shromažďovací právo, zbraně a střelivo, požární ochranu, povolování pobytu cizinců a postavení uprchlíků, **krizové řízení**, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém a další⁷⁵. Ministerstvo také vydává řadu strategií a koncepcí upřesňujících konkrétní problematiku, jež má v gesci, a které se týkají právě vnitřní bezpečnosti. Ministr vnitra je také nadřízeným policejného prezidenta, generálního ředitele Hasičského záchranného sboru a ředitele Úřadu pro zahraniční styky a informace⁷⁶.

Policie České republiky – má klíčovou úlohu na úseku plnění politiky vnitřní bezpečnosti a jedná se o největší bezpečnostní sbor. Klíčovou v tom smyslu, že její **zákonnou povinností je chránit bezpečnost** občanů České republiky, majetku a veřejný pořádek. A jak uvádí zákon o policii, dále policie má za úkol předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony⁷⁷. Blíže v bodu 8 této diplomové práce.

⁷⁴ článek 67 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky

⁷⁵ ust. § 12 odst. 1 zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

⁷⁶ civilní rozvědka

⁷⁷ ust. § 2 **Zákona č. 273/2008 Sb.**, o Policii České republiky

Bezpečnostní rada státu (dále jen BRS) – je stálým pracovním orgánem vlády v oblasti bezpečnostní politiky. Bezpečnostní rada státu byla zřízena článkem 9 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Základním úkolem BRS je podílet se na tvorbě spolehlivého bezpečnostního systému státu, zabezpečovat koordinaci a kontrolu opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky a mezinárodních závazků. BRS koordinuje a vyhodnocuje problematiku bezpečnosti České republiky a **připravuje vládě návrhy opatření k jejímu zajišťování**⁷⁸.

Ministerstvo spravedlnosti – je subjektem v oblasti vnitřní bezpečnosti proto, že je gestorem a ústředním orgánem státní správy v trestní politice státu, státním zastupitelství, vězeňství, probaci a mediaci a tyto oblasti mají také významný vliv na vnitřní bezpečnost.

Ministerstvo financí – je ústředním orgánem státní správy pro státní rozpočet, který je samozřejmě důležitou součástí fungování nejen bezpečnostních sborů, ale všech státních subjektů. Současně má ministerstvo v gesci Celní správu, která je soustavou správních orgánů a zároveň bezpečnostním sborem a z hlediska vnitřní politiky státu vystupuje celní správa jako policejní orgán při prověřování protiprávního jednání v oblasti celních předpisů. Dalším důležitým článkem spadajícím pod ministerstvo financí je správní úřad, který plní funkci finanční zpravodajské jednotky pro Českou republiku a jmenuje se od 1. 1. 2017 Finanční analytický úřad⁷⁹. Tento úřad bojuje zejména proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Mezi další subjekty působící v oblasti vnitřní bezpečnosti České republiky můžeme, ač nejde o kompletní výčet, zařadit následující orgány:

- poradní a pracovní orgány vlády (např. Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí, Rada vlády pro lidská práva a další)
- poradní a pracovní orgány, jejichž činnost nezajišťuje Úřad vlády ČR (např. Rada vlády pro energetickou a surovinovou strategii, Ústřední povodňová komise, Rada vlády pro veřejnou správu a další)

---

⁷⁸ článek 1 a 2 Statutu Bezpečnostní rady státu jako Přílohy č. 1 k usnesení vlády ze dne 9. 7. 2014 č. 544 ve znění usnesení vlády ze dne 1. října 2014 č. 793

⁷⁹ Finanční analytický úřad byl zřízen zákonem č. 368/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

- Národní bezpečnostní úřad, který je ústředním správním orgánem pro ochranu utajovaných skutečností, bezpečnostní způsobilost⁸⁰ a kybernetickou bezpečnost⁸¹
- Zpravodajské služby⁸² – Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace a Vojenské zpravodajství
- Vězeňská služba⁸³ a Probační a mediační služba⁸⁴ – subjekty, které mají také vliv na vnitřní bezpečnost státu z toho důvodu, že pracují s pachateli trestných činů, působí na ně a pomáhají společnosti působit na tyto osoby, aby nepáchali trestnou činnost opakovaně a tím nenarušovali vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek státu

7.4 Zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku jsou důležitými koncepčními dokumenty o vývoji kriminality v České republice. Jsou každoročně předkládány ministrem vnitra vládě a následně Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Tyto zprávy informují o vývoji kriminality v uvedeném, ročním období, v porovnání s rokem předchozím. Nyní (leden 2017) je aktuální zpráva z roku 2016, která podává informace za období roku 2015 ve srovnání s rokem 2014. Zpráva, která se bude věnovat stavu a vývoji bezpečnosti a vnitřního pořádku za rok 2016 bude předložena do konce dubna 2017 tak, jak to stanoví Usnesení vlády ČR, které příkládám jako *přílohu č. 9*. Kromě vývoje kriminality popisuje uvedená zpráva i aktivity v oblasti prevence kriminality a o realizovaných krocích směřujících ke snižování kriminality. Součástí zprávy jsou i návrhy opatření na další roky a stanovení priorit v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Pro představu uvedenou zprávu příkládám jako *přílohu č. 10*

⁸⁰ ust. § 136 odst. 1 a ust. § 137 **zákona č. 412/2005**, o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti

⁸¹ ust. § 22 odst. 1 **zákona č. 181/2014 Sb.**, o kybernetické bezpečnosti

⁸² Právní úprava zpravodajských služeb je v zákoně č. **153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky**, což je v základních rysech (postavení, působnost, koordinace, úkoly) zastřešující zákon pro všechny zpravodajské služby ČR, a dále jsou zde zvláštní zákony a to zákon č. **154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě** a zákon č. **289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství**.

⁸³ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky

⁸⁴ postavení Probační a mediační služby se opírá o zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ze dne 14. 7 2000

8 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor⁸⁵. Vznikla v roce 1991 přeměnou z Veřejné bezpečnosti, která byla organizační součástí Sboru národní bezpečnosti. Právní základ pro policii vytvořil první zákon o policii⁸⁶ č. 283 z roku 1991, který vznikl dříve než současná Ústava. Zákon nebyl úplně šťastně pojatý, do značné míry vycházel z původního zákona o Sboru národní bezpečnosti⁸⁷, a proto během následujících let doznal mnoha novelizací v závislosti na potřebách praxe a aktuální legislativy (např. změny názvů národních výborů, zrušení Federální železniční policie apod.)

8.1 Úloha a postavení Policie ČR v oblasti bezpečnosti

Obecnou úlohou policie je plnění **úkolů na úseku veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti** na území České republiky. Policejní orgány plní i funkci **správních orgánů**, což však není právně zakotveno v zákoně o policii, ale v jiných dalších zákonech, jako například v zákoně o zbraních, v zákoně o přestupcích apod. Policie ČR je organizovaný hierarchicky uspořádaný sbor, který je jako celek podřízen policejnímu prezidentovi. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrovi a ministerstvo vnitra vytváří podmínky pro plnění úkolů policie⁸⁸.

Policii tvoří Policejní prezidium ČR, jednotlivá krajská ředitelství policie a útvary s celorepublikovou působností. Krajská ředitelství policie jsou organizačními složkami státu. Policejní prezidium ČR a celorepublikové útvary se však v právních vztazích považují za organizační složku ministerstva vnitra.

8.2 Úkoly Policie České republiky

Ustanovení paragrafu 2 zákona o policii říká: *„Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku*

---

⁸⁵ ust. § 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

⁸⁶ Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky

⁸⁷ Zákon č. 40/1974, o Sboru národní bezpečnosti

⁸⁸ ust. § 5 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“).⁸⁹“ Oproti předešlému zákonu se jedná o značný posun a rozdíl v právní úpravě vymezení úkolů policie, neboť dříve byly jednotlivé úkoly taxativně vyjmenovány takto:

Úkoly policie

(I) Policie plní tyto úkoly:

a) chrání bezpečnost osob a majetku;

b) spolupůsobí při zajišťování veřejného pořádku, a byl-li porušen, činí opatření k jeho obnovení;

c) vede boj proti terorismu;

d) odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele;

e) koná vyšetřování o trestných činech;

f) zajišťuje ochranu státních hranic ve vymezeném rozsahu;

g) zajišťuje ochranu ústavních činitelů České republiky a bezpečnost chráněných osob, kterým je při jejich pobytu na území České republiky poskytována osobní ochrana podle mezinárodních dohod;

h) zajišťuje ochranu zastupitelských úřadů, ochranu sídelních objektů Parlamentu, pokud zákon nestanoví jinak, prezidenta republiky, Ústavního soudu, ministerstva zahraničních věcí, ministerstva vnitra a dalších objektů zvláštního významu pro vnitřní pořádek a bezpečnost, které určí vláda na návrh ministra vnitra; rovněž zajišťuje ochranu objektů, pro které taková ochrana vyplývá z mezinárodní dohody, kterou je Česká republika vázána;

i) dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a spolupůsobí při jeho řízení;

j) odhaluje přestupky;

k) projednává přestupky, pokud tak stanoví zvláštní zákon;

l) vede evidence a statistiky potřebné pro plnění svých úkolů;

m) vyhledává celostátní pátrání; přitom je oprávněna zveřejňovat údaje nezbytné k identifikaci hledaných osob;

n) na základě vyznění orgány Vězeňské služby České republiky provádí úkony související s bezprostředním pronásledováním osob, které uprchly z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody;

o) zadržuje svěřence s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou, kteří jsou na útěku, a spolupůsobí při jejich vyhledávání;

p) zajišťuje pohotovostní ochranu jaderných zařízení, která určí vláda České republiky, a podílí se na fyzické ochraně jaderného materiálu při jeho přepravě podle zvláštního zákona,

q) kontroluje doklady o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla podle zvláštního právního předpisu.

Ač se možná jeví výčet všeobsahující, bohužel tomu tak není a jsou zde směřovány obsáhlé a rozsáhlé úkoly, jako například odhalování a vyšetřování trestných činů a zároveň píše o boji proti terorismu, který je již součástí úkolu odhalování trestné činnosti. A jako

---

⁸⁹ ust. § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

protiváha těchto obsáhlých úkolů je zde, v minulé právní úpravě úkolů policie, vymezen například úkol kontrolovat doklady o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla.

Z toho důvodu je dle mého názoru nový zákon a jeho obecné vymezení úkolů policie příznivější. Úkoly policie vykonávají příslušníci policie – policisté a zaměstnanci policie⁹⁰.

8.3 Stav kriminality v České republice

Když hovoříme o veřejném pořádku a vnitřní bezpečnosti České republiky, musíme s tím ruku v ruce zmínit i stav kriminality v České republice, který o stavu vnitřní bezpečnosti vypovídá. Svá data budu čerpat ze statistik kriminality, které vydává Policejní prezidium České republiky, ale existuje i strategický dokument, který jsem zmiňovala v této práci jako kapitolu 7.4 - Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Tato zpráva, mimo jiné, slovně a blíže popisuje číselná data uváděná policií. Na tomto dokumentu jsem měla možnost se i sama podílet, neboť jako policistka zařazená na Oddělení tisku a prevence Policejního prezidia ČR jsem s kolegy připravovala podklady pro kapitolu Politika v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku – Prevence kriminality.

Vzhledem k tomu, že k dnešnímu dni, tj. 15. lednu 2017 nejsou na webových stránkách policie dostupné statistiky trestné činnosti za rok 2015, popíši stav kriminality v roce 2015. V tomto roce Policie České republiky evidovala celkem 247 628 trestných činů, což bylo **nejnižší číslo od roku 1991**⁹¹ a pokles skutků oproti roku 2014 byl nižší o 14,21 % - viz tabulka č. 1 na následující stránce. Vývoj evidovaných trestných činů za posledních deset let jsem uvedla v tabulce č. 2, která je také na následující stránce. Jak je z čísel patrné, za deset let se nápad trestné činnosti snížil až o 100 000 skutků, což vypadá na první pohled pozitivně, nicméně za uvedeném snížení může mít vliv více faktorů jako například změna trestních předpisů a také to, že občané některé trestné činy již policii nehlásí. Jistě zde bude i posun stran toho, že stát i občané dbají více na prevenci.

---

⁹⁰ ust. § 4 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

⁹¹ osobní zjištění od Ing. et Bc. Vladimíra STOLÍNA, policisty zařazeného na Ředitelství pro podporu výkonu služby Policejního prezidia ČR

Stát například v oblasti rozšiřování kamerových systémů a občané v tom smyslu, že více dbají na zabezpečení svého soukromého majetku a nespolehnou na stát.

Tabulka 1 – Počet trestných činů v ČR v roce 2015

Kriminalita za rok 2015 celkem	ZJIŠTĚNO	OBJASNĚNO	OBJASNĚNO V %	ROZDÍL S ROKEM 2014
	247 628	112 141	45,29%	-14,21%

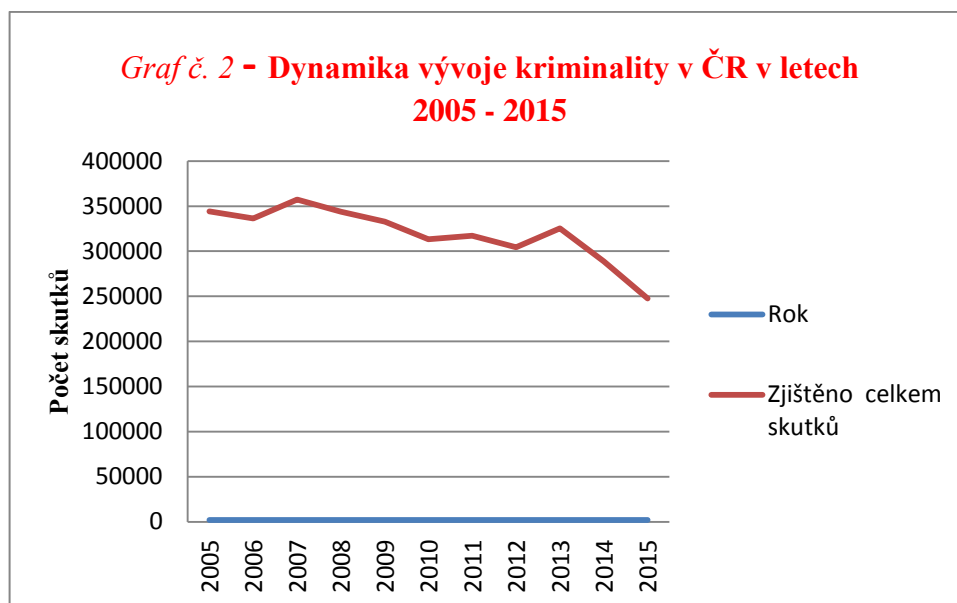
Zdroj: Statistiky kriminality Policie ČR. [online] Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx> Pozn.: Vlastní zpracování dne 15. 1. 2017

Tabulka 2 – Vývoj kriminality v ČR v letech 2005 - 2015

Rok	Zjištěno celkem skutků
2005	344 060
2006	336 446
2007	357 391
2008	343 799
2009	332 829
2010	313 387
2011	317 177
2012	304 528
2013	325 366
2014	288 660
2015	247 628

Zdroj: Statistiky kriminality Policie ČR. [online] Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx> a <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx> Pozn.: Vlastní zpracování dne 15. 1. 2017

Pro představu dynamiky vývoje kriminality v České republice uváděné v tabulce číslo 2 přikládám ještě graf č. 2, vytvořený z dat ve zmiňované tabulce.

Zdroj: Statistiky kriminality Policie ČR. [online] Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx> a <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx> Pozn.: Vlastní zpracování dne 15. 1. 2017

Struktura kriminality se v dlouhodobějším horizontu vývoje nijak zvláště nemění, převažuje majetková trestná činnost, která má obecně nízkou objasněnost – viz tabulka číslo 3.

Tabulka 3 – Struktura kriminality v ČR v roce 2015 - výběr

Druh trestné činnosti	ZJIŠTĚNO	OBJASNĚNO	OBJASNĚNO V %	ROZDÍL S ROKEM 2014
násilná	15 669	11 050	70%	- 7,5 %
mravnostní	2 256	1 638	72%	2,3 %
hospodářské tr. č.	30 616	16 862	55%	- 0,3 %
celkem majetková	139 092	32 461	23%	- 20 %
krádeže vloupáním	34 476	7 754	22%	- 30 %
krádeže prosté	84 793	19 166	22%	- 18 %

Zdroj: Statistiky kriminality Policie ČR. [online] Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx> Pozn.: Vlastní zpracování dne 15. 1. 2017

VÝZKUMNÁ ČÁST PRÁCE

9 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ POLICIE ČR

Stejně jako v obecném pojetí pojmu bezpečnostní opatření se bezpečnostní opatření policie dají vysvětlit jako opatření prováděná odpovědným subjektem, což je v tomto případě Policie České republiky, k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti.

9.1 Rozdělení bezpečnostních opatření policie

Žádná dostupná odborná literatura ani právní norma neuvádí konkrétní a jednoznačné rozdělení bezpečnostních opatření prováděných policií. Nechci zde uvádět obecná dělení na opatření materiální, technická a podobné, ale ráda bych vymezila opatření v konkrétních oblastech činnosti policie. Z různých prostudovaných materiálů jako byly odborné články, komentář zákona o policii, strategické dokumenty ministerstva vnitra či policie **jsem se rozhodla tato opatření rozdělit následovně:**

Bezpečnostní opatření policie se dají rozdělit jako opatření proti:

- **narušení veřejného pořádku** (např. hromadná narušení veřejného pořádku či běžná kriminalita násilná, mravnostní, majetková, hospodářská, proti životnímu prostředí, včetně opatření typu pátracích akcí)
- **porušování povinností v oblasti bezpečnosti silničního provozu**
- boj proti korupci
- boj proti terorismu
- boj proti nelegální migraci
- boj proti organizovanému zločinu
- boj proti drogám
- boj proti obchodování s lidmi
- boj proti extremismu
- boj proti nelegálnímu obchodu se zbraněmi, bezpečnostním materiálem a jinými chemickými látkami
- boj proti kyberkriminalitě
- boj proti padělání

9.2 Specifikace jednotlivých druhů bezpečnostních opatření

Zde bych ráda v krátkosti popsala, jaká bezpečnostní opatření realizuje Policie České republiky v jednotlivých rozdělených oblastech trestné činnosti, které jsou uvedené v bodě 9.1. Opatření v každém jednotlivém bodě je celá řada a provádí je nejen policie, ale i řada dalších subjektů. Zde se ale zaměřím **pouze na opatření prováděná policií**. Ke všem jednotlivým skupinám lze uvést, že policie na úrovni odborníků a specialistů Policejního prezidia ČR ve spolupráci s odborníky z krajských ředitelství připravuje také opatření ve smyslu návrhů zákonů či změn zákonů tak, aby lépe přispívaly k potírání trestné činnosti.

9.2.1 Opaření proti narušení veřejného pořádku

Bezpečnostních opatření na úseku vnitřního pořádku, myšleno především na úseku hromadných narušování veřejného pořádku a běžné kriminality násilné, mravnostní, hospodářské, majetkové a proti životnímu prostředí, **provádí policie nejvíce, co se množství týká**. Tyto informace se nedají statisticky doložit, ale vím je ze své vlastní zkušenosti a poznatků z praxe jak na úrovni krajského ředitelství policie, tak na úrovni celorepublikové – Policejního prezidia ČR. Bezpečnostní opatření policie provádí i v souvislosti s různými státními mezinárodními návštěvami či v souvislosti se zákonnou úpravou zajišťování bezpečnosti chráněných objektů a prostorů⁹²a bezpečností určených osob⁹³.

Do uvedených opatření jsou zapojené především územně působící složky policie pořádkové služby, dopravní služby, služby kriminální policie a vyšetřování a podpůrné složky jako například oddělení informačních a komunikačních technologií. Často na tyto akce bývají využívány i celorepublikové útvary policie typu pyrotechnické služby, letecké služby nebo útvary zvláštních a speciálních činností. Zajišťování bezpečnostních opatření v souvislosti s ochranou zájmových objektů a osob provádí primárně Ochranná služba Policie ČR jako celorepublikový útvar policie, a to buď ochranná služba ústavních činitelů, nebo ochranná služba prezidenta republiky.

---

⁹² ust. § 48 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

⁹³ ust. § 49 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Do **hromadného narušování veřejného pořádku** bych zařadila zejména problematiku diváckého násilí na stadionech při sportovních utkáních, problematiku pořádání kulturních akcí, koncertů, technoparty, veřejných shromáždění, stávek, protestů nebo méně ojedinělé blokády komunikací.

A **jak probíhá samotné bezpečnostní opatření** v oblasti hromadných narušení veřejného pořádku? Na začátku je **informace** o možném narušení veřejného pořádku. Informací může být oznámení o shromáždění (myšleno oznámení oznamovatele shromáždění obecnímu úřadu), naplánované sportovní utkání (hokej, fotbal), koncert nebo operativní informace, kterou policie získá z jakéhokoliv zdroje. Pokud není informace o možném narušení veřejného pořádku **ověřená**, je nutné provést zjištění, zda se informace zakládá na pravdě. Tyto skutečnosti ve většině případů prověřují policisté služby kriminální policie a vyšetřování. Ve chvíli, kdy je jasné, že se událost, která by mohla narušit veřejný pořádek uskuteční, je stanoven **odpovědný policejní důstojník** s oprávněním, zkušenostmi a praxí řídit bezpečnostní opatření, který bezproblémový průběh a zajištění bezpečnostního opatření dostane za úkol. Určený velitel bezpečnostního opatření se seznámí s informacemi o plánované akci, vyhodnotí si předběžné či prvotní informace a sestaví si svůj pomocný štáb. Jelikož policie funguje na principu nadřízenosti, podřízenosti a velení, služební funkcionář (např. policejní prezident, náměstek policejního prezidenta, krajský ředitel, náměstek krajského ředitele) vyhotoví tzv. **Rozkaz** k opatření (dále jen Rozkaz), který musí být v souladu se Závazným pokynem policejního prezidenta⁹⁴ upravující tuto problematiku.

V Rozkaze jsou vedeny tyto skutečnosti:

- jaké akce se opatření týká + její konkrétní specifikace (místo, datum, čas)
- formální ustanovení znějící „**Vyhlašuji** bezpečnostní opatření *NÁZEV* na území *kterého okresu či kraje*, se zaměřením na ochranu života, zdraví a majetku osob a k zajištění *například* veřejného pořádku atd. v době konání *popis akce*....“
- formální ustanovení „**Nařizuji** provést bezpečnostní opatření v době *od kdy do kdy včetně konkrétních časů*“
- formální ustanovení „**Určuji velitelem** opatření *...jméno*...“

---

⁹⁴ článek 6 Závazného pokynu policejního prezidenta č. 110/2009 Sb., o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti

- dále jsou zde velice podrobně rozepsané úkoly, které ukládá služební funkcionář jak samotnému veliteli akce, tak všem zúčastněným složkám – jedná se například o rozdělení a uspořádání sil (policistů) a prostředků (technických prostředků, vozidel) nasazených do bezpečnostního opatření, určení velitelů skupin, jednotlivé podrobné konkrétní úkoly pro každého velitele skupiny, způsoby toků informací a tak dále

Samotnému výkonu bezpečnostního opatření na určitém místě předchází řada administrativních činností, od uvedeného sepsání Rozkazu, prokazatelného seznámení se s rozkazem všemi zúčastněnými policisty, přes průběžné porady velitele opatření s jeho realizačním štábem až po **instruktáž**, což je de facto porada všech policistů participujících na bezpečnostním opatření těsně před samotným zahájením akce v terénu. Instruktaž vede zpravidla velitel celého opatření, který seznámí přítomné s bezpečnostní situací, s úkoly, které je čekají, zopakuje informace o velitelích sekcí či úseků, spojení a s dalšími nezbytnými informacemi. Tato opatření téměř vždy probíhají pod tzv. „**jednotným velením**“, které upravuje zákon o policii v ustanovení § 59⁹⁵. Velitel se svým štábem může být buď na místě samotného konání bezpečnostního opatření, nebo v místech k tomu určených, což jsou většinou jak na krajských ředitelstvích, tak na Policejním prezidiu ČR speciálně uzpůsobené místnosti⁹⁶ (ve většině případů v těsné blízkosti integrovaných operačních středisek). O **ukončení** bezpečnostního opatření rozhoduje velitel opatření, až ve chvíli, kdy je bez jakýchkoliv pochybností jasné, že již žádné jiné potenciální riziko narušení veřejného pořádku nehrozí. Zpravidla následující den po skončení opatření se sejde velitel opatření se svým nadřízeným služebním funkcionářem a **zhodnotí** krátce průběh celého opatření, případně si z něj vezmou ponaučení na další akce, ať v pozitivním či v negativním slova smyslu. Nyní jsem hodně v krátkosti popsala nejběžnější bezpečnostních opatření policie. Nelze se dopodrobna rozepisovat o detailech organizování a řízení těchto opatření, protože to by dalo na celou samostatnou diplomovou práci.

---

⁹⁵ ust. § 59 – **Zárok pod jednotným velením - (1)** Při zákroku pod jednotným velením rozhoduje o použití donucovacího prostředku a zbraně velitel zakročující jednotky. O použití donucovacího prostředku a zbraně může na místě zákroku rozhodnout také nadřízený tohoto velitele, který tímto rozhodnutím přebírá velení do ukončení zákroku. Rozhodnutí velitele zakročující jednotky a jeho nadřízeného o použití donucovacího prostředku nebo zbraně musí být zadokumentováno záznamovou technikou se zvukem nebo v listinné podobě. **(2)** Rozhodnutím podle odstavce 1 přechází na toho, kdo rozhodnutí učinil, odpovědnost za splnění povinností podle § 57.

⁹⁶ V těchto místnostech má každý člen štábu dostatek prostoru pro práci, je zde k dispozici veškerá potřebná technika jako radiospojení s policisty na místě bezpečnostního opatření, internet, televize, videoprojektory, obrazovky k přenosu obrazu z místa bezpečnostního opatření, apod.

Další bezpečnostní **opatření týkající se běžných typů kriminality**, které jsem do této skupiny narušení veřejného pořádku zařadila, jsou závislá na druhu páchané trestné činnosti. Bezpečnostní opatření činěná ze strany policie například u mravnostní kriminality jsou především v oblasti prevence a preventivních přednášek. **Mravnostní kriminalita** již dlouho není jen o společensky netolerovatelných a neakceptovatelných sexuálních fyzických atacích, ale s vývojem doby a společnosti se tento druh kriminality odehrává v tzv. kyberprostoru. Bohužel podle dostupných statistik⁹⁷ v roce 2015 počet mravnostních trestných činů nepatrně – o 2,3% (51 skutků) vzrostl a je to dáno právě možností přístupu dětí na internet a sociální sítě. Zde samotné bezpečnostní opatření ze strany policie nepomůže, musí se zapojit odpovědní zákonní zástupci, kteří musí dětem kontrolovat přístup na internet a vědět, co dělají na sociálních sítích. Jistě by zde pomohlo i opatření ze strany zdravotní výchovy. **Majetková kriminalita** měla, má a předpokládám, že i do budoucna bude mít na celkové kriminalitě v České republice značný podíl, což je jasně patrné z tabulek číslo 1 a 3, které jsou přiloženy v kapitole 8.3. V roce 2015 bylo spácháno na území České republiky celkem 247 628⁹⁸ trestných činů, z čehož 139 092 byly trestné činy majetkové – 56%. Zde jsou bezpečnostními opatřeními především preventivní rady a informace pro majitele, jak si hlídat a lépe zabezpečit svůj majetek (domy, vozidla, apod.) proti krádežím. Podle kolegů kriminalistů – specialistů na majetkovou trestnou činnost v posledních letech občané více dbají na zabezpečení svého majetku. V této oblasti policie koná především taková bezpečnostní opatření, kdy policejní kynologové s policisty pořádkové policie fyzicky kontrolují chatové a jiné odlehlé horské oblasti a upozorňují majitele nemovitostí na případné nedostatky. Stejně jako u předchozích forem kriminality i například u **kriminality násilné** je nejširší pole působnosti policie v opatřeních preventivních, především ze strany sociální, právní a mravní výchovy dětí již od základních škol. Násilná kriminalita obecně má, spolu s kriminalitou mravnostní, dlouhodobě poměrně vysokou míru objasňenosti – až kolem 70%⁹⁹.

---

⁹⁷ Statistiky kriminality za rok 2015. [online] – vlastní zpracování dne 20. ledna 2017 Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>

⁹⁸ Statistiky kriminality za rok 2015. [online] – vlastní zpracování dne 20. ledna 2017 Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>

⁹⁹ Statistiky kriminality za rok 2015. [online] – vlastní zpracování dne 20. ledna 2017. Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>

9.2.2 Opatření v souvislosti s bezpečností silničního provozu

Problematika bezpečnosti silničního provozu se **týká téměř každého**. Silničního provozu se účastníme jako řidiči či chodci a prakticky každý z nás se může stát jak obětí, tak pachatelem trestné činnosti v dopravě. Porušením pravidel silničního provozu může dojít k dopravní nehodě. Ač obětí dopravních nehod každoročně ubývá¹⁰⁰, čísla jsou stále vysoká a například v porovnání počtu **usmrčených osob** a spáchaných vražd jsou čtyřnásobně vyšší. Pro ilustraci uvedu, že v roce 2015 bylo na území České republiky spácháno 155 vražd¹⁰¹ a počet obětí dopravních nehod byl 660. Pro představu o počtu ročních dopravních nehod a jejich následků přikládám tabulku číslo 4.

Tabulka č. 4 – Dopravní nehodovost za rok 2015 v porovnání s rokem 2014 - výběr

ROK	POČET NEHOD	USMRCENO	TĚŽCE ZRANĚNO	ZAVINĚNO POD VLIVEM ALKOHOLU	PŘÍTOMNOST NÁVYKOVÝCH LÁTEK U ŘIDIČE
2015	93 067	660	2 540	4 544	301
2014	85 859	629	2 762	4 637	260

Zdroj: Statistiky dopravní nehodovosti [online]. Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx> Pozn. Vlastní zpracování dne 25. 1. 2017

K páčání trestné činnosti v dopravě dochází **porušením pravidel silničního provozu**. Opatření k předcházení této trestné činnosti činí jak Policie České republiky, potažmo Ministerstvo vnitra ČR, tak například Ministerstvo dopravy ČR. Vzhledem k tomu, že se každoročně několikrát účastním pracovních setkání se zástupci BESIP, jako organizační složky Ministerstva dopravy ČR, vím, že v této oblasti například vytvořili a na České televizi vysílali již více než dvě desítky edukativních videí zvaných BESIPKY¹⁰², realizují celou řadu preventivních aktivit přímo v terénu či podpořili poměrně poutavý přednáškový projekt pro začínající řidiče The Action¹⁰³. Policie České republiky provádí na úseku dopravy také řadu bezpečnostních opatření. Jsou to nejen

¹⁰⁰ Statistiky dopravní nehodovosti [online] – vlastní zpracování dne 25. ledna 2017. Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx>

¹⁰¹ Statistiky kriminality za rok 2015. [online] – vlastní zpracování dne 20. ledna 2017. Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>

¹⁰² Edukativní videa Ministerstva dopravy ČR – **BESIPKY** [online] – vlastní zpracování dne 26. ledna 2017. Dostupné na: <http://www.ibesip.cz/cz/aktivity/video-besip/besipky-2015>

¹⁰³ Multimediální projekt **The Action** [online] – vlastní zpracování dne 26. ledna 2017. Dostupné na: <http://theaction.cz/THE-ACTION>

opatření typu dopravně bezpečnostních akcí, ale také různé preventivní aktivity pro řidiče, chodce, cyklisty, děti ve školkách a tak dále. Mezi opatření ke snížení dopravní nehodovosti a páchání dopravních přestupků realizuje policie i nákupy nových speciálních vozidel pro policisty dopravní policie. Jedná se o vozidla jak na skrytý dohled, tak o nové verze vozidel s označením policie. Jak uvádí koncepční dokument Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti v roce 2016 bylo naplánováno do provozu v rámci služeb dopravní policie po celé České republice nasadit 88 nových speciálních vozidel pro skrytý dohled a 477 vozidel s označením policie a speciálním vybavením pro dohled nad silničním provozem¹⁰⁴.

9.2.3 Opatření v boji proti korupci

Korupce je fenoménem dnešní doby, se kterým se můžeme setkat v téměř každé oblasti každodenního života. Zdravotnictví, veřejná správa, školství, a tak bych mohla pokračovat. Podstatou korupčního jednání je vztah zpravidla mezi dvěma subjekty, mezi tím kdo úplatek poskytuje (uplácející) a tím, kdo ho přijímá (podplácený). U této trestné činnosti je vysoká míra latence, tudíž statistiky, jaká je skutečná míra korupce neexistují. V mapování a kontrole korupce mají nezastupitelnou roli různé nevládní neziskové organizace typu Transparency International¹⁰⁵. Preventivní význam mají i nástroje typu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím¹⁰⁶ či nástroje, které znesnadňují odčerpávání finančních prostředků z korupce¹⁰⁷. Policie v této oblasti působí převážně na poli odhalování a potírání korupce. Důležitá je kvalita právních norem a výše sankcí, které pachatelům této trestné činnosti hrozí. Korupční jednání bují i tam, kde jsou právní normy nepřesné, nejasné, kde je možné najít tzv. právní kličky. Kromě územně vymezených článků služby kriminální policie a vyšetřování je v České republice zřízen celorepublikový útvar, který se nejzávažnějšími formami korupce zabývá a tím je dřívější Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality, nynější NCOZ – Národní centrála proti organizovanému zločinu. Bezpečnostní opatření v této oblasti ze strany policie jsou

---

¹⁰⁴ Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, s. 54 [online] – vlastní zpracování dne 2. 1. 2017. Dostupné na: mvcr.cz/soubor/zprava-o...-roce-2015-ve-srovnani-s-rokem-2014.aspx

¹⁰⁵ TRANSPARENCY INTERNATIONAL - nevládní nezisková organizace [online] – vlastní zpracování dne 26. ledna 2017. Dostupné na: <https://www.transparency.cz/>

¹⁰⁶ Zveřejňované informace například o tom, jak je nakládáno s veřejnými prostředky státu nebo jaké firmy spolupracují se státní správou v rámci výběrových řízení a veřejných zakázek je podle mého názoru krok správným směrem stran potírání korupce

¹⁰⁷ například majetková přiznání, omezení plateb v hotovosti, střet zájmů apod.

převážně operativního charakteru při odhalování skutků a tato opatření jsou minimálně ve stupni utajení Vyhrazené, tudíž se jimi zde nebudu podrobněji zabývat.

9.2.4 Opatření v boji proti terorismu

Tato opatření spadají výhradně do oblasti přísně utajovaných skutečností, o kterých ani já sama nemám možnost zjistit bližší informace.

9.2.5 Opatření v boji proti nelegální migraci

Jak hovoří Zpráva situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky: „*Přestože v roce 2015 došlo k nárůstu počtu cizinců zjištěných při nelegální migraci, nebyly zaznamenány problémy zásadního charakteru. Na nárůstu se podílela hlavně tranzitní nelegální migrace, přičemž Česká republika nebyla součástí hlavních migračních tras. V této souvislosti byli zjištěni zejména státní příslušníci Sýrie, Afghánistánu a Iráku, kteří nelegálně vstoupili na území České republiky převážně z Rakouska s cílem pokračovat ve své cestě do Německa a dalších zemí západní Evropy. Cizinci byli v České republice zajišťováni především pro nelegální pobyt (97,2 % z celkového počtu takto zjištěných cizinců)*¹⁰⁸.“ Bezpečnostní opatření, které realizuje policie v této oblasti jsou jak **technického rázu** (vybudování centrálního pracoviště na Ředitelství služby cizinecké policie, na kterém se vytvoří centrální databáze padělaných dokladů a zároveň vyškolení vysoce odborného personálu), tak **klasická bezpečnostní opatření** v terénu, kdy je například posilována služba v příhraničních oblastech, kontrola osob v mezinárodních vlacích, cvičení na hranicích se sousedními státy, apod. Nezanedbatelnou součástí těchto opatření je i **strategie při komunikaci** s médii, neboť velkým problémem je i šířící se strach z cizinců ve společnosti. Na tom samozřejmě parazitují a situace využívají různá extremistická hnutí.

---

¹⁰⁸ **Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky**, s. 185 [online] – vlastní zpracování dne 29. 1. 2017. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

9.2.6 Opatření v boji proti organizovanému zločinu

Problematiku organizovaného zločinu v České republice řeší útvar dříve zvaný Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, nyní NCOZ – Národní centrála proti organizovanému zločinu. Organizovaný zločin bych definovala tak, že se jedná o trestnou činnost, která je vysoce organizovaná, páchají ji skupiny osob, které mají určitým způsobem hierarchicky rozdělenou činnost, která je předem plánovaná. Jak mi sdělili kolegové z bývalého ÚOOZ, kteří si pochopitelně nepřejí být jmenováni, v České republice dlouhodobě primárně působí organizované gangy ruskojazyčné, asijské a české. Mimo tyto skupiny je samozřejmě mnoho dalších etnických skupin, jako například Bulhaři, Afgánci, balkánské organizované skupiny a další. Veškerá bezpečnostní opatření k potírání organizovaného zločinu jsou zcela v gesci NCOZ, tudíž v režimu utajení minimálně Vyhrazeném, proto je zde nemohu blíže specifikovat.

9.2.7 Opatření v boji proti drogám

Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti uvádí: „V oblasti nelegálního obchodu s drogami zůstává nejvýznamnějším a nejzávažnějším trendem **narůstající poptávka po metamfetaminu** a na ní navazující zvyšování objemu, komercializace a organizovanost její produkce. Výrazně vyšší cena metamfetaminu v zahraničí i nadále významně ovlivňuje aktivity organizovaných zločineckých uskupení na území ČR v oblasti velkoobjemové produkce i distribuce do zahraničí. Sílí poptávka po metamfetaminu zejména v příhraničních oblastech. Stav drogové kriminality odráží vývoj v počtu osob závislých na omamných a psychotropních látkách. Podle aktuálních středních odhadů je v ČR téměř **48 000 problémových uživatelů drog**, z toho je přes 36 000 osob závislých na metamfetaminu a cca 11 000 zneužívá opiáty (heroin a substituční preparáty na bázi buprenorfinu - Subutex, Subuxone aj.)¹⁰⁹“. V oblasti potírání drogové kriminality mimo územně vymezených policistů v rámci služeb kriminální policie a vyšetřování na krajských ředitelstvích policie působí celorepublikově útvar zvaný **Národní protidrogová centrála**. Ta stejně jako NCOZ v oblasti organizovaného zločinu či korupce realizuje bezpečnostní opatření ve stupni utajení Vyhrazené, a proto je zde nemůžu blíže specifikovat. Policie ale obecně provádí opatření na úseku protidrogové kriminality spočívající v **primární prevenci**, která je zaměřena na osoby, které zatím nepožívají

¹⁰⁹ Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, s. 36 [online] – vlastní zpracování dne 2. 1. 2017. Dostupné na: mvcr.cz/soubor/zprava-o...-roce-2015-ve-srovnani-s-rokem-2014.aspx

omamné a psychotropní látky. Jedná se převážně o přednáškovou a výukovou činnost na středních školách. Další bezpečnostní opatření policie v této oblasti je společné s opatřeními v **oblasti bezpečnosti silničního provozu** a je zaměřeno na osoby, které řídí motorová vozidla pod vlivem návykových látek. V neposlední řadě jsou celorepublikově realizována bezpečnostní opatření zaměřené na **kontrolu mládeže** požívající návykové látky a alkohol v různých nočních klubech, klubech s hudební produkcí či restauracích. Tyto akce byly dokonce v minulosti realizovány s Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky.

9.2.8 Opatření v boji proti obchodování s lidmi

Vzhledem k citlivosti problematiky a stupni utajení, ve kterém bezpečnostní opatření probíhají, nemohu je v tomto bodě blíže specifikovat.

9.2.9 Opatření v boji proti extremismu

Extremismus můžeme vymezit jako „*souhrn určitých sociálně-patologických jevů vytvářených více či méně organizovanými skupinami osob*“¹¹⁰. Podle dostupných údajů z výroční zprávy¹¹¹ bylo v roce 2015 na území České republiky zaznamenáno celkem **307 extremistických akcí**, z čehož 106 bylo akcí krajní pravice a 141 akcí krajní levice. Z těchto akcí policie zaevidovala 175 protiprávních jednání s extremistickým podtextem.

Policie v problematice extremismu realizuje zhruba **dva druhy bezpečnostních opatření**, které spolu jdou tzv. ruku v ruce. Jeden typ opatření je klasické bezpečnostní opatření při oznámené akci, která se bere jako akce s možností hromadného narušení veřejného pořádku a připraví se opatření popisované v bodě 9.2.1. Druhý typ opatření je **opatření operativního** charakteru, kdy se uvedená akce má konat ve stylu „uzavřená akce“. V těchto případech konají opatření převážně policisté služby kriminální policie a vyšetřování, v ojedinělých případech ve spolupráci s Národní centrálou proti organizovanému zločinu. Zde je nutné zjistit, pokud to není přesně známo, kde se „uzavřená akce“ bude konat, provést operativní obhlídku místa, navázat kontakt s majitelem či provozovatelem objektu, pokusit se kontaktovat pořadatele akce, vyhodnotit předpokládaná bezpečnostní rizika, zpracovat analýzu a předložit ji odpovědnému

---

¹¹⁰ CHMELÍK, Jan. *Symbolika extremistických hnutí*, s. 7.

¹¹¹ **Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti**, s. 48 [online] – vlastní zpracování dne 2. 1. 2017. Dostupné na: mvcr.cz/soubor/zprava-o...-roce-2015-ve-srovnani-s-rokem-2014.aspx

služebnímu funkcionáři, který rozhodne o dalším opatření, případně o provedení bezpečnostního opatření popisovaného v bodu 9.2.1.

9.2.10 Opatření v boji proti nelegálnímu obchodování se zbraněmi, bezpečnostním materiálem a jinými chemickými látkami

Policie v této oblasti provádí zejména bezpečnostní opatření za účelem kontrol nad **dodržováním zákonů a prováděcích právních předpisů na úseku zbraní, střeliva a bezpečnostního materiálu**. Při těchto opatřeních policie spolupracuje i s dalšími subjekty, především s Českým báňským úřadem nebo Českou inspekcí životního prostředí. Po úpravách legislativy, zejména nakládání s vojenskou municí v civilní sféře, se začalo hodně mediálně volat po útoku v Uherském Brodě a po výbuchu muničního skladu ve Vrběticích – Vlachovicích. Opatření policie na místní územní úrovni se týká například kontrol na mysliveckých honech a v rámci celé republiky se provádějí především kontroly obchodníků se zbraněmi. V minulých letech byl, což vím z vlastního zjištění z Ředitelství služby pro zbraně a bezpečnostní materiál Policejního prezidia ČR, celorepublikově zjištěn problém v tom, že obchodníci nakupují nepotřebný majetek Armády ČR a ten dále s mnohasetprocentními zisky dále prodávají do zemí bývalého východního bloku, do Afriky, arabských zemí a tzv. embargovaných zemí a často obcházejí různým způsobem zákony České republiky, aby dostály svým závazkům a samozřejmě měli onen očekávaný zisk. I na tyto skutečnosti se zaměřují různá bezpečnostní opatření veřejné správy a policie.

9.2.11 Opatření v boji proti kyberkriminalitě

„Gestorem problematiky kybernetické bezpečnosti a národní autoritou v této oblasti je Národní bezpečnostní úřad, který provozuje Národní centrum kybernetické bezpečnosti (NCKB)“¹¹². Samozřejmě se na boji proti kyberkriminalitě podílí i Policie České republiky a nejviditelněji v **opatřeních preventivních**, kdy pořádá různé výukové a přednáškové programy zaměřené na děti do 18ti let. V této problematice hrají i značnou roli rodiče dětí a tzv. **rodičovská kontrola**, na kterou také policisté v rámci preventivních opatření upozorňují rodiče například na rodičovských schůzkách. V neposlední řadě je důležitá **fyzická ochrana** zařízení jako je počítač, flash disk, apod. Bohužel doba s sebou nese obrovský rozvoj informačních a komunikačních technologií a téměř neomezený přístup na internet, což je velkým bezpečnostním rizikem jak pro děti, tak

¹¹² **Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti**, s. 51 [online] – vlastní zpracování dne 2. 1. 2017. Dostupné na: mvcr.cz/soubor/zprava-o...-roce-2015-ve-srovnani-s-rokem-2014.aspx

obecně pro společnost. Kyberkriminalita na sebe navazuje další problematiky ohrožení společnosti, ať to je mravnostní kriminalita, extremismus, porušování práv duševního vlastnictví, kyberšikana či prosté zneužívání platebních karet. Kyberkriminalita se bohužel vyznačuje značnou anonymitou, extrémně rychlou výměnou dat a informací za poměrně malé náklady a také značně vysokou mírou latence.

9.2.12 Opatření v boji proti padělání

Problematika se týká jak samotného padělání či pozměňování bankovek tak problematiky tzv. skimmovacích zařízení, při kterém dochází ke zcizení (skimmování) dat z platebních karet. Tato data jsou následně přeposílána spolupachatelům, kteří vyrobí padělky platebních karet a následně s odcizeným PIN kódem zcizí z účtu finanční hotovost. Tato problematika je výhradně v gesci Národní centrály proti organizovanému zločinu, tudíž zde nemohu uvádět typy bezpečnostních opatření, které v této problematice koná.

9.3 Spolupráce při výkonu bezpečnostních opatření

Zákon o Policii ČR striktně rozlišuje pojem spolupráce a součinnost. V komentáři k ust. § 14 uvádí: „*Součinností lze obecně rozumět harmonizovanou činnost nejméně dvou na sobě nezávislých subjektů, které optimálně využívají dostupné metody a prostředky za účelem splnění daného úkolu. Dalším znakem součinnosti je, že požadovaná činnost musí být provedena. Oproti spolupráci je rozdíl v intenzitě vzájemné činnosti. Spoluprací lze pak obecně rozumět vztah mezi nejméně dvěma na sobě nezávislými subjekty, které uskutečňují zákonem předpokládanou činnosti. Spolupráci nelze vynucovat hrozbou sankce nebo donucením*“¹¹³. Zákon o policii v ustanovení paragrafů 14 až 17 spolupráci konkrétně upravuje.

Já bych zde ráda zmínila pouze obecnou nejčastější a nejběžnější spolupráci policie s dalšími subjekty při výkonu bezpečnostního opatření. Většina spoluprací se opírá o právní normy, pokud nejde o spolupráci v rámci dobrovolnosti tam, kde je toto možné. Policie obecně při přípravě a realizaci bezpečnostních opatření spolupracuje s orgány obcí, popřípadě krajů, s pořadatelem akcí, které jsou policií vyhodnoceny jako potenciální bezpečnostní riziko, a při určitých typech opatření jakými jsou například pátrací akce

¹¹³ ŠKODA, Jindřich. *Zákon o policii s komentářem*, s. 80

spolupracuje i s Hasičským záchranným sborem ČR, Armádou ČR, Městskou policií, Záchrannou brigádou kynologů, s Horskou službou ČR či ostatními záchrannými a havarijními službami. Vzhledem k tomu, že řadu opatření policie vykonává v členitém terénu nezbytnost spolupráce s dalšími subjekty je na místě. To však v žádném případě nezakládá předpoklad, že by policie na některý ze spolupracujících subjektů předávala svá zákonná práva či povinnosti. To je logické i ze skutečnosti, že řada bezpečnostních opatření, metod a prostředků musí být v režimu určitého ať zákonného či prostého utajení před veřejností.

Pokud by se však jednalo o opatření většího rozsahu, které by spadalo pod činnosti v rámci zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, což by bylo v případě mimořádné události či při záchranných a likvidačních pracích konkretizovaných v uvedeném zákoně, činnost složek IZS by se řídila striktně tímto zákonem včetně toho, kdo by uvedenému opatření velel.

9.4 Oprávnění policistů při výkonu bezpečnostního opatření

Zákon o Policii ČR dává policistům široké možnosti oprávnění, která třeba i v předešlé zákonné úpravě chyběla, respektive byla upravena v jiných zákonných či podzákonných normách. Oprávnění je celá řada a já bych zde ráda uvedla některá z nich, která se v souvislosti s bezpečnostními opatřeními využívají. Jedná se zejména o:

- **zajištění osoby** - zajistit osobu může policista pouze z taxativně vyjmenovaných důvodů v zákoně o policii; tyto důvody byly v nové zákonné úpravě zpřesněny a doplněny o nové; jedná se o krátkodobé omezení osobní svobody v rámci možností, které dává Listina základních práv a svobod; omezení z tohoto zákonného důvodu je na dobu 24 hodin, z čehož vyplývá, že se jedná o omezení preventivního charakteru; uvedené oprávnění je nutno striktně odlišovat od oprávnění následujícího;
- **zadržení osoby** - zadržení osoby je institut trestního řádu, který slouží policistům k tomu, aby zadrželi podezřelého nebo obviněného pro dosažení účelu trestního řízení;
- **připoutání osoby** - institut zákona o policii, který má eliminovat nebezpečné chování osoby; oproti minulé právní úpravě bylo ustanovení upřesněno v tom

smyslu, že dříve zákon o policii dovoloval policistům osobu připoutat pouze do doby jejího upuštění od agresivního chování a jednání, současná právní úprava dává možnost osobu odpoutat až v případě, že se uklidní; nejdéle však po dvou hodinách od připoutání; připoutat lze osobu i mimo služebnu, což se právě může využívat při bezpečnostních opatřeních při hromadných narušeních veřejného pořádku; poutání nemusí být pouze pouty, ale jakýmkoliv vhodným předmětem například řemenem; verbální útok tímto oprávněním eliminovat nelze;

- **zajištění cizince** - zákon o policii doplňuje tímto obecnou úpravu institutu zajištění, která vychází ze zákona o pobytu cizinců, který také definuje, kdo je cizinec
- **odnětí věci** - tento institut zákona o policii se využívá především k tomu, aby mohlo být případně úspěšně objasněné spáchání přestupku; jde například o odejmutí omamné či psychotropní látky, kdy množství této látky zřejmě nenaplní skutkovou podstatu spáchání trestného činu;
- **vydání a odebrání zbraně a prohlídka osoby** - institut zákona o policii, kdy se eliminuje hrozící nebezpečí použití zbraně; nejde však jen o zbraň ve smyslu střelně zbraně, ale o vše, co může být jako zbraň použito; policejně právním obratem řečeno vše, co může činit útok proti tělu důraznějším (vozidlo, dřevěná tyč, hůl, apod.)
- **zajištění, odstranění a zničení věci** – nový institut, který nebyl v předešlé právní úpravě zakotven; podmínkou je bezprostřední závažné ohrožení života, zdraví nebo majetku a posouzení míry nebezpečí je na policistovi;
- **rušení provozu elektronických komunikací** – nový institut zákona o policii, u něž je předpoklad využití například při hrozbě teroristického útoku, neboť nástražné výbušné systémy bývají aktivovány například mobilními telefony;
- **vstup do obydli, jiného prostoru na pozemek** – institut upravený zákonem o policii i trestním řádem; jedná se o průlom práva na ochranu obydli a soukromí garantového Listinou základních práv a svobod; tento institut se musí striktně odlišovat od provedení domovní prohlídky;
- **vstup do živnostenské provozovny** – tento institut je důležitý z hlediska bezpečnostních opatření při potírání extremismu a událostí typu „uzavřená akce“; policie žádala Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR o stanovisko, zda se jedná o živnostenskou provozovnu i v době, kdy se v ní koná „uzavřená

akce“ nebo že tímto prohlášením z provozovny stává uzavřený prostor; stanovisko bylo jednoznačné a právně podložené, že se stále jedná o živnostenskou provozovnu, tudíž, když policisté chtějí na takovou akci vstoupit využití tohoto oprávnění vstupu

- **zastavení a prohlídka dopravního prostředku** – institut dle zákona o policii, kde je vždy nutný dodržet účel provedení prohlídky a zákonné využití oprávnění prohlížet případně i zavazadla;
- **zákaz vstupu na určené místo, případně povinnost setrvání na určitém místě** – oprávnění dle zákona o policii, které má pomoci policistům nerušeně a efektivně plnit úkoly bez rušení ostatními osobami;
- **použití donucovacích prostředků a použití zbraně** – oprávnění policistů v případě, že požadovaného účelu určitého úkonu nelze dosáhnout jinak; platí zde zásada přiměřenosti a to, že donucovací prostředky ani zbraň nelze použít jako trest či odplatu;
- **použití pout a prostředků k zamezení prostorové orientace** – použití obou prostředků může být pouze v souladu se zákonně vymezenými možnostmi; jako prostředek k zamezení prostorové orientace se využívají například brýle podobné brýlím lyžařským, avšak s neprůhlednými „skly“;
- **použití prostředku k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění jeho odjezdu** – v rámci bezpečnostních opatření policie se tzv. botička nebo zastavovací pás dá využít i jako preventivního opatření k zamezení útěku osoby; při použití prostředků k násilnému zastavení vozidla je vždy třeba mít na paměti to, aby nedošlo k případnému ohrožení života či zdraví spolujezdce či ostatních nezúčastněných osob;
- **podání vysvětlení** – policisté využívají tohoto institutu při plnění úkolů a potřebě získávání informací; osoba nemůže podání vysvětlení odmítnout, pouze ze zákonných důvodů, o kterých jí musí policista před zahájením úkonu poučit;
- **pořizování záznamů** – institut, který se hojně policií využívá zejména při pořádání akcí, kde hrozí hromadné narušování veřejného pořádku
- **prokázání totožnosti** – zde asi není co dodávat, jedná se o jedno z nejzásadnějších oprávnění policie

- **předvedení** – pokud osoba odmítne prokázat svoji totožnost nebo jí nemůže prokázat ani poskytnout policistům součinnost, může jí policista předvést k provedení úkonů směřujících ke zjištění totožnosti; limit je zde 24 hodin od předvedení, poté musí být osoba propuštěna i pokud se policistovi nepodařilo zjistit její totožnost
- **získávání osobních údajů pro účely budoucí identifikace** – tento institut se využívá především v případech, kdy osoba odmítá poskytnout součinnost při určení její totožnosti; údaje lze získat i přes odpor osoby; jedná se o snímání otisků prstů, odběr DNA, měření, obrazové záznamy apod.
- **získávání informací z evidencí** – na základě tohoto oprávnění může policie žádat poskytnutí informací z jakékoliv evidence vedené na základě právního předpisu, neboť zákon nespecifikuje konkrétního správce evidence nebo zpracovatele;
- **získávání informací v souvislosti s odhalováním a šetřením přestupků** – ze strany administrativního opatření se jedná o žádosti o výpisy z Rejstříku trestů; hojně využívané je toto oprávnění především z důvodu možnosti provádět dechové zkoušky ke zjištění přítomnosti alkoholu v dechu, orientační vyšetření na přítomnost drog v těle nebo odběry biologického materiálu, to vše v souvislosti s šetřením přestupků;
- **využívání podpůrných operativně pátracích prostředků – informátora, krycích prostředků a krycích dokladů** – tradiční prostředky využívané jak v rámci institutu zákona o policii tak v rámci trestního řízení
- **uveřejňování informací hromadnými sdělovacími prostředky** – nově zavedené oprávnění policie, které se využívá především při pátracích akcích; užití se vymezuje závažným ohrožením života a zdraví osob, majetku nebo veřejného pořádku

9.5 Metodika výkonu bezpečnostního opatření policie

Základním rámcem výkonu bezpečnostního opatření u policie je interní akt řízení a to **Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10 ze dne 13. února 2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti**. Tento metodický aparát udává mantinely výkonu bezpečnostních opatření napříč celou republikou. Zároveň dává příslušným služebním funkcionářům postupný návod, jak krok po kroku celé bezpečnostní opatření zrealizovat

a kdo je za jaký úkol zodpovědný. Závazný pokyn bohužel nelze zveřejnit, ani v rámci zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, z toho důvodu, že pokyn obsahuje utajenou informaci a vztahuje se pouze k vnitřním pokynům a personálním předpisům bez závažného dopadu na subjekty mimo resort. V rámci této práce lze uvést, že pokyn obecně uvádí tyto skutečnosti:

- příprava, vyhlášení a řízení bezpečnostního opatření
- rozkaz k bezpečnostnímu opatření
- instruktáž
- úkoly velitele opatření, štábu a velitelů skupin
- možnost zpracování typových plánů
- policejní jednotky účastnící se opatření
- dokumentace bezpečnostních opatření
- využití antikonfliktních týmů

10 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ POLICIE ČR V PRAXI

V této kapitole nejprve vyspecifikuji bezpečnostní opatření, které budu zkoumat, uvedu předmět a cíle zkoumání, výzkumné metody, charakterizují výběrový soubor, seznámím s výzkumnými domněnkami a zpracuji výstupy samotného šetření.

10.1 Specifikace zkoumaného bezpečnostního opatření policie

Vzhledem k tomu, že policie realizuje velkou řadu bezpečnostních opatření, jak jsou popsány v kapitolách 9.1 a blíže v kapitole 9.2, zkoumaná problematika by byla značně rozsáhlá, proto se zaměřím pouze na posouzení a analýzu opatření jako jsou **dopravně bezpečnostní akce a akce s hromadným narušováním veřejného pořádku** typu sportovní utkání (hokejové utkání, fotbalový zápas), koncerty, shromáždění apod.

10.2 Předmět a cíle výzkumného šetření

Předmětem výzkumného šetření je získat a porovnat odborné kvalifikované názory policistů zařazených jak na stupni běžného výkonu policejních činností, tak velitelů bezpečnostních opatření a metodiků uvedených akcí.

Obecným cílem mého výzkumu je provést analýzu současného stavu výkonu bezpečnostních opatření Policií ČR na úseku hromadného narušování veřejného pořádku a dopravně bezpečnostních akcí. Konkrétně bych ráda posoudila metodickou a legislativní oporu výkonu bezpečnostních opatření, efektivnost využití veškerých dostupných instrumentů v praxi, opodstatněnost nasazování určitého počtu policistů a techniky do akcí, dostatečnou informovanost policistů podílejících se na bezpečnostních opatřeních či nutnost mediální podpory jednotlivých opatření. Dále bych se ráda ve výzkumu věnovala tomu, zda výkon bezpečnostních opatření neovlivňuje aktuální politická situace v obci, kraji či státě a zda některá rozhodnutí při realizaci bezpečnostních opatření nejsou realizována tzv. „pod tlakem“ politiky.

Ve výstupech z provedeného šetření bych kromě odpovědí na výzkumné otázky ráda porovнала odpovědi v závislosti na zařazení respondenta v hierarchii policie.

10.3 Výzkumné metody

Pro své výzkumné šetření jsem si vybrala kvantitativní metodu sběru dat – **dotazník**. Dotazníky jsem distribuovala osobně a e-mailem a jejich návratnost byla 100%.

Pro dokreslení některých odpovědí, které jsem již při tvorbě dotazníku předpokládala, jsem se zcela cíleně rozhodla ještě následně provést sběr dat pomocí polostandardizovaného **interview**, od kterého jsem primárně očekávala dovysvětlení některých odpovědí, které nelze tak autenticky v dotazníku zachytit, jako je tomu při osobním jednání. Od interview jsem očekávala též větší otevřenost a upřímnost odpovědí.

10.4 Charakteristika výběrového souboru

Výzkumné šetření formou dotazníků jsem prováděla u 100 policistů. Část dotazníků vyhotovili policisté pořádkových jednotek (30), část policisté pořádkových jednotek – velitelé (40) a část metodici (30), kteří zpracovávají problematiku bezpečnostních opatření policie. Návratnost dotazníků byla 100 %. Následná interview jsem realizovala s deseti policisty zařazenými převážně jako velitelé, kteří již nejsou součástí pořádkových jednotek v terénu a s některými policisty – veliteli, kteří vyplňovali dotazníky.

Dotazníky mi zpracovalo 70 policistů, kteří v terénu vykonávají policejní činnosti při zkoumaných bezpečnostních opatřeních, což jsou zhruba **2,3 % ze všech policistů** zařazených v pořádkových jednotkách Policie ČR. Zkoumaný soubor **nemá náhodný charakter** a při 2,3 procentech vzorku z celkového počtu policistů pořádkových jednotek Policie ČR **není možné závěry zobecnit za základní soubor**. Z uvedených 70 policistů bylo 40 policistů na pozici, kdy mohou být i veliteli bezpečnostních opatření a ti v dotaznících uváděli zařazení „velitel“.

10.5 Dotazník, interview, výzkumné otázky

Dotazník je přiložen k diplomové práci jako příloha č. 10.

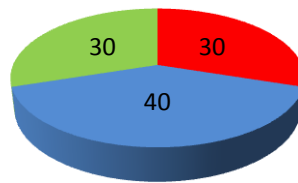
Otázky k následným osobním rozhovorům byly následující:

1. Myslíte si, že v současném systému bezpečnostních opatření policie, myšleno hromadná narušení veřejného pořádku či dopravně bezpečnostní akce, jsou nějaké závažné nedostatky ať legislativní, metodické či jiné? Jaké?
2. Máte zkušenosti nebo znalosti toho, jak probíhají zahraniční bezpečnostní opatření tohoto typu a přejímáte ve velení poznatky a zkušenosti ze zahraničí? Proč ano nebo proč ne?
3. Je správné, že již několik minut po např. teroristickém světovém útoku, kdy ještě nejsou známé příčiny a důvody útoku, Policie ČR přijímá tzv. v médiích deklarované „zvýšené bezpečnostní opatření“? Nejsou tato opatření činěna právě z politických důvodů – bezmyšlenkovitě, bez reálných konkrétních informací odpovědných služeb, že by i v České republice hrozilo nebezpečí?
4. Je něco, co by mohlo do budoucna nápomoci efektivnějšímu výkonu bezpečnostních opatření? Myslíte si, že by to mohly být bezpilotní letadla typu dron?
5. Případné předem nepřipravené dotazy, které vyvstanou v souvislosti s výsledky v dotazníkovém šetření.

10.6 Výstupy výzkumného šetření

Zpracování dat jsem prováděla částečně ručně a částečně pomocí specializovaného software. Výstupy – frekvenční a křížové tabulky příkládám jako přílohu č. 11 a 12 Výstupy a interpretace jednotlivých otázek dotazníku jsou následující (pro přehlednost příkládám i grafy tvořené z frekvenčních tabulek jednotlivých otázek):

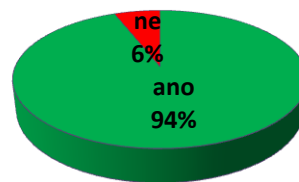
1. Zařazení ve struktuře Policie ČR – policista, velitel, metodik

		Počet policistů	Podíl v %
Platné	metodik	30	30,0
	velitel	40	40,0
	policista	30	30,0
	CELKEM	100	100,0

Dotazníky jsem osobně rozdala či e-mailem rozeslala celkem 100 respondentům, jejich návratnost byla stoprocentní. Metodici byli policisté, kteří se běžně neúčastní policejních opatření v terénu. Velitelé byli však všichni vybráni takoví, kteří jsou i policisty realizujícími bezpečnostní opatření přímo v terénu.

2. Má výkon bezpečnostních opatření vykonávaných policií dostatečnou legislativní podporu?

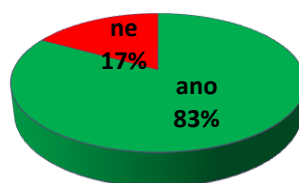

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	94	94,0
	ne	6	6,0
	CELKEM	100	100,0

Celkem 94% dotázaných si myslí, že výkon zkoumaných bezpečnostních opatření (dopravně bezpečnostních akcí a hromadných narušení veřejného pořádku) má dostatečnou legislativní podporu. Stejný názor jako většina mám i já, neboť zákon o policii spolu se

zákonem o přestupcích a správním řádem, a dále zákon o právu shromažďovacím či zákon o provozu na pozemních komunikacích dávají policistům dostatečnou legislativní podporu při výkonu různých bezpečnostních opatření. Z mého pohledu i samotný zákon o policii dává sám o sobě širokou škálu možností různých oprávnění, která mohou být při různých typech narušování veřejného pořádku pružně policisty využita i bez vyhlášení bezpečnostního opatření. Tím mám na mysli především možnosti prokázání totožnosti osob, případné zajištění, předvedení osoby nebo vykázání z určitého místa.

3. Jsou právní předpisy týkající se výkonu bezpečnostních opatření přehledné a nerozmělněné do řady různých právních norem?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	83	83,0
	ne	17	17,0
	CELKEM	100	100,0

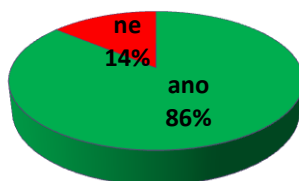
Celkem 83% dotazovaných si myslí, že právní předpisy upravující a podporující výkon bezpečnostních opatření (dopravně bezpečnostních akcí a hromadných narušení veřejného pořádku) jsou přehledné a zbytečně nerozmělněné do dalších právních norem. Já jsem v tomto ohledu spíše na straně výše uvedených 17 % názorů, neboť bych si dokázala představit, že povolování a podmínky konání akcí typu hromadných narušení veřejného pořádku, jako jsou sportovní utkání, koncerty, technoparty, politická shromáždění apod. by byly právně upraveny v jedné normě.

Jako příklad uvedu skutečnost, jak na sebe občas narazí protiklady typu shromáždění a výkon petičního práva kdy v některých případech je těžko soudit, zda se jedná o jedno či druhé právo občanů. Konkrétně v nedávné době probíhaly po celé České republice, v jeden den ve stejnou dobu shromáždění na podporu Slovenky, která pomohla a následně spálila Korán. Jak jsem osobními rozhovory s veliteli jednotlivých akcí v rámci

celé republiky zjistila, někteří z nich nebyli schopni jednoznačně určit (a jistě se nejednalo o jejich neznalost zákona či nekompetentnost), zda se jedná o setkání občanů na základě práva shromažďovacího nebo práva petičního se všemi potřebnými zákonnými povinnostmi a náležitostmi.

Problém bývá i s výše zmiňovanými technoparty. Jedná se o akce, které probíhají jako neohlášené a občas bývají i na nepronajatých pozemcích. Avšak i v případě, kdy se tento typ akce uskuteční na pronajatém pozemku, bývají porušovány zákony ve smyslu reprodukce hlasité hudby a tím porušování místních vyhlášek obcí, porušování hygienických předpisů, předpisů na úseku bezpečnosti silničního provozu, parkování na soukromých pozemcích a jiné. Pokud by veškeré tyto akce (nejen technoparty, ale i sportovní utkání a jiné) byly upraveny v jedné zákonné normě a pravidla by byla striktně nastolena a vymáhána, jistě by to bylo jen ku prospěchu věci. Například ve Velké Británii jsou tyto neohlášené akce zakázány. V současném právním systému by to však byla právní úprava rozsáhlejší a v době, kdy politické strany sledují především své preference nevím, která z nich by nějaké razantní opatření k uvedené problematice navrhla a chtěla za něj tvrdě lobovat. Jsem totiž přesvědčena o tom, že by to bylo téma značně mediálně exponované a řada rodičů dětí vyznávajících alternativní a volnomyšlenkářský způsob života by okamžitě spustila reakci na akci, a tak by z dobře myšleného úmyslu mohl vzniknout zákon –paskvil.

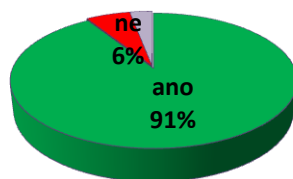
4. Dokážou velitelé bezpečnostního opatření pružně využít všechna zákonem jim daná práva a oprávnění při výkonu opatření?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	86	86,0
	ne	14	14,0
	CELKEM	100	100,0

To, že velitelé bezpečnostních opatření dokážou pružně využít jim daná oprávnění si myslí celkem 86 % respondentů. Vysvětlení výše uvedených 14% je následující – z křížových tabulek vyplývá, že všichni dotazovaní velitelé a všichni dotazovaní metodici si myslí, že velitelé dokážou jim daná oprávnění efektivně využít. Jiné je to však u policistů – nevelitelů, ti ve svých názorech nejsou tak jednotní – 47% dotazovaných policistů nevelitelů si myslí, že velitelé nedokážou pružně využít jim svěřená práva a oprávnění při výkonu bezpečnostních opatření. Důvody, které jsem se dozvěděla v následných rozhovorech, jsou podle těchto policistů dva. A sice, že někteří velitelé při zákrocích pod jednotným velením nevydají včas nebo vůbec rozkaz k zákroku a druhým důvodem, který si policisté myslí je ten, že velitelé nedokážou jednoznačně vyhodnotit nastalou právní situaci a případnou trestní odpovědnost narušitelů veřejného pořádku. Velitelé v tomto policistům oponují tím, že na jejich bedrech je obrovská zodpovědnost a proto, že musí být při rozhodnutí o ne-uskutečnění bezpečnostních opatření hodně uvážliví.

5. Má policie zpracovaný systém metodiky bezpečnostních opatření?

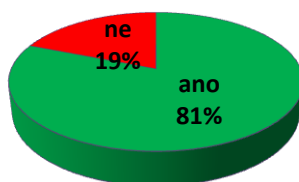
		Počet	Podíl v %
Platné	ano	91	91,0
	ne	6	6,0
	Celkem	97	97,0
	Nevyplněná odpověď	3	3,0
CELKEM		100	100,0

Zde si 91% dotazovaných respondentů myslí, že policie má zpracovaný systém metodiky bezpečnostních opatření. Z křížových tabulek vyplývá, že 6 policistů – nevelitelů z celkového počtu 30 odpovědělo, že policie nemá zpracovaný systém metodiky bezpečnostních opatření, což přisuzují jejich hrubé nevědomosti. Metodika těchto opatření samozřejmě zpracována je a uvedenou otázkou jsem sledovala povědomí policistů o této

úpravě. Tři velitelé na otázku neodpověděli. Uvedenou metodikou je interní akt řízení – Závazný pokyn policejního prezidenta o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti.

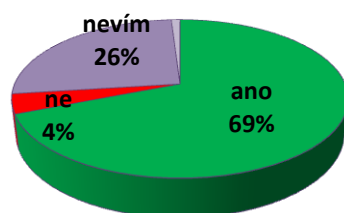
6. Je systém metodiky bezpečnostních opatření policie zpracovaný dostatečně podrobně pro samotný výkon opatření v terénu?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	81	81,0
	ne	19	19,0
	CELKEM	100	100,0

Celkem 81% dotazovaných uvádí, že systém metodiky bezpečnostních opatření policie je dostatečně podrobně zpracovaný. Já bych spíše v tomto případě řekla, že metodika je zpracována, nicméně si nemyslím, že dostatečně podrobně. Z celkového počtu 100 dotázaných si to také nemyslí 19 z nich a to pět velitelů a 14 policistů – nevelitelů. Metodikou je v tomto případě v minulé otázce zmiňovaný Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10 z roku 1990 o zajišťování vnitřní bezpečnosti a pořádku. Závazný pokyn vymezuje pojmy, uvádí, kdo vyhláší a řídí bezpečnostní opatření, kdo nese za co zodpovědnost, specifikuje činnost pořádkových jednotek a antikonfliktních týmů. Nicméně vše uvádí v obecných rovinách a nspecifikuje jednotlivé druhy bezpečnostních opatření. Proto je pak nutné, aby velitelé měly rozsáhlé znalosti, zkušenosti a dobrou intuici.

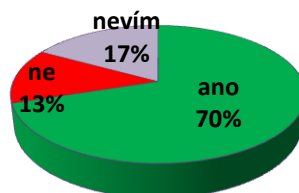
7. Spolupracují při tvorbě metodiky metodici s veliteli opatření, kteří se pohybují v terénu tak, aby jim následná metodika vyhovovala v praxi?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	69	69,0
	ne	4	4,0
	nevím	26	26,0
	Celkem	99	99,0
	Nevyplněná odpověď	1	1,0
CELKEM		100	100,0

Celkem 69% dotazovaných respondentů si myslí, že při tvorbě metodiky metodici spolupracují s veliteli na tvorbě předpisů, 4% si myslí, že uvedení policisté nespolupracují a 26% dotazovaných respondentů neví. To, zda subjekty spolupracují, převážně nevědí, jak vyplývá z křížových tabulek, běžní policisté, což se dalo očekávat, neboť oni jsou pověřeni vyloženě výkonem policejních činností v terénu a de facto se nezajímají o to, kdo, kdy a z jakých důvodů metodiku vymyslel či připomínkoval. Téměř všichni velitelé a metodici (až na dva velitele, kteří nevěděli) odpověděli, že navzájem při tvorbě metodiky spolupracují. Při následných interview mi dokonce sdělili, že občas probíhají i několikadenní workshopy k různým aktuálně zpracovávaným metodikám tak, aby byla metodika vyhovující jak po stránce právní tak po stránce výkonu činností terénu.

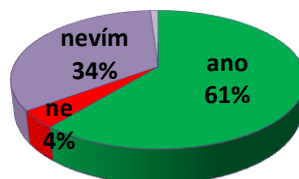
8. Reaguje metodika výkonu bezpečnostních opatření pružně na nové bezpečnostní hrozby a rizika?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	70	70,0
	ne	13	13,0
	nevím	17	17,0
	CELKEM	100	100,0

Celkem 70% dotázaných respondentů si myslí, že metodika bezpečnostních opatření pružně reaguje na aktuální bezpečnostní hrozby a rizika, 13% respondentů si myslí, že nereaguje a 17% respondentů neví. Já osobně bych řekla, že nereaguje pružně, neboť vlastně není potřeba. Jak jsem uvedla u výsledků otázky č. 6, metodika je tak obecně zpracována, že de facto není potřeba, aby nějakým způsobem reagovala metodika, ale spíše je nutná precizní práce bezpečnostních služeb a Národního kontaktního bodu pro terorismus, který informace o případných hrozbách soustřeďuje.

9. Využívají metodici policie při tvorbě metodiky bezpečnostních opatření zahraniční zkušenosti?

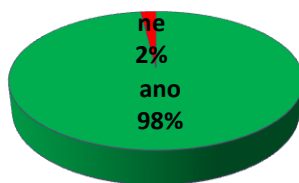

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	61	61,0
	ne	4	4,0
	nevím	34	34,0
	Celkem	99	99,0
	Nevyplněná odpověď	1	1,0
CELKEM		100	100,0

To, že metodici využívají zahraniční zkušenosti při tvorbě metodiky si myslí 61% dotázaných respondentů, 4% respondentů si myslí, že ne a 34 % neví. Z křížových tabulek vyplývá, že všichni dotázaní metodici uvedli, že zahraniční zkušenosti využívají, což je pro tuto výzkumnou otázku klíčové. Při následných interview jsem se dozvěděla několik

zajímavých příkladů využití dobré praxe v české policejní metodice. Jedná se o využívání Antikonfliktních týmů v rámci pořádkových jednotek po vzoru Německa, které jsou již zavedeny i do zde několikrát zmiňovaného Závazného pokynu policejního prezidenta o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti. Dále je to například využití tzv. operativních týmů v rámci pořádkových jednotek po vzoru Francie či metodika bezpečnostního opatření „Aktivní střelec“ po vzoru Spojených států amerických. Mohu zmínit i oblast služby dopravní policie a snahu o realizaci tzv. míst pro vysokorychlostní vážení vozidel po vzoru Německa. Jedná se o místa, která připomínají odpočívadla u silnic a policisté a odpovědné orgány kontroly mají dostatečný prostor pro kontrolu nákladních vozidel, aniž by omezovali plynulost a bezpečnost silničního provozu.

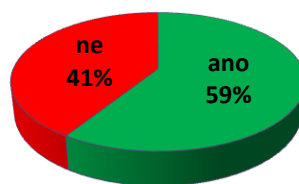
10. Je pravdivé tvrzení, že sebelepší metodika nikdy nemůže nahradit zkušenosti?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	98	98,0
	ne	2	2,0
	CELKEM	100	100,0

V otázce, zda sebelepší metodika nemůže nahradit zkušenosti byla téměř jednoznačná shoda a to 98% respondentů odpovědělo kladně, že souhlasí s uvedeným tvrzením a pouze dva výkonní policisté s tvrzením nesouhlasili. Já samozřejmě s tvrzením jednoznačně souhlasím a myslím si, že zkušenosti, intuice a trochu riskování v sobě musí mít každý velitel. Možná lépe řečeno každý dobrý velitel.

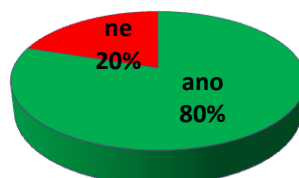
11. Supluje policie při výkonu některých bezpečnostních opatření pořadatelskou službu?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	59	59,0
	ne	41	41,0
	CELKEM	100	100,0

Na otázku, zda policie při výkonu některých bezpečnostních opatření supluje pořadatelskou službu odpovědělo ano 59% dotázaných respondentů a 41% odpovědělo záporně. Můj názor na věc byl takový, že policie jednoznačně supluje pořadatelské služby, a proto mě poměr kladných a záporných odpovědí překvapil. Nicméně jsem se především velitelů bezpečnostních opatření, u nichž byl poměr odpovědí 55% ano ku 45% ne, dotazovala, proč si myslí, že policie nesupluje pořadatelské služby. Domnívám se, že pokud policie připraví a realizuje bezpečnostní opatření při každém zápase ligového fotbalu či extraligového hokeje a vynakládá nemalé částky na „zaplacení“ opatření, tak pořadatelské služby supluje. Dle mého názoru si kluby nezajistí dostatečný počet pořadatelů, protože to stojí peníze a spoléhají se automaticky na policii, která jim náklady nevyčísľuje. Velitelé opatření mi vysvětlili, že i kdyby si sportovní klub zajistil podle něho dostatečný počet pořadatelů, i tak musí připravit bezpečnostní opatření proto, kdyby náhodou pořadatelé svoji úlohu nezvládli a také z důvodu, že fanoušci téměř vždy narušují veřejný pořádek a klid ve městech již cestou na stadiony a následně zpět. I proto bych navrhla striktní právní normu, která by prikazovala zajištění klidu a veřejného pořádku ve městech sportovním klubům, kteří jsou pořadatelé utkání a nezakládala bych značné finanční náklady policii, potažmo státu. Ve světě sportu se točí jistě podstatně více peněz, než aby de facto soukromé akce financoval stát.

12. Jsou z vašeho pohledu vždy nebo téměř vždy bezpečnostní opatření při hromadných narušováních veřejného pořádku opodstatněná?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	80	80,0
	ne	20	20,0
	CELKEM	100	100,0

To, že bezpečnostní opatření při hromadných narušováních veřejného pořádku jsou téměř vždy opodstatněná si myslí celkem 80% respondentů. Z křížových tabulek vyplývá, že si to myslí 100% policistů - metodiků, 90% policistů - velitelů, ale u policistů v běžném výkonu to je pouze 47%. Já jsem vzhledem k předchozí otázce byla na rozpacích, zda se přiklonit k odpovědi ano nebo ne. Nakonec po dodatečných vysvětleních od velitelů bezpečnostních opatření se přikláním k názoru, že výše uváděná bezpečnostní opatření bývají opodstatněná. Velitelé mi totiž sdělili, že se nikdy nedělá bezpečnostní opatření na akci, o které se neví, jestli bude. A pokud se připravuje opatření na akci, která by mohla být v poklidu, činnost policie velitelé berou jako důležité preventivní opatření. Někteří velitelé uvádějí, že při dobře zvládnutém velení, nemusí policisté sedět na oddělení a čekat na pokyn k zásahu, ale mohou vykonávat běžnou policejní činnost typu kontrola vozidel a bezpečnost v silničním provozu apod.

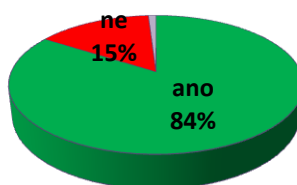
13. Jsou z vašeho pohledu opodstatněné dopravně bezpečnostní akce?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	85	85,0
	ne	11	11,0
	Celkem	96	96,0
	Nevyplněná odpověď	4	4,0
CELKEM		100	100,0

To, že dopravně bezpečnostní akce jsou opodstatněné si myslí 85% policistů, 11% si myslí, že nikoliv. Čtyři respondenti na otázku neodpověděli. Můj názor je takový, že ano, dopravně bezpečnostní akce jsou opodstatněné ve vztahu k době, kdy jsou vykonávány (Velikonoce, konec školního roku, apod.) a v tom smyslu, že v jednu dobu je určitá síť policistů kontrolujících řidiče v celé republice. V souvislosti s následující otázkou si ale myslím, že dopravně bezpečnostní akce jsou vlastně běžný výkon činnosti policistů, který by měli dělat denně. Jen se při realizaci dopravně bezpečnostních akcí činnost policistů více medializuje. Od svých známých jsem kdysi slyšela vyjádření k medializaci dopravních akcí policií, které mne pobavilo, často si na něj vzpomenu a částečně jim dávám za pravdu - „říkáte, že děláte, co dělat normálně máte, ale teď to děláte opravdu“...

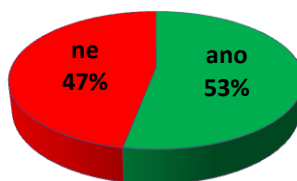
14. Je pravdivé tvrzení, že dopravně bezpečnostní akce je ve své podstatě vlastně výkon běžné činnosti policistů?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	84	84,0
	ne	15	15,0
	Celkem	99	99,0
	Nevyplněná odpověď	1	1,0
CELKEM		100	100,0

Je zajímavé, že v otázce č. 13, která úzce s touto otázkou souvisí, odpovědělo 85% dotázaných respondentů, že si myslí, že dopravně bezpečnostní akce – opatření jsou opodstatněná a záhy v této otázce 85% stejných dotázaných respondentů odpoví, že je pravdivé, že dopravně bezpečnostní akce jsou ve své postatě výkonem běžné činnosti policistů. Jak jsem uvedla v předchozí otázce, můj názor je, že většina dopravně bezpečnostních akcí je vlastně běžný výkon policejních činností, které by policisté měli dělat denně a tudíž bych v této otázce odpověděla ano.

15. Myslíte si, že rozhodnutí o uskutečnění či neuskutečnění určitého bezpečnostního opatření může být činěno pod politickým vlivem, ať již na úrovni obce, kraje či státu?

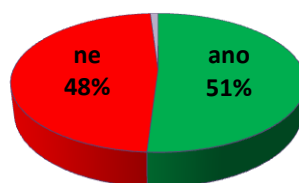

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	53	53,0
	ne	47	47,0
	CELKEM	100	100,0

Celkem 53% respondentů si myslí, že rozhodnutí o uskutečnění či neuskutečnění určitého bezpečnostního opatření může být činěno pod politickým vlivem. Z křížových tabulek vyplývá, že nejvíce si to myslí policisté v běžném výkonu policejních činností – téměř 87%. Velitelé, kterých si 60% myslí že ne, mne v osobních rozhovorech ujistili, že rozhodnutí o tom, zda opatření bude nebo nebude, určitě neovlivňuje politická situace. Dále uvedli, že možná může ovlivnit jiné aspekty bezpečnostních opatření, ale určitě ne jeho realizaci či derealizaci.

16. Zažili jste někdy během své praxe, že se bezpečnostní opatření realizovalo pouze z důvodu mediálního tlaku? Myšleno tak, že vyhodnocením běžných mechanismů uvnitř policie by se jinak opatření vůbec nekonalo, ale protože se jednalo o kauzu, případ, situaci, či akci mediálně ostře sledovanou, bylo rozhodnuto o realizaci opatření, kdy jediným reálným základem pro výkon opatření bylo „kdyby náhodou“?

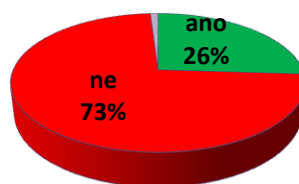

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	51	51,0
	ne	48	48,0
	Celkem	99	99,0
	Nevyplněná odpověď	1	1,0
CELKEM		100	100,0

O tom, že by se bezpečnostní opatření uskutečnilo jen z důvodu mediálního tlaku, panovala mezi respondenty značná roztržitost. Z celkového počtu dotázaných s tvrzením souhlasí 51% a 48% respondentů uvádí, že pouhý mediální tlak k přípravě bezpečnostního opatření nestačí. Názor samotných metodiků je 50% na 50%, názor policistů z běžného výkonu je 52% ano, 48% ne a pro mne nejdůležitější v tomto dotaze je názor velitelů a ti odpověděli tak, že 33% z nich zažilo během své praxe to, že se bezpečnostní opatření realizovala jen na základě mediálního tlaku, 67% velitelů toto nezažilo. Při následných dotazech mne velitelé uváděli, že se to občas stává u mediálně exponovaných akcí, kdy média přicházejí se „zaručenými“ informacemi o tom, že budu hrubě narušen veřejný pořádek a policie ač tyto informace ze svých operativních zdrojů nemá, pro jistotu bezpečnostní opatření připraví. V reálu mi velitelé uvedli příklad, kdy mělo údajně dojít ke rvačce mezi tzv. rowdies, nejtvrďšími jádry fanouškovských klubů fotbalových týmů a ač policie o této události neměla informace, bezpečnostní opatření připravila. Ke rvačce následně nedošlo nebo se o ní minimálně policie a média nedozvěděli. Velitelé mi také sdělili, že právě většina opatření činěných z důvodů „co kdyby“ se týká sportovních utkání a případné hrozby diváckého násilí nebo koncertů skupin, které jsou zařazeny do spektra levicového nebo pravicového extremismu.

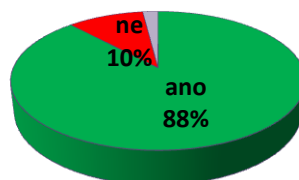
17. Dostal jste někdy instrukce při výkonu bezpečnostního opatření či při instruktáži k opatření typu „hlavně nezapomínejte, kdo je starostou, primátorem, hejtmanem, ministrem vnitra“ apod.?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	26	26,0
	ne	73	73,0
	Celkem	99	99,0
	Nevyplněná odpověď	1	1,0
CELKEM		100	100,0

Během přípravy realizace bezpečnostního opatření dostalo instrukce typu „*hlavně nezapomínejte, kdo je starostou, primátorem, hejtmanem, ministrem vnitra*“ celkem 26% dotázaných, 73% respondentů uvádí, že nedostali nikdy takovou instrukci a jeden dotazovaný neodpověděl. Zde je poměrně zajímavé, že v následných rozhovorech mi většina dotázaných uvedla, že na toto jsou upozorňováni, jakoby mimo řeč, docela často.

18. Je při realizacích bezpečnostních opatření důležitá spolupráce policie s médii?

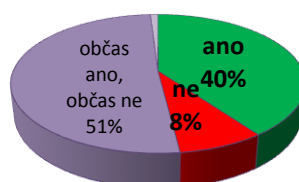

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	88	88,0
	ne	10	10,0
	Celkem	98	98,0
	Nevyplněná odpověď	2	2,0
CELKEM		100	100,0

Celkem 88% procent dotázaných si myslí, že spolupráce policie s médii je během konání bezpečnostních akcí důležitá. Já si samozřejmě jakožto tisková mluvčí policie

myslím také, že mediální podpora je důležitá, avšak je podstatné, kdy spolupracovat proto, že se média dotazují a kdy spolupracovat ve smyslu dohody o nezveřejnění určitých taktických informací. To záleží na zkušenostech tiskové mluvčí a vzájemném souladu při spolupráci s velitelem bezpečnostního opatření.

20. Je při výkonu bezpečnostních opatření dobře zajištěna logistická podpora, at' se to týká technického vybavení, výstroje policistů, stravy či technického zázemí?

		Počet	Podíl v %
Platné	ano	40	40,0
	ne	8	8,0
	občas ano, občas ne	51	51,0
	Celkem	99	99,0
	Nevyplněná odpověď	1	1,0
CELKEM		100	100,0

To, že je při výkonu bezpečnostních opatření dobře zajištěna logistická podpora si myslí 40% dotázaných, 8% si myslí že nikoliv a 51% respondentů odpovědělo, že občas je dobře zajištěna logistická podpora a občas ne. Z vlastní zkušenosti vím, že se situace rok od roku lepší a rozdíl v logistickém zabezpečení je i mezi jednotlivými krajskými ředitelstvími. Například Praha byla a podle mne i nadále je dost vpředu oproti zbytku celé republiky. A to at' mluvíme o výstroji policistů nebo o zázemí při konání bezpečnostních opatření či o zajištění stravy a hygienických potřeb policistů.

10.7 Shrnutí výzkumného šetření

Během výzkumného šetření na téma bezpečnostních opatření policie se mi podařilo získat a porovnat odborné a kvalifikované názory policistů zařazených jak přímo v pořádkových jednotkách vykonávajících bezpečnostní opatření v terénu, tak od velitelů

těchto opatření a metodiků, kteří zpracovávají podrobné návody a doporučení, jak v těchto situacích postupovat. Rozdala nebo rozeslala jsem celkem 100 dotazníků a jejich návratnost byla 100%. Následně jsem ještě oslovila buď respondenty dotazníkového šetření, nebo další velitele, kteří dotazníky nezpracovávali a ptala jsem se jich na upřesňující a doplňující otázky. Všichni mi byli velice nápomocni a vyšli mi vstříc nakonec i s ne příliš populárními dotazy na téma ovlivňování jejich práce a bezpečnostních opatření politikou.

V předešlé kapitole jsem podrobně vyhodnotila a rozepsala výstupy dotazníkového šetření a pro lepší přehlednost jsem ke každé frekvenční tabulce zpracovala graf. Největší shoda panovala u otázek, zda je dostatečná legislativní podpora bezpečnostních opatření, zda velitelé dokážou pružně využívat zákonem jim daná práva a povinnosti při výkonu bezpečnostních opatření, zda jsou opodstatněné dopravně bezpečností akce, zda je důležitá spolupráce policie s médii při konání bezpečnostních opatření a v tom, že sebelepší metodika nedokáže nahradit zkušenosti. Naopak velká názorová roztržičnost byla u otázek zda policie nesupluje při výkonu opatření u hromadných narušení veřejného pořádku pořadatelskou službu, zda rozhodnutí o uskutečnění či neuskutečnění určitého bezpečnostního opatření může být činěno pod politickým vlivem a zda někdo z dotázaných zažil to, že se bezpečnostní opatření konalo jen z důvodu tlaku médií.

Jsem ráda, že jsem měla stoprocentní návratnost dotazníků a ocenila jsem, že mi nakonec velitelé bez okolků odpověděli na mé následné všetečné otázky, které jim občas evidentně nebyly příjemné. Bohužel zpočátku při rozhovorech docházelo k tomu, že policisté – velitelé odpovídali tak, jak si myslí, že se od nich na jimi zastávaných pozicích očekává. Nakonec se ale ledy prolomily a já jsem se dočkala pravdivých odpovědí, které shrnu v celkovém závěru své diplomové práce.

11. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Jedním z cílů autorky diplomové práce bylo seznámení se s bezpečnostním systémem, bezpečnostní politikou a strategií České republiky, což se podle jejího vyjádření podařilo. Primárním úkolem státu, potažmo Vlády České republiky, je zajistit bezpečnost občanů, územní celistvost a obranu svrchovanosti České republiky. Toho lze dosáhnout kvalitním a funkčním bezpečnostním systémem, který bere v úvahu aktuální bezpečnostní a hospodářskou situaci doma i ve světě. **Základním koncepčním dokumentem**, který identifikuje zájmy České republiky, obecná bezpečnostní rizika a z nich vyplývající hrozby pro ČR je **Bezpečnostní strategie ČR**. Ta definuje dlouhodobé záměry a opatření pro mírový vývoj země, hospodářskou prosperitu a zabezpečení obyvatel před vnějšími a vnitřními hrozbami a riziky. Z této strategie vychází i pojmy **bezpečnostní politika** a **bezpečnostní systém**. Autorka v práci uvádí, že neopomenutelným faktem je i postavení občana, jakožto odpovědného, na utváření demokratického bezpečného státu se podílejícího článku bezpečnostního systému. Bezpečnost obecně nelze „vykovávat“ pouze v rámci České republiky, ale musí se brát v **globálním měřítku** s ohledem na členství České republiky v **mezinárodních organizacích**, jako jsou NATO nebo Evropská unie. K zajištění adekvátní bezpečnostní politiky ČR je nutné také brát v úvahu ekonomické možnosti a hospodářskou stabilitu České republiky. Česká republika uplatňuje **politiku aktivního předcházení ozbrojeným konfliktům** cestou politických a diplomatických prostředků.

Pojetí zajištění bezpečnosti státu lze rozdělit na **vnější a vnitřní bezpečnostní politiku**. Klíčovým nástrojem zajišťování vnější bezpečnosti státu je obranná politika, jejíž hlavním subjektem je především Armáda ČR. Důležitou a neopomenutelnou roli mají, v obou oblastech, zpravodajské služby České republiky. Oblast vnitřní bezpečnosti zajišťují primárně bezpečnostní sbory v čele s Policií ČR. Instituce zajišťující bezpečnost České republiky a legitimita složek bezpečnostního systému z pohledu kompetencí jsou blíže popsány ve čtvrtém bodě diplomové práce. Ta se dále věnuje především vnitřní bezpečnosti státu, **nejdůležitějším právním normám** této oblasti a **opatření státu v oblasti vnitřní bezpečnosti**. Důležitým koncepčním dokumentem České republiky je „**Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku**“, kterou každoročně vydává Ministerstvo vnitra a již vyžaduje Usnesením Vláda České republiky.

Díky svému působení na Policejním prezidiu ČR měla autorka možnost podílet se na přípravě podkladů pro uvedenou zprávu a to v oblasti prevence kriminality a navazujících akčních plánů bezpečnosti.

Následující část práce věnovala autorka **Policii České republiky**, jako subjektu vnitřní bezpečnosti státu. Přiblížila její úlohu, postavení v oblasti bezpečnosti a úkoly, které jsou v současné právní úpravě zobecněny do jedné věty, což je značný rozdíl oproti právní úpravě minulé z roku 1991, která platila až do roku 2008, a jejíž výčet byl striktně taxativní a vycházel ze zákona o Sboru národní bezpečnosti z roku 1974. Autorka si myslí, že současná právní úprava je příznivější, poplatná současné době. Dále je v práci ukázáno na stav kriminalisty v České republice, který je nyní, dle přiložených statistik (nejaktuálnější jsou za rok 2015) nejpříznivější od roku 1991, co se počtu evidovaných trestných činů týká. Na první pohled se tato skutečnost jeví jako pozitivum a ocenění dobře nastavených bezpečnostních opatření, nicméně na uvedené snížení nápadu trestné činnosti mohou mít vliv faktory jako je změna trestních předpisů nebo to, že občané určitý typ trestných činů přestanou policii hlásit, protože policii nedůvěřují.

V praktické části diplomové práce autorka **rozdělila bezpečnostní opatření** realizované Policií ČR do dvanácti oblastí, ke kterému došla na základě prostudování různých strategických dokumentů Ministerstva vnitra ČR, statistických výstupů policie a komentáře zákona o policii. Jednotlivá opatření jsou v práci popsána a pro samotný výzkum vybrala autorka dvě z nich. Jedná se o bezpečnostní opatření konaná v souvislosti s porušováním povinností v oblasti bezpečnosti silničního provozu – tj. **dopravně bezpečnostní akce** a opatření proti **hromadným narušováním veřejného pořádku**, u kterých chtěla autorka naplnit stanovené cíle diplomové práce. Některá opatření nespádají jen do oblasti policejních činností, ale jsou využívána i jako nástroje bezpečnostních opatření v jiných oblastech veřejné správy, vzájemně se prolínají, podporují a doplňují.

Jedním z cílů práce bylo zjištění o dostatečnosti **legislativní opory** výkonu uvedených bezpečnostních opatření policie. U zkoumaných opatření je legislativní podpora dostačující, je přehledná, odpovědní policisté se s ní snaží pružně pracovat a v maximální míře jí využívat. S tím souvisel dotaz na případnou rozmělněnost právních předpisů do různých zákonů. Většina respondentů (83%) odpověděla, že si myslí, že předpisy rozmělněny nejsou, s čímž však autorka nesouhlasí a poukazuje na skutečnost,

že by právní předpisy týkající se povolování a konání akcí jako jsou shromáždění, petice, technoparty, koncerty, sportovní utkání apod., mohly být upraveny v jednom zákoně, který by vyžadoval od pořadatelů splnění jasně vymezených podmínek, jejich striktní dodržování a případné následné tvrdé postihy za jejich nedodržení. V rámci úprav právních vztahů je zde na místě zmínit i institut tzv. **koordinačních dohod**, které podle nové právní úpravy mohou uzavírat samosprávy s policií, a které se věnují i úpravám vztahů mezi policií a obcí v oblastech místních záležitostí veřejného pořádku. Ruku v ruce s legislativní podporou jde následná **metodika** výkonu bezpečnostních opatření, která je dle respondentů dostačující. Autorka si myslí, že by metodika, což je zde Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10 z roku 2009 o zajišťování vnitřní bezpečnosti a pořádku, mohla být více propracovaná stran jednotlivých druhů bezpečnostních opatření právě v návaznosti na výše navrhované lepší legislativní ukotvení konkrétních akcí zakládajících důvod konání bezpečnostních opatření. Odpověď na otázku, zda metodika pružně reaguje na **světové bezpečnostní hrozby**, vlastně vyplývá z předešlého vyjádření. Pokud je metodika obecná, není jí třeba měnit, protože pojme i tyto druhy hrozeb a následné přípravy bezpečnostních opatření na ně. Zjišťováno bylo i přejímání **zahraničních zkušeností** do výkonu bezpečnostních opatření Policií České republiky. Co se týká využívání zahraničních zkušeností v oblasti hromadných narušování veřejného pořádku, v praxi české policie jsou využívány zkušenosti ze Spojených států amerických – taktika výcviku „Aktivní střelec“, z Německa – antikonfliktní týmy nebo z Francie – operativní týmy pořádkových jednotek.

Dále se z výzkumného šetření potvrdila i domněnka autorky o tom, že policie v určitých oblastech supluje **pořadatelské služby**. Majitelé sportovních klubů totiž dobře vědí, že policie je nejlevnější „pořadatelskou službou“, a proto nevynakládají zdaleka takové úsilí a především finanční prostředky na dostatečné zabezpečení svých sportovních utkání. Policii ČR, potažmo stát tato opatření stojí nemalé finanční prostředky, které by se dali využít efektivněji nebo v jiné oblasti. Tento problém by opět vyřešila již zde několikrát zmiňovaná striktní úprava legislativy uvedených akcí. Bylo by dobré zmínit i **opodstatněnost a efektivitu bezpečnostních opatření**. V oblasti opodstatněnosti opatření velitelé jednoznačně prosazují názor, že téměř nikdy nejsou připravována neopodstatněná bezpečnostní opatření. Autorka se zabývala i problémem efektivit opatření, kde se domnívá, že policie v některých situacích neumí připravit efektivní bezpečnostní opatření. Na to jí velitelé oponovali vyjádřeními, že nejde o neefektivitu, ale že akce jsou občas

personálně nadhodnocené, naddimenzované. Autorka tuto neefektivitu vidí v tom, že policisté někdy bývají veleni do akcí s absolutně neadekvátním časovým předstihem (i více než šest až osm hodin), nejsou brány v potaz další okolnosti času nástupu do zaměstnání, vystrojení, vyzbrojení a přesunu a určené místo. Poté podle ní nejsou jednotky vykonávající opatření schopny v plné síle adekvátně provést zásah a další jim kladené úkoly. Zde autorka vidí prostor pro značné zlepšení time managementu bezpečnostních opatření a zlepšení v oblasti lidských zdrojů, jež jsou záležitostmi managementu policie. Policie si zřejmě ještě stále dostatečně neuvědomuje, že potenciál zlepšení její image je právě ve spokojených policistech. Autorka se pustila i do odvážného zjišťování skutečnosti, zda bezpečnostní opatření policie, jejich příprava a realizace nebývají ovlivňovány **politickou situací** a zda policisté nebývají upozorňováni na skutečnost, kdo je aktuálně ve vedení města, kraje, ministerstva vnitra apod. Velitelé akcí jednoznačně sdělili, že rozhodnutí o realizaci opatření pod vlivem politiky nebývá, nicméně při osobních interview připustili, že to, jaká je politická situace musejí mít neustále na paměti. Odůvodňují to tím, že když zde byl komunismus, také se museli přizpůsobit politické situaci a nemohli připravovat bezpečnostní opatření, která by „neseděla“ do té doby.

Závěrem by autorka ráda uvedla několik skutečností. Osobně vidí **budoucnost** bezpečnostních opatření v nárůstu využívání bezpilotních prostředků, tzv. dronů, které v současné době vlastní řada policejních útvarů, nicméně žádná policejní složka v současné době (15. březen 2017) nemá zákonné povolení k provozování těchto prostředků. Pro efektivnější výkon bezpečnostních opatření by bylo potřeba v určitých oblastech, například porušení zákona na shromáždění nebo závažné porušování dopravních předpisů zásadně **zvýšit sankce** za porušení zákona. A všichni by také měli mít na paměti, že Policie ČR je především **represivní složkou** a neměli by jí brát jako službu, kterou si platí ze svých daní a tak k nim bude policie přistupovat.

12. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

- + **BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA.** *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, 310 stran. ISBN 978-80-246-3150-9.
- + **ČMEJREK, Jaroslav a Radek KOPŘIVA.** *Základy veřejné správy.* V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1626-3.
- + **GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ.** *Kriminologie.* 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.
- + **CHMELÍK, Jan.** *Symbolika extremistických hnutí.* Praha: Armex, 2000. ISBN 80-862-4414-8.
- + **JIRÁSEK, Jiří.** *Ústavní základy organizace státu.* Praha: Leges, 2013, 368 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-57-1.
- + **KREJČÍŘ, Jaroslav, Stanislav SOJÁK a Jaroslav VÍT, SPURNÝ, František,** ed. *Dějiny české: chronologický přehled.* Nové aktualiz. vyd. Ilustroval Zdeněk NETOPIIL. Dubicko: INFOA, 2010. ISBN 978-80-7240-682-1.
- + **ŠKODA, Jindřich.** *Zákon o policii s komentářem.* 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 479 s. ISBN 978-80-7380-447-3.
- + **TÓTH, Jozef.** *Vybrané problémy teorie a praxe velení.* Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, 104 s. ISBN 978-80-7251-240-9.
- + **ZÁMEK, David.** *Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 197 s. ISBN 978-80-7380-429-9.
- + **Dějiny země Koruny české.** 2. opr. a dopl. vyd. Praha: Paseka, 1993. ISBN 80-851-9260-8.

Právní předpisy České republiky:

- + **Zákon č. 121/1920 Sb.,** kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky, ze dne 29. 2. 1920
- + **Ústavní zákon č. 57/1946 Sb.,** kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety prezidenta republiky, ze dne 28. 3. 1946
- + **Ústavní zákon č. 150/1948 Sb.,** Ústava Československé republiky, ze dne 9. 5. 1948
- + **Ústavní zákon č. 100/1960 Sb.,** Ústava Československé socialistické republiky, ze dne 11. 7. 1960
- + **Zákon č. 141/1961 Sb.,** o trestním řízení soudním (trestní řád), ze dne 29. 11. 1961
- + **Ústavní zákon č. 143/1968 Sb.,** o československé federaci, ze dne 27. 10. 1968

- ✚ **Vyhláška č. 120/1976 Sb.**, o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech ze dne 10. 5. 1976
- ✚ **Ústavní zákon č. 2/1969 Sb.**, o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ze dne 8. 1. 1969
- ✚ **Zákon č. 40/1974, o Sboru národní bezpečnosti**, ze dne 24. 4. 1974
- ✚ **Zákon č. 84/1990 Sb.**, o právu shromažďovacím, ze dne 27. 3. 1990
- ✚ **Zákon č. 200/1990 Sb.**, o přestupcích, ze dne 17. 5. 1990
- ✚ **Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky**, ze dne 21. 6. 1991
- ✚ **Zákon č. 553/1991 Sb.**, o obecní policii, ze dne 6. 12. 1991
- ✚ **Sdělení č. 209/1992 Sb.**, sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících ze dne 21. 2. 1991
- ✚ **Zákon č. 555/1992 Sb.**, o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky, 17. 11. 1992
- ✚ **Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.**, Ústava České republiky, ze dne 16. 12. 1992
- ✚ **Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb.**, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ze dne 16. 12. 1992
- ✚ **Zákon č. 13/1993 Sb.**, celní zákon, ze dne 15. 12. 1992
- ✚ **Zákon č. 153/1994 Sb.**, o zpravodajských službách České republiky, ze dne 7. 7. 1994
- ✚ **Zákon č. 154/1994 Sb.**, o bezpečnostní informační službě, ze dne 7. 7. 1994
- ✚ **Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.**, o bezpečnosti České republiky, ze dne 22. 4. 1998
- ✚ **Zákon č. 148/1998 Sb.**, o ochraně utajovaných informací a změně některých zákonů, ze dne 11. 6. 1998
- ✚ **Zákon č. 219/1999 Sb.**, o ozbrojených silách České republiky, ze dne 14. 9. 1999
- ✚ **Zákon č. 222/1999 Sb.**, o zajišťování obrany České republiky, ze dne 14. 9. 1999
- ✚ **Zákon č. 128/2000 Sb.**, o obcích, ze dne 12. 4. 2000
- ✚ **Zákon č. 238/2000 Sb.**, o Hasičském záchranném systému České republiky, ze dne 28. 6. 2000
- ✚ **Zákon č. 239/2000 Sb.**, o integrovaném záchranném systému, ze dne 28. 6. 2000
- ✚ **Zákon č. 240/2000 Sb.**, o krizovém řízení a změně některých zákonů, ze dne 28. 6. 2000
- ✚ **Zákon č. 257/2000 Sb.**, o Probační a mediační službě, z dne 14. 7. 2000
- ✚ **Zákon č. 500/2004 Sb.**, správní řád, ze dne 24. 6. 2004
- ✚ **Zákon č. 412/2005 Sb.**, o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ze dne 21. 9. 2005
- ✚ **Zákon č. 273/2008 Sb.**, o Policii České republiky, ze dne 17. 7. 2008
- ✚ **Zákon č. 40/2009 Sb.**, trestní zákoník, ze dne 8. 1. 2009
- ✚ **Nařízením vlády č. 432/2010 Sb.**, o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury, ze dne 22. 12. 2010
- ✚ **Zákon č. 341/2011 Sb.**, o Generální inspekci bezpečnostních sborů, ze dne 6. 11. 2011

- ✚ **Zákon č. 374/2011 Sb.**, o zdravotnické záchranné službě, ze dne 6. 11. 2011
- ✚ **Zákon č. 181/2014 Sb.**, o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů, ze dne 23. 7. 2014
- ✚ **Zákon č. 368/2016 Sb.**, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ze dne 19. 10. 2016

Internetové zdroje:

- ✚ **Bezpečnostní strategie ČR 2015** – vlastní zpracování dne 28. 8. 2016
Dostupné na: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pdf
- ✚ **Bezpečnostní strategie ČR obecně** – vlastní zpracování dne 18. 9. 2016
Dostupné na: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/bezpecnostni-strategie-ceske-republiky-2157/>
- ✚ Dokument Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR - **Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek**, Praha 2015 - vlastní zpracování dne 11. 11. 2016. Dostupné na: www.mvcr.cz/soubor/bezpecnost-pdf.aspx
- ✚ Dokument Odboru bezpečnostní politiky a prevence Ministerstva vnitra ČR - **Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu**, Praha 2016 - vlastní zpracování dne 5. 12. 2016. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>
- ✚ **60. léta v Československu** – vlastní zpracování dne 28. 12. 2016
Dostupné na: www.dejepis.com/ucebnice/60-leta-v-ceskoslovensku-prazske-jaro-1968/
- ✚ **80. léta v ČSSR** - vlastní zpracování dne 28. 12. 2016
Dostupné na: www.dejepis.com/ucebnice/80-leta-sametova-revoluce/
- ✚ **Prohlášení Charty 77** – vlastní zpracování dne 28. 12. 2016
Dostupné na: <http://www.dejepis.com/dokument/prohlaseni-charty-77/>
- ✚ **Ústava z roku 1920** – vlastní zpracování dne 3. ledna 2016
Dostupné na: http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1920.html
- ✚ **Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.**, Ústava České republiky
- ✚ **European Social Charter (revised) 3.V.1996** – vlastní zpracování dne 2. 1. 2017
Dostupné na: <http://www.refworld.org/pdfid/3ae6b3678.pdf>
- ✚ **Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti** – vlastní zpracování dne 2. 1. 2017. Dostupné na: mvcr.cz/soubor/zprava-o...-roce-2015-ve-srovnani-s-rokem-2014.aspx
- ✚ **Statut Bezpečnostní rady státu** jako Příloha č. 1 k usnesení vlády ze dne 9. 7. 2014 č. 544 ve znění usnesení vlády ze dne 1. října 2014 č. 793 – vlastní zpracování dne 4. 1. 2017
Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/statut-brs-upravene-podle-793_1.pdf

✚ **Statistiky kriminality ČR** – vlastní zpracování dne 15. 1. 2017

Dostupné na: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

✚ **Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky** – vlastní zpracování dne 29. 1. 2017

Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

Interní normativní akty řízení:

✚ **Závazný pokyn** policejního prezidenta č. 10/2009 Sb., o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti – pouze obecné informace neboť závazný pokyn nelze zveřejnit

13. PŘÍLOHY

Příloha 1	Zákon č. 121/1920 Sb., kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky
Příloha 2	Zákon č. 57/1946 Sb., kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety prezidenta republiky Prozatímní Národní shromáždění republiky Československé usneslo na tomto ústavním zákoně
Příloha 3	Zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky
Příloha 4	Zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky
Příloha 5	Prohlášení Charty 77
Příloha 6	Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
Příloha 7	Nářízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury
Příloha 8	European Social Charter (revised) 3.V.1996
Příloha 9	Usnesení vlády č. 418 z 11. 5. 2016
Příloha 10	Dotazník
Příloha 11	Frekvenční tabulky
Příloha 12	Crosstabs

SEZNAM ZKRATEK

PČR	Policie České republiky
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
AČR	Armáda České republiky
BRS	Bezpečnostní rada státu
BIS	Bezpečnostní informační služba
ÚZSI	Úřad pro zahraniční styky a informace
VZ	Vojenské zpravodajství
ZS	Zpravodajské služby
GIBS	Generální inspekce bezpečnostních sborů
ZP PP	Závazný pokyn policejního prezidenta
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
KSČ	Komunistická strana Československa
ÚV KSČ	Ústřední výbor KSČ
ČSSR	Československá socialistická republika
OF	Občanské fórum
IZS	Integrovaný záchranný systém
NCOZ	Národní centrála proti organizovanému zločinu

Příloha 1

Zákon č. 121/1920 Sb., kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky

121/1920 Sb.

**Zákon ze dne 29. února 1920,
kterým se uvozuje
Ústavní listina Československé republiky**

Hlava první

Všeobecná ustanovení

§ 1

- (1) Lid je jediný zdroj veškeré státní moci v republice Československé.
- (2) Ústavní listina určuje, kterými orgány svrchovaný lid si dává zákony, uvádí je ve skutek a nalézá právo. Ona také vytyčuje meze, jichž tyto orgány nesmějí překročit, aby se nedotkly ústavně zaručených svobod občanských.

§ 2

Stát československý jest demokratická republika, jejíž hlavou je volený president.

§ 3

- (1) Území Československé republiky tvoří jednotný a nedílný celek, jehož hranice mohou býti měněny jen ústavním zákonem (čl. 1. uvoz. zák.).
- (2) Nedílnou součástí tohoto celku jest a to na základě dobrovolného připojení podle smlouvy mezi hlavními a přidruženými mocnostmi a Československou republikou v Saint Germain-en-Laye ze dne 10. září 1919 samosprávné území Podkarpatské Rusi, které bude vypraveno nejširší autonomií, slučitelnou s jednotností republiky Československé.
- (3) Podkarpatská Rus má vlastní sněm, který si volí předsednictvo.
- (4) Sněm Podkarpatské Rusi je příslušný usnášeti se o zákonech ve věcech jazykových, vyučovacích, náboženských, místní správy, jakož i v jiných věcech, které by naň přenesly zákony Československé republiky. Zákony usnesené sněmem Podkarpatské Rusi, projeví-li president republiky s nimi souhlas svým podpisem, vyhlášují se ve zvláštní sbírce a podepisuje je také guvernér.
- (5) Podkarpatská Rus budiž v Národním shromáždění Československé republiky zastoupena přiměřeným počtem poslanců (senátorů) podle příslušných volebních řádů československých.
- (6) V čele Podkarpatské Rusi je guvernér jmenovaný presidentem Československé republiky k návrhu vlády a odpovědný také sněmu Podkarpatské Rusi.
- (7) Funkcionáři Podkarpatské Rusi budou podle možnosti vybíráni z jejího obyvatelstva.
- (8) Podrobnosti, zvláště o právu voliti a o volitelnosti do sněmu, upravují zvláštní ustanovení.
- (9) Zákon Národního shromáždění, který určí hranice Podkarpatské Rusi, tvoří součást ústavní listiny.

§ 4

- (1) Státní občanství v Československé republice je jediné a jednotné.

- (2) Podmínky nabývání, účinků a zániku státního občanství Československé republiky určuje zákon.
- (3) Příslušník cizího státu nemůže být zároveň příslušníkem Československé republiky.

§ 5

- (1) Hlavním městem republiky Československé je Praha.
- (2) Barvy republiky jsou bílá, červená a modrá.
- (3) Státní znak a vlajky upravují zákony.

Hlava druhá

Moc zákonodárná. Složení a působnost Národního shromáždění a jeho obou sněmoven

§ 6

- (1) Moc zákonodárnou vykonává pro celé území Československé republiky Národní shromáždění, skládající se ze dvou sněmoven: sněmovny poslanecké a senátu.
- (2) Sídlem obou sněmoven jest Praha. Je-li to však nezbytně nutno, mohou být svolány přechodně do jiného místa republiky Československé.

§ 7

- (1) Zákonodárná a správní činnost zemských sněmů zanikla.
- (2) Pokud zákon Národním shromážděním usnesený neustanovuje jinak, platí pro celé území Československé republiky.

§ 8

Sněmovna poslanecká má 300 členů, kteří se volí podle všeobecného, rovného, přímého, tajného práva hlasovacího podle zásady poměrného zastoupení. Volby konají se v neděli.

§ 9

Právo voliti do sněmovny poslanecké mají všichni státní občané Československé republiky bez rozdílu pohlaví, kteří překročili 21. rok věku svého a vyhovují ostatním podmínkám řádu volení do poslanecké sněmovny.

§ 10

Volitelní jsou státní občané Československé republiky bez rozdílu pohlaví, kteří dosáhli aspoň 30. roku věku svého a vyhovují ostatním podmínkám řádu volení do poslanecké sněmovny.

§ 11

Volební období poslanecké sněmovny trvá 6 let.

§ 12

Podrobnosti o výkonu práva volebního a provádění voleb obsahuje řád volení do sněmovny poslanecké.

§ 13

Senát má 150 členů, kteří se volí podle všeobecného, rovného, přímého, tajného práva hlasovacího podle zásady poměrného zastoupení. Volby konají se v neděli.

§ 14

Právo voliti do senátu mají všichni státní občané republiky Československé bez rozdílu pohlaví, kteří překročili 26. rok věku svého a vyhovují ostatním podmínkám zákona o složení a pravomoci senátu.

§ 15

Volitelní jsou státní občané Československé republiky bez rozdílu pohlaví, kteří dosáhli 45. roku věku svého a vyhovují ostatním podmínkám zákona o složení a pravomoci senátu.

§ 16

Volební období senátu trvá 8 let.

§ 17

Podrobné předpisy o výkonu práva volebního a provádění voleb obsahuje zákon o složení a pravomoci senátu.

§ 18

Nikdo nesmí býti zároveň členem obou sněmoven.

§ 19

(1) O platnosti voleb do sněmovny poslanecké i do senátu rozhoduje volební soud.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 20

(1) Vykonal-li zaměstnanec ve státních službách, byv zvolen do Národního shromáždění, slib jako člen jeho, dává se, pokud je členem Národního shromáždění, na dovolenou, má po tu dobu nárok na své stálé příjmy služební mimo přídavek místní nebo činovní, jakož i nárok na postup časový. Vysokoškolské profesory mají nárok na dovolenou. Použijí-li tohoto práva, platí o nich totéž, co o ostatních státních zaměstnancích.

(2) Jiní veřejní zaměstnanci mají, pokud jsou členy Národního shromáždění, nárok na dovolenou.

(3) Členové Národního shromáždění mohou býti ustanoveni placenými státními zaměstnanci teprv rok po tom, kdy přestali býti členy Národního shromáždění.

(4) Ustanovení to nevztahuje se vůbec na ministry. Časové omezení jednoho roku v předešlém odstavci uvedené nevztahuje se na poslance (senátory), kteří byli státními zaměstnanci, nežli byli zvoleni do Národního shromáždění, pokud zůstanou v témže oboru služby.

(5) Členy Národního shromáždění nemohou býti župané a okresní náčelníci.

(6) Členové ústavního soudu, přisedící soudu volebního a ti, kdo jsou členy župních zastupitelstev, nemohou být zároveň členy Národního shromáždění.

§ 21

Členové obou sněmoven mohou se kdykoliv vzdát svého mandátu.

§ 22

(1) Členové Národního shromáždění vykonávají svůj mandát osobně; nesmějí od nikoho přijímat příkazů.

(2) Nesmějí se obracet k veřejným úřadům ku podpoře osobních zájmů stran. Toto ustanovení nevztahuje se na členy Národního shromáždění, pokud takové zakročování u úřadu patří jen k výkonu jejich pravidelného povolání.

(3) V první schůzi sněmovny, jíž se zúčastní, vykonávají tento slib: "Slibuji, že budu věren republice Československé a že budu zachovávat zákony a mandát svůj zastávati podle svého nejlepšího vědomí a svědomí". Odepření slibu nebo slib s výhradou má bez dalšího v zápětí ztrátu mandátu.

§ 23

Členové Národního shromáždění nemohou být vůbec stíháni pro své hlasování ve sněmovně nebo ve sněmovních výborech. Pro výroky učiněné tam při výkonu mandátu podrobeni jsou jen disciplinární moci své sněmovny.

§ 24

(1) K jakémukoli trestnímu nebo disciplinárnímu stíhání člena Národního shromáždění pro jiné činy nebo opomenutí jest třeba souhlasu příslušné sněmovny. Odepře-li sněmovna souhlas, jest stíhání na vždy vyloučeno.

(2) Tato ustanovení nevztahují se na trestní odpovědnost, kterou člen Národního shromáždění má jako odpovědný redaktor.

§ 25

Byl-li člen sněmovny dopaden a zatčen při trestném činu samém, soud nebo jiný příslušný úřad je povinen ihned oznámiti zatčení předsedovi příslušné sněmovny. Neprojeví-li sněmovna nebo - nezasedá-li Národní shromáždění - výbor, zvolený podle § 54, do 14 dnů ode dne zatčení souhlasu s další vazbou, vazba přestává. Souhlasí-li tento výbor s další vazbou, rozhodne o ní sněmovna do 14 dnů ode dne svého sejití.

§ 26

Členové obou sněmoven mají právo odepřít svědectví o věcech, které jim byly svěřeny jako členům sněmovny, a to i když členy jejich býti přestali. Vyňaty jsou případy, kde jde o svádění člena některé sněmovny k zneužití mandátu.

§ 27

Členové obou sněmoven mají nárok na náhradu, jejíž výši stanoví zákon.

§ 28

(1) President republiky je povinen svolati obě sněmovny ke dvěma řádným zasedáním v roce: jarnímu a podzimnímu. Jarní musí se začít v březnu, podzimní v říjnu.

(2) Kromě toho svolává sněmovny podle potřeby k zasedáním mimořádným. Žádá-li o to alespoň nadpoloviční většina členů sněmovny poslanecké nebo senátu u předsedy vlády, udávajíc předmět jednání, president je povinen svolati sněmovny tak, aby se sešly do 14 dnů ode dne podané žádosti; kdyby toho neučinil, sejdou se sněmovny současně do dalších 14 dnů k vyzvání svých předsedů.

(3) Uplynuly-li od posledního řádného zasedání aspoň 4 měsíce, president republiky je povinen, žádají-li o to aspoň dvě pětiny některé sněmovny (odst. II.), svolati sněmovny tak, aby se sešly do 14 dnů ode dne podané žádosti. Kdyby toho neučinil, sněmovny sejdou se zároveň do dalších 14 dnů k vyzvání svých předsedů.

§ 29

Zasedání obou sněmoven se začíná a končí vždy zároveň.

§ 30

(1) President republiky prohlašuje zasedání sněmoven za ukončené.

(2) Může je odročit nejdéle na jeden měsíc a nejvýše jednou v roce.

§ 31

(1) President republiky má právo rozpouštět sněmovny.

(2) Práva tohoto nesmí užití posledních šest měsíců svého volebního období. Po uplynutí volebního období, jakož i po rozpuštění některé sněmovny jest provést nové volby do 60 dnů.

(3) Rozpuštění senátu nestaví trestního řízení zahájeného před senátem podle §§ 67 a 79.

§ 32

Každá sněmovna jest způsobilá usnášeti se - pokud není v tomto zákoně jinak stanoveno - za přítomnosti aspoň třetiny všech členů. Ku platnosti usnesení je třeba nadpoloviční většiny přítomných.

§ 33

K usnesení o vypovězení války, ke změně této ústavní listiny a jejích součástí je třeba třípětinové většiny všech členů v každé sněmovně.

§ 34

(1) Usnesení poslanecké sněmovny na obžalobu presidenta republiky, předsedy vlády a členů vlády může se státi toliko většinou dvou třetin za přítomnosti dvou třetin poslanců.

(2) Řízení před senátem jako trestním soudem upravuje zákon.

§ 35

Každá sněmovna zvolí si sama své předsednictvo a ostatní funkcionáře.

§ 36

Schůze poslanecké sněmovny i senátu jsou veřejné. Schůze neveřejné mohou se konati jen v případech stanovených jednacím řádem.

§ 37

(1) Základní zásady jednání a styky obou sněmoven mezi sebou, jakož i s vládou a na venek vůbec, upravují se v rámci předpisů ústavních zvláštním zákonem. Svoje vnitřní poměry upravuje každá sněmovna jednacím řádem, který vydá ve vlastní působnosti.

(2) Dokud se sněmovna poslanecká a senát neusnesou na novém jednacím řádě, platí pro ně jednacím řád usnesený dosavadním Národním shromážděním.

§ 38

(1) Konají-li obě sněmovny společnou schůzi jako Národní shromáždění (§§ 56, 59, 61, 65), platí pro toto shromáždění jednacím řád sněmovny poslanecké.

(2) Takovou společnou schůzi svolává předseda vlády a řídí ji předseda sněmovny poslanecké.

(3) Jeho náměstkem je předseda senátu.

§ 39

Ministři mají právo účastniti se kdykoli schůzí v obou sněmovnách a ve všech výborech. Budiž jim uděleno slovo, kdykoli o to žádají.

§ 40

(1) K žádosti kterékoli sněmovny nebo jejího výboru dostaviž se ministr osobně do schůze.

(2) Jinak se může dáti ministr zastupovati úředníky svého odboru.

§ 41

(1) Návrhy zákonů mohou vycházeti buď od vlády nebo od kterékoli sněmovny.

(2) Ke každému návrhu zákona, podanému členy některé sněmovny, budiž přiložen rozpočet o finančním dosahu osnovy a návrh na úhradu potřebného nákladu.

(3) Vládní návrhy zákona rozpočtového i branného musí býti předloženy napřed sněmovně poslanecké.

§ 42

K ústavnímu zákonu je vždy potřebí souhlasného usnesení obou sněmoven. Totéž platí o jiných zákonech, pokud §§ 43, 44 a 48 neustanovují jinak.

§ 43

(1) Senát je povinen usnésti se o návrhu zákona, přijatém poslaneckou sněmovnou, do šesti neděl, o návrhu zákona rozpočtového a branného do jednoho měsíce. Sněmovna poslanecká povinna jest usnésti se o návrhu zákona, přijatém senátem, do tří měsíců.

(2) Lhůty tyto počítají se ode dne, kdy vytištěné usnesení jedné sněmovny bylo dodáno sněmovně druhé, a mohou být dohodou obou sněmoven prodlouženy nebo zkráceny. Lhůta jednoměsíční daná senátu pro vyřízení osnovy zákona rozpočtového a branného nemůže být prodloužena.

(3) Uplynulo-li za příslušné lhůty volební období sněmovny, která má jednati o usnesení sněmovny druhé, nebo byla-li ona sněmovna rozpuštěna, odročena, nebo bylo-li její zasedání ukončeno, plyne pro ni lhůta nová od nejbližší její schůze.

(4) Neučiní-li druhá sněmovna ve lhůtách v předcházejících odstavcích stanovených usnesení, má se za to, že souhlasí s usnesením sněmovny první.

§ 44

(1) Usnesení poslanecké sněmovny stane se zákonem přes odchylné usnesení senátu, když se sněmovna poslanecká usnese nadpoloviční většinou všech svých členů na tom, že setrvává na svém původním usnesení. Zamítl-li však senát tříčtvrtinovou většinou svých členů osnovu v poslanecké sněmovně přijatou, stane se osnova zákonem, setrvá-li poslanecká sněmovna na svém usnesení třípětinovou většinou všech svých členů.

(2) Návrhy senátu dodávají se poslanecké sněmovně. Zamítne-li je, a setrvá-li senát na svém původním usnesení nadpoloviční většinou všech svých členů, dodá své usnesení znovu poslanecké sněmovně. Zamítne-li poslanecká sněmovna usnesení senátu nadpoloviční většinou všech svých členů po druhé, nestane se usnesení senátu zákonem.

(3) Osnovy takto zamítnuté nemohou být v žádné sněmovně před uplynutím jednoho roku znovu podány.

(4) Změní-li některá sněmovna usnesení sněmovny druhé, rovná se to zamítnutí.

§ 45

Má-li se některá sněmovna znovu usnášeti o osnově zákona, na které se již jednou usnesla, anebo znovu jednati o osnově zákona v druhé sněmovně přijaté (§ 44, 2. odst.), a byla-li ona sněmovna rozpuštěna, neb uplynulo-li mezi tím její volební období, nežli mohla se usnésti po druhé, pokládá se nové její usnesení za druhé usnesení podle § 44.

§ 46

(1) Zamítlo-li Národní shromáždění vládní návrh zákona, může se vláda usnésti, aby hlasováním lidu bylo rozhodnuto, má-li se zamítnutý vládní návrh státi zákonem. Usnesení vlády musí být jednomyslné.

(2) Hlasovací právo má každý, kdo jest oprávněn voliti do poslanecké sněmovny.

(3) Podrobnosti upravuje zákon.

(4) Hlasování lidu není přípustné o vládních návrzích zákonů, jimiž má být měněna nebo doplněna ústavní listina a její součásti (čl. I. uvoz. zák.).

§ 47

President republiky má právo vrátiti s připomínkami zákon usnesený Národním shromážděním do měsíce počítajíc ode dne, kdy usnesení Národního shromáždění bylo dodáno vládě.

§ 48

(1) Setrvají-li obě sněmovny při hlasování podle jmen na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech svých členů, zákon budiž vyhlášen.

(2) Nebylo-li dosaženo takové souhlasné většiny v obou sněmovnách, zákon budiž vyhlášen, když se na něm při opětovném hlasování podle jmen usnesla sněmovna poslanecká většinou tří pětín všech svých členů.

(3) Jde-li o zákon, k jehož přijetí je třeba vyšší přítomnosti členů a většiny zvláště vyznačené, je třeba, aby vrácený zákon byl přijat za této vyšší přítomnosti a vyznačenou většinou.

(4) Ustanovení § 45 platí obdobně.

§ 49

(1) K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen a to způsobem, jak ustanovuje zákon.

(2) Zákony se vyhlášují touto větou: "Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně".

(3) Zákon budiž vyhlášen do osmi všedních dnů po uplynutí lhůty stanovené v § 47. Užije-li však president republiky svého práva tamže uvedeného, zákon budiž vyhlášen do osmi všedních dnů po té, kdy opětné usnesení Národního shromáždění (§ 48) bylo vládě oznámeno.

§ 50

V každém zákoně sluší uvést, kterému členu vlády se ukládá jeho provedení.

§ 51

(1) Zákon podpisuje president republiky, předseda vlády a ministr výkonem zákona pověřený. Nemá-li zaneprázdněný nebo churavý president náměstka, podpisuje zaň předseda vlády.

(2) Předseda vlády je při podpisování zákonů zastupován způsobem určeným v § 71.

§ 52

(1) Každá sněmovna jest oprávněna interpelovati předsedu a členy vlády ve věcech jejich působnosti, zkoumati správní úkony vlády, voliti výbory, jimž ministerstva poskytují informace, usnášeti se na adresách a resolucích.

(2) Předseda a členové vlády jsou povinni odpovídati na interpelace členů sněmoven.

§ 53

Výkon kontroly státního hospodářství finančního a státního dluhu upravuje zákon.

§ 54

(1) V době od rozpuštění některé sněmovny neb od uplynutí jejího volebního období až do opětného sejití sněmoven, dále po dobu, po kterou zasedání jejich jest odročeno neb ukončeno, činí neodkladná opatření, i když by k nim jinak bylo třeba zákona, a koná dozor na moc vládní a výkonnou 24členný výbor, do něhož zvolí ze sebe 16 členů a tolikéž náhradníků sněmovna poslanecká a 8 členů a tolikéž náhradníků senát vždy na jeden rok. Náhradník se volí pro určitého člena.

- (2) První volby vykonají se ihned, jakmile se obě sněmovny ustaví. Členové předsednictva v obou sněmovnách hlasují. Když byly vykonány volby do některé sněmovny, volí se v nově ustavené sněmovně členové výboru, i když jednorozhodná doba dosavadních členů neuplynula.
- (3) Volí se podle zásady poměrného zastoupení. Sdružování stran je přípustné. Dohodnou-li se všechny strany, koná se volba výboru z plena. Odpor nejvýše 20 poslanců nebo 10 senátorů není tomu na překážku.
- (4) Členové výboru podrží své funkce, až noví budou zvoleni. Náhradníci nastupují za členy, kteří trvale nebo přechodně své funkce nemohou vykonávat. Ubude-li některý člen nebo náhradník ve volebním období, konají se za ně na zbytek období volby doplňovací. Nově zvolený člen musí náležitě též skupině jako člen ubylý, leč by skupina ta buď nenavrhlala kandidáta nebo odepřela voleb se zúčastniti.
- (5) Člen vlády nemůže býti členem nebo náhradníkem výboru.
- (6) Jakmile výbor byl zvolen, zvolí předsedu a druhého místopředsedu z členů zvolených sněmovnou poslaneckou a prvního místopředsedu z členů zvolených senátem.
- (7) Pro členy výboru platí ustanovení §§ 23 až 27 ústavní listiny.
- (8) Výbor je příslušný ve všech věcech náležících do zákonodárné a správní působnosti Národního shromáždění, ale není oprávněn:
- a. voliti presidenta republiky nebo jeho náměstka;
  - b. měniti zákony ústavní (čl. I. uvoz. zák.) a příslušnost úřadů, leč by šlo o rozšíření působnosti úřadů už zřízených novými úkoly;
  - c. ukládati svými opatřeními nové trvalé finanční povinnosti občanům, rozšiřovati brannou povinnost, trvale zatěžovati státní finance nebo zcizovati státní majetek;
  - d. dávati souhlas k vypovědění války.
- (9) K opatření, k němuž by jinak bylo třeba zákona, nebo má-li býti schváleno vydání nebo úhrada mimo rozpočet, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů.
- (10) Ve všech ostatních případech stačí k usnášení přítomnost polovice členů výboru a nadpoloviční většina všech přítomných. Předseda hlasuje jen při rovnosti hlasů.
- (11) Neodkladná opatření, k nimž by jinak bylo třeba zákona, jsou přípustna jen k návrhu vlády schválenému presidentem republiky.
- (12) Opatření výboru v předešlém odstavci uvedená mají prozatímní platnost zákona, musí býti vyhlášena s poukazem na § 54 ústavní listiny ve Sbírce zákonů a nařízení, a podepisuje je president republiky, předseda vlády nebo jeho náměstek, a aspoň polovice ministrů. Opatření, kterým president republiky odepřel souhlas, nelze vyhlásiti.
- (13) Působnost ústavního soudu vztahuje se na opatření, k nimž by jinak bylo třeba zákona, a buď též mu vládou předložena zároveň s vyhlášením ve Sbírce zákonů a nařízení. Ústavnímu soudu náleží, aby rozhodl, zdali opatření jemu předložená vyhovují odst. 8., lit. b).
- (14) Předseda výboru a jeho náměstek podávají v nejbližší schůzi poslanecké sněmovny a senátu zprávu o činnosti výboru a to, i když členy poslanecké sněmovny nebo senátu býti přestali.
- (15) Opatření, kterých neschválí obě sněmovny do 2 měsíců od sejití, pozbývají další platnosti.

Hlava třetí

Moc vládní a výkonná

§ 55

Nařízení vydávati lze jen ku provedení určitého zákona a v jeho mezích.

President republiky

I.

§ 56

- (1) President republiky jest volen Národním shromážděním (§ 38).
- (2) Volen může býti státní občan Československé republiky, který je volitelný do sněmovny poslanecké a dosáhl 35 let věku (§ 67).

§ 57

- (1) Ku platnosti volby jest třeba přítomnosti nadpoloviční většiny úhrnného počtu členů sněmovny poslanecké i senátu v čas volby a třipětinové většiny přítomných.
- (2) Nevedla-li dvojí volba k cíli, koná se užší volba mezi těmi kandidáty, kteří obdrželi nejvíce hlasů. Zvolen je, kdo obdržel nejvíce hlasů. Jinak rozhoduje los.
- (3) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 58

- (1) Volební období počítá se ode dne, kdy nově zvolený president vykonal slib podle § 65.
- (2) Volební období trvá sedm let.
- (3) Volba se koná poslední 4 neděle, nežli volební období úřadujícího presidenta uplyne.
- (4) Nikdo nemůže býti více než dvakrát po sobě zvolen. Kdo byl presidentem po dvě po sobě jdoucí volební období, nemůže opět zvolen býti, dokud od skončení posledního období neuplyne sedm let; ustanovení toto nevztahuje se na prvního presidenta Československé republiky.
- (5) Dřívější president zůstává ve své funkci, pokud nebyl zvolen president nový.

§ 59

Zemře-li president anebo vzdá-li se své funkce ve volebním období, vykoná se nová volba podle ustanovení §§ 56 a 57 na dalších 7 let. Národní shromáždění (§ 38) budiž k tomu konci svoláno do 14 dnů.

§ 60

Pokud nový president není zvolen (§ 59), nebo je-li president zaneprázdněn nebo churav tak, že nemůže vykonávati svého úřadu, přísluší výkon jeho funkcí vládě, která může pověřiti svého předsedu jednotlivými úkony.

§ 61

(1) Je-li president déle než 6 měsíců zaneprázdněn nebo churav (§ 60), a usnese-li se na tom vláda za přítomnosti tří čtvrtin svých členů, Národní shromáždění (§ 38) zvolí náměstka presidentova, jehož úřad trvá, dokud překážka nepomine.

(2) V době, kdy někdo podle § 58 nemůže býtí presidentem, nemůže býtí ani jeho náměstkem.

§ 62

Pro volbu náměstka platí totéž, co pro volbu presidenta.

§ 63

(1) President republiky nesmí býtí zároveň členem Národního shromáždění. Kdyby náměstkem presidentovým byl zvolen člen Národního shromáždění, nesmí potud, pokud je náměstkem, vykonávatí mandátu v Národním shromáždění.

(2) Hlavním sídlem presidentovým je Praha.

II.

§ 64

(1) President republiky:

1. Zastupuje stát na venek. Sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy. Smlouvy obchodní, dále smlouvy, z kterých pro stát neb občany plynou jakákoli břemena majetková nebo osobní, zejména i vojenská, jakož i smlouvy, jimiž se mění státní území, potřebují souhlasu Národního shromáždění. Pokud jde o změny státního území, souhlas Národního shromáždění se dává formou ústavního zákona (čl. I. uvoz. zák.);
2. přijímá a pověřuje vyslance;
3. prohlašuje válečný stav, vypovídá s předchozím souhlasem Národního shromáždění válku a předkládá mu sjednaný mír k vyslovení souhlasu;
4. svolává, odročuje a rozpouští Národní shromáždění (§§ 28-31) a prohlašuje zasedání sněmoven za ukončené;
5. má právo vraceti s připomínkami usnesené zákony (§ 47) a podpisuje zákony Národního shromáždění (§ 51), sněmu Podkarpatské Rusi (§ 3) a opatření výboru podle § 54;
6. podává ústně nebo písemně Národnímu shromáždění zprávu o stavu republiky a doporučuje mu k úvaze opatření, která pokládá za nutná a účelná;
7. jmenuje a propouští ministry a stanoví jejich počet;
8. jmenuje vysokoškolské profesory vůbec, dále soudce, státní úředníky a důstojníky, počínajíc VI. hodnostní třídou;
9. uděluje dary a pense z milosti k návrhu vlády;
10. má vrchní velitelství veškeré branné moci;
11. uděluje milost podle § 103.

(2) Veškerá moc vládní a výkonná, pokud ústavní listinou nebo zákony Československé republiky vydanými po 15. listopadu 1918 není a nebude výslovně vyhrazena presidentovi republiky, přísluší vládě (§ 70).

III.

§ 65

President republiky slibuje před Národním shromážděním (§ 38) na svou čest a svědomí, že bude dbáti blaha republiky i lidu a šetřiti ústavních a jiných zákonů.

§ 66

President republiky není odpověden z výkonu svého úřadu. Z projevů jeho souvisejících s úřadem presidentovým odpovídá vláda.

§ 67

(1) Trestně může býti stíhán jen pro velezradu a to před senátem na obžalobu sněmovny poslanecké (§ 34). Trestem může býti jen ztráta úřadu presidentského a způsobilosti tohoto úřadu později znovu nabýti.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 68

Jakýkoli presidentův úkon moci vládní nebo výkonné potřebuje k své platnosti spolupodpisu odpovědného člena vlády.

§ 69

Ustanovení o presidentovi republiky platí také o jeho náměstkovi (§ 61).

Vláda

§ 70

(1) Předsedu a členy vlády (ministry) jmenuje a propouští president republiky.

(2) Pravidelným sídlem vlády je Praha (§ 6, II.).

§ 71

Vláda volí ze sebe náměstka předsedova, který předsedu zastupuje. Nemohl-li by ho zastupovati ani náměstek, činí tak věkem nejstarší člen vlády.

§ 72

President republiky stanoví, který z členů vlády řídí jednotlivá ministerstva.

§ 73

Členové vlády skládají do rukou presidenta republiky slib na svou čest a své svědomí, že budou svědomitě a nestranně konati své povinnosti a budou šetřiti ústavních a jiných zákonů.

§ 74

Žádný člen vlády nesmí býti členem představenstva nebo dozorčí rady, ani zástupcem akciových společností a společností s ručením omezeným, pokud tyto společnosti se zabývají činností výdělkovou.

§ 75

Vláda je odpovědna poslanecké sněmovně, která jí může vysloviti nedůvěru. K usnesení je třeba přítomnosti nadpoloviční většiny poslanců, nadpoloviční většiny hlasů a hlasování podle jmen.

§ 76

Návrh na vyslovení nedůvěry musí býti podepsán nejméně sto poslanci a přikáže se výboru, který o něm podá zprávu nejdéle do osmi dnů.

§ 77

Vláda může podati v poslanecké sněmovně návrh na vyslovení důvěry. O návrhu tom se jedná, aniž byl přikázán výboru.

§ 78

(1) Vyslovila-li poslanecká sněmovna vládě nedůvěru anebo zamítla-li vládní návrh na vyslovení důvěry, musí vláda podati demisi do rukou presidenta republiky, který určuje, kdo vede vládní věci, pokud nová vláda nebude ustavena.

(2) Došlo-li k demisi vlády v době, kdy není ani presidenta ani jeho náměstka, rozhoduje o demisi vlády a činí opatření o prozatímním vedení vládních věcí výbor uvedený v § 54.

§ 79

(1) Poruší-li předseda nebo členové vlády úmyslně nebo z hrubé nedbalosti v oboru své úřední působnosti ústavní nebo jiné zákony, jsou trestně odpovědní.

(2) Právo k obžalobě přísluší sněmovně poslanecké (§ 34). Trestní řízení provádí senát.

(3) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 80

Vláda rozhoduje ve sboru, který je schopen usnášeti se, je-li přítomna mimo předsedu nebo jeho náměstka (zástupce) nadpoloviční většina ministrů.

§ 81

Vláda rozhoduje ve sboru zejména:

- a. o vládních předlohách pro Národní shromáždění, o vládních nařízeních (§ 84), jakož i o návrzích, aby president republiky užil svého práva podle § 47;
- b. o všech věcech politické povahy;
- c. o jmenování soudců, státních úředníků a důstojníků od VIII. třídy, pokud přísluší ústředním úřadům, neb o návrzích na jmenování funkcionářů, které jmenuje president republiky (§ 64, č. 8).

§ 82

President republiky má právo býti přítomen a předsedati schůzím vlády, vyžádati si od vlády a jednotlivých jejích členů písemné zprávy o každé věci, která náleží do oboru jejich působnosti.

§ 83

Prezident republiky má právo pozvat vládu neb její členy k poradě.

§ 84

Každé nařízení vládní podpisuje předseda vlády nebo jeho náměstek (zástupce) a ministři pověření jeho provedením, nejméně však polovina ministrů.

Ministerstva a nižší správní úřady

§ 85

Působnost ministerstev upravuje se zákonem.

§ 86

V nižších státních úřadech správních budiž podle možnosti zastoupen živel občanský a budiž postaráno při správních úřadech o nejvydatnější ochranu práv a zájmů občanstva (správní soudnictví).

§ 87

(1) Nikdo nemůže býti zároveň voleným členem úřadu nižšího a úřadu, který je úřadu nižšímu nadřízen nebo vykonává nad ním moc dohlédací.

(2) Výjimky z této zásady stanoví zákon.

§ 88

(1) Soudní ochranu proti správním úřadům poskytuje v nejvyšší stoličce soud složený z neodvislých soudců a zřízený pro území celé republiky.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 89

Jak jsou ustrojeny nižší úřady státní správy, určuje se v zásadě zákonem, jenž podrobnou úpravu může svěřiti nařízení.

§ 90

Do oboru moci nařizovací náleží zřizovati a organisovati státní úřady obstarávající jen správu hospodářskou bez jakékoli výsostné pravomoci.

§ 91

Složení a působnost svazů samosprávných upravují zvláštní zákony.

§ 92

Pokud stát ručí za škodu způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci, určuje zákon.

§ 93

Veřejní zaměstnanci dbejtež v úřední své činnosti ústavních a jiných zákonů. Totéž platí o občanských členech správních úřadů (sborů).

Hlava čtvrtá

Moc soudcovská

§ 94

(1) Soudnictví vykonává se státními soudy; zákon stanoví jejich organizaci, příslušnost věcnou i místní, jakož i řízení před nimi.

(2) Nikdo nesmí býti odňat svému zákonnému soudci.

(3) Jen v řízení trestním mohou býti zavedeny soudy výjimečné a to pouze v případech zákonem předem stanovených a na dobu obmezenou.

§ 95

(1) Soudní moc v civilních právních věcech přísluší soudům civilním, a to buď řádným, nebo mimořádným a rozhodčím, soudní moc ve věcech trestních přísluší občanským soudům trestním, pokud není zvláštním zákonem přikázána trestním soudům vojenským, nebo pokud věci tyto nemají býti podle všeobecných předpisů projednávány v trestním řízení policejním nebo finančním.

(2) Pro celé území Československé republiky zřízen jest jediný nejvyšší soud.

(3) Příslušnost a působnost porot upravují zvláštní zákony.

(4) Působnost poroty může býti na čas zastavena v případech zákonem stanovených.

(5) Pravomoc soudů vojenských může býti rozšířena na obyvatelstvo civilní podle zákonných ustanovení jen v době války a to jen pro činy spáchané v této době.

§ 96

(1) Soudnictví jest ve všech stolicích odděleno od správy.

(2) Řešení sporů o příslušnost mezi soudy a úřady správními upravuje zákon.

§ 97

(1) Zákon stanoví podmínky nutné k dosažení úřadu soudce z povolání.

(2) Služební poměry soudců upraví zvláštní zákon.

§ 98

(1) Veškerí soudcové vykonávají svůj úřad neodvisle, jsouce vázáni jen zákonem.

(2) Přisahou služební soudcové příslibtež, že budou zachovávatí zákony.

§ 99

(1) Soudcové z povolání jsou ustanovováni na svá místa vždy trvale; proti své vůli mohou býti přeloženi, sesazeni nebo do výslužby dáni jen v případech nové organizace soudní po dobu zákonem stanovenou nebo na základě pravoplatného disciplinárního nálezu; do výslužby mohou býti dáni na základě pravoplatného nálezu také, když dosáhnou stáří zákonem stanoveného. Podrobnosti ustanovuje zvláštní zákon, jenž též stanoví, za jakých podmínek mohou býti soudcové suspendováni z úřadů.

(2) Senáty u sborových soudů I. a II. stolice jsou po celý rok stálé; výjimky stanoví zákon.

§ 100

Soudcové z povolání nesmějí zastávat jiných funkcí placených stálých neb občasných, pokud zákon nestanoví výjimky.

§ 101

(1) Rozsudky vyhlášují se jménem republiky.

(2) Líčení před soudy jest ústní a veřejné; rozsudky ve věcech trestních prohlašují se vždy veřejně; veřejnost při přelíčení smí býti vyloučena jen v případech zákonem stanovených.

(3) V řízení před soudy trestními platí zásada obžalovací.

§ 102

Soudcové mají právo, řešice určitou právní věc, zkoumati platnost nařízení; při zákoně mohou jen zkoumati, byl-li řádně vyhlášen (§ 51).

§ 103

(1) Presidentu republiky přísluší právo udíleti amnestii, promíjeti nebo zmírňovati tresty a právní následky odsouzení trestními soudy, zvláště též ztrátu volebního práva do Národního shromáždění a jiných zastupitelských sborů, jakož i - s vyloučením trestných činů soukromožalobních - nařizovati, aby soudní trestní řízení nebylo zahajováno nebo nebylo v něm pokračováno.

(2) Tato práva nepřislušejí presidentovi republiky, jde-li o členy vlády obžalované neb odsouzené podle § 79.

§ 104

Jak ručí stát a soudcové za náhradu škody, kterou tito způsobili tím, že porušili právo u konání svého úřadu, stanoví zvláštní zákon.

§ 105

(1) Ve všech případech, ve kterých úřad správní podle zákonů o tom vydaných rozhoduje o nárocích soukromoprávních, volno jest straně tímto rozhodnutím dotčené po vyčerpání opravných prostředků dovolávati se nápravy pořadem práva.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

Hlava pátá

Práva a svobody, jakož i povinnosti občanské

Rovnost

§ 106

- (1) Výsady pohlaví, rodu a povolání se neuznávají.
- (2) Všichni obyvatelé republiky Československé požívají v stejných mezích jako státní občané této republiky na jejím území plné a naprosté ochrany svého života i své svobody nehledíc k tomu, jakého jsou původu, státní příslušnosti, jazyka, rasy nebo náboženství. Úchyly od této zásady jsou přípustny jen, pokud právo mezinárodní dovozuje.
- (3) Tituly smějí být udíleny jen, pokud označují úřad nebo povolání. Toto ustanovení netýká se akademických hodností.

Svoboda osobní a majetková

§ 107

- (1) Svoboda osobní se zaručuje. Podrobnosti upravuje zákon jako součást této ústavní listiny.
- (2) Omezení nebo odnětí osobní svobody je možné jen na základě zákona. Rovněž jen na základě zákona může veřejná moc od občana požadovati osobních výkonů.

§ 108

- (1) Každý státní občan československý může se usazovati na kterémkoli místě Československé republiky, nabývat tam nemovitostí a vykonávati výdělkovou činnost v mezích všeobecných právních ustanovení.
- (2) Omezení tohoto práva je možné jen v zájmu veřejném na základě zákona.

§ 109

- (1) Soukromé vlastnictví lze omeziti jen zákonem.
- (2) Vyvlastnění je možné jen na základě zákona a za náhradu, pokud zákonem není nebo nebude stanoveno, že se náhrada dáti nemá.

§ 110

Právo vystěhovati se do ciziny může býti omezováno jen zákonem.

§ 111

- (1) Daně a veřejné dávky vůbec mohou se ukládati jen na základě zákona.
- (2) Rovněž jen na základě zákona možno tresty hroziti a je ukládati.

Svoboda domovní

§ 112

- (1) Právo domovní je neporušitelné.
- (2) Podrobnosti upravuje zákon jako součást této ústavní listiny.

Svoboda tisku, právo shromažďovací a spolkové

§ 113

(1) Svoboda tisku, jakož i právo klidně a beze zbraně se shromažďovati a tvořiti spolky jsou zabezpečeny. Jest proto v zásadě nedovoleno podrobovati tisk předběžné cenzuře. Výkon práva spolčovacího a shromažďovacího upravují zákony.

(2) Spolek může býti rozpuštěn jen, když jeho činností byl porušen trestní zákon nebo veřejný pokoj a řád.

(3) Zákonem mohou se zavésti omezení zvláště pro shromáždění na místech sloužících veřejné dopravě, pro zakládání spolků výdělečných a pro účast cizinců v politických spolcích. Tímto způsobem může se stanoviti, jakým omezením podléhají zásady předcházejících odstavců za války nebo tehdy, vypuknou-li uvnitř státu události ohrožující zvýšenou měrou republikánskou státní formu, ústavu nebo veřejný klid a pořádek.

§ 114

(1) Právo spolčovací k ochraně a podpoře pracovních (zaměstnaneckých) a hospodářských poměrů se zaručuje.

(2) Všeliké činy jednotlivců nebo sdružení, jež se jeví úmyslným rušením tohoto práva, jsou zakázány.

Právo petiční

§ 115

Právo petiční přísluší každému; právnickým osobám a sdružením jen v mezích jejich působnosti.

Tajemství listovní

§ 116

(1) Tajemství listovní je zaručeno.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

Svoboda učení a svědomí. Svoboda projevu mínění

§ 117

(1) Každý může v mezích zákona projevovati mínění slovem, písmem, tiskem, obrazem a pod.

(2) Totéž platí o právnických osobách v mezích jejich působnosti.

(3) Výkon tohoto práva nesmí nikomu býti na újmu v jeho pracovním nebo zaměstnaneckém poměru.

§ 118

Vědecké bádání a hlásání jeho výsledků, jakož i umění jest svobodné, pokud neporušuje trestního zákona.

§ 119

Veřejné vyučování budiž zařízeno tak, aby neodporovalo výsledkům vědeckého bádání.

§ 120

- (1) Zřizovati soukromé vyučovací a vychovávací ústavy je dovoleno jen v mezích zákonů.
- (2) Státní správě přísluší vrchní vedení a dozor na veškeré vyučování a vychovávání.

§ 121

Svoboda svědomí a vyznání jest zaručena.

§ 122

Všichni obyvatelé republiky Československé mají v stejných mezích jako státní občané republiky Československé právo vykonávati veřejně i soukromě jakékoli vyznání, náboženství nebo víru, pokud výkon ten není v neshodě s veřejným pořádkem a řádem nebo s dobrými mravy.

§ 123

Nikdo nesmí býti ani přímo ani nepřímo nucen k účasti na jakémkoli náboženském úkonu s výhradou práv plynoucích z moci otcovské nebo poručenské.

§ 124

Všecka náboženská vyznání jsou si před zákonem rovna.

§ 125

Vykonávati určité náboženské úkony může býti zakázáno, odporují-li veřejnému pořádku nebo veřejné mravnosti.

Manželství a rodina

§ 126

Manželství, rodina a mateřství jsou pod zvláštní ochranou zákonů.

Branná povinnost

§ 127

- (1) Každý způsobilý státní občan republiky Československé je povinen podrobiti se vojenskému výcviku a uposlechnouti výzvy k obraně státu.
- (2) Podrobnosti upravuje zákon.

Hlava šestá

Ochrana menšin národních, náboženských a rasových

§ 128

- (1) Všichni státní občané republiky Československé jsou si před zákonem plně rovni a požívají stejných práv občanských a politických nehledíc k tomu, jaké jsou rasy, jazyka nebo náboženství.

(2) Rozdíl v náboženství, víře, vyznání a jazyku není žádnému státnímu občanu republiky Československé v mezích všeobecných zákonů na závalu, zejména pokud jde o přístup do veřejné služby, k úřadům a hodnostem, aneb pokud jde o vykonávání jakékoli živnosti nebo povolání.

(3) Státní občané republiky Československé mohou v mezích všeobecných zákonů volně užívat jakéhokoli jazyka ve stycích soukromých a obchodních, ve věcech týkajících se náboženství, v tisku a jakýchkoli publikacích nebo ve veřejných shromážděních lidu.

(4) Tím však nejsou dotčena práva, jež státním orgánům v těchto směrech přísluší podle platných nebo budoucně vydaných zákonů z důvodů veřejného pořádku a bezpečnosti státní i účinného dozoru.

§ 129

Zásady jazykového práva v republice Československé určuje zvláštní zákon, tvořící součást této ústavní listiny.

§ 130

Pokud státním občanům přísluší podle všeobecných zákonů právo zakládati, řídit a spravovat vlastními náklady ústavy lidumilné, náboženské a sociální, školy a jiné ústavy výchovné, jsou státní občané, nehledíc k národnosti, jazyku, náboženství a rase, sobě rovni a mohou v těchto ústavách volně používat svého jazyka a vykonávat svoje náboženství.

§ 131

V městech a okresích, v nichž jest usedlý značný zlomek státních občanů československých jiného jazyka než československého, zaručuje se dětem těchto československých občanů ve veřejném vyučování v mezích všeobecné úpravy vyučovací přiměřená příležitost, by se jim dostalo vyučování v jejich vlastní řeči, při čemž vyučování československé řeči může býti stanoveno povinným.

§ 132

Pokud ve městech a okresích, v nichž jest usedlý značný zlomek státních občanů československých náležících k menšinám náboženským, národním a jazykovým, mají býti určité částky vynaloženy na výchovu, náboženství neb lidumilnost z veřejných fondů podle rozpočtu státního, rozpočtů obecních neb jiných veřejných, zabezpečuje se těmto menšinám v mezích všeobecných předpisů pro veřejnou správu platných přiměřený podíl na požitku a používání.

§ 133

Provedení zásad §§ 131 a 132 a zvláště vymezení pojmu "značného zlomku" vyhrazuje se zvláštním zákonům.

§ 134

Jakýkoli způsob násilného odnárodňování je nedovolený. Nešetření této zásady může zákon prohlásiti za jednání trestné.

T. G. Masaryk v.r.
Tusar v.r.
Staněk v.r.,
jako ministr pošt a telegrafů a v zastoupení
nepřítomného ministra vnitra
Houdek v.r.,
jako ministr pro zásobování lidu a v zastoupení

nepřítomného ministra veřejného zdravotnictví
a tělesné výchovy a nepřítomného ministra
pro sjednocení zákonodárství a organizace správy
v republice Československé

Dr. Beneš v.r. Klofáč v.r.

Sonntág v.r. Dr. Heidler v.r.

Habrman v.r. Dr. Winter v.r.

Příloha 2

*Zákon č. 57/1946 Sb., kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety
prezidenta republiky Prozatímní Národní shromáždění republiky
Československé usneslo na tomto ústavním zákoně*

57.

Ústavní zákon

ze dne 28. března 1946,

kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety presidenta republiky

Prozatímní Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto ústavním zákoně:

Článek I.

(1) Prozatímní Národní shromáždění schvaluje a prohlašuje za zákon ústavní dekrety a dekrety presidenta republiky, vydané na základě § 2 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 15. října 1940, č. 2 Úř. věst. čsl. (č. 20/1945 Sb.), o prozatímním výkonu moci zákonodárné, a to včetně právě uvedeného ústavního dekretu, pokud se tak již nestalo.

(2) Veškeré dekrety presidenta republiky jest považovati od jich počátku za zákon; ústavní dekrety buďtež považovány za zákon ústavní.

(3) Územní a časová platnost předpisů v předcházejících odstavcích uvedených zůstává beze změny.

Článek II.

Tím se provádí a mění čl. 5, odst. 1 a 2 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., o obnovení právního pořádku, ve znění zákona ze dne 19. prosince 1945, č. 12 Sb. z roku 1946, jímž se schvalují, doplňují a mění předpisy o obnovení právního pořádku.

Článek III.

(1) Ústavní dekrety a dekrety presidenta republiky, uvedené v článku I, budou uveřejněny do 18 měsíců jako příloha Sbírký zákonů a nařízení republiky Československé, pokud nebyly v této sbírce již otištěny.

(2) Tento ústavní zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Dr. Beneš v. r.

Fierlinger v. r.

Gottwald v. r.

Kopecký v. r.

Dr. Stránský v. r.

Laušman v. r.

Široký v. r.

Řuriš v. r.

Dr. Šrámek v. r.

Dr.

Pietor v. r.

Ursíny v. r.

gen. Hasal v. r.

Masaryk v. r. Dr. Šrobár v. r.

gen. Svoboda v. r.

Dr. Šoltész v. r.

Dr. Ripka v. r.

Dr. Clementis v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

gen. Dr. Ferjenčík v. r.

Dr. Drtina v. r.

Nosek v. r.

Majer v. r.

Lichner v. r.

Hála v. r.

Příloha 3

Zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky

150/1948 Sb.

**Ústavní zákon
ze dne 9. května 1948**

Ústava Československé republiky

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto ústavním zákoně:

Prohlášení

My, lid československý, prohlašujeme, že jsme pevně rozhodnutí vybudovat osvobozený stát jako lidovou demokracii, která nám zajistí pokojnou cestu k socialismu.

Jsme odhodláni bránit všemi svými silami vymoženosti naší národní a demokratické revoluce proti veškerým snahám domácí i zahraniční reakce, jak jsme znovu před celým světem osvědčili svým vystoupením na obranu lidově demokratických řádů v únoru 1948.

Slibujeme si navzájem, že na tomto velkém díle budou pracovat společně a ruku v ruce oba naše národy, navazující tak na pokrokové a humanitní tradice svých dějin.

Češi a Slováci, dva bratrské národy, členové velké rodiny Slovanstva, žili již před tisícem let společně v jednom státě a společně přijali z východu nejvyšší výtvar tehdejší vzdělanosti - křesťanství. První v Evropě pozdvihli v husitské revoluci na své prapory myšlenky svobody mínění, lidovlády a sociální spravedlnosti.

Po staletí bojoval pak český a slovenský lid s feudálními vykořisťovateli a s německou dynastií Habsburků za své sociální i národní osvobození. Myšlenky svobody, pokroku a humanity byly vedoucími idejemi obou našich národů, když se v XIX. věku obrodily za společného úsilí slovenských i českých buditelů, vzešlých z lidu. Pod tímž praporem zahájily také oba národy v první světové válce společný odboj proti německému imperialismu, a podníceny Velkou říjnovou revolucí, zřídily po staletích poroby, dne 28. října 1918, svůj společný stát - demokratickou republiku Československou.

Již tehdy, za prvního odboje, toužil náš lid, veden velkým vzorem revolučního boje ruských dělníků a rolníků, po lepším společenském řádu, po socialismu. Avšak toto pokrokové úsilí, navazující na naše nejlepší tradice, bylo zakrátko zmařeno, když se po rozkolu dělnického hnutí v prosinci 1920 podařilo nepočtené vrstvě kapitalistů a velkostatkářů zvrátit navzdory demokratické ústavě pokrokový vývoj v naší republice a přivést k vítězství kapitalistické hospodářské zřízení se všemi jeho zly, zejména s hrůzou nezaměstnanosti.

Když pak oběma našim národům hrozila zkáza z nové imperialistické expanse v zločinné podobě německého nacismu, tu opět - jako kdysi v husitské revoluci panská šlechta - zradila nyní i novověk vládnoucí třída, buržoasie. Ve chvíli nejvyššího nebezpečí se spojila s nepřítelem proti vlastnímu lidu a tím umožnila světovému imperialismu, aby dočasně vyřídil své rozpory na účet obou našich národů hanebnou dohodou mnichovskou.

Tím byla uvolněna cesta k zákeřnému přepadení našeho mírumilovného státu odvěkému nepříteli, jemuž horlivě pomáhali potomci cizích kolonistů, usazení mezi námi a požívající podle naší ústavy všech demokratických práv stejně s námi. Za hrozných událostí druhé světové války povstali oba naši národové k boji za osvobození, který po nesčetných obětech našich nejlepších lidí a za pomoci spojenců, především slovanské velmoci Svazu sovětských socialistických republik, vyvrcholil slovenským a českým povstáním let 1944 a 1945 v národní a demokratické revoluci našeho lidu a byl vítězně ukončen osvobozením Prahy Rudou armádou dne 9. května 1945.

Nyní jsme se rozhodli, že náš osvobozený stát bude státem národním, zbaveným všech nepřátelských živlů, žijícím družně s rodinou slovanských států a v přátelství se všemi mírumilovnými národy světa. Chceme, aby

to byl stát lidové demokracie, v němž si lid svými zástupci zákony nejen dává, nýbrž je svými zástupci také sám vykonává. Chceme, aby to byl stát, v němž všechno hospodářství slouží lidu a je vedeno tak, aby vzrůstal obecný blahobyt, aby nebylo hospodářských krisí a aby byl národní důchod spravedlivě rozdělován. Po této cestě chceme dojít k společenskému řádu, v němž bude úplně odstraněno vykořisťování člověka člověkem - k socialismu.

V tomto duchu stanovíme v druhé části ústavy její základní články v třetí pak je rozvádíme do podrobností a hodláme tak dát pevný podklad právnímu řádu naší lidové demokracie.

Základní články ústavy

Článek I

- (1) Československý stát je lidově demokratická republika.
- (2) Lid je jediným zdrojem veškeré moci ve státě.

Článek II

- (1) Československá republika je jednotný stát dvou rovnoprávných slovanských národů, Čechů a Slováků.
- (2) Území státu tvoří jednotný a nedílný celek.

Článek III

- (1) Lidově demokratická republika neuznává výsad. Práce ve prospěch celku a účast na obraně státu je obecnou povinností.
- (2) Stát zaručuje všem svým občanům, mužům i ženám, svobodu osobnosti a jejího projevu a pečuje o to, aby se všem dostalo stejných možností a stejných příležitostí.
- (3) Všichni občané mají právo na vzdělání, právo na práci, na spravedlivou odměnu za vykonanou práci a na odpočinek po práci. Národním pojištěním je občanům zajištěno zaopatření při nezpůsobilosti k práci.

Článek IV

- (1) Svrchovaný lid vykonává státní moc zastupitelskými sbory, které jsou lidem voleny, lidem kontrolovány a lidu odpovědny.
- (2) Volební právo do zastupitelských sborů je obecné, rovné, přímé a tajné. Volit může každý občan, jakmile dosáhne věku 18 let. Zvolen může být každý občan, jakmile dosáhne věku 21 let.
- (3) K obstarávání věcí veřejných a k uplatňování svých demokratických práv vytváří lid dobrovolné organizace, zejména politické, odborové, družstevní a kulturní, organizace žen a mládeže a organizace tělovýchovné.

Článek V

Nejvyšším orgánem moci zákonodárné je Národní shromáždění o jedné sněmovně. Má tři sta členů (poslanců), volených na dobu šesti let.

Článek VI

V čele státu je prezident republiky, volený Národním shromážděním na dobu sedmi let.

Článek VII

Nejvyšším orgánem moci vládní a výkonné je vláda. Je odpovědna Národnímu shromáždění. Jmenuje ji a odvolává prezident republiky.

Článek VIII

(1) Nositelem a vykonavatelem státní moci na Slovensku a představitelem svébytnosti slovenského národa jsou slovenské národní orgány.

(2) Slovenské národní orgány zajišťují v duchu lidové demokracie rovnoprávnost Čechů a Slováků. Všechny orgány republiky usilují v souladu s nimi o to, aby se vytvářely stejně příznivé podmínky pro hospodářský, kulturní a sociální život obou národů.

Článek IX

(1) Národním orgánem moci zákonodárné na Slovensku je Slovenská národní rada. Má sto členů (poslanců), volených na Slovensku na dobu šesti let.

(2) Národním orgánem moci vládní a výkonné na Slovensku je sbor pověřenců. Je odpovědný Slovenské národní radě a vládě republiky. Jmenuje jej a odvolává vláda republiky.

Článek X

Nositelem a vykonavatelem státní moci v obcích, okresích a krajích a strážcem práv a svobod lidu jsou národní výbory.

Článek XI

(1) Moc soudcovskou vykonávají nezávislé soudy.

(2) Soudcové jsou jednak soudci z povolání, jednak soudci z lidu; obojí jsou si při rozhodování rovni.

(3) Soudcové vykonávají svůj úřad nezávisle, jsouce vázáni jen právním řádem lidové demokracie.

Článek XII

(1) Hospodářská soustava Československé republiky je založena:

na znárodnění nerostného bohatství, průmyslu, velkoobchodu a peněžnictví;

na vlastnictví půdy podle zásady "půda patří tomu, kdo na ní pracuje";

na ochraně drobného a středního podnikání a na nedotknutelnosti osobního majetku.

(2) Všechno národní hospodářství v Československé republice necht' slouží lidu. V tomto veřejném zájmu řídí stát veškerou hospodářskou činnost jednotným hospodářským plánem.

Podrobná ustanovení ústavy

Kapitola první

Práva a povinnosti občanů

Rovnost

§ 1

(1) Všichni občané jsou si před zákonem rovni.

(2) Muži a ženy mají stejné postavení v rodině i ve společnosti a stejný přístup ke vzdělání i ke všem povoláním, úřadům a hodnostem.

Svoboda osobní

§ 2

Osobní svoboda se zaručuje. Může být omezena nebo odňata jen na základě zákona.

§ 3

(1) Nikdo nesmí být stíhán, leč v případech podle zákona dovolených, a to jen soudem nebo úřadem podle zákona příslušným a řízením upraveným podle zákona.

(2) Nikdo nesmí být zatčen, nebude-li přistižen při činu samém, leč na písemný odůvodněný příkaz soudcův. Příkaz budiž doručen při zatčení, a není-li to možné, nejdéle do 48 hodin po něm.

(3) Nikdo nesmí být úředním orgánem vzat do vazby, leč v případech stanovených zákonem; musí pak být nejdéle do 48 hodin propuštěn nebo odevzdán soudu nebo úřadu, kterému podle povahy věci přísluší provést další řízení.

Svoboda domovní

§ 4

Domovní svoboda se zaručuje. Může být omezena jen na základě zákona.

§ 5

(1) U nikoho nesmí být provedena domovní prohlídka, leč v případech dovolených podle zákona, a to jen soudem nebo úředním orgánem podle zákona příslušným a řízením upraveným podle zákona.

(2) Domovní prohlídka smí být provedena, nestanoví-li zákon jinak, jen na písemný odůvodněný příkaz soudce nebo úřadu. Příkaz budiž doručen při prohlídce, a není-li to možné, nejdéle do 48 hodin po ní.

(3) Orgán vykonávající prohlídku necht' se prokáže svým oprávněním a vydá osobě, u které prohlídku vykonal, na její žádost ihned, a není-li to možné, nejdéle do 48 hodin potom, písemné potvrzení o důvodech prohlídky a o jejím výsledku, jakož i o věcech při ní zabavených.

Tajemství listovní a tajemství dopravovaných zpráv

§ 6

Nikdo nesmí porušovat tajemství uzavřených listů ani jiných písemností, at' chovaných v soukromí, at' zasílaných poštou nebo jiným dopravním prostředkem, leč v případech zákonem stanovených a způsobem podle zákona upraveným. Obdobně je chráněno tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným takovým veřejným zařízením.

Svoboda pobytu

§ 7

(1) Každý občan se může usazovat nebo pobývat na kterémkoli místě Československé republiky. Omezit lze toto právo jen v zájmu veřejném na základě zákona.

(2) Právo vystěhovat se do ciziny může být omezeno jen na základě zákona.

Svoboda majetková

§ 8

V mezích obecných právních předpisů může každý občan nabývat na kterémkoli místě Československé republiky nemovitostí i jiného majetku a vykonávat tam výdělečnou činnost.

§ 9

(1) Soukromé vlastnictví lze omezit jen zákonem.

(2) Vyvlastnění je možné jen na základě zákona a za náhradu, není-li nebo nebude-li zákonem stanoveno, že se náhrada dávat nemá.

(3) Nikdo nesmí zneužívat vlastnického práva ke škodě celku.

Ochrana rodiny a mládeže

§ 10

(1) Manželství, rodina a mateřství jsou pod ochranou státu.

(2) Stát pečuje o to, aby rodina byla zdravou základnou rozvoje národa. Rodinám s mnoha dětmi poskytuje stát zvláštní úlevy a podporu.

§ 11

(1) Dětem zaručuje stát zvláštní péči a ochranu, zejména činí soustavná opatření v zájmu populačního rozvoje národa.

(2) Původ dítěte nesmí být jeho právům na újmu. Podrobnosti stanoví zákon.

(3) Mládeži zaručuje stát všechny možnosti plného tělesného i duševního rozvoje.

Právo na vzdělání

§ 12

(1) Všichni občané mají právo na vzdělání.

(2) Stát pečuje o to, aby se každému dostalo vzdělání a výcviku podle jeho schopností a se zřetelem k potřebám celku.

§ 13

- (1) Školy jsou státní.
- (2) Základní školní vzdělání je jednotné, povinné a bezplatné.
- (3) Podrobnosti a výjimky stanoví zákon.

§ 14

- (1) Veškerá výchova a všechno vyučování buďťež zařizeny tak, aby byly v souladu s výsledky vědeckého bádání a nebyly v neshodě s lidově demokratickým zřizením.
- (2) Vrchní vedení veškeré výchovy a všeho vyučování, jakož i dozor nad nimi přísluší státu.

Svoboda svědomí a vyznání

§ 15

- (1) Svoboda svědomí se zaručuje.
- (2) Světový názor, víra nebo přesvědčení nemůže být nikomu na újmu, nemůže však být důvodem k tomu, aby někdo odpíral plnit občanskou povinnost uloženou mu zákonem.

§ 16

- (1) Každý má právo vyznávat soukromě i veřejně jakoukoli náboženskou víru nebo být bez vyznání.
- (2) Všechna náboženská vyznání a bezvyznání jsou si před zákonem rovna.

§ 17

- (1) Každý má volnost provádět úkony spojené s jakýmkoli náboženským vyznáním nebo bezvyznáním. Výkon tohoto práva však nesmí být v neshodě s veřejným pořádkem ani dobrými mravy. Nedovoluje se zneužívat ho k nenáboženským účelům.
- (2) Nikdo nesmí být přímo ani nepřímou nucen k účasti na takovém úkonu.

Svoboda projevu a ochrana kulturních statků

§ 18

- (1) Svoboda projevu se zaručuje.
- (2) Každý může v mezích zákona projevovat své mínění slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jakýmkoli jiným způsobem. Výkon tohoto práva nemůže být nikomu na újmu.

§ 19

- (1) Svoboda tvůrčí činnosti duševní se zaručuje. Vědecké bádání a hlásání jeho výsledků, jakož i umění a jeho projevy jsou svobodné, pokud neporušují trestní zákon.
- (2) Kulturní statky jsou pod ochranou státu. Stát dbá o to, aby byly přístupny všem, a podporuje vědu i umění v zájmu rozvoje národní kultury, pokroku a obecného blahobytu; zejména pečuje o to, aby byly tvůrčím pracovníkům zajištěny příznivé podmínky pro jejich práci.

§ 20

(1) Každý má právo uvádět své názory a výsledky své tvůrčí duševní činnosti v obecnou známost a je jakýmkoli způsobem rozšiřovat a předvádět.

(2) Toto právo lze zákonem omezit jen se zřetelem k veřejnému zájmu a ke kulturním potřebám lidu.

§ 21

(1) Svoboda tisku se zaručuje. Není proto v zásadě dovoleno podrobovat tisk předběžné cenzuře.

(2) Zákon stanoví, kdo má právo vydávat noviny a časopisy a za jakých podmínek, zejména také se zřetelem k tomu, aby zisk nebyl účelem.

(3) Zákon stanoví, jak bude při zachování svobody vědy a umění a se zřetelem k ochraně hodnotných děl plánovitě řízeno vydávání a rozšiřování neperiodických publikací, zejména knih, hudebnin a reprodukcí výtvarných děl.

§ 22

(1) Právo k výrobě, šíření, veřejnému promítání, jakož i k dovozu a vývozu filmu je vyhrazeno státu.

(2) Provozovat rozhlas a televizi je výhradním právem státu.

(3) Výkon těchto práv upravují zákony, které také stanoví výjimky.

Právo petiční

§ 23

Každý má právo předkládat petice kterémukoli veřejnému orgánu.

Svoboda shromažďovací a spolčovací

§ 24

(1) Právo shromažďovací a spolčovací se zaručuje, pokud se tím neohrožuje lidově demokratické zřízení nebo veřejný pokoj a řád.

(2) Výkon těchto práv upravují zákony.

§ 25

(1) K zajištění svých práv mohou se zaměstnanci sdružovat v jednotné odborové organizaci a mají právo hájit své zájmy jejím prostřednictvím.

(2) Jednotné odborové organizaci se zaručuje široká účast na kontrole hospodářství a při řešení všech otázek týkajících se zájmů pracujícího lidu.

(3) V jednotlivých závodech a úřadech zastupuje zájmy zaměstnanců jednotná odborová organizace a její orgány.

Práva sociální

§ 26

- (1) Všem občanům přísluší právo na práci.
- (2) Toto právo se zaručuje zejména organizací práce řízenou státem podle plánovaného hospodářství.
- (3) Ženy mají se zřetelem k těhotenství, mateřství a péči o děti nárok na zvláštní úpravu pracovních podmínek.
- (4) Pro mládež stanoví zákon zvláštní pracovní podmínky, přihlížející k potřebám jejího tělesného a duševního rozvoje.

§ 27

- (1) Všem pracujícím přísluší právo na spravedlivou odměnu za vykonanou práci.
- (2) Toto právo se zaručuje státní mzdovou politikou, řízenou v dohodě s jednotnou odborovou organizací a směřující k neustálému zvyšování životní úrovně pracujícího lidu.
- (3) Při určování odměny za práci rozhoduje jakost i množství práce, jakož i prospěch, který přináší celku.
- (4) Za týchž podmínek mají muži i ženy za stejnou práci nárok na stejnou odměnu.

§ 28

- (1) Všem pracujícím přísluší právo na odpočinek.
- (2) Toto právo se zaručuje zákonnou úpravou pracovní doby a placené dovolené na zotavenou, jakož i péčí o zotavení pracujících.

§ 29

- (1) Každému přísluší právo na ochranu zdraví. Všem občanům přísluší právo na léčebnou péči a na zaopatrění jak ve stáří, tak i při nezpůsobilosti k práci a při nemožnosti obživy.
- (2) Ženy mají nárok na zvláštní péči v těhotenství a v mateřství, děti a mládež pak na zajištění svého plného tělesného a duševního rozvoje.
- (3) Tato práva jsou zajištěna zákony o národním pojištění, jakož i veřejnou zdravotní a sociální péčí.
- (4) Ochrana života a zdraví při práci je zajištěna zejména státním dozorem a předpisy o bezpečnostních opatřeních na pracovištích.

Základní povinnosti občana k státu a ke společnosti

§ 30

- (1) Každý občan je povinen být Československé republice věrný, zachovávat ústavu i zákony a ve všem svém jednání dbát zájmů státu.
- (2) Zejména je vlasteneckou povinností každého občana podporovat udržování a zvelebování národního majetku a dbát o to, aby národní majetek nebyl zkracován a poškozován.

§ 31

Občané jsou povinni vykonávat veřejné funkce, ke kterým je lid povolal, svědomitě a poctivě v duchu lidově demokratického zřízení.

§ 32

Každý občan je povinen pracovat podle svých schopností a svou prací přispívat k prospěchu celku.

§ 33

Daně a veřejné dávky lze ukládat toliko na základě zákona. Rovněž jenom na základě zákona může veřejná moc požadovat osobní výkony.

§ 34

(1) Obrana státu a jeho lidově demokratického zřízení je vrcholnou povinností každého občana. Služba v lidově demokratické armádě Československé republiky je pro každého občana nejvyšší ctí.

(2) Každý občan je povinen účastnit se branné výchovy, konat vojenskou službu a uposlechnout výzvy k obraně státu.

(3) Na obranu státu a k její přípravě lze od každého požadovat součinnost a věcné prostředky a ukládat mu omezení i věcná plnění.

(4) Úřady a veřejné orgány necht' při výkonu své pravomoci dbají z moci úřední též zájmů obrany státu.

(5) Podrobnosti stanoví zákon.

Obecná ustanovení

§ 35

Jen na základě zákona možno tresty hrozit a je ukládat.

§ 36

(1) Všechny veřejné orgány jsou povinny spravovat se při výkonu svého úřadu nebo služby zákonem a zásadami lidově demokratického zřízení.

(2) Poruší-li veřejný funkcionář tuto povinnost, budiž potrestán podle zákona.

§ 37

(1) Projevy a činnost směřující k tomu, aby byla ohrožena samostatnost, celistvost a jednota státu, ústava, republikánská státní forma a lidově demokratické zřízení, jsou trestné.

(2) Zneužívat práv a svobod občanských k těmto záměrům je nepřípustné. Zejména se zakazuje šířit jakýmkoli způsobem a v jakékoli podobě nacismus a fašismus, rasovou a náboženskou nesnášenlivost a nacionální šovinismus.

§ 38

Zákon stanoví, jakým omezením podléhají práva a svobody občanů za války nebo tehdy, dojde-li k událostem ohrožujícím zvýšenou měrou samostatnost, celistvost a jednotu státu, ústavu, republikánskou státní formu a lidově demokratické zřízení anebo veřejný klid a pořádek.

Kapitola druhá

Národní shromáždění

§ 39

- (1) Sídlem Národního shromáždění je Praha.
- (2) Přechodně může být Národní shromáždění svoláno i do jiného místa.

§ 40

- (1) Podrobnosti o podmínkách volebního práva do Národního shromáždění a o jeho výkonu, jakož i o provádění voleb poslanců stanoví zákon.
- (2) Zákon určuje, jak činnost a které veřejné funkce jsou s funkcí poslance neslučitelné.

§ 41

- (1) Národní shromáždění ověřuje platnost volby jednotlivých poslanců a rozhoduje o neslučitelnosti funkce poslance s funkcí jinou.
- (2) Ověření budiž provedeno nejdéle do šesti měsíců od ustavení sněmovny nebo do tří měsíců ode dne, kdy náhradník, nastupující na místo poslance, složí slib.

§ 42

- (1) V první schůzi Národního shromáždění, které se poslanec zúčastní, složí tento slib: "Slibuji, že budu věren republice Československé a jejímu lidově demokratickému zřízení. Budu zachovávat její zákony a svůj mandát vykonávat podle nejlepšího vědomí a svědomí k prospěchu lidu a státu."
- (2) Odepření slibu nebo slib s výhradou mají samy o sobě za následek ztrátu mandátu.

§ 43

Poslanci vykonávají svůj mandát osobně. Mohou se ho kdykoli vzdát.

§ 44

Poslanci nemohou být vůbec stíháni pro své hlasování ve sněmovně nebo v sněmovních výborech. Pro výroky učiněné tam při výkonu mandátu podléhají jen kárné moci Národního shromáždění.

§ 45

- (1) K jakémukoli trestnímu nebo kárnému stíhání poslance pro jiné činy nebo opominutí je třeba souhlasu Národního shromáždění. Odepře-li sněmovna souhlas, je stíhání navždy vyloučeno.
- (2) Tato ustanovení se nevztahují na trestní odpovědnost, kterou má poslanec jako odpovědný zástupce listu.

§ 46

(1) Bude-li poslanec dopaden a zatčen při trestném činu samém, je soud nebo jiný příslušný úřad povinen oznámit ihned zatčení předsedovi Národního shromáždění.

(2) Neprojeví-li sněmovna do 14 dnů ode dne zatčení souhlas s další vazbou, budiž poslanec propuštěn na svobodu.

(3) Nezasedá-li právě sněmovna, je zapotřebí souhlasu předsednictva Národního shromáždění. Souhlasí-li předsednictvo s další vazbou, rozhodne o věci sněmovna do 14 dnů od toho dne, kdy se opět sejde, s konečnou platností.

§ 47

Poslanci mají právo odepřít svědectví o věcech, které jim byly svěřeny jako členům Národního shromáždění, a to i když jeho členy být přestanou. Vyňaty jsou případy, kde jde o svádění poslance k zneužití mandátu.

§ 48

(1) Je-li zvolený poslanec v služebním poměru, má nárok na dovolenou od toho dne, kdy složí slib, po celou dobu trvání mandátu.

(2) Poslanci mají po dobu výkonu svého mandátu nárok na náhradu, jejíž výši stanoví zákon.

(3) Další podrobnosti o postavení poslanců, zejména o jejich nároku na služební požitky, jsou-li v služebním poměru, stanoví zákon.

§ 49

(1) President republiky je povinen svolat Národní shromáždění ke dvěma řádným zasedáním v roce: jarnímu a podzimnímu. Jarní musí započít v březnu, podzimní v říjnu.

(2) President republiky prohlašuje zasedání Národního shromáždění za skončené. Může je odročit nejdéle na jeden měsíc a nejvýše jednou za rok.

(3) President republiky svolává Národní shromáždění podle potřeby k zasedáním mimořádným. Žádá-li o to nadpoloviční většina poslanců u předsedy vlády, uvádějíc předmět jednání, je president povinen svolat Národní shromáždění tak, aby se sešlo do 14 dnů od toho dne, kdy bude žádost podána. Kdyby tak neučinil, sejde se Národní shromáždění do dalších 14 dnů na vyzvání svého předsednictva.

§ 50

(1) President republiky má právo rozpouštět Národní shromáždění. Tohoto práva nesmí použít posledních šest měsíců svého volebního období.

(2) Uplyne-li volební období Národního shromáždění anebo bude-li Národní shromáždění rozpuštěno, buď též nové volby provedeny do 60 dnů.

(3) Rozpuštěním Národního shromáždění se nezastavuje trestní řízení zahájené podle § 78 nebo 91.

§ 51

Základní zásady jednání Národního shromáždění, jeho styky s vládou a navenek vůbec upravuje zákon o jednacím řádu Národního shromáždění. Své vnitřní poměry a další pravidla o svém jednání může si Národní shromáždění upravit v mezích tohoto zákona vlastním usnesením.

§ 52

- (1) Schůze sněmovny řídí předseda Národního shromáždění.
- (2) Předsednictvo Národního shromáždění může k obstarávání sněmovních prací ustanovit další funkcionáře.

§ 53

- (1) Schůze Národního shromáždění jsou zpravidla veřejné.
- (2) Schůze neveřejné se mohou konat jen v případech stanovených jednacím řádem.

§ 54

- (1) Národní shromáždění je způsobilé se usnášet, je-li přítomna aspoň třetina poslanců. K platnosti usnesení je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných.
- (2) Usnesení, kterým se mění ústava, schvaluje ústavní zákon nebo se rozhoduje o vypovězení války, potřebuje k platnosti, aby pro ně hlasovaly nejméně tři pětiny všech poslanců. Stejně většiny je třeba k platnosti usnesení, kterým se vynáší odsuzující rozsudek v trestním řízení proti prezidentu republiky nebo členům vlády.

§ 55

- (1) Předseda i ostatní členové vlády mají právo zúčastnit se kdykoli schůzí Národního shromáždění nebo jeho výborů. Budiž jim uděleno slovo, kdykoli o to požádají.
- (2) Požádá-li o to Národní shromáždění, jeho předsednictvo nebo kterýkoli jeho výbor, je člen vlády povinen dostavit se osobně do schůze.
- (3) Jinak se člen vlády může dát zastupovat úředníky svého úřadu.

§ 56

- (1) Národní shromáždění je oprávněno interpelovat předsedu i ostatní členy vlády ve věcech jejich působnosti. Předseda i ostatní členové vlády jsou povinni odpovídat na interpelace poslanců.
- (2) Národní shromáždění se může usnášet na adresách a resolucích.

§ 57

- (1) Návrhy zákonů mohou za podmínek stanovených jednacím řádem vycházet buď od vlády, nebo od poslanců.
- (2) Ke každému návrhu zákona podanému poslanci budiž přiložen rozpočet o finančním dosahu osnovy a návrh na úhradu potřebného nákladu.

§ 58

Prezident republiky má právo zákon usnesený Národním shromážděním vrátit s připomínkami do měsíce od toho dne, kdy bude usnesení Národního shromáždění dodáno předsedovi vlády.

§ 59

- (1) Setrvá-li Národní shromáždění při hlasování podle jmen nadpoloviční většinou všech poslanců na vráceném zákonu, budiž zákon vyhlášen.
- (2) Jde-li o zákon, k jehož přijetí se vyžaduje souhlas třípětinové většiny všech poslanců, je třeba, aby byl vrácený zákon schválen touto většinou.
- (3) Uplyne-li volební období Národního shromáždění anebo bude-li Národní shromáždění rozpuštěno dříve, než se mohlo usnést o vráceném zákonu, může toto usnesení učinit nově zvolené Národní shromáždění.

§ 60

- (1) V každém zákoně budiž uvedeno, kterému členu vlády se ukládá jeho provedení.
- (2) Zákon podpisuje prezident republiky, předseda Národního shromáždění, předseda vlády a ministr, kterému je uloženo jeho provedení. Nemá-li zaneprázdněný nebo churavý prezident náměstka (§ 72, odst. 2), podpisuje za něho předseda vlády.
- (3) Členové vlády se mohou při podpisování zákonů dát zastupovat jinými členy vlády.

§ 61

- (1) K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen, a to způsobem, jak ustanovuje zákon.
- (2) Zákony se vyhláší touto větou: "Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně."
- (3) Zákon budiž vyhlášen do osmi dnů od toho dne, kdy jej prezident republiky podepíše, anebo ode dne, kdy uplyne lhůta stanovená v § 58. Užije-li však prezident svého práva tam uvedeného, budiž zákon vyhlášen do osmi dnů poté, kdy bude opětné usnesení Národního shromáždění (§ 59) oznámeno předsedovi vlády.

§ 62

- (1) Národnímu shromáždění přísluší usnášet se na rozpočtovém zákoně a zkoumat státní závěrečné účty. Návrh rozpočtového zákona i závěrečné účty předkládá Národnímu shromáždění vláda. Státní rozpočet je jednotný. Další ustanovení obsahuje zákon.
- (2) Kontrolu veřejného hospodaření upravuje zákon jednotně pro celé státní území.

Předsednictvo Národního shromáždění

§ 63

- (1) Národní shromáždění si volí ze svého středu předsednictvo o dvaceti čtyřech členech.
- (2) Předsednictvo Národního shromáždění se skládá z předsedy Národního shromáždění, místopředsedů a z ostatních členů.
- (3) Předsedu Národního shromáždění zastupuje některý z místopředsedů podle ustanovení jednacího řádu.

§ 64

- (1) Předsednictvo Národního shromáždění se volí vždy na dobu jednoho roku. Volba předsedy Národního shromáždění a místopředsedů se koná zvláštním hlasováním.
- (2) První volby se vykonají ihned, jakmile se nově zvolené Národní shromáždění ustaví. Při dalších volbách podržují členové předsednictva své funkce, dokud není zvoleno předsednictvo nové. Uplyne-li volební období Národního shromáždění anebo bude-li Národní shromáždění rozpuštěno, podrží členové předsednictva své funkce, dokud si nové Národní shromáždění nezvolí své předsednictvo, a platí pro ně nadále ustanovení §§ 43 až 48.
- (3) Uprázdni-li se z jakéhokoli důvodu místo člena dříve, než skončí funkční období předsednictva, koná se na zbytek období volba doplňovací.
- (4) Národní shromáždění může své předsednictvo nebo jeho jednotlivé členy kdykoli odvolat.

§ 65

- (1) Předsednictvo Národního shromáždění podává, je-li věc sporná, závazný výklad zákonů a rozhoduje výlučně o tom, zda zákon nebo zákon Slovenské národní rady odporuje ústavě anebo nařízení zákonu.
- (2) Provedení upravuje zákon.

§ 66

- (1) V době, kdy Národní shromáždění nezasedá
1. buď proto, že je jeho zasedání skončeno nebo odročeno,
  2. nebo proto, že uplynulo jeho volební období,
  3. nebo proto, že je rozpuštěno,
  4. nebo konečně proto, že je jeho zasedání znemožněno mimořádnými událostmi,

setrvává předsednictvo Národního shromáždění ve své funkci (§ 64, odst. 2). Pro schůze předsednictva platí v této době obdobně ustanovení § 55.

(2) Předsednictvo Národního shromáždění činí v této době neodkladná opatření, i kdyby k nim bylo jinak třeba zákona. Je v této době příslušné ve všech věcech náležejících do působnosti Národního shromáždění s výjimkami uvedenými v odstavci 3 a 4.

(3) Nezasedá-li Národní shromáždění proto, že je jeho zasedání znemožněno mimořádnými událostmi (odstavec 1, č. 4), není předsednictvo Národního shromáždění oprávněno:

- a. volit presidenta republiky ani jeho náměstka;
- b. měnit ústavu ani ústavní zákony.

(4) Nezasedá-li Národní shromáždění z důvodů uvedených v odstavci 1, č. 1 až 3, není předsednictvo Národního shromáždění oprávněno:

- a. volit presidenta republiky ani jeho náměstka;
- b. měnit ústavu ani ústavní zákony;
- c. rozšiřovat brannou povinnost ani trvale zatěžovat státní finance;
- d. usnášet se o vypovězení války.

(5) Jde-li o opatření, ke kterému by jinak bylo třeba zákona, anebo má-li být schváleno vydání nebo úhrada mimo rozpočet, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů předsednictva. V ostatních případech stačí k usnášení přítomnost poloviny členů a souhlas nadpoloviční většiny přítomných.

(6) Neodkladná opatření, ke kterým by jinak bylo třeba zákona, jsou přípustná jen na návrh vlády. Mají prozatímní platnost zákona a musí být s poukazem na § 66 ústavy vyhlášena podle obdoby § 61. Podpisuje je prezident republiky, předseda Národního shromáždění, předseda vlády a aspoň polovina členů vlády. Ta opatření, kterým prezident republiky nebo předseda vlády odepře souhlas, nelze vyhlásit.

(7) Jakmile se Národní shromáždění opět sejde, podá mu předseda zprávu o činnosti předsednictva. Bude-li zatím zvoleno nové Národní shromáždění, podá mu tuto zprávu v ustavující schůzi předseda dřívějšího Národního shromáždění nebo některý z jeho místopředsedů, a to i když nejsou členy nově zvolené sněmovny.

(8) Opatření, která neschválí Národní shromáždění do dvou měsíců od toho dne, kdy se sejde, pozbývají další platnosti.

Kapitola třetí

Prezident republiky

§ 67

(1) Prezidentem republiky může být volen každý občan, který je volitelný do Národního shromáždění a dosáhl věku 35 let.

(2) Hlavním sídlem prezidentovým je Praha.

§ 68

(1) Prezidenta republiky volí Národní shromáždění.

(2) K platnosti volby je třeba, aby v čas volby byla ve schůzi přítomna nadpoloviční většina poslanců. Zvolen je ten, pro koho se vysloví nejméně tři pětiny přítomných.

(3) Nevedla-li by k cíli dvojitá volba, koná se volba užší mezi těmi kandidáty, kteří při druhé volbě dostanou nejvíce hlasů. Zvolen je ten, kdo dostane větší počet hlasů. Při rovnosti hlasů rozhoduje los.

(4) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 69

(1) Volební období trvá sedm let a počítá se od toho dne, kdy nově zvolený prezident složí slib.

(2) Složí-li nově zvolený prezident slib dříve, než uplyne volební období úřadujícího prezidenta, a nejde-li o případy uvedené v § 72, odst. 1, počítá se volební období nového prezidenta od toho dne, kdy uplyne volební období dřívějšího prezidenta.

(3) Volba se koná v posledních čtyřech týdnech, než uplyne volební období úřadujícího prezidenta.

§ 70

(1) Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát po sobě. Kdo již byl prezidentem republiky ve dvou volebních obdobích po sobě, nemůže být opět zvolen, dokud od ukončení jeho druhého volebního období neuplyne sedm let.

(2) Tato ustanovení se nevztahují na druhého presidenta Československé republiky.

§71

(1) President republiky nesmí být zároveň členem Národního shromáždění nebo členem vlády.

(2) Bude-li zvolen prezidentem republiky poslanec nebo člen vlády, přestane ode dne volby vykonávat svou dosavadní funkci. Dnem složení slibu zaniká jeho mandát nebo členství ve vládě.

§72

(1) Zemře-li president nebo vzdá-li se své funkce ve volebním období anebo ztratí-li svůj úřad podle § 78, vykoná se volba nového presidenta na celé volební období. Národní shromáždění budiž k tomu cíli svoláno do 14 dnů.

(2) Dokud není nový president zvolen a nesloží slib, anebo je-li president zaneprázdněn nebo churav tak, že nemůže svůj úřad vykonávat, přísluší výkon jeho funkcí vládě, která může pověřit svého předsedu jednotlivými úkony; vrchní velitelství branné moci má v této době předseda vlády.

§73

(1) Je-li president déle než šest měsíců zaneprázdněn nebo churav (§ 72, odst. 2), zvolí Národní shromáždění, unese-li se na tom vláda, presidentova náměstkyně, jehož úřad trvá, dokud překážka nepomine.

(2) Bude-li náměstkem zvolen člen Národního shromáždění, nesmí dotud, dokud je náměstkem, vykonávat svůj mandát.

§74

(1) President republiky:

1. zastupuje stát navenek. Sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy. Politické smlouvy a hospodářské smlouvy obecné povahy, jakož i smlouvy, k jejichž provedení je třeba zákona, vyžadují před ratifikací souhlas Národního shromáždění. Smlouvy, kterými se mění státní území, schvaluje Národní shromáždění formou ústavního zákona (§ 166). Sjednávání mezinárodních smluv a dohod, které nepotřebují souhlasu Národního shromáždění a v nichž se nevymíní ratifikace, může president přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy. Zákon stanoví, kdy lze hospodářské smlouvy obecné povahy provádět ještě předtím, než s nimi Národní shromáždění vysloví souhlas;
2. přijímá a pověřuje vyslance;
3. svolává, odročuje a rozpouští Národní shromáždění a prohlašuje jeho zasedání za skončené;
4. podpisuje zákony Národního shromáždění a opatření jeho předsednictva podle § 66; má právo vracet zákony s připomínkami;
5. může podávat Národnímu shromáždění ústně nebo písemně zprávy o stavu republiky a doporučovat mu k úvaze opatření, která považuje za nutná a účelná;

6. jmenuje předsedu i ostatní členy vlády, stanoví počet jejích členů a určuje, který z nich řídí které ministerstvo; odvolává vládu, podá-li demisi, i její jednotlivé odstupující členy;
7. má právo být přítomen při schůzích vlády a předsedat jim, zvat vládu nebo její členy k poradám, jakož i vyžadovat od vlády i od jejích jednotlivých členů zprávy o každé věci, která náleží do oboru jejich působnosti. Vyžádanou zprávu může oznámit předsedovi vlády s připomínkami, aby vláda uvážila, zda je potřeba učinit vhodná opatření;
8. jmenuje všechny vysokoškolské profesory, dále soudce z povolání počínajíc V. stupnicí funkčního služného a důstojníky, jakož i jiné státní zaměstnance, počínajíc 3. platovou stupnicí;
9. propůjčuje vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán, a udílí československým občanům souhlas k přijetí cizozemských vyznamenání a titulů;
10. uděluje na návrh vlády čestné dary a čestné platy, jakož i dary a platy z milosti;
11. má právo udílet amnestii, promíjet nebo zmírňovat tresty a právní následky odsouzení trestními soudy a nařizovat s vyloučením trestných činů soukromožalobních, aby se soudní řízení trestní nezahajovalo nebo se v něm nepokračovalo. Tato práva mu nepřísluší, bude-li proti němu zavedeno řízení podle § 78, anebo jde-li o presidenta republiky obžalovaného nebo odsouzeného podle § 78 nebo o členy vlády obžalované nebo odsouzené podle § 91;
12. má vrchní velitelství branné moci; prohlašuje na základě usnesení vlády válečný stav a vypovídá z rozhodnutí Národního shromáždění válku.

(2) Veškerá moc vládní a výkonná, pokud není a nebude ústavou nebo jinými zákony výslovně vyhrazena prezidentu republiky, přísluší vládě.

§ 75

President republiky skládá před Národním shromážděním tento slib: "Slibuji na svou čest a svědomí, že budu konat své povinnosti v duchu lidově demokratického zřízení podle vůle lidu a v zájmu lidu, dbát blaha republiky a šetřit ústavních a jiných zákonů."

§ 76

President republiky není odpověden z výkonu svého úřadu. Za jeho projevy související s presidentským úřadem odpovídá vláda.

§ 77

Jakýkoli presidentův úkon moci vládní nebo výkonné potřebuje k své platnosti spolupodpisu odpovědného člena vlády.

§ 78

(1) Trestně může být president stíhán jen pro velezradu. Žalobu na presidenta podává předsednictvo Národního shromáždění, soudí ho Národní shromáždění. Trestem může být jen ztráta úřadu presidentského a způsobilosti tohoto úřadu později znovu nabýti.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 79

Ustanovení o prezidentu republiky platí také o jeho náměstkovi.

Kapitola čtvrtá

Vláda

§ 80

- (1) Vláda se skládá z předsedy vlády, z jeho náměstků a z ostatních členů (ministrů a státních tajemníků).
- (2) Které funkce jsou neslučitelné s funkcí člena vlády, stanoví zákon.
- (3) Pravidelným sídlem vlády je Praha.

§ 81

Členové vlády skládají do rukou presidenta republiky tento slib: "Slibuji na svou čest a svědomí, že budu věren republice Československé a jejímu lidově demokratickému zřízení. Své povinnosti budu plnit svědomitě a nestranně podle vůle lidu a v zájmu lidu i státu. Budu šetřit ústavních a jiných zákonů."

§ 82

Po svém jmenování prezidentem republiky je vláda povinna předstoupit před Národní shromáždění, předložit mu svůj program a požádat je o vyslovení důvěry.

§ 83

- (1) Vláda je po celou dobu své funkce odpovědna Národnímu shromáždění, které jí může vyslovit nedůvěru.
- (2) Návrh na vyslovení nedůvěry vládě musí být podepsán nejméně sto poslanci a přikáže se předsednictvu Národního shromáždění, které o něm podá zprávu nejdéle do osmi dnů. K usnesení o návrhu je třeba přítomnosti nadpoloviční většiny poslanců, nadpoloviční většiny hlasů a hlasování podle jmen.
- (3) Vláda může kdykoli podat v Národním shromáždění návrh na vyslovení důvěry. O návrhu se jedná, aniž je přikázán předsednictvu.

§ 84

- (1) Vláda může odstoupit a podává pak demisi do rukou presidenta republiky.
- (2) Vysloví-li Národní shromáždění vládě nedůvěru anebo zamítne-li vládní návrh na vyslovení důvěry, musí vláda podat do rukou presidenta republiky demisi.
- (3) Dojde-li k demisi vlády v době, kdy vláda vykonává funkci presidenta republiky (§ 72, odst. 2), přijím demisi předsednictvo Národního shromáždění.

§ 85

Vláda, která pod demisi, vede vládní věci zatímně dále až do té doby, kdy Národní shromáždění vysloví důvěru vládě nově jmenované.

§ 86

- (1) Člen vlády může odstoupit a podává pak demisi do rukou presidenta republiky.
- (2) Národní shromáždění může vyslovit nedůvěru také jednotlivým členům vlády. Stane-li se tak, musí onen člen vlády podat do rukou presidenta republiky demisi.
- (3) O návrhu na vyslovení nedůvěry a o hlasování o něm platí obdobně § 83, odst. 2.

§ 87

- (1) Podá-li demisi jednotlivý člen vlády, určí president republiky, který z ostatních členů vlády povede zatímně věci dotud spravované odstoupilým členem až do té doby, kdy bude vláda doplněna.
- (2) Dojde-li k demisi člena vlády v době, kdy vláda vykonává funkci presidenta republiky (§ 72, odst. 2), přijím demisi a činí prozatímní opatření předsednictvo Národního shromáždění.

§ 88

- (1) Předseda vlády vede práce vlády, svolává a řídí její schůze a určuje pořad jejich jednání. Sjednocuje činnost všech ústředních úřadů a bdí nad prováděním vládního programu.
- (2) Předseda vlády se může dát zastupovat některým ze svých náměstků nebo jiným členem vlády.

§ 89

- (1) Vláda rozhoduje ve sboru, který je schopen se usnášet, je-li přítomna aspoň polovina členů vlády.
- (2) Vláda rozhoduje ve sboru zejména:
  1. o všech důležitějších věcech politické povahy;
  2. o jmenování soudců, důstojníků, jakož i jiných státních zaměstnanců od 5. platové stupnice, pokud přísluší ústředním úřadům, nebo o návrzích na jmenování funkcionářů, které jmenuje president republiky;
  3. o jmenování a odvolání předsedy sboru pověřenců i jednotlivých pověřenců;
  4. o vládních návrzích pro Národní shromáždění;
  5. o návrzích, aby president užil svého práva vracet zákony s připomínkami (§ 58);
  6. o zákonech Slovenské národní rady, které jí předloží předseda vlády podle § 110, odst. 2;
  7. o vládních nařízeních.

§ 90

- (1) K provedení určitého zákona a v jeho mezích může vláda vydávat nařízení. Stejně mohou vydávat nařízení jednotliví ministři, jsou-li k tomu zákonem zmocněni.
- (2) Vládní nařízení podpisuje předseda vlády nebo úřadující náměstek a členové vlády pověřeni jeho provedením. Nařízení ministrů vyžadují k své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo úřadujícího náměstka. Ministři se mohou při podpisování nařízení dát zastupovat jinými členy vlády.
- (3) Zákon a v jeho mezích vládní nařízení může svěřit bližší úpravu obecným právním předpisům ministerstev, národních výborů, jakož i jiných úřadů.

§ 91

(1) Poruší-li členové vlády úmyslně nebo z hrubé nedbalosti ústavní nebo jiné zákony v oboru své úřední působnosti, jsou trestně odpovědní.

(2) Žalobu podává předsednictvo Národního shromáždění, trestní řízení provádí sněmovna.

§ 92

(1) Ministerstva se zřizují zákonem, který může podrobnější úpravu, zejména jejich působnosti, svěřit vládnímu nařízení.

(2) Také ostatní orgány, kterým přísluší výkon veřejné správy (§ 124, odst. 2), se zřizují a jejich působnost se upravuje zákonem, který může podrobnější úpravu svěřit vládnímu nařízení.

(3) Do oboru moci nařizovací náleží zřizovat veřejné orgány bez výsostné pravomoci a upravovat jejich působnost.

Kapitola pátá

Slovenské národní orgány

§ 93

Slovenské národní orgány vykonávají moc zákonodárnou, vládní a výkonnou na území Slovenska podle ústavy.

§ 94

Slovenská národní rada vykonává moc zákonodárnou (§ 96) ve věcech národní nebo regionální povahy, pokud vyžadují k zajištění plného rozvoje hmotných i duchovních sil slovenského národa zvláštní úpravu a pokud nejde o věci, u kterých je třeba jednotné úpravy zákonem.

§ 95

(1) Sboru pověřenců (pověřencům) přísluší v zásadě veškerá moc vládní a výkonná na Slovensku (odstavec 2) s výjimkou věcí národní obrany, zahraniční politiky a zahraničního obchodu.

(2) Pokud nejde o výkon moci vládní a výkonné v oboru zákonodárné pravomoci Slovenské národní rady (§ 96, odst. 1), přísluší tato moc sboru pověřenců (pověřencům) jako výkonnému orgánu vlády (ministrů), a to v těchto oborech:

1. obecná správa vnitřní;
2. správa finanční;
3. správa zdravotní;
4. správa sociální a ochrana práce;
5. správa technická;
6. spravedlnost;
7. výživa;
8. zemědělství;
9. průmysl;
10. vnitřní obchod;
11. školství, osvěta a informace;
12. doprava a pošty.

(3) Nařízení vlády a ministrů vydávaná k provedení zákonů (§ 90) jsou platná na celém území státu.

Slovenská národní rada

§ 96

(1) Do zákonodárné pravomoci Slovenské národní rady náleží:

1. péče o rozvoj národní kultury, a to vědy, umění slovesného, dramatického, hudebního a tanečního, umění výtvarných a umění filmového; péče o historické památky; knihovnictví a musejnictví; péče o odbornou výchovu v oboru domácího průmyslu a lidového umění; péče o věci slovenských duševních pracovníků;
2. péče o národní, střední, odborné a umělecké školství v rámci zákonů; péče o školy mateřské a jesle; péče o lidovévychovu, sport, tělovýchovu, cestovní ruch a turistiku;
3. veřejné zdravotnictví a sociální péče vyjímajíc věci, které upravují nebo upraví zákony jednotně pro celé státní území;
4. fondy a nadace, pokud se jejich působnost vztahuje jen na Slovensko;
5. slučování a rozlučování obcí a okresů a změny i úpravy jejich hranic; věci místopisné;
6. technické otázky výstavby obcí a měst a stavební předpisy kromě věcí dotčených jednotným hospodářským plánem; zřizování a udržování silnic, cest a mostů nestátních; věci vodohospodářské vyjma věci dotčené jednotným hospodářským plánem, z nich pak zejména úprava vodních toků, nádrží a jiných vodních děl, jakož i zřizování rybníků, vodovodů a kanalisací;
7. zvelebování půdy kromě věcí dotčených jednotným hospodářským plánem; ochrana zemědělství a lesnictví před škůdci a živelními pohromami; veterinářství a péče o chov hospodářského zvířectva; ovocnářství a pastvinářství, myslivost a rybolov; ochrana polního a lesního majetku;
8. řemeslo a maloobchod, pokud převažuje osobní výkon podnikatele, jakož i věci místních trhů, aniž je tím dotčena celostátní úprava pracovního práva, jakož i úprava distribuce, obchodu a živnosti;
9. statistika a výzkumnictví v oboru zvláštních zájmů slovenských;
10. věci poručenské a sirotčí.

(2) Slovenská národní rada se usnáší na zákonech Slovenské národní rady též ve věcech, jejichž úpravu jí přikáže zákon.

§ 97

(1) Sídlem Slovenské národní rady je Bratislava.

(2) Přejídně může být Slovenská národní rada svolána i do jiného místa.

§ 98

(1) Podrobnosti o podmínkách volebního práva do Slovenské národní rady a o jeho výkonu, jakož i o provádění voleb poslanců Slovenské národní rady stanoví zákon.

(2) Zákon určuje, jak činnost a které veřejné funkce jsou s funkcí poslance Slovenské národní rady neslučitelné.

§ 99

(1) Slovenská národní rada ověřuje platnost volby jednotlivých poslanců Slovenské národní rady a rozhoduje o neslučitelnosti funkce poslance Slovenské národní rady s funkcí jinou.

(2) Ověření budiž provedeno nejdéle do šesti měsíců od ustavení Slovenské národní rady nebo do tří měsíců od toho dne, kdy náhradník, nastupující na místo poslance Slovenské národní rady, složí slib.

§ 100

(1) V první schůzi Slovenské národní rady, které se poslanec zúčastní, složí tento slib: "Slubujem, že budem verný republike Československej, jej ľudovodemokratickému zriadeniu a odkazu Slovenského národného povstania. Budem zachovávať jej zákony a vykonávať svoj mandát podľa najlepšieho vedomia a svedomia na prospech ľudu, štátu a slovenského národa."

(2) Odepření slibu nebo slib s výhradou mají samy o sobě za následek ztrátu mandátu.

§ 101

(1) Poslanci Slovenské národní rady vykonávají svůj mandát osobně. Mohou se ho kdykoli vzdát.

(2) Mají po dobu výkonu mandátu nárok na náhradu, jejíž výši stanoví zákon Slovenské národní rady.

(3) O výkonu mandátu poslanců Slovenské národní rady, o jejich imunitě a o právu odepřít svědectví, o jejich nároku na dovolenou a na služební požitky, jsou-li v služebním poměru, platí obdobně ustanovení o poslancích (§§ 44 až 47 a § 48, odst. 1 a 3).

§ 102

(1) Slovenskou národní radu svolává k zasedání předseda vlády. K prvnímu zasedání je povinen ji svolat nejpozději do čtyř týdnů ode dne voleb.

(2) Předseda vlády může odročit zasedání Slovenské národní rady nejdéle na tři měsíce a nejvýše dvakrát za rok. Žádá-li v této době nadpoloviční většina poslanců Slovenské národní rady, aby byla Slovenská národní rada svolána, je předseda vlády povinen to učinit, a to tak, aby se sešla do 14 dnů od toho dne, kdy bude žádost podána.

(3) Slovenskou národní radu rozpouští na základě usnesení vlády předseda vlády.

(4) Uplyne-li volební období Slovenské národní rady anebo bude-li Slovenská národní rada rozpuštěna, bu_ te_ž nové volby provedeny do 60 dnů.

§ 103

(1) Slovenská národní rada si volí ze svého středu předsednictvo.

(2) Předsednictvo řídí práce Slovenské národní rady a obstarává její vnitřní věci.

§ 104

(1) Základní zásady jednání a styky se sborem pověřenců upraví si Slovenská národní rada zákonem o jednacím řádu. Své vnitřní poměry a další pravidla o svém jednání může si Slovenská národní rada upravit v mezích tohoto zákona vlastním usnesením.

(2) Schůze Slovenské národní rady řídí předseda nebo některý z místopředsedů.

(3) Schůze Slovenské národní rady jsou zpravidla veřejné. Schůze neveřejné se mohou konat jen v případech stanovených jednacím řádem.

(4) Slovenská národní rada je způsobilá se usnášet, je-li přítomna aspoň polovina poslanců. K platnosti usnesení je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných.

§ 105

Předseda i ostatní členové vlády mají právo zúčastnit se kdykoli schůzí Slovenské národní rady nebo jejích výborů. Budiž jim uděleno slovo, kdykoli o to požádají.

§ 106

(1) Předseda i ostatní členové sboru pověřenců mají právo zúčastnit se kdykoli schůzí Slovenské národní rady nebo jejích výborů. Budiž jim uděleno slovo, kdykoli o to požádají.

(2) Požádá-li o to Slovenská národní rada, její předsednictvo nebo kterýkoli její výbor, je člen sboru pověřenců povinen dostavit se osobně do schůze.

(3) Jinak se člen sboru pověřenců může dát zastupovat úředníky svého úřadu.

§ 107

(1) Slovenská národní rada je oprávněna interpelovat předsedu i ostatní členy sboru pověřenců ve věcech jejich působnosti. Předseda i ostatní členové sboru pověřenců jsou povinni odpovídat na interpelace poslanců Slovenské národní rady.

(2) Slovenská národní rada se může usnášet na adresách a resolucích.

§ 108

(1) Návrhy zákonů Slovenské národní rady mohou za podmínek stanovených jednacím řádem vycházet buď od vlády nebo od sboru pověřenců anebo od poslanců Slovenské národní rady.

(2) Ke každému návrhu zákona Slovenské národní rady budiž přiložen rozpočet o finančním dosahu osnovy a návrh na úhradu potřebného nákladu z té části jednotného státního rozpočtu, která připadá na Slovensko, a to v souladu s rozpočtovým zákonem.

(3) V každém zákoně Slovenské národní rady budiž uvedeno, kterému členu sboru pověřenců se ukládá jeho provedení.

§ 109

Zákony Slovenské národní rady, pokud odporují ústavě nebo ústavnímu zákonu, jsou neplatné.

§ 110

(1) Zákony Slovenské národní rady podpisuje předseda vlády, předseda Slovenské národní rady, předseda sboru pověřenců a pověřenec, kterému je uloženo provedení.

(2) Má-li předseda vlády za to, že zákon, na němž se usnesla Slovenská národní rada a který mu byl předložen k podpisu, odporuje ústavě nebo ústavnímu zákonu, překračuje pravomoc Slovenské národní rady anebo je v rozporu s jednotným hospodářským plánem nebo rozpočtovým zákonem, předloží jej do 14 dnů vládě, která do dvou měsíců rozhodne o věci s konečnou platností.

§ 111

(1) K platnosti zákona Slovenské národní rady je třeba, aby byl vyhlášen, a to způsobem, jak ustanovuje zákon.

(2) Zákony Slovenské národní rady se vyhlašují touto větou: "Slovenská národní rada usniesla sa na tomto zákone."

(3) Zákon Slovenské národní rady budiž vyhlášen do osmi dnů od toho dne, kdy jej podepíše předseda vlády.

§ 112

Slovenská národní rada podává, je-li věc sporná, závazný výklad zákonů Slovenské národní rady. K platnosti takového výkladu je třeba souhlasu předsedy vlády.

Sbor pověřenců

§ 113

(1) Sbor pověřenců se skládá z předsedy a z ostatních členů (pověřenců).

(2) Pravidelným sídlem sboru pověřenců je Bratislava.

(3) Pověřenectva se zřizují zákonem, který může podrobnější úpravu, zejména jejich působnosti, svěřit vládnímu nařízení.

§ 114

(1) Předsedu i ostatní členy sboru pověřenců jmenuje a odvolává vláda; ona též určuje, který z nich řídí které pověřenectvo.

(2) Sbor pověřenců i jeho jednotliví členové mohou podat demisi do rukou předsedy vlády.

§ 115

(1) Člen sboru pověřenců nemůže být členem vlády.

(2) Které další funkce jsou neslučitelné s funkcí člena sboru pověřenců, stanoví zákon.

§ 116

Členové sboru pověřenců skládají do rukou předsedy vlády tento slib: "Slubujem, že budem verný republike Československej, jej ľudovodemokratickému zriadeniu a odkazu Slovenského národného povstania. Svoje povinnosti budem plniť svedomite a nestranne podľa vôle ľudu a v záujme ľudu, štátu a slovenského národa. Budem zachovávať ústavné a iné zákony, ako aj nariadenia a smernice vlády."

§ 117

(1) Sbor pověřenců i jeho členové jsou odpovědni vládě.

(2) Sbor pověřenců i jeho členové jsou povinni dbát směrnic a pokynů vlády, rovněž tak jednotliví pověřenci směrnic a pokynů příslušných ministrů.

(3) Ministr je však oprávněn vykonávat s vědomím příslušného pověřence svou pravomoc na Slovensku též přímo.

§ 118

V oboru zákonodárné pravomoci Slovenské národní rady je sbor pověřenců ve věcech uvedených v § 96, odst. 1 odpovědný také Slovenské národní radě.

§ 119

(1) Sbor pověřenců (pověřenci) vydává v oboru zákonodárné pravomoci Slovenské národní rady (§ 96) nařízení a činí příslušná opatření na území Slovenska.

(2) O mezích nařizovací pravomoci sboru pověřenců (pověřenců) a o způsobu podpisování nařízení platí obdobně ustanovení § 90.

§ 120

Sbor pověřenců rozhoduje ve sboru, který je schopen usnášet se, je-li přítomna aspoň polovina pověřenců.

§ 121

(1) Při jmenování vysokoškolských profesorů, soudců a ostatních státních zaměstnanců na Slovensku, které přísluší prezidentovi republiky, předkládá vládě příslušný návrh sbor pověřenců. Vláda jej může sboru pověřenců vrátit, je-li v rozporu s celostátní personální politikou.

(2) Jmenování soudců a ostatních státních zaměstnanců, které jinak jmenuje vláda, přísluší na Slovensku sboru pověřenců, jenž však k němu potřebuje předchozího schválení vlády.

(3) Jmenování zaměstnanců, které jinak jmenuje ministr, přísluší na Slovensku pověřenci, jenž však k němu v zásadě potřebuje předchozího souhlasu příslušného ministra.

(4) Působnost sboru pověřenců a pověřenců podle odstavců 1 až 3 se nevztahuje na jmenování státních zaměstnanců ve sboru národní bezpečnosti a v těch oborech, v kterých podle § 95, odst. 1 nepřísluší sboru pověřenců moc vládní a výkonná, ani na jmenování státních zaměstnanců u těch ústředních orgánů, jejichž působnost se vztahuje na celé území státu.

§ 122

(1) Překročí-li nařízení, usnesení nebo opatření sboru pověřenců (nařízení nebo opatření pověřence) jeho pravomoc anebo je v rozporu s ústavou, zákonem, zákonem Slovenské národní rady, vládním nařízením nebo nařízením ministra, může je vláda zrušit. Stejně právo přísluší vládě, je-li usnesení nebo opatření sboru pověřenců v rozporu s vládním usnesením.

(2) V případech uvedených v odstavci 1 může ministr zastavit výkon pověřencova opatření až do rozhodnutí vlády, která může pověřencovo opatření zrušit.

Kapitola šestá

Národní výbory

§ 123

Národní výbory jsou podle správní soustavy Československé republiky:

1. místní,
2. okresní,

3. krajské.

§ 124

(1) Národní výbory vykonávají na území, pro které jsou zvoleny, veřejnou správu ve všech jejích oborech, zejména obecnou správu vnitřní, správu kulturní a osvětovou, ochranu práce a správu zdravotní a sociální; správu finanční pak podle zvláštních ustanovení.

(2) Jiným orgánům přísluší výkon veřejné správy jen výjimečně a na základě zákona.

§ 125

Národní výbory mají jako orgány jednotné lidové správy zejména tyto úkoly:

chrání a posilují lidově demokratické zřízení; spolupůsobí při plnění úkolů obrany státu; pečují o národní bezpečnost; podporují udržování a zvelebování národního majetku; účastní se vypracovávání a provádění jednotného hospodářského plánu; v rámci jednotného hospodářského plánu plánují a řídí hospodářské, sociální a kulturní budování na svém území, zajišťují předpoklady plynulé zemědělské a průmyslové výroby a starají se o zásobování i o výživu obyvatelstva; pečují o národní zdraví; nalézají právo v oboru své působnosti, zejména vykonávají v mezích stanovených zákonem pravomoc trestní.

§ 126

(1) Národní výbory jsou při plnění svých úkolů povinny opírat se o přímou účast a iniciativu lidu a podléhají jeho kontrole. Jejich členové a členové jejich orgánů jsou lidu ze své činnosti odpovědní.

(2) Způsob, jakým lid provádí kontrolu a uplatňuje tuto odpovědnost, stanoví zákon.

§ 127

(1) Počet členů národních výborů stanoví zákon.

(2) Podrobnosti o podmínkách i o výkonu volebního práva do národních výborů a o provádění voleb jejich členů upravuje zákon.

§ 128

(1) Členové národních výborů skládají před nastoupením tento slib: "Slibuji, že budu zachovávat věrnost lidu a republice, svou činností chránit a posilovat lidově demokratické zřízení a zachovávat zákony a nařízení."

(2) Odepření slibu nebo slib s výhradou mají samy o sobě za následek ztrátu členství.

§ 129

(1) Zásady organizace národních výborů, jakož i zásady jejich jednání a řízení před nimi upravuje zákon.

(2) Organizaci lidové správy v hlavním městě republiky upravuje zvláštní zákon.

§ 130

(1) Výkon veškeré veřejné správy budiž účelně decentralizován.

(2) Věcná a místní působnost národních výborů budiž podle jejich stupňů upravena tak, aby národní výbory mohly včas a účelně řešit všechny věcné i osobní otázky veřejné správy, pokud se tyto otázky nedotýkají zájmů vyšších celků.

§ 131

(1) Národní výbory jsou povinny zachovávat zákony a nařízení a v zájmu jednotného výkonu veřejné správy a jednotné státní politiky dbát směrnic a pokynů vyšších orgánů.

(2) Národní výbor nižšího stupně je podřízen národnímu výboru vyššího stupně.

(3) Národní výbory jsou podřízeny orgánům moci vládní a výkonné, zejména ministru vnitra.

§ 132

(1) Národní výbor může být rozpuštěn, zejména neplní-li své úkoly nebo ohrožuje-li jeho činnost řádný výkon veřejné správy.

(2) Nové volby buď též vypsány ve lhůtě stanovené zákonem.

§ 133

Finanční hospodaření národních výborů budiž v rámci veřejného hospodářství a podle potřeb jednotného hospodářského plánu upraveno zákonem tak, aby národní výbory mohly řádně plnit své úkoly.

Kapitola sedmá

Soudy

§ 134

Nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci.

§ 135

(1) Soudní moc v právních věcech civilních přísluší soudům občanským, a to buď soudům řádným, nebo zvláštním, anebo soudům rozhodčím.

(2) Soudní moc ve věcech trestních přísluší soudům trestním, pokud podle obecných předpisů nemají být trestní věci projednávány v trestním řízení správním.

(3) V řízení trestním mohou být zavedeny soudy výjimečné, a to jen na omezenou dobu a jen v případech, které zákon předem stanovil.

§ 136

(1) Pravomoc trestních soudů vojenských je upravena zvláštním zákonem.

(2) Pravomoc soudů vojenských může být podle zákona rozšířena na obyvatelstvo civilní jen v době války nebo zvýšeného ohrožení státu, a to jen pro činy spáchané v této době.

§ 137

(1) Pro celé území Československé republiky jsou zřízeny:

1. nejvyšší soud;
2. nejvyšší vojenský soud;
3. správní soud.

(2) Složení, organizaci a působnost těchto soudů, jakož i řízení před nimi upravuje zákon.

§ 138

(1) Soudnictví je ve všech stolicích odděleno od správy.

(2) Řešení sporů o příslušnost mezi soudy a správními orgány upravuje zákon.

§ 139

Organizaci soudů, jejich věcnou i místní příslušnost, jakož i řešení před nimi upravuje zákon.

§ 140

(1) Soudy vykonávají svou moc zpravidla v senátech.

(2) Senáty u sborových soudů jsou po celý rok stálé. Výjimky stanoví zákon.

(3) Soudní senáty se skládají zásadně ze soudců z povolání a ze soudců z listu. Podrobnosti a výjimky stanoví zákon.

§ 141

(1) Podmínky pro dosažení způsobilosti soudce z povolání, jakož i služební poměry soudců z povolání upravuje zákon.

(2) Soudcové z povolání jsou na svá místa ustanovováni vždy trvale; proti své vůli mohou být přeloženi, sesazeni nebo dáni do výslužby jen při nové soudní organizaci po dobu stanovenou zákonem nebo na základě právoplatného kárného nálezu; do výslužby mohou být dáni také tehdy, dosáhnou-li stanoveného věku nebo služebního stáří. Podrobnosti obsahuje zákon, který též určuje, za jakých podmínek mohou být soudcové z povolání zproštěni výkonu služby.

(3) Soudcové z povolání nesmějí zastávat jiné funkce placené, ať stálé nebo občasně, nestanoví-li zákon výjimky.

§ 142

(1) Soudce z lidu povolávají příslušné národní výbory, není-li ve zvláštních případech zákonem stanoveno jinak.

(2) Ustanovení o způsobilosti k úřadu soudce z listu, o povolávání a odvolávání těchto soudců, o jejich právním postavení i odpovědnosti a o výkonu jejich funkce obsahuje zákon.

§ 143

Soudcové slibují přísahou, že budou zachovávat zákony a nařízení, vykládat je v duchu ústavy i zásad lidově demokratického zřízení a rozhodovat nestranně.

§ 144

(1) Líčení před soudy je z sadně ústní a veřejné. Veřejnost může být při líčení vyloučena jen v případech stanovených zákonem.

(2) Rozsudky se vyhláší jménem republiky.

(3) Rozsudky v trestních věcech se vyhláší veřejně.

(4) V řízení před soudy trestními platí zásada obžalovací. Obviněnému se zajišťuje právo obhajoby.

§ 145

Jak ručí stát a soudce za náhradu škody, kterou soudce způsobí tím, že poruší právo při konání svého úřadu, stanoví zákon.

Kapitola osmá

Hospodářské zřízení

§ 146

Výrobní prostředky jsou buď národním majetkem, nebo majetkem lidových družstev, anebo jsou v soukromém vlastnictví jednotlivých výrobců.

§ 147

Národním majetkem jsou zejména také hospodářské hodnoty znárodněné podle ustanovení zvláštních zákonů (§ 153), rovněž jakýkoli veřejný statek, který slouží obecnému prospěchu.

§ 148

1. Nerostné bohatství a jeho těžba;
2. zdroje energie a energetické podniky;
3. doly a hutě;
4. přírodní léčivé zdroje;
5. výroba předmětů sloužících zdraví lidí;
6. podniky čítající aspoň 50 zaměstnanců nebo osob v nich činných, nejde-li o podniky lidových družstev;
7. banky a pojišťovny;
8. veřejná doprava železniční a pravidelná doprava silniční a letecká;
9. pošta, veřejný telegraf a telefon;
10. rozhlas, televize a film (§ 22)

mohou být národním majetkem.

§ 149

(1) Národní majetek je zásadně v rukou státu (státní vlastnictví).

(2) Části národního majetku, které nejsou celostátního významu a slouží veskrze nebo převážně obyvatelstvu některého správního celku (obce, okresu, kraje), mohou být v rukou svazků lidové správy (komunální vlastnictví).

§ 150

Stát spravuje národní majetek buď přímo, nebo prostřednictvím národních podniků (§ 155).

§ 151

Hospodářské podnikání je buď veřejné (zejména podnikání státu a svazků lidové správy), nebo lidových družstev, anebo soukromé.

§ 152

(1) Státu je vyhrazeno podnikání:

1. v oboru výhradního národního majetku (§ 148), není-li tento majetek podle zákona v rukou svazků lidové správy (§ 149, odst. 2);
2. podle zákonů o znárodnění (§ 153);
3. podle zákonů o úpravě vnitřního a zahraničního obchodu, jakož i mezinárodního zasilatelství.

(2) Stát může se zřetelem k veřejnému zájmu a potřebám národního hospodářství přenechat využití jednotlivých hospodářských nebo jiných objektů svazkům lidové správy nebo lidovým družstvům nebo jiným právníckým osobám.

§ 153

(1) Která hospodářská odvětví a které hospodářské nebo jiné hodnoty jsou znárodněny a v jakém rozsahu, stanoví zákony.

(2) Zákonem vymezený rozsah provedeného znárodnění nemůže být omezen.

(3) Znárodněním přechází vlastnictví dotčených podniků a jiných hospodářských objektů a majetkových hodnot a oprávnění na stát.

§ 154

(1) Znárodněné podnikání organisuje stát zásadně ve formě národních podniků.

(2) V této formě může stát organisovat i jiné státní podnikání, jakož i hospodářské objekty, které mu připadly a případnou do vlastnictví jinak než znárodněním.

§ 155

(1) Národní podniky jsou částí národního majetku a jsou podřízeny vrchnímu vedení a dozoru státu.

(2) Národní podniky jsou samostatné osoby právnícké.

§ 156

Hospodářství svazků lidové správy vedou národní výbory. Toto hospodářství nebo jeho části mohou být organisovány ve formě obdobné národním podnikům.

§ 157

(1) Lidová družstva jsou sdružení pracujících k společné činnosti, jejímž účelem je zvýšit životní úroveň členů i ostatního pracujícího lidu, nikoli však dosáhnout co nejvyššího zisku z vloženého kapitálu.

(2) Stát podporuje lidové družstevnictví v zájmu rozvoje národního hospodářství a obecného blahobytu.

§ 158

(1) Soukromé vlastnictví drobných a středních podniků do 50 zaměstnanců je zaručeno.

(2) Osobní majetek občanů je nedotknutelný. Toto ustanovení se týká zejména předmětů domácí a osobní spotřeby, rodinných domků a úspor nabytých prací, jakož i dědického práva na ně.

§ 159

(1) Nejvyšší přípustná výměra půdy, která smí být v soukromém vlastnictví jednotlivce nebo spoluvlastníků nebo společně hospodařící rodiny, je 50 hektarů.

(2) Soukromé vlastnictví půdy je u zemědělců, kteří na ní sami pracují, do výměry 50 hektarů zaručeno.

(3) Podrobnosti stanoví zákon.

§ 160

Stát řídí za účasti rolnictva zemědělskou politiku tak, aby se postupně zvyšovala výrobně technická úroveň vesnice a vyrovnával sociální a kulturní rozdíl mezi městem a venkovem.

§ 161

Soukromé monopolní organizace výtěžné, zejména kartely, trusty a syndikáty, jsou zakázány.

Jednotný hospodářský plán

§ 162

Jednotným hospodářským plánem řídí stát veškerou hospodářskou činnost, zejména výrobu, obchod a dopravu, tak, aby byla zajištěna účelná míra národní spotřeby, aby množství, jakost a plynulost výroby byly stupňovány a aby tak postupně vzrůstala životní úroveň obyvatelstva.

§ 163

(1) Jednotný hospodářský plán se vypracovává vždy na určité časové období a vyhláší se zákonem.

(2) Příprava i provedení jednotného hospodářského plánu přísluší vládě jako jeden z jejích předních úkolů. Vláda se při tom opírá o tvůrčí iniciativu pracujícího lidu a jeho organizací.

(3) Vláda podává Národnímu shromáždění pravidelné zprávy o provádění jednotného hospodářského plánu.

§ 164

(1) Každý, komu připadá jakýkoli úkol při provádění a plnění jednotného hospodářského plánu, je povinen vykonávat jej svědomitě a hospodárně podle svých osobních a hospodářských možností.

(2) Osoby fyzické i právnické jsou povinny přizpůsobit svou hospodářskou činnost jednotnému hospodářskému plánu.

Kapitola devátá

Obecná ustanovení

§ 165

- (1) Státní občanství je v Československé republice jediné a jednotné.
- (2) Podmínky, za jakých se nabývá a pozbývá státního občanství, stanoví zákon.

§ 166

Hranice Československé republiky mohou být měněny jen ústavním zákonem.

§ 167

- (1) Územní správní celky buď teč vytvořeny se zřetelem k potřebám národního hospodářství a ke kulturním a sociálním zájmům lidu.
- (2) Správní soustavu republiky je založena na krajském zřizení. Kraje se dělí na okresy, okresy na obce.

§ 168

Hlavním městem Československé republiky je Praha.

§ 169

- (1) Barvy republiky jsou bílá, červená a modrá.
- (2) Státní znak a vlajky upravuje zákon.

Kapitola desátá

Ustanovení závěrečná a přechodná

§ 170

Ústava nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

§ 171

- (1) Všechny části této ústavy (prohlášení, základní články a podrobná ustanovení) platí jako celek.
- (2) Při výkladu jednotlivých ustanovení této ústavy je třeba vycházet z ducha tohoto celku a ze zásad, na kterých je založen.
- (3) Výklad a používání všech ostatních předpisů právního řádu buď teč vždy v souladu s ústavou.

§ 172

(1) Ústava může být měněna a doplňována jen zákony, které jsou označeny jako ústavní a usneseny podle příslušných ustanovení (§ 54, odst. 2).

(2) Zákony vydané po dni uvedeném v § 170 jsou, pokud odporují této ústavě nebo ústavním zákonům, neplatné.

§ 173

(1) Dnem, kdy tato ústava nabude účinnosti, pozbývá platnosti ústavní listina Československé republiky, uvozená zákonem ze dne 29. února 1920, č. 121 Sb., jakož i její součásti.

(2) Týmž dnem pozbývají platnosti všechny ústavní i jiné zákony, pokud odporují ustanovením této ústavy a zásadám lidově demokratického zřízení nebo upravují věci odchylně od této ústavy.

(3) Ustanovení předchozího odstavce se netýká zákonů o znárodnění a o pozemkové reformě, které vstoupily v platnost dříve, než tato ústava nabyla účinnosti.

§ 174

(1) Národní shromáždění zvolené podle ústavního zákona ze dne 16. dubna 1948, č. 74 Sb., jímž se na přechodnou dobu do účinnosti nové ústavy upravuje volba a pravomoc Národního shromáždění a činnost Ústavodárného Národního shromáždění, považuje se za Národní shromáždění zvolené podle této ústavy. Jeho volební období se počítá ode dne volby.

(2) Ustaví-li se Národní shromáždění uvedené v předchozím odstavci dříve, než tato ústava nabude účinnosti, provedou se změny jí vyžadované do 14 dnů. Do téže lhůty složí jeho členové (poslanci) slib podle této ústavy, i když složili již předtím slib podle ustanovení dříve platných.

(3) Dokud nebude vydán zákon o jednacím řádu Národního shromáždění (§ 51), platí přiměřeně ustanovení zákona ze dne 2. července 1947, č. 140 Sb., o jednacím řádu ústavodárného Národního shromáždění.

§ 175

(1) Slovenská národní rada v dosavadním složení nebo doplněná podle výsledků voleb do Národního shromáždění (§ 174, odst. 1) vykonává pravomoc, která přísluší Slovenské národní radě podle této ústavy dotud, dokud se neustaví Slovenská národní rada, která bude zvolena podle nového volebního zákona (§ 98, odst. 1). Dokud nebude vydán zákon Slovenské národní rady o jejím jednacím řádu (§ 104, odst. 1), platí přiměřeně ustanovení dosavadního jednacího řádu Slovenské národní rady.

(2) Pokud nařízení Slovenské národní rady vydáno přede dnem uvedeným v § 170 neodporují ustanovení této ústavy, považují se za zákony Slovenské národní rady, i když překračují její pravomoc vymezenou touto ústavou.

§ 176

(1) Dokud nenabudou účinnosti zákony předvídané ústavou, jimiž budou upraveny zásady organizace národních výborů, jejich jednání a řízení před nimi (§ 129), jejich finanční hospodářství (§ 133) a způsob, jakým lid provádí jejich kontrolu (§ 126), zůstávají v platnosti dosavadní předpisy.

(2) Národní výbory v dosavadním složení nebo doplněné vykonávají svou pravomoc do té doby, dokud se neustaví národní výbory zvolené podle nového zákona (§ 127).

(3) Zákon stanoví den, kdy počnou působit krajské národní výbory a zaniknou dosavadní zemské národní výbory; rovněž určí, kdy počnou národní výbory vykonávat veřejnou správu v oborech, které až dosud nenáležejí do jejich působnosti (§ 124).

§ 177

(1) Působnost, kterou podle platných předpisů vykonávalo až dosud předsednictvo vlády, přechází dnem uvedeným v § 170 na předsedu vlády.

(2) Ústavní zákony upravující věci státního občanství pozbývají tímto dnem povahy ústavních zákonů.

§ 178

Ústavu provede vláda.

Gottwald v.r.,
též na místě presidenta republiky
podle § 60 ústavní listiny z roku 1920.

Široký v.r.	Kopecký v.r.
Laušman v.r.	Fierlinger v.r.
Zápotocký v.r.	Žuriš v.r.
Dr. Clementis v.r.	Krajčír v.r.
arm. gen. Svoboda v.r.	Petr v.r.
Dr. Ševčík v.r.	Dr. Ing. Šlechta v.r.
Dr. Gregor v.r.	Dr. Neuman v.r.
Nosek v.r.	Erban v.r.
Dr. Dolanský v.r.	Plojhar v.r.
Dr. Nejedlý v.r.	Ing. Jankovcová v.r.
Dr. Čepička v.r.	Dr. Šrobár v.r.

Příloha 4

Zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky

100/1960 Sb.

**Ústavní zákon
ze dne 11. července 1960**

Ústava Československé socialistické republiky

Národní shromáždění Republiky československé usneslo se na tomto ústavním zákoně:

Prohlášení

I

My pracující lid Československa prohlašujeme slavnostně:

Společenské zřízení, za které bojovaly celé generace našich dělníků i ostatních pracujících a které měly od vítězství Velké říjnové socialistické revoluce před očima jako vzor, stalo se pod vedením Komunistické strany Československa skutečností i u nás.

Socialismus v naší vlasti zvítězil!

Vstoupili jsme do nového období našich dějin a jsme odhodláni jít dále k novým, ještě vyšším cílům. Dopravujeme socialistickou výstavbu, přecházíme k budování socialistické společnosti a shromažďujeme síly pro přechod ke komunismu.

Po této cestě půjdeme dále ruku v ruce s naším velkým spojencem, bratrským Svazem sovětských socialistických republik, a se všemi ostatními přátelskými zeměmi světové socialistické soustavy, jejímž je naše republika pevným článkem.

Chceme žít v míru a přátelství se všemi národy světa a přispívat k mírovému soužití a k dobrým vztahům mezi státy s různým společenským zřízením. Důslednou mírovou politikou a všestranným rozvojem své země budeme napomáhat k tomu, aby se všechny národy přesvědčily o přednostech socialismu, který jediný vede k blahu všeho lidstva.

II

Před patnácti lety, v roce 1945, se náš pracující lid, osvobozený hrdinnou Sovětskou armádou z pout fašistické okupace, rozhodl po zkušenostech s buržoazní republikou budovat svůj osvobozený stát jako lidovou demokracii, jejímž posláním bylo zajistit mu pokojný vývoj k socialismu. V čele republiky stanula Komunistická strana Československa, osvědčený předvoj dělnické třídy, zocelený v boji v době buržoazní republiky a za okupace. Poslední široce založený pokus mezinárodní a vnitřní reakce o zvrát tohoto vývoje byl odražen rozhodným vystoupením pracujícího lidu v únoru 1948.

Náš pracující lid se tak nejprve zbavil cizáckého panství a poté i kapitalistického vykořisťování a stal se hospodářem své země. Za těchto patnáct let dovedl svou práci a svým cílevědomým úsilím ve všech oblastech lidské činnosti dosáhnout takových úspěchů, jaké byly za kapitalismu nemyslitelné. Předností socialistického zřízení se projeví též u nás naprosto jasně a přesvědčivě.

Změnila se podstatně tvářnost naší země. Naše národní hospodářství se rozvíjí a sílí jako nikdy předtím. Výroba rok od roku vzrůstá a životní úroveň všech pracujících se neustále zvyšuje. Není již u nás vykořisťovatelských tříd, vykořisťování člověka člověkem je vždy odstraněno. Není již hospodářských krizí ani nezaměstnanosti. Vzdělání a kultura se stávají obecným majetkem všech pracujících.

Oba národy, které vytvořily Československou republiku, Češi a Slováci, žijí v bratrské shodě. Společné budování socialismu umožnilo, aby Slovensko záhy překonalo svou někdejší zaostalost a povzneslo se na vysokou úroveň v průmyslu i v zemědělství.

Československý stát, ve který se zorganizoval pracující lid v čele s dělnickou třídou, stal se lidovou organizací v nejvlastnějším slova smyslu - socialistickým státem.

V naší zemi byly již vyřešeny všechny základní úkoly přechodu od kapitalistické společnosti k společnosti socialistické. Osvobozená lidská práce se stala základním činitelem v celé naší společnosti. Je nyní nejen povinností, ale i věcí cti každého občana. Uskutečňuje se již zásada socialismu:

"Každý podle svých schopností,
každému podle jeho práce!"

Lidová demokracie se jako cesta k socialismu plně osvědčila: dovedla nás k jeho vítězství.

III

Všechno naše usilování směřuje nyní k tomu, abychom vytvářeli materiální a duchovní předpoklady pro přechod naší společnosti ke komunismu.

Rozvíjejíce socialistickou státnost, budeme dále zdokonalovat naši socialistickou demokracii, rozšiřovat účast pracujících na správě státu a na

řízení hospodářství, upevňovat politickou a morální jednotu naší společnosti, zabezpečovat obranu země, střežit revoluční vymoženosti lidu a vytvářet podmínky pro rozvoj všech jeho tvůrčích schopností.

V dalším vývoji, kdy se práce stane první životní potřebou, chceme dosáhnout takového rozmachu výrobních sil a takového rozmnožení bohatství společnosti, aby bylo možno vyhovět všem rostoucím potřebám společnosti i všestranného rozvoje každého jejího člena. Pak bude možno přejít k uskutečňování nejvyšší zásady rozdělování - zásady komunismu:

"Každý podle svých schopností,
každému podle jeho potřeb!"

*

Abychom utvrdili všechny dosavadní výsledky bojů a práce našeho lidu a abychom zároveň ukázali nezlomnou vůli dospět k cílům ještě vyšším, uzákoňujeme dnes tuto socialistickou ústavu naší republiky.

Hlava první

Společenské zřízení

Čl. 1

(1) Československá socialistická republika je socialistický stát, založený na pevném svazku dělníků, rolníků a inteligence, v jehož čele je dělnická třída.

(2) Československá socialistická republika je jednotný stát dvou rovnoprávných bratrských národů, Čechů a Slováků.

(3) Československá socialistická republika náleží k světové socialistické soustavě; usiluje o přátelské vztahy se všemi národy a o zajištění trvalého míru v celém světě.

Čl. 2

- (1) Veškerá moc v Československé socialistické republice patří pracujícímu lidu.
- (2) Státní moc vykonává pracující lid zastupitelskými sbory, které jsou jím voleny, jím kontrolovány a jemu odpovědné.
- (3) Zastupitelské sbory pracujícího lidu v Československé socialistické republice jsou: Národní shromáždění, Slovenská národní rada a národní výbory. Od nich je odvozena pravomoc ostatních orgánů státu.
- (4) Zastupitelské sbory a všechny ostatní orgány státu se opírají o tvůrčí a přímou účast pracujících a jejich organizací na své činnosti.

Čl. 3

- (1) Volební právo do všech zastupitelských sborů je obecné, rovné a přímé s tajným hlasováním. Volit může každý občan, který dosáhl věku 18 let. Zvolen může být každý občan, který dosáhl věku 21 let.
- (2) Členové zastupitelských sborů - poslanci - jsou povinni být ve stálém styku se svými voliči, dbát jejich podnětů, skládat jim účty ze své činnosti a podávat jim zprávy o činnosti sboru, jehož jsou členy.
- (3) Člen kteréhokoli zastupitelského sboru může být z rozhodnutí svých voličů kdykoli odvolán.

Čl. 4

Vedoucí silou ve společnosti i ve státě je předvoj dělnické třídy, Komunistická strana Československa, dobrovolný bojový svazek nejaktivnějších a nejuvědomělejších občanů z řad dělníků, rolníků a inteligence.

Čl. 5

K rozvíjení společné činnosti, k všestranné a aktivní účasti na životě společnosti a státu a k uskutečňování svých práv sdružují se pracující v dobrovolné společenské organizace, jimiž jsou zejména Revoluční odborové hnutí, organizace sdružení, organizace mládeže, organizace kulturní, tělovýchovné a jiné; na společenské organizace postupně přecházejí některé úkoly státních orgánů.

Čl. 6

Národní fronta Čechů a Slováků, v níž jsou sdruženy společenské organizace, je politickým výrazem svazku pracujících měst a venkova, vedeného Komunistickou stranou Československa.

Čl. 7

- (1) Ekonomickým základem Československé socialistické republiky je socialistická hospodářská soustava, která vylučuje jakoukoli formu vykořisťování člověka člověkem.
- (2) Socialistická hospodářská soustava, v níž jsou výrobní prostředky zespolečňeny a veškeré národní hospodářství je plánovitě řízeno, zabezpečuje za uvědomělé spolupráce všech občanů mohutný rozvoj výroby a neustálý vzestup životní úrovně pracujících.
- (3) Práce je v socialistické společnosti prací ve prospěch celku a zároveň ve prospěch pracovníka samého.

Čl. 8

- (1) Socialistické společenské vlastnictví má dvě základní formy: státní vlastnictví, které je vlastnictvím všeho lidu (národní majetek), a družstevní vlastnictví (majetek lidových družstev).

(2) Národním majetkem jsou zejména: nerostné bohatství a základní zdroje energie; základní lesní fond, vodní toky a přírodní léčivé zdroje; prostředky průmyslové výroby, hromadné dopravy a spojů; peněžní a pojišťovací ústavy; rozhlas, televize a film, dále též nejdůležitější společenská zařízení, jako zařízení zdravotnická, školy a vědecké ústavy.

(3) Půda sdružená k společnému družstevnímu hospodářství je ve společenském užívání jednotných zemědělských družstev.

Čl. 9

V mezích socialistické hospodářské soustavy je přípustné drobné soukromé hospodářství založené na osobní práci a vylučující vykořisťování cizí pracovní síly.

Čl. 10

(1) Osobní vlastnictví občanů k spotřebním předmětům, zejména k předmětům osobní a domácí potřeby, rodinným domkům, jakož i k úsporám nabytým prací je nedotknutelné.

(2) Dědění osobního majetku je zaručeno.

Čl. 11

(1) Stát zřizuje hospodářské organizace, zejména národní podniky, kterým svěřuje části národního majetku do správy jako samostatným právníckým osobám.

(2) Dobrovolným sdružením pracujících rolníků ke společné socialistické zemědělské výrobě jsou jednotná zemědělská družstva. Stát všestranně podporuje jejich rozvoj a účinně pomáhá družstevnímu rolnictvu rozvíjet socialistickou zemědělskou velkovýrobu na podkladě pokrokové vědy a techniky. V souladu se zájmem společnosti podporuje stát i rozvoj jiných lidových družstev.

(3) Veškerá hospodářská činnost státních i jiných socialistických hospodářských organizací se rozvíjí ve vzájemném souladu a je řízena podle zásad demokratického centralismu. Přitom se na všech stupních řízení v nejširší míře soustavně uplatňuje účast a tvůrčí iniciativa pracujících a jejich společenských organizací, zejména Revolučního odborového hnutí.

Čl. 12

(1) Veškeré národní hospodářství je řízeno státním plánem rozvoje národního hospodářství, který se vypracovává a uskutečňuje za nejširší aktivní účasti pracujícího lidu.

(2) Plán rozvoje národního hospodářství a kultury, který se vypracovává zpravidla na období pěti let, vyhláší se zákonem a je v tomto období závazným základem plánování jednotlivých státních orgánů a hospodářských organizací.

(3) V souladu se státním plánem rozvoje národního hospodářství se každoročně vypracovává státní rozpočet, který se vyhláší zákonem.

Čl. 13

(1) Všechny organizace a všichni občané, jimž připadá jakýkoli úkol při plnění státního plánu rozvoje národního hospodářství, jsou povinni vynaložit nejvyšší úsilí a vyvinout co největší iniciativu, aby byl úkol splněn co nejlépe.

(2) Všechny hospodářské organizace jsou povinny v souladu s dlouhodobými plány rozvoje národního hospodářství soustavně vytvářet materiálně technické i organizační předpoklady své činnosti tak, aby mohly své plánované úkoly plnit.

Čl. 14

(1) Stát zaměřuje veškerou svou politiku, zejména hospodářskou, k tomu, aby všestranný rozvoj výroby na základě neustálého pokroku vědy a techniky a zvyšování produktivity práce zajišťoval plný rozvoj socialistické společnosti a vytvářel předpoklady pro postupný přechod ke komunismu, zejména také k překonání podstatných rozdílů mezi fyzickou a duševní prací a mezi městem a venkovem.

(2) Uskutečňovat tyto cíle umožňuje soudružská spolupráce Československé socialistické republiky se Svazem sovětských socialistických republik a s ostatními zeměmi světové socialistické soustavy. Tuto spolupráci, která je založena na vzájemné soudružské pomoci a na mezinárodní socialistické dělbě práce, Československá socialistická republika soustavně rozvíjí a upevňuje.

Čl. 15

(1) Stát provádí takovou hospodářskou, zdravotní, sociální a kulturní politiku, aby se souběžně s růstem výroby, s vzestupem životní úrovně obyvatelstva a s postupným zkracováním pracovní doby neustále rozvíjely fyzické i duševní schopnosti všeho lidu.

(2) Stát pečuje o zvelebování a všestrannou ochranu přírody a o zachování krajinných krás vlasti, aby tím vytvářel stále bohatší zdroje blahobytu lidu a vhodné prostředí, které by prospívalo zdraví pracujících a umožňovalo jejich zotavení.

Čl. 16

(1) Veškerá kulturní politika v Československu, rozvoj vzdělání, výchova a vyučování jsou vedeny v duchu vědeckého světového názoru, marxismu-leninismu, a v těsném spojení se životem a prací lidu.

(2) Stát spolu se společenskými organizacemi všemožně podporuje tvůrčí činnost ve vědě a umění, usiluje o stále širší a hlubší vzdělanost pracujících a o jejich aktivní účast na vědecké a umělecké tvorbě a dbá o to, aby výsledky této činnosti sloužily všemu lidu.

(3) Stát a společenské organizace soustavně usilují o odstranění přežitků vykořisťovatelské společnosti ve vědomí lidí.

Čl. 17

(1) Všichni občané a všechny organizace státní a společenské se ve všem svém počínání řídí právním řádem socialistického státu a dbají o plné uplatnění socialistické zákonnosti v životě společnosti.

(2) Společenské organizace, plnice své poslání, vedou občany k zachovávání zákonů, k dodržování pracovní kázně i pravidel socialistického soužití a usilují o to, aby předcházely a zamezovaly jejich porušování.

Čl. 18

(1) Ústřední řízení společnosti i státu se podle zásady demokratického centralismu účelně spojuje se širokou pravomocí a odpovědností nižších orgánů za aktivní účasti pracujících a s uplatněním jejich tvůrčí iniciativy.

(2) Na podkladě vědeckého světového názoru jsou ve společnosti pracujících plně uplatňovány výsledky vědy v řízení společnosti i v plánování jejího dalšího rozvoje.

Hlava druhá

Práva a povinnosti občanů

Čl. 19

(1) Ve společnosti pracujících, ve které je odstraněno vykořisťování člověka člověkem, jsou rozvoj a zájmy každého jejího příslušníka v souladu s rozvojem a zájmy celé společnosti. Práva, svobody a povinnosti občanů slouží tedy svobodnému, všestrannému rozvoji a uplatnění osobnosti občanů a zároveň upevnění a rozvoji socialistické společnosti; s jejím rozvojem se dále rozšiřují a prohlubují.

(2) Ve společnosti pracujících může jednotlivec dospět k plnému rozvinutí svých schopností a k uplatnění svých oprávněných zájmů jen aktivní účastí na rozvoji celé společnosti, především náležitým podílem na společenské práci. Proto je práce ve prospěch celku přední povinností a právo na práci předním právem každého občana.

Čl. 20

(1) Všichni občané mají rovná práva a rovné povinnosti.

(2) Rovnoprávnost všech občanů bez zřetele na národnost a rasu je zaručena.

(3) Muži a ženy mají stejné postavení v rodině, v práci i ve veřejné činnosti.

(4) Společnost pracujících zajišťuje rovnoprávnost občanů vytvářením stejných možností a stejných příležitostí ve všech oborech života společnosti.

Čl. 21

(1) Všichni občané mají právo na práci a na odměnu za vykonanou práci podle jejího množství, jakosti a společenského významu.

(2) Právo na práci a na odměnu za ni je zajištěno celou socialistickou hospodářskou soustavou, která nezná hospodářských krizí ani nezaměstnanosti a zaručuje neustálé zvyšování reálné odměny za práci.

(3) Stát zaměřuje svou politiku tak, aby s rozvojem výroby a se vzrůstem produktivity práce mohlo docházet k postupnému zkracování pracovní doby bez snížení mzdy.

Čl. 22

(1) Všichni pracující mají právo na odpočinek po vykonané práci.

(2) Toto právo je zajištěno zákonnou úpravou pracovní doby a placené dovolené i péčí státu a společenských organizací o nejlepší využití volného času pracujících k jejich zotavení a pro jejich kulturní život.

Čl. 23

(1) Všichni pracující mají právo na ochranu zdraví a na léčebnou péči, jakož i právo na hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci.

(2) Tato práva jsou zajištěna péčí státu a společenských organizací o předcházení vzniku nemocí, celou organizací zdravotnictví, sítí léčebných a sociálních zařízení, stále se rozšiřující bezplatnou léčebnou péčí, jakož i organizovanou péčí o bezpečnost při práci, nemocenským pojištěním a důchodovým zabezpečením.

Čl. 24

(1) Všichni občané mají právo na vzdělání.

(2) Toto právo je zajištěno základním školním vzděláním veškeré mládeže, které je do věku 15 let povinné a bezplatné, i soustavou bezplatných škol, která ve stále širší míře poskytuje úplné střední vzdělání, všeobecné nebo odborné, a vzdělání vysokoškolské. K dalšímu prohloubení vzdělání slouží organizace studia pracujících při zaměstnání a bezplatného odborného školení v závodech a v jednotných zemědělských družstvech i kulturní a osvětová činnost státu a společenských organizací.

(3) Veškerá výchova a všechno vyučování jsou založeny na vědeckém světovém názoru a na těsném spojení školy se životem a prací lidu.

Čl. 25

Občanům maďarské, ukrajinské a polské národnosti zabezpečuje stát všechny možnosti a prostředky ke vzdělání v mateřském jazyce a ke kulturnímu rozvoji.

Čl. 26

(1) Mateřství, manželství a rodina jsou pod ochranou státu.

(2) Stát a společnost pečují o to, aby rodina byla zdravým základem rozvoje mládeže. Rodinám s více dětmi poskytuje stát zvláštní úlevy a podporu.

(3) Všem dětem a mládeži zabezpečuje společnost veškeré možnosti k všestrannému rozvoji tělesných i duševních schopností. Tento rozvoj je zajišťován péčí rodiny, státu a společenských organizací, jakož i zvláštní úpravou pracovních podmínek mládeže.

Čl. 27

Rovnoprávné uplatnění žen v rodině, v práci a ve veřejné činnosti je zajišťováno zvláštní úpravou pracovních podmínek a zvláštní zdravotní péčí při těhotenství a mateřství, dále též rozvojem zařízení a služeb umožňujících ženám využít všech schopností k účasti na životě společnosti.

Čl. 28

(1) V souladu se zájmy pracujícího lidu je všem občanům zaručena svoboda projevu ve všech oborech života společnosti, zejména také svoboda slova a tisku. Těchto svobod občané užívají jak v zájmu rozvoje své osobnosti a svého tvůrčího úsilí, tak k uplatňování své aktivní účasti na správě státu a na hospodářské a kulturní výstavbě země. K těmto cílům se zaručuje svoboda shromažďovací a svoboda pouličních průvodů a manifestací.

(2) Tyto svobody jsou zajištěny tím, že se pracujícím a jejich organizacím dávají k dispozici vydavatelství a tiskové podniky, veřejné budovy, sály, prostranství, jakož i rozhlas, televize a jiné prostředky.

Čl. 29

Občané a organizace mají právo obracet se k zastupitelským sborům a k ostatním státním orgánům s návrhy, podněty a stížnostmi; státní orgány jsou povinny je odpovědně a včas vyřizovat.

Čl. 30

(1) Nedotknutelnost osoby je zaručena. Nikdo nemůže být stíhán jako obviněný jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Nikdo nesmí být vzat do vazby, leč v případech zákonem stanovených a na podkladě rozhodnutí soudu nebo prokurátora.

(2) Tresty lze ukládat jen na základě zákona.

Čl. 31

Nedotknutelnost obydlí, listovní tajemství a tajemství dopravovaných zpráv, jakož i svoboda pobytu jsou zaručeny.

Čl. 32

(1) Svoboda vyznání je zaručena. Každý může vyznávat jakoukoli náboženskou víru, nebo být bez vyznání, i provádět náboženské úkony, pokud to není v rozporu se zákonem.

(2) Náboženská víra nebo přesvědčení nemůže být důvodem k tomu, aby někdo odpíral plnit občanskou povinnost, která je mu uložena zákonem.

Čl. 33

Československá socialistická republika poskytuje azylu cizím státním příslušníkům pronásledovaným za hájení zájmů pracujícího lidu, za účast na národně osvobozeneckém boji, za vědeckou a uměleckou tvorbu nebo za činnost na obranu míru.

Čl. 34

Občané jsou povinni zachovávat ústavu i ostatní zákony a dbát ve všem svém konání zájmů socialistického státu a společnosti pracujících.

Čl. 35

Občané jsou povinni chránit a upevňovat socialistické vlastnictví jako nedotknutelný základ socialistického zřízení a zdroj blahobytu pracujícího lidu, bohatství a síly vlasti.

Čl. 36

Občané jsou povinni svědomitě a poctivě vykonávat veřejné funkce, ke kterým je pracující lid povolal, a považovat jejich plnění k prospěchu společnosti za věc své cti.

Čl. 37

(1) Vrcholnou povinností a věcí cti každého občana je ochrana vlasti a jejího socialistického zřízení.

(2) Občané jsou povinni vykonávat službu v ozbrojených silách podle zákona.

Čl. 38

Neodlučnou součástí občanských povinností je úcta k právům spoluobčanů, jakož i uvědomělé zachovávání pravidel socialistického soužití.

Hlava třetí

Národní shromáždění

Čl. 39

- (1) Národní shromáždění je nejvyšším orgánem státní moci Československé socialistické republiky. Je jediným celostátním zákonodárným sborem.
- (2) Národní shromáždění má 300 poslanců, kteří jsou lidem voleni, lidu odpovědni a mohou být lidem odvoláni.
- (3) Národní shromáždění se volí na dobu čtyř let.
- (4) Podmínky výkonu volebního práva do Národního shromáždění i způsob provádění voleb a odvolávání poslanců stanoví zákon.

Působnost Národního shromáždění

Čl. 40

- (1) Národní shromáždění jedná a usnáší se o základních otázkách vnitřní a zahraniční politiky státu.
- (2) Veškerou svou činností i prací svých orgánů a poslanců působí Národní shromáždění aktivně k tomu, aby byly plněny úkoly socialistického státu.

Čl. 41

- (1) Národní shromáždění se usnáší na ústavě i na ostatních zákonech a sleduje, jak jsou prováděny. Schvaluje zejména dlouhodobě plány rozvoje národního hospodářství a státní rozpočet, zkoumá jak jsou plněny, a projednává zprávy vlády o plnění ročních plánů a státní závěrečný účet.
- (2) Národní shromáždění bdí nad zachováváním ústavy. Může zrušit zákon Slovenské národní rady, nařízení nebo usnesení vlády a obecně závazné nařízení krajského národního výboru, odporují-li ústavě nebo jinému zákonu.

Čl. 42

Národní shromáždění dává souhlas k mezinárodním smlouvám politickým, k hospodářským smlouvám obecně povahy a k takovým smlouvám, k jejichž provedení je třeba zákona.

Čl. 43

- (1) Národní shromáždění volí presidenta republiky. President republiky je mu z výkonu své funkce odpovědný.
- (2) President republiky má právo, aby mu bylo uděleno slovo v Národním shromáždění, kdykoli o to požádá.

Čl. 44

- (1) Vláda předstoupí po svém jmenování presidentem republiky před Národní shromáždění a požádá je, aby vyslovilo souhlas s jejím programovým prohlášením.
- (2) Národní shromáždění sleduje a kontroluje činnost vlády a jejích členů. Vláda i její členové jsou ze své činnosti odpovědni Národnímu shromáždění; to se vyslovuje k jejich prohlášením a zprávám.

(3) Národní shromáždění může navrhnout prezidentu republiky, aby vládu nebo její členy odvolal.

Čl. 45

(1) Národní shromáždění má právo klást otázky předsedovi i ostatním členům vlády ve věcech jejich působnosti. Předseda i ostatní členové vlády jsou povinni na dotazy poslanců odpovídat.

(2) Požádá-li o to Národní shromáždění, jeho předsednictvo nebo výbor, je člen vlády povinen osobně se dostavit do schůze Národního shromáždění, jeho předsednictva nebo jeho výboru.

(3) Předseda i ostatní členové vlády mají právo zúčastnit se schůzí Národního shromáždění, jeho předsednictva nebo výborů, a požádají-li o to, je jim uděleno slovo.

Čl. 46

(1) Národní shromáždění volí Nejvyšší soud a může odvolávat jeho členy.

(2) Generální prokurátor odpovídá Národnímu shromáždění z výkonu své funkce. Národní shromáždění může navrhnout prezidentu republiky, aby generálního prokurátora z jeho funkce odvolal.

(3) Národní shromáždění jedná o zprávách Nejvyššího soudu a generálního prokurátora o stavu socialistické zákonnosti.

Čl. 47

Národní shromáždění zřizuje zákonem ministerstva a ostatní ústřední orgány.

Čl. 48

Národní shromáždění jako nejvyšší zastupitelský sbor republiky se zabývá

podněty národních výborů, jedná o jejich činnosti, zobecňuje jejich zkušenosti a usnází se na opatřeních ke zlepšení jejich výstavby a práce.

Čl. 49

Národní shromáždění se usnází o vypovězení války, je-li Československá socialistická republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.

Zasedání Národního shromáždění

Čl. 50

(1) Zasedání Národního shromáždění svolává prezident republiky nejméně dvakrát v roce. Zasedání musí být svoláno, žádá-li to aspoň třetina poslanců.

(2) Zasedání Národního shromáždění prohlašuje za skončené prezident republiky.

Čl. 50

(1) Národní shromáždění je způsobilé se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina všech poslanců.

(2) K platnosti usnesení je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců.

(3) K přijetí ústavy nebo k její změně, k usnesení o vypovězení války, ke změně státních hranic, jakož i ke zvolení presidenta republiky je zapotřebí souhlasu tří pětin všech poslanců.

(4) Schůze Národního shromáždění jsou zásadně veřejné.

(5) Zásady práce Národního shromáždění stanoví zákon o jednacím a pracovním řádu Národního shromáždění.

Zákony

Čl. 52

(1) Návrhy zákonů mohou podávat poslanci Národního shromáždění, jeho výbory a jeho předsednictvo, president republiky, vláda a Slovenská národní rada.

(2) Zákony podpisuje president republiky, předseda Národního shromáždění a předseda vlády.

(3) K tomu, aby zákon nabyl platnosti, musí být vyhlášen způsobem, který stanoví zákon. Zákony vyhlašuje předsednictvo Národního shromáždění do 14 dnů po jejich schválení.

Výbory Národního shromáždění

Čl. 53

(1) Národní shromáždění zřizuje výbory pro hlavní úseky státní a společenské činnosti jako své pracovní a iniciativní orgány.

(2) Národní shromáždění volí předsedy a ostatní členy výborů a může je kdykoli odvolat.

(3) Výbory Národního shromáždění sledují a projednávají plnění úkolů v hospodářské a kulturní výstavbě a dávají podněty k činnosti státních orgánů.

Čl. 54

(1) Výbory Národního shromáždění se opírají ve své činnosti o spolupráci s pracujícími a s jejich organizacemi.

(2) Výbory mají právo zvat do svých schůzí členy vlády i představitele jiných státních orgánů a vyžadovat od nich informace a zprávy.

(3) Výbory přibírají ke své práci vědce, zlepšovatele, techniky a jiné přední pracovníky hospodářského a kulturního života.

Poslanci Národního shromáždění

Čl. 55

Platnost volby poslanců ověřuje Národní shromáždění. Činí tak k návrhu mandátového výboru, který si zvolí.

Čl. 56

Poslanec Národního shromáždění skládá v první schůzi Národního shromáždění, které se zúčastní, tento slib: "Slibuji na svou čest a svědomí, že budu věren Československé socialistické republice a věci socialismu. Budu

dbát vůle a zájmů lidu, řídit se ústavou a ostatními zákony republiky a pracovat k tomu, aby byly uváděny v život."

Čl. 57

(1) Poslanec Národního shromáždění je povinen pracovat ve svém volebním obvodu, být ve stálém styku se svými voliči, dbát jejich podnětů a pravidelně jim skládat účty ze své činnosti. Poslanec spolupracuje s národními výbory svého volebního obvodu a pomáhá jim při plnění jejich úkolů.

(2) Poslanec Národního shromáždění je povinen účastnit se činně a iniciativně práce Národního shromáždění. Každý poslanec je zásadně povinen pracovat v některém výboru Národního shromáždění.

Čl. 58

Bez souhlasu Národního shromáždění nemůže být poslanec Národního shromáždění trestně nebo kárně stíhán ani na něho nemůže být uvalena vazba.

Předsednictvo Národního shromáždění

Čl. 59

(1) Národní shromáždění si volí ze svého středu předsednictvo o 30 členech. Předsednictvo se skládá z předsedy Národního shromáždění, z místopředsedů, z předsedů výborů a z dalších členů předsednictva..

(2) Předsednictvo je voleno na dobu celého volebního období Národního shromáždění. Setrvává ve své funkci i po uplynutí volebního období, dokud si nově zvolené Národní shromáždění nezvolí své předsednictvo.

(3) Předsednictvo Národního shromáždění a jeho členové jsou ze své činnosti odpovědní Národnímu shromáždění. Národní shromáždění může předsednictvo i jeho členy kdykoli odvolat.

(4) Předsednictvo Národního shromáždění se usnáší nadpoloviční většinou všech svých členů.

Čl. 60

(1) Předsednictvo Národního shromáždění řídí práci Národního shromáždění.

(2) V době, kdy Národní shromáždění nezasedá, buď proto, že jeho zasedání je skončeno, nebo proto, že uplynulo volební období, vykonává předsednictvo působnost Národního shromáždění. Nepřísluší mu však volit presidenta republiky a usnášet se na ústavních zákonech. O vypovězení války se může usnášet, jen je-li zasedání Národního shromáždění znemožněno mimořádnými událostmi; k takovému usnesení je zapotřebí souhlasu tří pětin všech členů předsednictva Národního shromáždění. Opatření předsednictva Národního shromáždění vyplývající z této působnosti musí být schválena v nejbližším zasedání Národního shromáždění, jinak pozbývají platnosti. Opatření, ke kterým by bylo třeba zákona, činí předsednictvo ve formě zákonných opatření, která podpisuje president republiky, předseda Národního shromáždění a předseda vlády; zákonná opatření se vyhláší obdobně jako zákony.

(3) V době, kdy vláda vykonává funkci presidenta republiky, přísluší předsednictvu Národního shromáždění jmenovat a odvolávat vládu a její členy a pověřovat je řízením ministerstev a jiných ústředních orgánů.

(4) Předsednictvo Národního shromáždění vyhláší volby do Národního shromáždění a všeobecné volby do zastupitelských sborů.

Hlava čtvrtá

President republiky

Čl. 61

- (1) V čele státu je president republiky, volený Národním shromážděním jako představitel státní moci.
- (2) President republiky je odpovědný z výkonu své funkce Národnímu shromáždění.

Čl. 62

- (1) President republiky:

1. zastupuje stát navenek, sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy. Sjednávání mezinárodních smluv a dohod, které nepotřebují souhlasu Národního shromáždění, může president republiky přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy;
2. přijímá a pověřuje vyslance;
3. svolává zasedání Národního shromáždění a prohlašuje jeho zasedání za skončené;
4. podepisuje zákony Národního shromáždění a zákonná opatření jeho předsednictva;
5. má právo podávat Národnímu shromáždění zprávy o stavu republiky a o závažných otázkách politických, předkládat mu návrhy potřebných opatření a být přítomen schůzím Národního shromáždění;
6. jmenuje a odvolává předsedu i ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev a ostatních ústředních orgánů;
7. má právo být přítomen při schůzích vlády a předsedat jim, vyžadovat si od vlády a od jednotlivých jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázky, které je třeba řešit;
8. jmenuje vyšší státní funkcionáře v případech, v kterých to stanoví zákon; jmenuje a povyšuje generály;
9. propůjčuje vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán;
10. má právo udělovat amnestii, promíjet a zmírňovat tresty uložené trestními soudy a nařizovat, aby se soudní řízení trestní nezačalo nebo aby se v něm nepokračovalo;
11. je vrchním velitelem ozbrojených sil;
12. vyhláší na návrh vlády válečný stav a vypovídá na základě rozhodnutí Národního shromáždění válku, je-li Československo napadeno nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.

- (2) Presidentu republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavě uvedeny, stanoví-li tak zákon.

Čl. 63

- (1) Presidentem republiky může být zvolen každý občan volitelný za poslance Národního shromáždění. Zvolen je ten, pro koho se vysloví nejméně tři pětiny všech poslanců Národního shromáždění.
- (2) President republiky je volen na období pěti let. Ujímá se výkonu své funkce složením slibu.

(3) President republiky nemůže být zároveň poslancem Národního shromáždění, Slovenské národní rady nebo národního výboru nebo členem vlády.

(4) Bude-li zvolen presidentem republiky poslanec nebo člen vlády, přestane ode dne svého zvolení vykonávat dosavadní funkci. Dnem složení slibu zaniká jeho mandát nebo členství ve vládě.

Čl. 64

President republiky skládá před Národním shromážděním tento slib: "Slibuji na svou čest a svědomí věrnost Československé socialistické republiky a věci socialismu. Své povinnosti budu konat podle vůle lidu a v zájmu lidu, budu dbát blaha republiky a zachovávat ústavu a ostatní zákony socialistického státu."

Čl. 65

Uvolní-li se úřad presidenta republiky a nový president ještě není zvolen a nesložil slib, rovněž nemůže-li president republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat, přísluší výkon jeho funkcí vládě. Vláda může v takovém případě pověřit svého předsedu výkonem některých pravomocí presidenta republiky; na předsedu vlády přechází v té době vrchní velení nad ozbrojenými silami.

Hlava pátá

Vláda

Čl. 66

(1) Vláda je nejvyšším výkonným orgánem státní moci Československé socialistické republiky.

(2) Vláda a její členové jsou z výkonu své funkce odpovědni Národnímu shromáždění.

Čl. 67

Vláda se skládá z předsedy, místopředsedů a ministrů.

Čl. 68

Vláda organizuje a zajišťuje plnění úkolů socialistického státu v oblasti hospodářské a kulturní výstavby a zvyšování životní úrovně pracujících i v oblasti upevňování bezpečnosti země a rozvíjení mírové zahraniční politiky.

K tomu cíli zejména:

1. sjednocuje, řídí a kontroluje činnost ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy;

2. řídí a kontroluje práci národních výborů;

3. připravuje dlouhodobé plány rozvoje národního hospodářství a státní rozpočet a zajišťuje a kontroluje jejich plnění; k provádění dlouhodobých plánů rozvoje národního hospodářství stanoví roční plány a předkládá zprávy o jejich plnění Národnímu shromáždění;

4. zabezpečuje plnění zákonů a dodržování státní disciplíny; ochranu práv občanů a zájmů státu;

5. vydává usnesení a nařízení na základě zákonů a k jejich provádění; sleduje a zajišťuje jejich plnění;

6. má právo předkládat návrhy zákonů Národnímu shromáždění a návrhy zákonných opatření jeho předsednictvu;

7. jmenuje státní funkcionáře a vedoucí hospodářských organizací, kde to stanoví zákon, a podává návrh na jmenování funkcionářů, které jmenuje prezident republiky.

Čl. 69

Členové vlády skládají do rukou presidenta republiky tento slib: "Slibuji na svou čest a svědomí, že budu věren Československé socialistické republice a věci socialismu. Svě povinnosti budu plnit podle vůle lidu a v zájmu lidu. Budu zachovávat ústavu a ostatní zákony a pracovat k tomu, aby byly uváděny v život."

Čl. 70

(1) Národní shromáždění může svým usnesením navrhnout prezidentu republiky, aby odvolal vládu nebo kteréhokoli jejího člena. V takovém případě prezident republiky vládu nebo jejího člena odvolá.

(2) Vláda a její členové plní úkoly v těsné součinnosti a spolupráci s Národním shromážděním a jeho orgány.

Čl. 71

Po svém jmenování prezidentem republiky je vláda povinna předstoupit před Národní shromáždění s programovým prohlášením a požádat je, aby s ním vyslovilo souhlas.

Čl. 72

Ministerstvo a ostatní ústřední orgány státní správy mohou vydávat na základě zákonů a vládních nařízení a k jejich provedení obecně závazné právní předpisy.

Hlava šestá

Slovenská národní rada

Čl. 73

(1) Slovenská národní rada je národním orgánem státní moci a správy na Slovensku.

(2) Slovenskou národní radu tvoří poslanci Slovenské národní rady, kteří jsou voleni lidem na Slovensku, jsou lidu odpovědni a mohou být lidem odvoláni.

(3) Slovenská národní rada se volí na dobu čtyř let.

(4) Počet poslanců Slovenské národní rady, podmínky výkonu volebního práva na Slovenské národní rady i způsob provádění voleb a odvolávání poslanců stanoví zákon Slovenské národní rady.

(5) Sídlem Slovenské národní rady je Bratislava.

Působnost Slovenské národní rady

Čl. 74

Do působnosti Slovenské národní rady patří:

- a) usnášet se v souladu s celostátním zákonodárstvím na zákonech Slovenské národní rady ve věcech národní nebo regionální povahy, pokud k zabezpečení všestranného hospodářského a kulturního rozvoje Slovenska vyžadují zvláštní úpravy;
- b) usnášet se na zákonech Slovenské národní rady v případech, v kterých jí k tomu Národní shromáždění zmocní zákonem;
- c) účastnit se přípravy státního plánu rozvoje národního hospodářství a v rámci státního plánu projednávat souhrnné otázky rozvoje národního hospodářství a kultury na Slovensku;
- d) projednávat a schvalovat rozpočet Slovenské národní rady, jejích orgánů a jí přímo řízených institucí na Slovensku;
- e) podávat návrhy zákonů Národnímu shromáždění;
- f) vykonávat kontrolu v mezích vlastní pravomoci;
- g) zabezpečovat v duchu rovnoprávnosti příznivé podmínky pro všestranný rozvoj života občanů maďarské a ukrajinské národnosti;
- h) volit předsednictvo Slovenské národní rady a z jeho členů pověřence Slovenské národní rady;
- ch) projednávat zprávy předsednictva, komisí a pověřenců Slovenské národní rady.

Zasedání Slovenské národní rady

Čl. 75

- (1) Zasedání Slovenské národní rady svolává předsednictvo Slovenské národní rady nejméně dvakrát do roka. Zasedání musí být svoláno, žádá-li to aspoň třetina poslanců Slovenské národní rady.
- (2) Zasedání Slovenské národní rady prohlašuje za skončené její předsednictvo.

Čl. 76

- (1) Slovenská národní rada je způsobilá se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina všech poslanců. K platnosti usnesení je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců.
- (2) Schůze Slovenské národní rady jsou zásadně veřejné.
- (3) Zásady práce Slovenské národní rady stanoví zákon Slovenské národní rady o jednacím a pracovním řádu Slovenské národní rady.

Zákony Slovenské národní rady

Čl. 77

- (1) Návrhy zákonů Slovenské národní rady mohou podávat poslanci, komise a předsednictvo Slovenské národní rady.
- (2) Zákony Slovenské národní rady podpisuje předseda Slovenské národní rady.

(3) K tomu, aby zákon Slovenské národní rady nabyl platnosti, musí být vyhlášen způsobem, který stanoví zákon Slovenské národní rady. Zákony Slovenské národní rady vyhlašuje předsednictvo Slovenské národní rady do 14 dnů po jejich schválení.

Komise Slovenské národní rady

Čl. 78

(1) Slovenská národní rada zřizuje pro jednotlivé úseky své činnosti komise Slovenské národní rady jako své iniciativní, kontrolní a výkonné orgány.

(2) Komise Slovenské národní rady sledují plnění úkolů vyplývajících z hospodářského a kulturního rozvoje Slovenska, jednají a usnášejí se o nich, pomáhají je zajišťovat a předkládají svá usnesení a návrhy Slovenské národní radě a jejímu předsednictvu.

(3) Komise Slovenské národní rady se opírají ve své činnosti o spolupráci s pracujícími a s jejich organizacemi.

(4) Členy komisí Slovenské národní rady volí Slovenská národní rada ze svých poslanců a z politických, hospodářských, kulturních i jiných pracovníků na Slovensku. Za předsedy komisí volí Slovenská národní rada zpravidla pověřence Slovenské národní rady.

Poslanci Slovenské národní rady

Čl. 79

Platnost volby poslanců ověřuje Slovenská národní rada. Činí tak k návrhu mandátové komise Slovenské národní rady, kterou si zvolí.

Čl. 80

Poslanec Slovenské národní rady skládá v první schůzi Slovenské národní rady, které se zúčastní, tento slib: "Súubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný Československej socialistickej republike, veci socializmu a odkazu Slovenského národného povstania. Budem dbať na voľu a záujmy ľudu, spravovať sa ústavou a ostatnými zákonmi republiky a pracovať pre to, aby zákony boli uvádzané do života."

Čl. 81

(1) Poslanec Slovenské národní rady je povinen pracovat ve svém volebním obvodu, být ve stálém styku se svými voliči, dbát jejich podnětů a pravidelně jim skládat účty ze své činnosti. Spolupracuje s národními výbory svého volebního obvodu a pomáhá jim při plnění jejich úkolů.

(2) Poslanec Slovenské národní rady je povinen účastnit se činně a iniciativně práce Slovenské národní rady a jejích orgánů. Každý poslanec Slovenské národní rady je zásadně povinen pracovat v některé komisi Slovenské národní rady.

(3) Poslanec Slovenské národní rady může být zároveň poslancem Národního shromáždění.

Čl. 82

Bez souhlasu Slovenské národní rady nemůže být poslanec Slovenské národní rady trestně nebo kárně stíhán ani na něho nemůže být uvalena vazba.

Předsednictvo Slovenské národní rady

Čl. 83

- (1) Předsednictvo Slovenské národní rady má 16 členů. Skládá se z předsedy Slovenské národní rady, z jejích místopředsedů a z dalších členů předsednictva.
- (2) Předsednictvo Slovenské národní rady volí Slovenská národní rada ze svého středu na celé volební období. Předsednictvo setrvává ve své funkci i po uplynutí volebního období, pokud si nově zvolená Slovenská národní rada nezvolí své předsednictvo.
- (3) Předsednictvo Slovenské národní rady a jeho členové jsou ze své činnosti odpovědni Slovenské národní radě. Slovenská národní rada může předsednictvo i jeho členy kdykoli odvolat.
- (4) Člen předsednictva Slovenské národní rady může být zároveň členem vlády.

Čl. 84

- (1) Předsednictvo Slovenské národní rady je výkonným orgánem Slovenské národní rady v rámci její pravomoci. Zajišťuje provádění zákonů a zejména dbá o to, aby úkoly státního plánu byly na Slovensku plněny rovnoměrně a v plném souladu s plánem.
- (2) Předsednictvo Slovenské národní rady řídí a sjednocuje práci komisí a pověřenců Slovenské národní rady, projednává jejich zprávy a připravuje návrhy pro zasedání Slovenské národní rady.
- (3) Předsednictvo Slovenské národní rady vydává usnesení a nařízení na základě zákonů Slovenské národní rady a k jejich provedení.
- (4) Předsednictvo Slovenské národní rady jmenuje a navrhuje státní funkcionáře na Slovensku v rozsahu stanoveném vládou.

Čl. 85

- (1) Z členů předsednictva Slovenské národní rady volí Slovenská národní rada pověřence Slovenské národní rady; může pověřence Slovenské národní rady z jejich funkce kdykoli odvolat.
- (2) Pověřenci Slovenské národní rady působí v oborech státní správy, které stanoví zákon .
- (3) Pověřenci Slovenské národní rady plní svěřené úkoly v mezích pravomoci Slovenské národní rady. Další úkoly v hospodářské a kulturní výstavbě na Slovensku plní v rozsahu stanoveném vládou.

Hlava sedmá

Národní výbory

Čl. 86

- (1) Národní výbory - nejširší organizace pracujících - jsou orgány státní moci a správy v krajích, okresech a obcích.
- (2) Národní výbory jsou složeny z poslanců, kteří jsou lidem voleni, lidu odpovědni a mohou být lidem odvoláni.
- (3) Národní výbory se volí na dobu čtyř let.

(4) Podmínky výkonu volebního práva do národních výborů i způsob provádění voleb a odvolávání poslanců národních výborů stanoví zákon.

Čl. 87

(1) Národní výbory vyvíjejí veškerou svou činnost za stálé a činné účasti pracujících svých obvodů. Zapojují tak pracující v nejšířší míře do správy státu, využívají jejich zkušeností a učí se z nich.

(2) Národní výbory pracují v těsné součinnosti s ostatními organizacemi pracujícího lidu; opírají se o jejich spolupráci a pomáhají jim plnit jejich úkoly.

Čl. 88

(1) Národní výbory a jejich poslanci odpovídají svým voličům za svou činnost.

(2) Poslanec národního výboru je povinen pracovat ve svém volebním obvodu, být ve stálém styku se svými voliči, radit se s nimi, dbát jejich podnětů, skládat jim účty ze své činnosti a podávat jim zprávy o činnosti národního výboru.

(3) Poslanec národního výboru je povinen účastnit se iniciativně práce národního výboru a pracovat v některé jeho komisi.

(4) Poslanec národního výboru skládá v první schůzi národního výboru, které se zúčastní, tento slib: "Slibuji na svou čest a svědomí, že budu věren Československé socialistické republice a věci socialismu. Budu dbát vůle a zájmů lidu, řídit se ústavou a ostatními zákony republiky a pracovat k tomu, aby byly uváděny v život."

Čl. 89

Národní výbory za široké účasti občanů

plánovitě řídí, organizují a zajišťují výstavbu v oblasti hospodářské, kulturní, zdravotní a sociální ve svých územních obvodech; k předním jejich úkolům patří péče o stále dokonalejší uspokojování hmotných i kulturních potřeb pracujících; za tím účelem zřizují hospodářské organizace a kulturní, zdravotní a sociální zařízení a řídí jejich činnost;

zajišťují ochranu socialistického vlastnictví a všech vymožeností pracujícího lidu, socialistického pořádku ve společnosti, dodržování pravidel socialistického soužití a upevňují obranyschopnost republiky;

zabezpečují, aby zákony byly uváděny v život, a dbají o jejich zachování, zajišťují ochranu a uskutečňování práv a uplatňování oprávněných zájmů pracujících a socialistických organizací.

Čl. 90

(1) Národní výbory se řídí ve své činnosti státním plánem rozvoje národního hospodářství. Účastní se jeho vypracování a uskutečňování. V souladu s ním a na jeho základě stanoví plán rozvoje svého územního obvodu.

(2) K zabezpečování úkolů plánu disponují potřebnými materiálními a finančními prostředky a využívají jich jako odpovědní hospodáři.

(3) Základem finančního hospodaření národních výborů je jejich rozpočet, který si sestavují a který je součástí státního rozpočtu.

Čl. 91

Národní výbory jsou krajské, okresní a v obcích městské nebo místní. V Praze je Národní výbor hlavního města Prahy, v městských obvodech Prahy a některých dalších měst jsou obvodní národní výbory.

Čl. 92

Pravomoc a odpovědnost národních výborů jednotlivých stupňů se stanoví tak, aby národní výbor mohl za široké účasti pracujících co nejučinněji zajišťovat hospodářský a kulturní rozvoj i potřeby občanů svého obvodu.

Čl. 93

(1) Národní výbory spojují ve své práci plnění úkolů celostátních se zajišťováním zvláštních potřeb svých obvodů a zájmů občanů.

(2) Národní výbory se řídí zásadou, že zájmy všeho lidu Československé socialistické republiky jsou nadřazeny zájmům dílčím a místním, a veškerou svou činností vychovávají občany k uvědomělému a dobrovolnému plnění povinností ke společnosti a státu.

Čl. 94

Národní výbory mohou k plnění svých úkolů vydávat pro své obvody obecně závazná nařízení.

Čl. 95

(1) Národní výbory si vytvářejí radu, komise a další orgány a řídí jejich práci.

(2) Rada pod vedením národního výboru řídí a sjednocuje práci ostatních orgánů národního výboru i jeho organizací a zařízení. Národní výbor jí volí ze svých členů na celé funkční období. Rada i její členové jsou ze své činnosti odpovědní národnímu výboru. Národní výbor může ji i její členy kdykoli odvolat.

(3) Komise jsou iniciativní, kontrolní a výkonné orgány národního výboru pro jednotlivá odvětví nebo úseky jeho činnosti. Jsou k tomu vybaveny potřebnou pravomocí. Komise, které národní výbor volí ze svých členů a z dalších občanů, prohlubují soustavnou účast pracujících na činnosti národního výboru. Jsou odpovědní národnímu výboru a jeho radě.

Čl. 96

(1) Národní výbory vyšších stupňů usměrňují a řídí činnost národních výborů nižších stupňů. Dbají přitom plně jejich pravomocí a odpovědností. Opírají se o jejich iniciativu a zkušenosti a plní své úkoly ve stálé součinnosti s nimi.

(2) Národní výbory se řídí ve své činnosti zákony a nařízeními i usneseními vlády, jakož i usneseními a směrnicemi vyšších státních orgánů; usnesení národního výboru nižšího stupně, která jim odporují, může národní výbor vyššího stupně nebo vláda zrušit.

Hlava osmá

Soudy a prokuratura

Čl. 97

(1) Soudy a prokuratura chrání socialistický stát, jeho společenské zřízení i práva a oprávněné zájmy občanů a organizací pracujícího lidu.

(2) Soudy a prokuratura celou svou činností vychovávají občany k oddanosti a věci socialismu, k zachování zákonů a pravidel socialistického soužití i k čestnému plnění povinností ke státu a společnosti.

Soudy

Čl. 98

(1) Soudnictví v Československé socialistické republice vykonávají volené a nezávislé lidové soudy.

(2) Soudy jsou: Nejvyšší soud, krajské a okresní soudy, vojenské soudy, jakož i místní lidové soudy.

Čl. 99

(1) Nejvyšší soud je nejvyšším soudním orgánem; dozírá na soudní činnost všech ostatních soudů. Soudci Nejvyššího soudu jsou voleni Národním shromážděním.

(2) Soudci krajských soudů jsou voleni krajskými národními výbory.

(3) Soudci okresních soudů jsou voleni občany podle obecného, přímého a rovného volebního práva s tajným hlasováním.

(4) Nejvyšší soud, krajské a okresní soudy se volí na dobu čtyř let.

(5) Vojenské soudy se volí podle zvláštních předpisů.

Čl. 100

(1) Soudy rozhodují zásadně ve sborech.

(2) Sbory Nejvyššího soudu, krajských, okresních a vojenských soudů jsou složeny jednak ze soudců, kteří svou funkci vykonávají jako své povolání, jednak ze soudců, kteří ji vykonávají vedle svého zaměstnání. Obojí soudci jsou si při rozhodování rovni.

Čl. 101

(1) K dalšímu prohlubování účasti pracujících ve výkonu soudnictví volí se v místech a na pracovištích místní lidové soudy.

(2) Místní lidové soudy přispívají k upevnování socialistické zákonnosti, k zajišťování společenského pořádku a pravidel socialistického soužití.

(3) Rozsah pravomoci místních lidových soudů, způsob, jak se zřizují, jejich volební období i zásady jejich organizace a jednání stanoví zákon.

Čl. 102

(1) Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a jsou vázáni jedině právním řádem socialistického státu. Jsou povinni řídit se zákony a jinými právními předpisy a vykládat je v souladu se socialistickým právním vědomím.

(2) Soudci jsou povinni podávat svým voličům nebo zastupitelskému sboru, který je zvolil, zprávy o své činnosti a o činnosti soudu, jehož jsou členy. Soudci mohou být odvoláni voliči nebo zastupitelským orgánem, který je zvolil; podmínky a způsob odvolávání soudců stanoví zákon.

Čl. 103

- (1) V řízení postupují soudy tak, aby byl zjištěn skutečný stav věci, a při svém rozhodování z něho vycházejí.
- (2) Jednání před všemi soudy je zásadně ústní a veřejné; veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.
- (3) Obviněnému se zajišťuje právo obhajoby.
- (4) Rozsudky se vyhláší jménem republiky a vždy veřejně.

Prokuratura

Čl. 104

Dozor nad důsledným prováděním a zachováváním zákonů a jiných právních předpisů ministerstvy a jinými orgány státní správy, národními výbory, soudy, hospodářskými a jinými organizacemi i občany přísluší prokuratuře; v jejím čele stojí generální prokurátor.

Čl. 105

- (1) Generálního prokurátora jmenuje a odvolává prezident republiky.
- (2) Generální prokurátor je odpovědný Národnímu shromáždění.

Čl. 106

Orgány prokuratury jsou podřízeny jedině generálnímu prokurátorovi a vykonávají své funkce nezávisle na místních orgánech. Při veškeré své činnosti se opírají o iniciativu pracujícího lidu a jeho organizací.

Hlava devátá

Ustanovení obecná a závěrečná

Čl. 107

- (1) Území Československé socialistické republiky tvoří jednotný a nedílný celek.
- (2) Státní hranice mohou být změněny jen ústavním zákonem.
- (3) Územní organizace Československé socialistické republiky je uspořádána se zřetelem k hospodářským, politickým, sociálním a kulturním potřebám celé společnosti tak, aby všestranně napomáhala jejímu dalšímu rozvoji a zajišťovala co nejširší účast pracujících na správě státu a na řízení hospodářské a kulturní výstavby.

Čl. 108

Státního občanství se nabývá a pozbývá za podmínek, které stanoví zákon.

Čl. 109

Hlavním městem Československé socialistické republiky je Praha.

Čl. 110

(1) Státní znak Československé socialistické republiky tvoří červený štít tvaru husitské pavézy s pěticípou hvězdou v horní části, na kterém je bílý dvouocasý lev nesoucí na hrudi červený štítek s modrou siluetou Kriváně a vatrou zlaté barvy. Kresba znaku je zlatá.

(2) Státní vlajka Československé socialistické republiky se skládá ze spodního pole červeného a vrchního bílého, mezi něž je vsunut modrý klín od žerdí ke středu vlajky.

(3) Podrobnosti o státním znaku a o státní vlajce i způsob jejich používání stanoví zákon.

Čl. 111

(1) Ústava může být měněna pouze ústavním zákonem.

(2) Zákony ani jiné právní předpisy nesmějí odporovat ústavě. Výklad a používání všech právních předpisů musí být v souladu s ústavou.

Čl. 112

(1) Ústava nabývá účinnosti dnem, kdy byla schválena Národním shromážděním.

(2) Tímto dnem pozbývá platnosti dosavadní ústava i ostatní ústavní zákony, které jí měnily a doplňovaly.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Příloha 5

Prohlášení Charty 77

Prohlášení Charty 77

Dne 13.10.1976 byly ve Sbírce zákonů ČSSR (č. 120) zveřejněny „Mezinárodní pakt o občanských a politických právech“ a „Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech“, které byly jménem naší republiky podepsány v roce 1968, stvrzeny v Helsinkách roku 1975 a vstoupily u nás v platnost dnem 23. 3. 1976. Od té doby mají naši občané právo a náš stát povinnost se jimi řídit.

Svobody a práva, jež tyto pakty zaručují, jsou důležitými civilizačními hodnotami, k nimž v dějinách směřovalo úsilí mnoha pokrokových lidí, a jejichž uzákonění může významně pomoci humánnímu rozvoji naší společnosti. Vítáme proto, že ČSSR k těmto paktům přistoupila.

Jejich zveřejnění nám ale s novou naléhavostí připomíná, kolik základních občanských práv platí v naší zemi zatím – bohužel – jen na papíře.

Zcela iluzorní je např. právo na svobodu projevu, zaručované článkem 19 prvního paktu.

Desítkám tisíc našich občanů je znemožněno pracovat v jejich oboru jen proto, že zastávají názory odlišné od názorů oficiálních. Jsou přitom často objektem nejrozmanitější diskriminace a šikanování ze strany úřadů i společenských organizací; zbaveni jakékoli možnosti bránit se, stávají se prakticky obětí apartheidu.

Statisícům dalších občanů je odpírána „svoboda od strachu“ (preambule prvního aktu), protože jsou nuceni žít v trvalém nebezpečí, že projeví-li své názory, ztratí pracovní a jiné možnosti.

V rozporu s článkem 13 druhého paktu, zajišťujícím všem právo na vzdělání, je nesčítelným mladým lidem bráněno ve studiu jen pro jejich názory nebo dokonce pro názory jejich rodičů. Bezpočet občanů musí žít ve strachu, že kdyby se projevíli v souladu se svým přesvědčením, mohli by být buď sami nebo jejich děti zbaveni práva na vzdělání.

Uplatnění práva „vyhledávat, přijímat, rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem“ i „prostřednictvím umění“ (bod 2 čl. 19 prvního paktu) je stíháno nejen mimosoudně, ale i soudně, často pod rouškou kriminálního obvinění (jak o tom svědčí mimo jiné právo probíhající procesy s mladými hudebníky).

Svoboda veřejného projevu je potlačena centrálním řízením všech sdělovacích prostředků i publikačních a kulturních zařízení. Žádný politický, filozofický i vědecký názor nebo umělecký projev jen trochu se vymykající úzkému rámci oficiální ideologie či estetiky nemůže být zveřejněn; je znemožněna veřejná kritika krizových společenských jevů; je vyloučena možnost veřejné obrany proti nepravdivým a urážlivým nařčením oficiální propagandy (zákonná ochrana proti „útokům na čest a pověst“, jednoznačně zaručovaná článkem 17 prvního paktu, v praxi neexistuje); lživá obvinění nelze vyvrátit a marný je každý pokus dosáhnout nápravy nebo opravy soudní cestou; v oblasti duchovní a kulturní tvorby je vyloučena otevřená

diskuse. Mnoho vědeckých a kulturních pracovníků i jiných občanů je diskriminováno jen proto, že před lety legálně zveřejňovali či otevřeně vyslovovali názory, které současná politická moc odsuzuje.

Svoboda náboženského vyznání, důrazně zajišťovaná článkem 18 prvního paktu, je systematicky omezována mocenskou svévolí; oklešťováním činnosti duchovních, nad nimiž trvale visí hrozba odepření nebo ztráty státního souhlasu s výkonem jejich funkce; existenčním i jiným postihem osob, které své náboženské vyznání slovem i skutkem projevují; potlačováním výuky náboženství apod.

Nástrojem omezení a často i úplného potlačení řady občanských práv je systém faktického podřízení všech institucí a organizací ve státě politickým direktivám aparátu vládnoucí strany a rozhodnutím mocensky vlivných jednotlivců. Ústava ČSSR a ostatní zákony a právní normy neupravují ani obsah a formu, ani tvorbu a aplikaci takových rozhodnutí: jsou převážně zákulisní, často jen ústní, občanům vesměs neznámá a jimi nekontrolovatelná; jejich původci nezodpovídají nikomu než sami sobě a své vlastní hierarchii, přitom však rozhodujícím způsobem ovlivňují činnost zákonodárných i výkonných orgánů státní správy, justice, odborových, zájmových i všech ostatních společenských organizací, jiných politických stran, podniků, závodů, ústavů, úřadů, škol a dalších zařízení, přičemž jejich příkazy mají přednost i před zákonem. Dostanou-li se organizace nebo občané při výkladu svých práv a povinností do rozporu s direktivou, nemohou se obrátit k nestranné instituci, protože žádná neexistuje. Tím vším jsou vážně omezena práva vyplývající z článků 22 a 21 prvního paktu (právo sdružovat se a zákaz jakéhokoli omezení jeho výkonu) i článku 25 (rovnost práva podílet se na vedení veřejných věcí a článku 26 (vyločení diskriminace před zákonem). Tento stav také brání dělníkům a ostatním pracujícím zakládat bez jakéhokoliv omezení odborové a jiné organizace k ochraně svých hospodářských a sociálních zájmů a svobodně využívat práva na stávku (bod 1 čl. 8 druhého paktu).

Další občanská práva, včetně výslovného zákazu „svévolného zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence“ (čl. 17 prvního paktu), jsou povážlivě narušována také tím, že ministerstvo vnitra nejrůznějšími způsoby kontroluje život občanů, například odposlechem telefonů a bytů, kontrolou pošty, osobním sledováním, domovními prohlídkami, budováním sítě informátorů z řad obyvatelstva (získávaných často nepřipustnými hrozbami nebo naopak sliby). Často přitom zasahuje do rozhodování zaměstnavatelů, inspiroje diskriminační akce úřadů a organizací, ovlivňuje justiční orgány a řídí i propagandistické kampaně sdělovacích prostředků. Tato činnost není regulována zákony, je tajná a občan se proti ní nemůže nijak bránit.

V případech politicky motivovaného trestního stíhání porušují vyšetřovací a justiční orgány práva obviněných a jejich obhajoby, zaručovaná článkem 14 prvního paktu i čs. zákony. Ve věznicích se s takto odsouzenými lidmi zachází způsobem, který porušuje lidskou důstojnost vězňů, ohrožuje jejich zdraví a snaží se je morálně zlomit.

Obecně je porušován i bod 2 článku 12 prvního paktu, zaručující občanům právo svobodně opustit svou zemi; pod záminkou „ochrany národní bezpečnosti“ (bod 3) je toto právo vázáno na různé nepřipustné podmínky. Svévolně se postupuje i při udělování vstupních víz cizím státním příslušníkům, z nichž mnozí nemohou navštívit ČSSR například jen proto, že se pracovně i přátelsky stýkali s osobami u nás diskriminovanými.

Někteří občané – ať soukromně, na pracovišti nebo veřejně (což je prakticky možné jen v zahraničních sdělovacích prostředcích) – na soustavné porušování lidských práv a demokratických svobod upozorňují a dožadují se v konkrétních případech nápravy; jejich hlasy však zůstávají většinou bez odezvy, anebo se stávají předmětem vyšetřování.

Odpovědnost za dodržování občanských práv v zemi padá samozřejmě především na politickou a státní moc. Ale nejen na ni. Každý nese svůj díl odpovědnosti za obecné poměry, a tedy i za dodržování uzákoněných paktů, které k tomu ostatně zavazují nejen vlády, ale i všechny občany.

Pocit této spoluodpovědnosti, víra ve smysl občanské angažovanosti a vůle k ní, i společná potřeba hledat její nový a účinnější výraz přivedly nás k myšlence vytvořit CHARTU 77, jejíž vznik dnes veřejně oznamujeme.

CHARTA 77 je volné, neformální a otevřené společenství lidí různých přesvědčení, různé víry a různých profesí, které spojuje vůle jednotlivě i společně se zasazovat o respektování občanských a lidských práv v naší zemi i ve světě. Těch práv, která člověku přiznávají oba uzákoněné mezinárodní paky, Závěrečný akt helsinské konference, četné další mezinárodní dokumenty proti válkám, násilí a sociálnímu i duchovnímu útisku, a která souhrnně vyjadřuje Všeobecná deklarace lidských práv OSN.

CHARTA 77 vyrůstá ze zázemí solidarity a přátelství lidí, kteří sdílejí starost o osud ideálů, s nimiž spojili a spojují svůj život a práci.

CHARTA 77 není organizací, nemá stanovy, stálé orgány a organizačně podmíněné členství. Patří k ní každý, kdo souhlasí s její myšlenkou, účastní se její práce a podporuje ji.

CHARTA 77 není základnou k opoziční politické činnosti. Chce sloužit k obecnému zájmu jako mnohé podobné občanské iniciativy v různých zemích na Západ i na Východ. Nechce tedy vytyčovat vlastní program politických i společenských reforem či změn, ale vést v oblasti svého působení konstruktivní dialog s politickou a státní mocí, zejména tím, že bude upozorňovat na různé konkrétní případy porušování lidských a občanských práv, připravovat jejich dokumentaci, navrhopvat řešení, předkládat různé obecnější návrhy směřující k prohlubování těchto práv a jejich záruk, působit jako prostředník v případných konfliktních situacích, které může bezprávi vyvolat, apod.

Svým symbolickým jménem zdůrazňuje CHARTA 77, že vzniká na prahu roku, který byl prohlášen rokem práv politických vězňů a v němž má bělehradská konference zkoumat plnění závazků z Helsink. Jako signatáři tohoto prohlášení pověřujeme prof. dr. Jana Patočku Dr. Sc., dr. h. c., Václava Havla a prof. dr. Jiřího Hájka Dr. Sc., úlohou mluvčích CHARTY 77. Tito mluvčí ji plnomocně zastupují jak před státními a jinými organizacemi, tak i před naší a světovou veřejností a svými podpisy zaručují autenticitu jejích dokumentů. V nás i v našich občanech, kteří se připojí, budou mít své spolupracovníky, kteří se s nimi zúčastní potřebných jednání, ujmou se dílčích úkolů a budou s nimi sdílet veškerou odpovědnost.

Věříme, že CHARTA 77 přispěje k tomu, aby v Československu všichni občané pracovali a žili jako svobodní lidé.

Příloha 6

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

1

ÚSTAVNÍ ZÁKON

České národní rady

ze dne 16. prosince 1992

ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 16. prosince 1992

Česká národní rada se usnesla na tomto ústavním zákoně:

PREAMBULE

My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku,

v čase obnovy samostatného českého státu,

věrní všem dobrým tradicím dávné státnosti zemí Koruny české i státnosti československé,

odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku, jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti, jako součást rodiny evropských a světových demokracií,

odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství,

odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu,

prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců přijímáme tuto Ústavu České republiky

---

HLAVA PRVNÍ

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Čl. 1

(1) Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

(2) Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.

Čl. 2

(1) Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.

(2) Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.

(3) Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

(4) Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Čl. 3

Součástí ústavního pořádku České republiky je Listina základních práv a svobod.

Čl. 4

Základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.

Čl. 5

Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.

Čl. 6

Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním. Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.

Čl. 7

Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.

Čl. 8

Zaručuje se samospráva územních samosprávných celků.

Čl. 9

- (1) Ústava může být doplňována či měněna pouze ústavními zákony.
- (2) Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná.
- (3) Výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu.

Čl. 10

Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

Čl. 10a

- (1) Mezinárodní smlouvou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci.
- (2) K ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v odstavci 1 je třeba souhlasu Parlamentu, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba souhlasu daného v referendu.

Čl. 10b

- (1) Vláda pravidelně a předem informuje Parlament o otázkách souvisejících se závazky vyplývajícími z členství České republiky v mezinárodní organizaci nebo instituci uvedené v čl. 10a.
- (2) Komory Parlamentu se vyjadřují k připravovaným rozhodnutím takové mezinárodní organizace nebo instituce způsobem, který stanoví jejich jednací řády.
- (3) Zákon o zásadách jednání a styku obou komor mezi sebou, jakož i navenek, může svěřit výkon působnosti komor podle odstavce 2 společnému orgánu komor.

Čl. 11

Území České republiky tvoří nedílný celek, jehož státní hranice mohou být měněny jen ústavním zákonem.

Čl. 12

- (1) Nabývání a pozbývání státního občanství České republiky stanoví zákon.
- (2) Nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství.

Čl. 13

Hlavním městem České republiky je Praha.

Čl. 14

- (1) Státními symboly České republiky jsou velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť a státní hymna.

(2) Státní symboly a jejich používání upraví zákon.

HLAVA DRUHÁ

MOC ZÁKONODÁRNÁ

Čl. 15

(1) Zákonodárná moc v České republice náleží Parlamentu.

(2) Parlament je tvořen dvěma komorami, a to Poslaneckou sněmovnou a Senátem.

Čl. 16

(1) Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni na dobu čtyř let.

(2) Senát má 81 senátorů, kteří jsou voleni na dobu šesti let. Každé dva roky se volí třetina senátorů.

Čl. 17

(1) Volby do obou komor se konají ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím volebního období a končící dnem jeho uplynutí.

(2) Byla-li Poslanecká sněmovna rozpuštěna, konají se volby do šedesáti dnů po jejím rozpuštění.

Čl. 18

(1) Volby do Poslanecké sněmovny se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad poměrného zastoupení.

(2) Volby do Senátu se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad většinového systému.

(3) Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.

Čl. 19

(1) Do Poslanecké sněmovny může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 21 let.

(2) Do Senátu může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 40 let.

(3) Mandát poslance nebo senátora vzniká zvolením.

Čl. 20

Další podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb a rozsah soudního přezkumu stanoví zákon.

Čl. 21

Nikdo nemůže být současně členem obou komor Parlamentu.

Čl. 22

(1) S funkcí poslance nebo senátora je neslučitelný výkon úřadu prezidenta republiky, funkce soudce a další funkce, které stanoví zákon.

(2) Dnem, kdy se poslanec nebo senátor ujal úřadu prezidenta republiky, nebo dnem, kdy se ujal funkce soudce nebo jiné funkce neslučitelné s funkcí poslance nebo senátora, zaniká jeho mandát poslance nebo senátora.

Čl. 23

(1) Poslanec složí slib na první schůzi Poslanecké sněmovny, které se zúčastní.

(2) Senátor složí slib na první schůzi Senátu, které se zúčastní.

(3) Slib poslance a senátora zní: "Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí."

Čl. 24

Poslanec nebo senátor se může svého mandátu vzdát prohlášením učiněným osobně na schůzi komory, jejímž je členem. Brání-li mu v tom závažné okolnosti, učiní tak způsobem stanoveným zákonem.

Čl. 25

Mandát poslance nebo senátora zaniká

- a) odepřením slibu nebo složením slibu s výhradou,
- b) uplynutím volebního období,
- c) vzdáním se mandátu,
- d) ztrátou volitelnosti,
- e) u poslanců rozpuštěním Poslanecké sněmovny,
- f) vznikem neslučitelnosti funkcí podle čl. 22.

Čl. 26

Poslanci a senátoři vykonávají svůj mandát osobně v souladu se svým slibem a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy.

Čl. 27

- (1)** Poslance ani senátora nelze postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech.
- (2)** Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. Poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem.
- (3)** Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.
- (4)** Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání po dobu trvání mandátu vyloučeno.
- (5)** Poslance nebo senátora lze zadržet, jen byl-li dopaden při spáchání trestného činu nebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi komory, jejímž je zadržený členem; nedá-li předseda komory do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi komora rozhodne o přípustnosti stíhání s konečnou platností.

Čl. 28

Poslanec i senátor má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem svého mandátu, a to i poté, kdy přestal být poslancem nebo senátorem.

Čl. 29

- (1)** Poslanecká sněmovna volí a odvolává předsedu a místopředsedy Poslanecké sněmovny.
- (2)** Senát volí a odvolává předsedu a místopředsedy Senátu.

Čl. 30

- (1)** Pro vyšetření věci veřejného zájmu může Poslanecká sněmovna zřídit vyšetřovací komisi, navrhne-li to nejméně pětina poslanců.
- (2)** Řízení před komisí upraví zákon.

Čl. 31

(1) Komory zřizují jako své orgány výbory a komise.

(2) Činnost výborů a komisí upraví zákon.

Čl. 32

Poslanec nebo senátor, který je členem vlády, nemůže být předsedou či místopředsedou Poslanecké sněmovny nebo Senátu ani členem parlamentních výborů, vyšetřovací komise nebo komisí.

Čl. 33

(1) Dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, přísluší Senátu přijímat zákonná opatření ve věcech, které nesnesou odkladu a vyžadovaly by jinak přijetí zákona.

(2) Senátu však nepřísluší přijímat zákonné opatření ve věcech Ústavy, státního rozpočtu, státního závěrečného účtu, volebního zákona a mezinárodních smluv podle čl. 10.

(3) Zákonné opatření může Senátu navrhnout jen vláda.

(4) Zákonné opatření Senátu podepisuje předseda senátu, prezident republiky a předseda vlády; vyhláší se stejně jako zákony.

(5) Zákonné opatření Senátu musí být schváleno Poslaneckou sněmovnou na její první schůzi. Neschválí-li je Poslanecká sněmovna, pozbývá další platnosti.

Čl. 34

(1) Zasedání komor jsou stálá. Zasedání Poslanecké sněmovny svolává prezident republiky tak, aby bylo zahájeno nejpozději třicátý den po dni voleb; neučiní-li tak, sejde se Poslanecká sněmovna třicátý den po dni voleb.

(2) Zasedání komory může být usnesením přerušeno. Celková doba, po kterou může být zasedání přerušeno, nesmí překročit sto dvacet dnů v roce.

(3) V době přerušení zasedání může předseda Poslanecké sněmovny nebo Senátu svolat komoru ke schůzi před stanoveným termínem. Učiní tak vždy, požádá-li jej o to prezident republiky, vláda nebo nejméně pětina členů komory.

(4) Zasedání Poslanecké sněmovny končí uplynutím jejího volebního období nebo jejím rozpuštěním.

Čl. 35

(1) Poslaneckou sněmovnu může rozpustit prezident republiky, jestliže

a) Poslanecká sněmovna nevyslovila důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl prezidentem republiky jmenován na návrh předsedy Poslanecké sněmovny,

b) Poslanecká sněmovna se neusnese do tří měsíců o vládním návrhu zákona, s jehož projednáním spojila vláda otázku důvěry,

c) zasedání Poslanecké sněmovny bylo přerušeno po dobu delší, než je přípustné,

d) Poslanecká sněmovna nebyla po dobu delší tří měsíců způsobilá se usnášet, ačkoliv nebylo její zasedání přerušeno a ačkoliv byla v té době opakovaně svolána ke schůzi.

(2) Prezident republiky Poslaneckou sněmovnu rozpustí, navrhne-li mu to Poslanecká sněmovna usnesením, s nímž vyslovila souhlas třípětinová většina všech poslanců.

(3) Poslaneckou sněmovnu nelze rozpustit tři měsíce před skončením jejího volebního období.

Čl. 36

Schůze komor jsou veřejné. Veřejnost může být vyloučena jen za podmínek stanovených zákonem.

Čl. 37

(1) Společnou schůzi komor svolává předseda Poslanecké sněmovny.

(2) Pro jednání společné schůze komor platí jednací řád Poslanecké sněmovny.

Čl. 38

(1) Člen vlády má právo účastnit se schůzí obou komor, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.

(2) Člen vlády je povinen osobně se dostavit do schůze Poslanecké sněmovny na základě jejího usnesení. To platí i o schůzi výboru, komise nebo vyšetřovací komise, kde však se člen vlády může dát zastupovat svým náměstkem nebo jiným členem vlády, není-li výslovně požadována jeho osobní účast.

Čl. 39

(1) Komory jsou způsobilé se usnášet za přítomnosti alespoň jedné třetiny svých členů.

(2) K přijetí usnesení komory je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců nebo senátorů, nestanoví-li Ústava jinak.

(3) K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu a k přijetí usnesení o souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky nebo s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, jakož i k přijetí usnesení o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů.

(4) K přijetí ústavního zákona a souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v čl. 10a odst. 1 je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů.

Čl. 40

K přijetí volebního zákona a zákona o zásadách jednání a styku obou komor mezi sebou, jakož i navenek a zákona o jednacím řádu Senátu je třeba, aby byl schválen Poslaneckou sněmovnou a Senátem.

Čl. 41

(1) Návrhy zákonů se podávají Poslanecké sněmovně.

(2) Návrh zákona může podat poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku.

Čl. 42

(1) Návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu podává vláda.

(2) Tyto návrhy projednává na veřejné schůzi a usnází se o nich jen Poslanecká sněmovna.

Čl. 43

(1) Parlament rozhoduje o vyhlášení válečného stavu, je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.

(2) Parlament rozhoduje o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem.

(3) Parlament vyslovuje souhlas

a) s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky,

b) s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky,

nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě.

(4) Vláda rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů, jde-li o

a) plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení,

b) účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu,

c) účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích.

(5) Vláda dále rozhoduje

a) o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území České republiky nebo o jejich přeletu nad územím České republiky,

b) o účasti ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky a o účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky.

(6) O rozhodnutích podle odstavců 4 a 5 informuje vláda neprodleně obě komory Parlamentu. Parlament může rozhodnutí vlády zrušit; ke zrušení rozhodnutí vlády postačuje nesouhlasné usnesení jedné z komor přijaté nadpoloviční většinou všech členů komory.

Čl. 44

(1) Vláda má právo vyjádřit se ke všem návrhům zákonů.

(2) Nevyjádří-li se vláda do třiceti dnů od doby, kdy jí byl návrh zákona doručen, platí, že se vyjádřila kladně.

(3) Vláda je oprávněna žádat, aby Poslanecká sněmovna skončila projednávání vládního návrhu zákona do tří měsíců od jeho předložení, pokud s tím vláda spojí žádost o vyslovení důvěry.

Čl. 45

Návrh zákona, se kterým Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas, postoupí Poslanecká sněmovna Senátu bez zbytečného odkladu.

Čl. 46

(1) Senát projedná návrh zákona a usnese se k němu do třiceti dnů od jeho postoupení.

(2) Senát svým usnesením návrh zákona schválí nebo zamítne nebo vrátí Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy anebo vyjádří vůli nezabývat se jím.

(3) Jestliže se Senát nevyjádří ve lhůtě podle odstavce 1, platí, že je návrh zákona přijat.

Čl. 47

(1) Jestliže Senát návrh zákona zamítne, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna znovu. Návrh zákona je přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců.

(2) Jestliže Senát návrh zákona vrátí Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna ve znění schváleném Senátem. Jejím usnesením je návrh zákona přijat.

(3) Jestliže Poslanecká sněmovna neschválí návrh zákona ve znění schváleném Senátem, hlasuje znovu o návrhu zákona ve znění, ve kterém byl postoupen Senátu. Návrh zákona je přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců.

(4) Pozměňovací návrhy nejsou při projednávání zamítnutého nebo vráceného návrhu zákona v Poslanecké sněmovně přípustné.

Čl. 48

Jestliže Senát vyjádří vůli nezabývat se návrhem zákona, je tímto usnesením návrh zákona přijat.

Čl. 49

K ratifikaci mezinárodních smluv

a) upravujících práva a povinnosti osob,

b) spojeneckých, mírových a jiných politických,

c) z nichž vzniká členství České republiky v mezinárodní organizaci,

d) hospodářských, jež jsou všeobecné povahy,

e) o dalších věcech, jejichž úprava je vyhrazena zákonu,

je třeba souhlasu obou komor Parlamentu.

Čl. 50

(1) Prezident republiky má právo vrátit přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního, s odůvodněním do patnácti dnů ode dne, kdy mu byl postoupen.

(2) O vráceném zákonu hlasuje Poslanecká sněmovna znovu. Pozměňovací návrhy nejsou přípustné. Jestliže Poslanecká sněmovna setrvá na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech poslanců, zákon se vyhlásí. Jinak platí, že zákon nebyl přijat.

Čl. 51

Přijaté zákony podepisuje předseda Poslanecké sněmovny, prezident republiky a předseda vlády.

Čl. 52

(1) K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen.

(2) Způsob vyhlášení zákona a mezinárodní smlouvy stanoví zákon.

Čl. 53

(1) Každý poslanec má právo interpelovat vládu nebo její členy ve věcech jejich působnosti.

(2) Interpelovaní členové vlády odpovědí na interpelaci do třiceti dnů ode dne jejího podání.

HLAVA TŘETÍ

MOC VÝKONNÁ

Prezident republiky

Čl. 54

(1) Prezident republiky je hlavou státu.

(2) Prezident republiky je volen v přímých volbách.

(3) Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný.

Čl. 55

Prezident republiky se ujímá úřadu složením slibu. Volební období prezidenta republiky trvá pět let a začíná dnem složení slibu.

Čl. 56

(1) Volba prezidenta republiky se koná tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.

(2) Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který obdržel nadpoloviční většinu platných hlasů oprávněných voličů. Není-li takový kandidát, koná se za čtrnáct dnů po začátku prvního kola volby druhé kolo volby, do kterého postupují dva nejméně úspěšnější kandidáti z prvního kola volby. Při rovnosti hlasů postupují do druhého kola volby všichni kandidáti, kteří v prvním kole volby získali nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů, a nejsou-li takoví kandidáti alespoň dva, postupují i kandidáti, kteří obdrželi druhý nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů.

(3) Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který obdržel ve druhém kole volby nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů. Je-li takových kandidátů více, prezident republiky není zvolen a do deseti dnů se vyhlásí nová volba prezidenta republiky.

(4) Pokud kandidát, který postoupil do druhého kola volby, přestane být volitelný za prezidenta republiky před druhým kolem volby anebo se práva kandidovat vzdá, postupuje do druhého kola volby kandidát, který v prvním kole volby získal další nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů. Druhé kolo volby se koná i tehdy, účastní-li se ho pouze jeden kandidát.

(5) Navrhovat kandidáta je oprávněn každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh petice podepsaná nejméně 50000 občany České republiky oprávněnými volit prezidenta republiky. Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně dvacet poslanců nebo nejméně deset senátorů.

(6) Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.

(7) Volba prezidenta republiky se koná v posledních šedesáti dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky, nejpozději však třicet dnů před uplynutím volebního období úřadujícího prezidenta republiky. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, koná se volba prezidenta republiky do devadesáti dnů.

(8) Volbu prezidenta republiky vyhláší předseda Senátu nejpozději devadesát dnů před jejím konáním. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, vyhlásí předseda Senátu volbu prezidenta republiky nejpozději do deseti dnů poté a zároveň nejpozději osmdesát dnů před jejím konáním.

(9) Není-li funkce předsedy Senátu obsazena, vyhláší volbu prezidenta republiky předseda Poslanecké sněmovny.

Čl. 57

(1) Prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu.

(2) Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou.

Čl. 58

Další podmínky výkonu volebního práva při volbě prezidenta republiky, jakož i podrobnosti navrhování kandidátů na funkci prezidenta republiky, vyhlásování a provádění volby prezidenta republiky a vyhlásování jejího výsledku a soudní přezkum stanoví zákon.

Čl. 59

(1) Prezident republiky složí slib do rukou předsedy Senátu na společné schůzi obou komor.

(2) Slib prezidenta republiky zní: "Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí."

Čl. 60

Odmítne-li prezident republiky složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl zvolen.

Čl. 61

Prezident republiky se může vzdát svého úřadu do rukou předsedy Senátu.

Čl. 62

Prezident republiky

a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,

b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,

c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,

d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,

e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,

- f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,
- g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zahlazuje odsouzení,
- h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,
- i) podepisuje zákony,
- j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
- k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky.

Čl. 63

(1) Prezident republiky dále

- a) zastupuje stát navenek,
- b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,
- c) je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- d) přijímá vedoucí zastupitelských misí,
- e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,
- f) vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,
- g) jmenuje a povyšuje generály,
- h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,
- i) jmenuje soudce,
- j) nařizuje, aby se trestní řízení nezažalovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo,
- k) má právo udělovat amnestii.

(2) Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon.

(3) Rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavců 1 a 2 vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

(4) Za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda.

Čl. 64

(1) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí obou komor Parlamentu, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.

(2) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí vlády, vyžádat si od vlády a jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Čl. 65

(1) Prezidenta republiky nelze po dobu výkonu jeho funkce zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt.

(2) Senát může se souhlasem Poslanecké sněmovny podat ústavní žalobu proti prezidentu republiky k Ústavnímu soudu, a to pro velezradu nebo pro hrubé porušení Ústavy nebo jiné součásti ústavního pořádku; velezradou se rozumí jednání prezidenta republiky směřující proti svrchovanosti a celistvosti republiky, jakož i proti jejímu demokratickému řádu. Ústavní soud může na základě ústavní žaloby Senátu rozhodnout o tom, že prezident republiky ztrácí prezidentský úřad a způsobilost jej znovu nabýt.

(3) K přijetí návrhu ústavní žaloby Senátem je třeba souhlasu třípětinové většiny přítomných senátorů. K přijetí souhlasu Poslanecké sněmovny s podáním ústavní žaloby je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců; nevysloví-li Poslanecká sněmovna souhlas do tří měsíců ode dne, kdy o něj Senát požádal, platí, že souhlas nebyl dán.

Čl. 66

Uvolní-li se úřad prezidenta republiky a nový prezident republiky ještě není zvolen nebo nesložil slib, rovněž nemůže-li prezident republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat a usnese-li se na tom Poslanecká sněmovna a Senát, přísluší výkon funkcí podle čl. 63 odst. 1 písm. a) až e) a h) až k) a čl. 63 odst. 2 předsedovi vlády. Předsedovi Poslanecké sněmovny přísluší v době, kdy předseda vlády vykonává vymezené funkce prezidenta republiky výkon funkcí prezidenta republiky podle čl. 62 písm. a) až e) a k) a dále čl. 63 odst. 1 písm. f), jde-li o vyhlášení voleb do Senátu; uvolní-li se úřad prezidenta republiky v době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší výkon těchto funkcí předsedovi Senátu, kterému též přísluší v době, kdy předseda vlády vykonává vymezené funkce prezidenta republiky, výkon funkce prezidenta republiky podle čl. 63 odst. 1 písm. f), jde-li o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny.

Vláda

Čl. 67

- (1) Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci.
- (2) Vláda se skládá z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů.

Čl. 68

- (1) Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně.
- (2) Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.
- (3) Vláda předstoupí do třiceti dnů po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o vyslovení důvěry.
- (4) Pokud nově jmenovaná vláda nezíská v Poslanecké sněmovně důvěru, postupuje se podle odstavců 2 a 3. Jestliže ani takto jmenovaná vláda nezíská důvěru Poslanecké sněmovny, jmenuje prezident republiky předsedu vlády na návrh předsedy Poslanecké sněmovny.
- (5) V ostatních případech prezident republiky jmenuje a odvolává na návrh předsedy vlády ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

Čl. 69

- (1) Člen vlády skládá slib do rukou prezidenta republiky.
- (2) Slib člena vlády zní: "Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony a uvádět je v život. Slibuji na svou čest, že budu zastávat svůj úřad svědomitě a nezneužiji svého postavení."

Čl. 70

Člen vlády nesmí vykonávat činnosti, jejichž povaha odporuje výkonu jeho funkce. Podrobnosti stanoví zákon.

Čl. 71

Vláda může předložit Poslanecké sněmovně žádost o vyslovení důvěry.

Čl. 72

- (1) Poslanecká sněmovna může vyslovit vládě nedůvěru.
- (2) Návrh na vyslovení nedůvěry vládě projedná Poslanecká sněmovna, jen je-li podán písemně nejméně padesáti poslanci. K přijetí návrhu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců.

Čl. 73

(1) Předseda vlády podává demisi do rukou prezidenta republiky. Ostatní členové vlády podávají demisi do rukou prezidenta republiky prostřednictvím předsedy vlády.

(2) Vláda podá demisi, jestliže Poslanecká sněmovna zamítla její žádost o vyslovení důvěry nebo jestliže jí vyslovila nedůvěru. Vláda podá demisi vždy po ustavující schůzi nově zvolené Poslanecké sněmovny.

(3) Podá-li vláda demisi podle odstavce 2, prezident republiky demisi přijme.

Čl. 74

Prezident republiky odvolá člena vlády, jestliže to navrhne předseda vlády.

Čl. 75

Prezident republiky odvolá vládu, která nepodala demisi, ačkoliv ji byla povinna podat.

Čl. 76

(1) Vláda rozhoduje ve sboru.

(2) K přijetí usnesení vlády je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů.

Čl. 77

(1) Předseda vlády organizuje činnost vlády, řídí její schůze, vystupuje jejím jménem a vykonává další činnosti, které jsou mu svěřeny Ústavou nebo jinými zákony.

(2) Předsedu vlády zastupuje místopředseda vlády nebo jiný pověřený člen vlády.

Čl. 78

K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.

Čl. 79

(1) Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.

(2) Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon.

(3) Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Čl. 80

(1) Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon.

(2) Postavení a působnost státního zastupitelství stanoví zákon.

HLAVA ČTVRTÁ

MOC SOUDNÍ

Čl. 81

Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.

Čl. 82

(1) Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat.

(2) Soudce nelze proti jeho vůli odvolat nebo přeložit k jinému soudu; výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti stanoví zákon.

(3) Funkce soudce není slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě; zákon stanoví, se kterými dalšími činnostmi je výkon soudcovské funkce neslučitelný.

Ústavní soud

Čl. 83

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti.

Čl. 84

- (1) Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni na dobu deseti let.
- (2) Soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu.
- (3) Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání.

Čl. 85

- (1) Složením slibu do rukou prezidenta republiky se soudce Ústavního soudu ujímá své funkce.
- (2) Slib soudce Ústavního soudu zní: "Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně."
- (3) Odmítne-li soudce složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl jmenován.

Čl. 86

- (1) Soudce Ústavního soudu nelze trestně stíhat bez souhlasu Senátu. Odepře-li Senát souhlas, je trestní stíhání po dobu trvání funkce soudce Ústavního soudu vyloučeno.
- (2) Soudce Ústavního soudu lze zadržet jen, byl-li dopaden při spáchání trestného činu, anebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi Senátu. Nedá-li předseda Senátu do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi Senát rozhodne o přípustnosti trestního stíhání s konečnou platností.
- (3) Soudce Ústavního soudu má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce, a to i poté, kdy přestal být soudcem Ústavního soudu.

Čl. 87

- (1) Ústavní soud rozhoduje
  - a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
  - b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
  - c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
  - d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
  - e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,
  - f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25,
  - g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 odst. 2,
  - h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66,
  - i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,
  - j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,
  - k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.

(2) Ústavní soud dále rozhoduje o souladu mezinárodní smlouvy podle čl. 10a a čl. 49 s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací. Do rozhodnutí Ústavního soudu nemůže být smlouva ratifikována.

(3) Zákon může stanovit, že namísto Ústavního soudu rozhoduje Nejvyšší správní soud

a) o zrušení právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu se zákonem,

b) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.

Čl. 88

(1) Zákon stanoví, kdo a za jakých podmínek je oprávněn podat návrh na zahájení řízení a další pravidla o řízení před Ústavním soudem.

(2) Soudci Ústavního soudu jsou při svém rozhodování vázáni pouze ústavním pořádkem a zákonem podle odstavce 1.

Čl. 89

(1) Rozhodnutí Ústavního soudu je vykonatelné, jakmile bylo vyhlášeno způsobem stanoveným zákonem, pokud Ústavní soud o jeho vykonatelnosti nerozhodl jinak.

(2) Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.

(3) Rozhodnutí Ústavního soudu, kterým byl podle čl. 87 odst. 2 vysloven nesoulad mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem, brání ratifikaci smlouvy do doby, než bude nesoulad odstraněn.

Soudy

Čl. 90

Soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.

Čl. 91

(1) Soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy. Zákon může stanovit jejich jiné označení.

(2) Působnost a organizaci soudů stanoví zákon.

Čl. 92

Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů s výjimkou záležitostí, o nichž rozhoduje Ústavní soud nebo Nejvyšší správní soud.

Čl. 93

(1) Soudce je jmenován do funkce prezidentem republiky bez časového omezení. Své funkce se ujímá složením slibu.

(2) Soudcem může být jmenován bezúhonný občan, který má vysokoškolské právnické vzdělání. Další předpoklady a postup stanoví zákon.

Čl. 94

(1) Zákon stanoví případy, kdy soudci rozhodují v senátu a jaké je jeho složení. V ostatních případech rozhodují jako samosoudci.

(2) Zákon může stanovit, ve kterých věcech a jakým způsobem se na rozhodování soudů podílejí vedle soudců i další občané.

Čl. 95

(1) Soudce je při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu; je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem nebo s takovou mezinárodní smlouvou.

(2) Dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu.

Čl. 96

(1) Všichni účastníci řízení mají před soudem rovná práva.

(2) Jednání před soudem je ústní a veřejné; výjimky stanoví zákon. Rozsudek se vyhláší vždy veřejně.

HLAVA PÁTÁ

NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD

Čl. 97

(1) Nejvyšší kontrolní úřad je nezávislý orgán. Vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.

(2) Prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu jmenuje prezident republiky na návrh Poslanecké sněmovny.

(3) Postavení, působnost, organizační strukturu a další podrobnosti stanoví zákon.

HLAVA ŠESTÁ

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

Čl. 98

(1) Česká národní banka je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu; do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.

(2) Postavení, působnost a další podrobnosti stanoví zákon.

HLAVA SEDMÁ

ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA

Čl. 99

Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.

Čl. 100

(1) Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu. Zákon stanoví, kdy jsou správními obvody.

(2) Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku.

(3) Vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem.

Čl. 101

(1) Obec je samostatně spravována zastupitelstvem.

(2) Vyšší územní samosprávný celek je samostatně spravován zastupitelstvem.

(3) Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.

(4) Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.

Čl. 102

(1) Členové zastupitelstev jsou voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.

(2) Funkční období zastupitelstva je čtyřleté. Zákon stanoví, za jakých podmínek se vyhlásí nové volby zastupitelstva před uplynutím jeho funkčního období.

Čl. 104

(1) Působnost zastupitelstev může být stanovena jen zákonem.

(2) Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy, pokud nejsou zákonem svěřeny zastupitelstvu vyššího územního samosprávného celku.

(3) Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky.

Čl. 105

Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon.

HLAVA OSMÁ

PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Čl. 106

(1) Dnem účinnosti této Ústavy se Česká národní rada stává Poslaneckou sněmovnou, jejíž volební období skončí dnem 6. června 1996.

(2) Do doby zvolení Senátu podle Ústavy vykonává funkce Senátu Prozatímní Senát. Prozatímní Senát se ustaví způsobem, který stanoví ústavní zákon. Do nabytí účinnosti tohoto zákona vykonává funkce Senátu Poslanecká sněmovna.

(3) Poslaneckou sněmovnu nelze rozpustit, dokud vykonává funkci Senátu podle odstavce 2.

(4) Do přijetí zákonů o jednacím řádu komor se postupuje v jednotlivých komorách podle jednacího řádu České národní rady.

Čl. 107

(1) Zákon o volbách do Senátu stanoví, jakým způsobem se při prvních volbách do Senátu určí třetina senátorů, jejichž volební období bude dvouleté, a třetina senátorů, jejichž volební období bude čtyřleté.

(2) Zasedání Senátu svolá prezident republiky tak, aby bylo zahájeno nejpozději třicátý den po dni voleb; neučiní-li tak, sejde se Senát třicátý den po dni voleb.

Čl. 108

Vláda České republiky jmenovaná po volbách v roce 1992 a vykonávající svou funkci ke dni účinnosti Ústavy se považuje za vládu jmenovanou podle této Ústavy.

Čl. 109

Do doby zřízení státního zastupitelství vykonává jeho funkce prokuratura České republiky.

Čl. 110

Do 31. prosince 1993 tvoří soustavu soudů též vojenské soudy.

Čl. 111

Soudci všech soudů České republiky vykonávající funkci soudce ke dni nabytí účinnosti této Ústavy se považují za soudce jmenované podle Ústavy České republiky.

Čl. 112

(1) Ústavní pořádek České republiky tvoří tato Ústava, Listina základních práv a svobod, ústavní zákony přijaté podle této Ústavy a ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992.

(2) Zrušují se dosavadní Ústava, ústavní zákon o československé federaci, ústavní zákony, které je měnily a doplňovaly, a ústavní zákon České národní rady č. 67/1990 Sb., o státních symbolech České republiky.

(3) Ostatní ústavní zákony platné na území České republiky ke dni účinnosti této Ústavy mají sílu zákona.

Čl. 113

Tato Ústava nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1993.

Uhde v. r.

Klaus v. r.

Příloha 7

*Nářízen vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické
infrastruktury*

NAŘÍZENÍ VLÁDY

ze dne 22. prosince 2010

o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury

Vláda nařizuje podle § 40 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 430/2010 Sb., (dále jen „zákon“) k provedení § 4 odst. 1 písm. d) zákona:

§ 1

Průřezová kritéria

Průřezovým kritériem pro určení prvku kritické infrastruktury je hledisko

- a) obětí s mezní hodnotou více než 250 mrtvých nebo více než 2500 osob s následnou hospitalizací po dobu delší než 24 hodin,
- b) ekonomického dopadu s mezní hodnotou hospodářské ztráty státu vyšší než 0,5 % hrubého domácího produktu, nebo
- c) dopadu na veřejnost s mezní hodnotou rozsáhlého omezení poskytování nezbytných služeb nebo jiného závažného zásahu do každodenního života postihujícího více než 125000 osob.

§ 2

Odvětvová kritéria

Odvětvová kritéria pro určení prvku kritické infrastruktury jsou uvedena v příloze k tomuto nařízení.

§ 3

Účinnost

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2011.

Předseda vlády:

RNDr. Nečas v. r.

Místopředseda vlády a ministr vnitra:

Mgr. John v. r.

Příloha k nařízení vlády č. 432/2010 Sb.

ODVĚTVOVÁ KRITÉRIA PRO URČENÍ PRVKU KRITICKÉ INFRASTRUKTURY**I. ENERGETIKA****A. Elektřina****A. 1 Výrobní elektřiny**

- a) výrobní s celkovým instalovaným elektrickým výkonem nejméně 500 MW,

- b) výrobní poskytující podpůrné služby¹⁾ s celkovým instalovaným elektrickým výkonem nejméně 100 MW,
- e) vedení pro vyvedení výkonu a zabezpečení vlastní spotřeby výrobní elektrárny,
- d) dispečink výrobce elektrárny.

A. 2 Přenosová soustava

- a) vedení přenosové soustavy o napětí nejméně 110 kV,
- b) elektrická stanice přenosové soustavy o napětí nejméně 110 kV,
- c) technický dispečink provozovatele přenosové soustavy.

A. 3 Distribuční soustava

- a) elektrická stanice distribuční soustavy a vedení o napětí 110 kV (stanice typu 110/10 kV, 110/22 kV a 110/35 kV a k nim patřící vedení se posuzují podle jejich strategického významu v distribuční soustavě),
- b) technický dispečink provozovatele distribuční soustavy.

B. Zemní plyn

B. 1 Přepravní soustava

- a) vysokotlaký tranzitní plynovod se jmenovitým průměrem nejméně 700 mm,
- b) vysokotlaký vnitrostátní plynovod se jmenovitým průměrem rovným nebo menším než 700 mm,
- c) kompresorová stanice,
- d) předávací stanice,
- e) technický dispečink.

B. 2 Distribuční soustava

- a) vysokotlaký a středotlaký plynovod,
- b) předávací a regulační stanice,
- c) technický dispečink.

B. 3 Skladování plynu

- a) podzemní zásobník plynu se skladovací kapacitou nejméně 50 mil. m³ plynu,
- b) technický dispečink.

C. Ropa a ropné produkty

C. 1 Přepravní soustava

- a) tranzitní ropovod se jmenovitým průměrem nejméně 500 mm, včetně vstupních bodů,
- b) vnitrostátní ropovod se jmenovitým průměrem nejméně 200 mm, včetně vstupních bodů,
- c) technický dispečink,
- d) přečerpávací stanice,
- e) koncové zařízení pro předání ropy,
- f) začátek a konec zdvojení ropovodu a odbočky - ježkovací komora.

C. 2 Distribuční soustava

- a) produktovod se jmenovitým průměrem nejméně 200 mm včetně vstupních bodů,
- b) technický dispečink,

c) přečerpávací stanice.

C. 3 Skladování ropy a pohonných hmot

a) zásobník a komplex zásobníků s kapacitou nejméně 40000 m³,

b) technický dispečink.

C. 4 Výroba pohonných hmot

Rafrinérie s kapacitou atmosférické destilace nejméně 500000 t/rok.

D. Centrální zásobování teplem

D. 1 Výrobná tepla

a) výrobná s celkovým instalovaným výkonem nejméně 200 MW,

b) vyvedení tepelného výkonu ze zdroje výroby tepla,

c) dispečink výrobce tepla.

D. 2 Distribuce tepla

a) soustava zásobování tepelnou energií s výkonem nejméně 500 MW,

b) technický dispečink provozovatele distribuční soustavy.

II. VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

a) zásobování vodou z jednoho nenahraditelného zdroje při počtu zásobovaných obyvatel nejméně 125000,

b) úpravna vody o výkonu nejméně 3000 l/s,

c) vodní dílo o objemu zachycené vody nejméně 100 mil. m³.

III. POTRAVINÁŘSTVÍ A ZEMĚDĚLSTVÍ

A. Rostlinná výroba

Výměra obhospodařované půdy jednotlivé farmy nebo zemědělského podniku, na území jednoho kraje pro jednotlivou plodinu nejméně 4000 ha.

B. Živočišná výroba

Počet chovaných kusů zvířat v jednom chovu na území jednoho kraje podle základních druhů hospodářských zvířat

a) skot: nejméně 10000 kusů,

b) prasata: nejméně 45000 kusů,

c) drůbež: nejméně 300000 kusů.

C. Potravinářská výroba

Nenahraditelnost produkce výrobního závodu nebo provozovny na území jednoho kraje podle základních druhů potravin

a) mlýnské výrobky: nejméně 80000 tun za rok podle základních druhů mlýnských výrobků,

b) cukr: nejméně 230000 tun za rok,

c) pekařské výrobky: nejméně 600000 tun za rok podle základních druhů pekařských výrobků,

d) mléko a mlékárenské výrobky: nejméně 65 mil. litrů mléka za rok nebo nejméně 100000 tun mlékárenských výrobků za rok,

e) maso a masné výrobky: nejméně 200000 tun masa za rok podle základních druhů masa nebo nejméně 500000 tun masných výrobků za rok podle základních druhů masných výrobků.

IV. ZDRAVOTNICTVÍ

Zdravotnické zařízení, jehož celkový počet akutních lůžek je nejméně 2500.

V. DOPRAVA

A. Silniční doprava

Pozemní komunikace, která je zařazena do kategorie dálnice a silnice I. třídy²⁾, pokud pro ni neexistuje objízdná trasa.

B. Železniční doprava

a) dráha celostátní³⁾, včetně jejich strukturálních součástí, pokud pro ni neexistují odklonové trasy s odpovídající traťovou třídou zatížení a prostorovou průchodností pro ložnou míru,

b) systém správy a organizace řízení železničního provozu na železniční síti České republiky ve vztahu k evropské železniční síti, s ohledem na nově vzniklé podmínky zajištění součinnosti v rámci Evropského železničního řídicího systému (centrální, regionální a lokální dispečerská pracoviště).

C. Letecká doprava

C. 1 Letiště

Veřejné mezinárodní letiště způsobilé přijetí letu podle přístrojů, u kterého není možné leteckou obchodní dopravu zajistit alternativním letištěm nebo alternativní zajištění je příliš nákladné, nevhodné nebo velmi těžko proveditelné.

Alternativním letištěm se rozumí veřejné mezinárodní letiště, které

a) je schopno zajistit nejméně 80 % letecké obchodní dopravy letiště, pro které je určeno jako alternativní,

b) je v čase 2 hodin dosažitelné jiným druhem dopravy,

c) má dostatečnou kapacitu pohybových ploch a kapacitu terminálu,

d) má stejnou nebo podobnou kategorii jako letiště, pro které je určeno jako alternativní, a

e) je způsobilé přijmout let vykonaný podle přístrojů.

C. 2 Řízení letového provozu

a) přibližovací služba řízení a letištní služba řízení letiště určeného jako kritická infrastruktura, nebo

b) oblastní služba řízení poskytující letové provozní služby včetně řízení letového provozu ve vzdušném prostoru České republiky.

D. Vnitrozemská vodní doprava

Vnitrozemská vodní cesta, jejíž užití nelze nahradit užitím náhradní vnitrozemské vodní cesty ani dopravou jiného druhu.

VI. KOMUNIKAČNÍ A INFORMAČNÍ SYSTÉMY

A. Technologické prvky pevné sítě elektronických komunikací:

a) centrum řízení a podpory sítě,

b) řídicí ústředna,

c) mezinárodní ústředna,

d) transitní ústředna,

e) datové centrum,

f) telekomunikační vedení.

B. Technologické prvky mobilní sítě elektronických komunikací:

- a) centrum řízení a podpory sítě,
- b) ústředna mobilní sítě,
- c) základnová řídicí jednotka sítě pokrývající strategickou lokalitu,
- d) základnová stanice sítě pokrývající strategickou lokalitu,
- e) datové centrum.

C. Technologické prvky sítí pro rozhlasové a televizní vysílání:

- a) vysílací zařízení pro šíření televizního nebo rozhlasového signálu určených pro informaci obyvatelstva za krizových situací s vysílacím výkonem nejméně 1 kW k zajištění provozu rozhlasového a televizního vysílání veřejnoprávního provozovatele,
- b) řídicí pracoviště provozu,
- c) datové centrum,
- d) síť pro rozhlasové a televizní vysílání k zajištění provozu rozhlasového a televizního vysílání veřejnoprávního provozovatele.

D. Technologické prvky pro satelitní komunikaci:

- a) hlavní pozemní satelitní přijímací a vysílací stanice,
- b) Evropský globální navigační družicový systém,
- c) pozemní řídicí a komunikační středisko,
- d) pozemní propojovací síť.

E. Technologické prvky pro poštovní služby:

- a) centrální a regionální výpočetní středisko, středisko centrálního snímání a úložiště dat,
- b) sběrný přepravní uzel,
- c) řídicí a mezinárodní pošta,
- d) poštovní dopravní infrastruktura.

F. Technologické prvky informačních systémů:

- a) řídicí centrum,
- b) datové centrum,
- c) síť elektronických komunikací,
- d) technologický prvek zajišťující provoz registru doménových jmen „CZ“ a zabezpečení provozu domény nejvyšší úrovně „CZ“.

G. Oblast kybernetické bezpečnosti:

- a) informační systém, který významně nebo zcela ovlivňuje činnost určeného prvku kritické infrastruktury, a který je nahraditelný jen při vynaložení nepřiměřených nákladů nebo v časovém období přesahujícím 8 hodin,
- b) komunikační systém, který významně nebo zcela ovlivňuje činnost určeného prvku kritické infrastruktury, a který je nahraditelný jen při vynaložení nepřiměřených nákladů nebo v časovém období přesahujícím 8 hodin,
- c) informační systém spravovaný orgánem veřejné moci obsahující osobní údaje o více než 300000 osobách,
- d) komunikační systém, zajišťující připojení nebo propojení prvku kritické infrastruktury, s kapacitou garantovaného datového přenosu nejméně 1 Gbit/s,

e) odvětvová kritéria pro určení prvku kritické infrastruktury uvedené v písmenech A. až F. se použijí přiměřeně pro oblast kybernetické bezpečnosti, pokud je ochrana prvku naplňujícího tato kritéria nezbytná pro zajištění kybernetické bezpečnosti.

VII. FINANČNÍ TRH A MĚNA

1. Výkon činnosti České národní banky při zajištění působnosti stanovené zákonem.

2. Poskytování služeb v bankovníctví a pojišťovnictví subjektem, který nabízí komplexní portfolio služeb pro veškeré klienty, disponuje rozsáhlou skupinou dceřiných a přidružených společností zajišťujících další finanční služby a který má rozsáhlou síť regionálních poboček, a to za předpokladu, že

a) v bankovním sektoru přesahuje tržní podíl tohoto subjektu 10% z bilanční sumy bankovního sektoru, nebo

b) v pojišťovnictví přesahuje tržní podíl tohoto subjektu měřený objemem předepsaného pojistného 25%.

VIII. NOUZOVÉ SLUŽBY

A. Integrovaný záchranný systém

a) operační a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky,

b) operační a informační středisko hasičského záchranného sboru kraje,

c) stanice Hasičského záchranného sboru České republiky,

d) operační středisko útvaru Policie České republiky,

e) operační středisko zdravotnické záchranné služby,

f) centrální a oblastní dispečinky horské služby⁴).

B. Radiační monitorování

Radiační monitorovací síť⁵).

C. Předpovědní, varovná a hlásná služba

a) předpovědní a výstražná služba pro orgány krizového řízení z monitorovacích systémů meteorologických a hydrologických sítí a ze sítí automatického imisního monitorovacího systému,

b) monitorování meteorologické, hydrologické a imisní situace, mající bezprostřední vliv na vznik a šíření živelních pohrom a nebezpečných látek v ovzduší a informování příslušných orgánů a veřejnosti,

c) hlásná a předpovědní povodňová služba,

d) zajištění činnosti celostátní radiační monitorovací sítě,

e) národní telekomunikační centrum pro zajištění národních monitorovacích a informačních sítí,

f) regionální telekomunikační centrum v systému Světové meteorologické organizace,

g) vyhlásování vzniku a ukončení smogových situací a regulačních opatření,

h) meteorologické zabezpečení jaderných elektráren,

i) meteorologické zabezpečení civilního letectví,

j) meteorologické zabezpečení provozu na pozemních komunikacích,

k) referenční pracoviště pro modelování znečištění ovzduší a zpracovávající zprávy o kvalitě ovzduší podle právních předpisů Evropské unie,

l) referenční pracoviště zpracovávající zprávy o kvalitě ovzduší a údaje o emisích a imisích podle právních předpisů Evropské unie.

IX. VEŘEJNÁ SPRÁVA

A. Veřejné finance

Výkon činnosti Ministerstva financí, Generálního finančního ředitelství, Generálního ředitelství cel, Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových a Státní tiskárny cenin, s. p., při zajišťování připravenosti na řešení krizových situací v oblasti

- a) finanční správy,
- b) celní správy,
- c) zastupování státu ve věcech majetkových,
- d) státního tisku cenin.

B. Sociální ochrana a zaměstnanost

B. 1 Sociální zabezpečení

- a) informační systém registru pojištěnců nemocenského a důchodového pojištění, obsahující údaje o více než 125000 pojištěncích,
- b) informační systém pojištění registru pojištěnců, jde-li o zaměstnané osoby a osoby samostatně výdělečně činné, obsahující údaje o více než 125000 osobách,
- c) informační systém pojištění registru zaměstnavatelů, jde-li o zaměstnavatele zaměstnaných osob, obsahující údaje o více než 125000 zaměstnavatelích,
- d) aplikační programové vybavení automatizovaného zpracování údajů potřebných pro rozhodování o dávkách nemocenského a důchodového pojištění,
- e) aplikační programové vybavení automatizovaného zpracování údajů potřebných pro posuzování zdravotního stavu,
- f) aplikační programové vybavení automatizovaného zpracování údajů potřebných pro rozhodování o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně záloh, o penále a o přirážce k pojistnému na sociální zabezpečení a o zřízení zástavního práva v případě dluhu na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na penále,
- g) úložiště údajů a evidencí zpracovávaných informačním systémem registru pojištěnců nemocenského a důchodového pojištění, informačním systémem pojištění registru pojištěnců a informačním systémem pojištění registru zaměstnavatelů.

B. 2 Státní sociální podpora

- a) informační systém dávek státní sociální podpory (o jejich výši, o poživatelích těchto dávek a žadatelích o tyto dávky a osobách s nimi společně posuzovaných) obsahující údaje o více než 125000 osobách,
- b) informační systém pomoci v hmotné nouzi, který obsahuje údaje o více než 125000 osobách,
- c) celorepubliková datová síť spojující generální ředitelství Úřadu práce České republiky, krajské pobočky Úřadu práce České republiky a pobočku pro hlavní město Prahu Úřadu práce České republiky, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a pověřené obecní úřady a další úřady.

B. 3 Sociální pomoc

- a) informační systém pro zajištění realizace dávek sociálních služeb, který obsahuje údaje o více než 125000 osobách,
- b) celorepubliková datová síť spojující generální ředitelství Úřadu práce České republiky, krajské pobočky Úřadu práce České republiky a pobočku pro hlavní město Prahu Úřadu práce České republiky, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a další úřady,
- c) evidence dětí a evidence žadatelů pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče, která obsahuje údaje o více než 125000 osobách.

B. 4 Zaměstnanost

- a) informační systém politiky zaměstnanosti - evidence volných pracovních míst, evidence zájemců o zaměstnání, evidence uchazečů o zaměstnání, evidence osob se zdravotním postižením, evidence cizinců a

evidence povolení k výkonu umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dětí, které obsahují údaje o více než 125000 osobách,

b) celorepubliková datová síť spojující generální ředitelství Úřadu práce České republiky, krajské pobočky Úřadu práce České republiky a pobočku pro hlavní město Prahu Úřadu práce České republiky, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a pověřených obecních úřadů a další úřady.

C. Ostatní státní správa

Výkon činnosti ministerstev a jiných ústředních správních úřadů při zajišťování připravenosti na řešení krizových situací.

D. Zpravodajské služby

a) výkon činnosti Úřadu pro zahraniční styky a informace,

b) výkon činnosti Bezpečnostní informační služby.

Poznámky pod čarou

¹⁾ § 2 odst. 2 písm. a) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁾ § 3 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách.

⁴⁾ § 11a až 11c zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 301/2009 Sb.

⁵⁾ § 3 odst. 2 písm. 1) a p) zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění zákona č. 13/2002 Sb.

⁶⁾ § 1 a 2 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha 8

European Social Charter (revised) 3.V.1996

European Treaty Series - No. 163

**Strasbourg, 3.V.1996 2 ETS 163 –
European Social Charter (revised), 3.V.1996**

Preamble

The governments signatory hereto, being members of the Council of Europe,
Considering that the aim of the Council of Europe is the achievement of greater unity between its members for the purpose of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage and of facilitating their economic and social progress, in particular by the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms;
Considering that in the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms signed at Rome on 4 November 1950, and the Protocols thereto, the member States of the Council of Europe agreed to secure to their populations the civil and political rights and freedoms therein specified;
Considering that in the European Social Charter opened for signature in Turin on 18 October 1961 and the Protocols thereto, the member States of the Council of Europe agreed to secure to their populations the social rights specified therein in order to improve their standard of living and their social well-being;
Recalling that the Ministerial Conference on Human Rights held in Rome on 5 November 1990 stressed the need, on the one hand, to preserve the indivisible nature of all human rights, be they civil, political, economic, social or cultural and, on the other hand, to give the European Social Charter fresh impetus;
Resolved, as was decided during the Ministerial Conference held in Turin on 21 and 22 October 1991, to update and adapt the substantive contents of the Charter in order to take account in particular of the fundamental social changes which have occurred since the text was adopted;
Recognising the advantage of embodying in a Revised Charter, designed progressively to take the place of the European Social Charter, the rights guaranteed by the Charter as amended, the rights guaranteed by the Additional Protocol of 1988 and to add new rights,
Have agreed as follows: 3 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

Part I

The Parties accept as the aim of their policy, to be pursued by all appropriate means both national and international in character, the attainment of conditions in which the following rights and principles may be effectively realised:

- 1 Everyone shall have the opportunity to earn his living in an occupation freely entered upon.
- 2 All workers have the right to just conditions of work.
- 3 All workers have the right to safe and healthy working conditions.
- 4 All workers have the right to a fair remuneration sufficient for a decent standard of living for themselves and their families.
- 5 All workers and employers have the right to freedom of association in national or international organisations for the protection of their economic and social interests.
- 6 All workers and employers have the right to bargain collectively.
- 7 Children and young persons have the right to a special protection against the physical and moral hazards to which they are exposed.
- 8 Employed women, in case of maternity, have the right to a special protection.
- 9 Everyone has the right to appropriate facilities for vocational guidance with a view to helping him choose an occupation suited to his personal aptitude and interests.

- 10 Everyone has the right to appropriate facilities for vocational training.
- 11 Everyone has the right to benefit from any measures enabling him to enjoy the highest possible standard of health attainable.
- 12 All workers and their dependents have the right to social security.
- 13 Anyone without adequate resources has the right to social and medical assistance.
- 14 Everyone has the right to benefit from social welfare services.
- 15 Disabled persons have the right to independence, social integration and participation in the life of the community.
- 16 The family as a fundamental unit of society has the right to appropriate social, legal and economic protection to ensure its full development.
- 17 Children and young persons have the right to appropriate social, legal and economic protection. 4 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996
- 18 The nationals of any one of the Parties have the right to engage in any gainful occupation in the territory of any one of the others on a footing of equality with the nationals of the latter, subject to restrictions based on cogent economic or social reasons.
- 19 Migrant workers who are nationals of a Party and their families have the right to protection and assistance in the territory of any other Party.
- 20 All workers have the right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex.
- 21 Workers have the right to be informed and to be consulted within the undertaking.
- 22 Workers have the right to take part in the determination and improvement of the working conditions and working environment in the undertaking.
- 23 Every elderly person has the right to social protection.
- 24 All workers have the right to protection in cases of termination of employment.
- 25 All workers have the right to protection of their claims in the event of the insolvency of their employer.
- 26 All workers have the right to dignity at work.
- 27 All persons with family responsibilities and who are engaged or wish to engage in employment have a right to do so without being subject to discrimination and as far as possible without conflict between their employment and family responsibilities.
- 28 Workers' representatives in undertakings have the right to protection against acts prejudicial to them and should be afforded appropriate facilities to carry out their functions.
- 29 All workers have the right to be informed and consulted in collective redundancy procedures.
- 30 Everyone has the right to protection against poverty and social exclusion.
- 31 Everyone has the right to housing.

Part II

The Parties undertake, as provided for in Part III, to consider themselves bound by the obligations laid down in the following articles and paragraphs.

Article 1 – The right to work

With a view to ensuring the effective exercise of the right to work, the Parties undertake:

- 1 to accept as one of their primary aims and responsibilities the achievement and maintenance of as high and stable a level of employment as possible, with a view

- to the attainment of full employment; 5 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996
- 2 to protect effectively the right of the worker to earn his living in an occupation freely entered upon;
  - 3 to establish or maintain free employment services for all workers;
  - 4 to provide or promote appropriate vocational guidance, training and rehabilitation.

Article 2 – The right to just conditions of work

With a view to ensuring the effective exercise of the right to just conditions of work, the Parties undertake:

- 1 to provide for reasonable daily and weekly working hours, the working week to be progressively reduced to the extent that the increase of productivity and other relevant factors permit;
- 2 to provide for public holidays with pay;
- 3 to provide for a minimum of four weeks' annual holiday with pay;
- 4 to eliminate risks in inherently dangerous or unhealthy occupations, and where it has not yet been possible to eliminate or reduce sufficiently these risks, to provide for either a reduction of working hours or additional paid holidays for workers engaged in such occupations;
- 5 to ensure a weekly rest period which shall, as far as possible, coincide with the day recognised by tradition or custom in the country or region concerned as a day of rest;
- 6 to ensure that workers are informed in written form, as soon as possible, and in any event not later than two months after the date of commencing their employment, of the essential aspects of the contract or employment relationship;
- 7 to ensure that workers performing night work benefit from measures which take account of the special nature of the work.

Article 3 – The right to safe and healthy working conditions

With a view to ensuring the effective exercise of the right to safe and healthy working conditions, the Parties undertake, in consultation with employers' and workers' organisations:

- 1 to formulate, implement and periodically review a coherent national policy on occupational safety, occupational health and the working environment. The primary aim of this policy shall be to improve occupational safety and health and to prevent accidents and injury to health arising out of, linked with or occurring in the course of work, particularly by minimising the causes of hazards inherent in the working environment;
- 2 to issue safety and health regulations; 6 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996
- 3 to provide for the enforcement of such regulations by measures of supervision;
- 4 to promote the progressive development of occupational health services for all workers with essentially preventive and advisory functions.

Article 4 – The right to a fair remuneration

With a view to ensuring the effective exercise of the right to a fair remuneration, the Parties undertake:

- 1 to recognise the right of workers to a remuneration such as will give them and their families a decent standard of living;
  - 2 to recognise the right of workers to an increased rate of remuneration for overtime work, subject to exceptions in particular cases;
  - 3 to recognise the right of men and women workers to equal pay for work of equal value;
  - 4 to recognise the right of all workers to a reasonable period of notice for termination of employment;
  - 5 to permit deductions from wages only under conditions and to the extent prescribed by national laws or regulations or fixed by collective agreements or arbitration awards.
- The exercise of these rights shall be achieved by freely concluded collective agreements, by statutory wage-fixing machinery, or by other means appropriate to national conditions.

Article 5 – The right to organise

With a view to ensuring or promoting the freedom of workers and employers to form local, national or international organisations for the protection of their economic and social interests and to join those organisations, the Parties undertake that national law shall not be such as to impair, nor shall it be so applied as to impair, this freedom. The extent to which the guarantees provided for in this article shall apply to the police shall be determined by national laws or regulations. The principle governing the application to the members of the armed forces of these guarantees and the extent to which they shall apply to persons in this category shall equally be determined by national laws or regulations.

Article 6 – The right to bargain collectively

With a view to ensuring the effective exercise of the right to bargain collectively, the Parties undertake:

- 1 to promote joint consultation between workers and employers;
  - 2 to promote, where necessary and appropriate, machinery for voluntary negotiations between employers or employers' organisations and workers' organisations, with a view to the regulation of terms and conditions of employment by means of collective agreements; 7 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996
  - 3 to promote the establishment and use of appropriate machinery for conciliation and voluntary arbitration for the settlement of labour disputes;
- and recognise:
- 4 the right of workers and employers to collective action in cases of conflicts of interest, including the right to strike, subject to obligations that might arise out of collective agreements previously entered into.

Article 7 – The right of children and young persons to protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of children and young persons to protection, the Parties undertake:

- 1 to provide that the minimum age of admission to employment shall be 15 years, subject to exceptions for children employed in prescribed light work without harm to their health, morals or education;
- 2 to provide that the minimum age of admission to employment shall be 18 years with respect to prescribed occupations regarded as dangerous or unhealthy;

- 3 to provide that persons who are still subject to compulsory education shall not be employed in such work as would deprive them of the full benefit of their education;
- 4 to provide that the working hours of persons under 18 years of age shall be limited in accordance with the needs of their development, and particularly with their need for vocational training;
- 5 to recognise the right of young workers and apprentices to a fair wage or other appropriate allowances;
- 6 to provide that the time spent by young persons in vocational training during the normal working hours with the consent of the employer shall be treated as forming part of the working day;
- 7 to provide that employed persons of under 18 years of age shall be entitled to a minimum of four weeks' annual holiday with pay;
- 8 to provide that persons under 18 years of age shall not be employed in night work with the exception of certain occupations provided for by national laws or regulations;
- 9 to provide that persons under 18 years of age employed in occupations prescribed by national laws or regulations shall be subject to regular medical control;
- 10 to ensure special protection against physical and moral dangers to which children and young persons are exposed, and particularly against those resulting directly or indirectly from their work. 8 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

Article 8 – The right of employed women to protection of maternity

With a view to ensuring the effective exercise of the right of employed women to the protection of maternity, the Parties undertake:

- 1 to provide either by paid leave, by adequate social security benefits or by benefits from public funds for employed women to take leave before and after childbirth up to a total of at least fourteen weeks;
- 2 to consider it as unlawful for an employer to give a woman notice of dismissal during the period from the time she notifies her employer that she is pregnant until the end of her maternity leave, or to give her notice of dismissal at such a time that the notice would expire during such a period;
- 3 to provide that mothers who are nursing their infants shall be entitled to sufficient time off for this purpose;
- 4 to regulate the employment in night work of pregnant women, women who have recently given birth and women nursing their infants;
- 5 to prohibit the employment of pregnant women, women who have recently given birth or who are nursing their infants in underground mining and all other work which is unsuitable by reason of its dangerous, unhealthy or arduous nature and to take appropriate measures to protect the employment rights of these women.

Article 9 – The right to vocational guidance

With a view to ensuring the effective exercise of the right to vocational guidance, the Parties undertake to provide or promote, as necessary, a service which will assist all persons, including the handicapped, to solve problems related to occupational choice and progress, with due regard to the individual's characteristics and their relation to occupational opportunity: this assistance should be available free of charge, both to young persons, including schoolchildren, and to adults.

Article 10 – The right to vocational training

With a view to ensuring the effective exercise of the right to vocational training, the Parties undertake:

- 1 to provide or promote, as necessary, the technical and vocational training of all persons, including the handicapped, in consultation with employers' and workers' organisations, and to grant facilities for access to higher technical and university education, based solely on individual aptitude;
- 2 to provide or promote a system of apprenticeship and other systematic arrangements for training young boys and girls in their various employments;
- 3 to provide or promote, as necessary:
  - a adequate and readily available training facilities for adult workers; 9 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996
  - b special facilities for the retraining of adult workers needed as a result of technological development or new trends in employment;
- 4 to provide or promote, as necessary, special measures for the retraining and reintegration of the long-term unemployed;
- 5 to encourage the full utilisation of the facilities provided by appropriate measures such as:
  - a reducing or abolishing any fees or charges;
  - b granting financial assistance in appropriate cases;
  - c including in the normal working hours time spent on supplementary training taken by the worker, at the request of his employer, during employment;
  - d ensuring, through adequate supervision, in consultation with the employers' and workers' organisations, the efficiency of apprenticeship and other training arrangements for young workers, and the adequate protection of young workers generally.

Article 11 – The right to protection of health

With a view to ensuring the effective exercise of the right to protection of health, the Parties undertake, either directly or in co-operation with public or private organisations, to take appropriate measures designed inter alia:

- 1 to remove as far as possible the causes of ill-health;
- 2 to provide advisory and educational facilities for the promotion of health and the encouragement of individual responsibility in matters of health;
- 3 to prevent as far as possible epidemic, endemic and other diseases, as well as accidents.

Article 12 – The right to social security

With a view to ensuring the effective exercise of the right to social security, the Parties undertake:

- 1 to establish or maintain a system of social security;
- 2 to maintain the social security system at a satisfactory level at least equal to that necessary for the ratification of the European Code of Social Security;
- 3 to endeavour to raise progressively the system of social security to a higher level;
- 4 to take steps, by the conclusion of appropriate bilateral and multilateral agreements or by other means, and subject to the conditions laid down in such agreements, in order to ensure: 10 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

- a equal treatment with their own nationals of the nationals of other Parties in respect of social security rights, including the retention of benefits arising out of social security legislation, whatever movements the persons protected may undertake between the territories of the Parties;
- b the granting, maintenance and resumption of social security rights by such means as the accumulation of insurance or employment periods completed under the legislation of each of the Parties.

Article 13 – The right to social and medical assistance

With a view to ensuring the effective exercise of the right to social and medical assistance, the Parties undertake:

- 1 to ensure that any person who is without adequate resources and who is unable to secure such resources either by his own efforts or from other sources, in particular by benefits under a social security scheme, be granted adequate assistance, and, in case of sickness, the care necessitated by his condition;
- 2 to ensure that persons receiving such assistance shall not, for that reason, suffer from a diminution of their political or social rights;
- 3 to provide that everyone may receive by appropriate public or private services such advice and personal help as may be required to prevent, to remove, or to alleviate personal or family want;
- 4 to apply the provisions referred to in paragraphs 1, 2 and 3 of this article on an equal footing with their nationals to nationals of other Parties lawfully within their territories, in accordance with their obligations under the European Convention on Social and Medical Assistance, signed at Paris on 11 December 1953.

Article 14 – The right to benefit from social welfare services

With a view to ensuring the effective exercise of the right to benefit from social welfare services, the Parties undertake:

- 1 to promote or provide services which, by using methods of social work, would contribute to the welfare and development of both individuals and groups in the community, and to their adjustment to the social environment;
- 2 to encourage the participation of individuals and voluntary or other organisations in the establishment and maintenance of such services.

Article 15 – The right of persons with disabilities to independence, social integration and participation in the life of the community

With a view to ensuring to persons with disabilities, irrespective of age and the nature and origin of their disabilities, the effective exercise of the right to independence, social integration and participation in the life of the community, the Parties undertake, in particular: 11 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996 1 to take the necessary measures to provide persons with disabilities with guidance, education and vocational training in the framework of general schemes wherever possible or, where this is not possible, through specialised bodies, public or private;

- 2 to promote their access to employment through all measures tending to encourage employers to hire and keep in employment persons with disabilities in the ordinary working environment and to adjust the working conditions to the needs of the disabled or, where this is not possible by reason of the disability, by

arranging for or creating sheltered employment according to the level of disability. In certain cases, such measures may require recourse to specialised placement and support services;

- 3 to promote their full social integration and participation in the life of the community in particular through measures, including technical aids, aiming to overcome barriers to communication and mobility and enabling access to transport, housing, cultural activities and leisure.

Article 16 – The right of the family to social, legal and economic protection

With a view to ensuring the necessary conditions for the full development of the family, which is a fundamental unit of society, the Parties undertake to promote the economic, legal and social protection of family life by such means as social and family benefits, fiscal arrangements, provision of family housing, benefits for the newly married and other appropriate means.

Article 17 – The right of children and young persons to social, legal and economic protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of children and young persons to grow up in an environment which encourages the full development of their personality and of their physical and mental capacities, the Parties undertake, either directly or in co-operation with public and private organisations, to take all appropriate and necessary measures designed:

- 1 a to ensure that children and young persons, taking account of the rights and duties of their parents, have the care, the assistance, the education and the training they need, in particular by providing for the establishment or maintenance of institutions and services sufficient and adequate for this purpose;
- b to protect children and young persons against negligence, violence or exploitation;
- c to provide protection and special aid from the state for children and young persons temporarily or definitively deprived of their family's support;
- 2 to provide to children and young persons a free primary and secondary education as well as to encourage regular attendance at schools. 12 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

Article 18 – The right to engage in a gainful occupation in the territory of other Parties

With a view to ensuring the effective exercise of the right to engage in a gainful occupation in the territory of any other Party, the Parties undertake:

- 1 to apply existing regulations in a spirit of liberality;
  - 2 to simplify existing formalities and to reduce or abolish chancery dues and other charges payable by foreign workers or their employers;
  - 3 to liberalise, individually or collectively, regulations governing the employment of foreign workers;
- and recognise:
- 4 the right of their nationals to leave the country to engage in a gainful occupation in the territories of the other Parties.

Article 19 – The right of migrant workers and their families to protection and assistance

With a view to ensuring the effective exercise of the right of migrant workers and their families to protection and assistance in the territory of any other Party, the Parties undertake:

- 1 to maintain or to satisfy themselves that there are maintained adequate and free services to assist such workers, particularly in obtaining accurate information, and to take all appropriate steps, so far as national laws and regulations permit, against misleading propaganda relating to emigration and immigration;
- 2 to adopt appropriate measures within their own jurisdiction to facilitate the departure, journey and reception of such workers and their families, and to provide, within their own jurisdiction, appropriate services for health, medical attention and good hygienic conditions during the journey;
- 3 to promote co-operation, as appropriate, between social services, public and private, in emigration and immigration countries;
- 4 to secure for such workers lawfully within their territories, insofar as such matters are regulated by law or regulations or are subject to the control of administrative authorities, treatment not less favourable than that of their own nationals in respect of the following matters:
  - a remuneration and other employment and working conditions;
  - b membership of trade unions and enjoyment of the benefits of collective bargaining;
  - c accommodation; 13 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996
- 5 to secure for such workers lawfully within their territories treatment not less favourable than that of their own nationals with regard to employment taxes, dues or contributions payable in respect of employed persons;
- 6 to facilitate as far as possible the reunion of the family of a foreign worker permitted to establish himself in the territory;
- 7 to secure for such workers lawfully within their territories treatment not less favourable than that of their own nationals in respect of legal proceedings relating to matters referred to in this article;
- 8 to secure that such workers lawfully residing within their territories are not expelled unless they endanger national security or offend against public interest or morality;
- 9 to permit, within legal limits, the transfer of such parts of the earnings and savings of such workers as they may desire;
- 10 to extend the protection and assistance provided for in this article to self-employed migrants insofar as such measures apply;
- 11 to promote and facilitate the teaching of the national language of the receiving state or, if there are several, one of these languages, to migrant workers and members of their families;
- 12 to promote and facilitate, as far as practicable, the teaching of the migrant worker's mother tongue to the children of the migrant worker.

Article 20 – The right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex

With a view to ensuring the effective exercise of the right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex, the Parties undertake to recognise that right and to take appropriate measures to ensure or promote its application in the following fields:

- a access to employment, protection against dismissal and occupational reintegration;

- b vocational guidance, training, retraining and rehabilitation;
- c terms of employment and working conditions, including remuneration;
- d career development, including promotion.

Article 21 – The right to information and consultation

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to be informed and consulted within the undertaking, the Parties undertake to adopt or encourage measures enabling workers or their representatives, in accordance with national legislation and practice: 14 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996 a to be informed regularly or at the appropriate time and in a comprehensible way about the economic and financial situation of the undertaking employing them, on the understanding that the disclosure of certain information which could be prejudicial to the undertaking may be refused or subject to confidentiality; and

- b to be consulted in good time on proposed decisions which could substantially affect the interests of workers, particularly on those decisions which could have an important impact on the employment situation in the undertaking.

Article 22 – The right to take part in the determination and improvement of the working conditions and working environment

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to take part in the determination and improvement of the working conditions and working environment in the undertaking, the Parties undertake to adopt or encourage measures enabling workers or their representatives, in accordance with national legislation and practice, to contribute:

- a to the determination and the improvement of the working conditions, work organisation and working environment;
- b to the protection of health and safety within the undertaking;
- c to the organisation of social and socio-cultural services and facilities within the undertaking;
- d to the supervision of the observance of regulations on these matters.

Article 23 – The right of elderly persons to social protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of elderly persons to social protection, the Parties undertake to adopt or encourage, either directly or in co-operation with public or private organisations, appropriate measures designed in particular:

- to enable elderly persons to remain full members of society for as long as possible, by means of:
  - a adequate resources enabling them to lead a decent life and play an active part in public, social and cultural life;
  - b provision of information about services and facilities available for elderly persons and their opportunities to make use of them;
- to enable elderly persons to choose their life-style freely and to lead independent lives in their familiar surroundings for as long as they wish and are able, by means of:
  - a provision of housing suited to their needs and their state of health or of adequate support for adapting their housing;

b the health care and the services necessitated by their state; 15 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996 – to guarantee elderly persons living in institutions appropriate support, while respecting their privacy, and participation in decisions concerning living conditions in the institution.

Article 24 – The right to protection in cases of termination of employment

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to protection in cases of termination of employment, the Parties undertake to recognise:

- a the right of all workers not to have their employment terminated without valid reasons for such termination connected with their capacity or conduct or based on the operational requirements of the undertaking, establishment or service;
- b the right of workers whose employment is terminated without a valid reason to adequate compensation or other appropriate relief.

To this end the Parties undertake to ensure that a worker who considers that his employment has been terminated without a valid reason shall have the right to appeal to an impartial body.

Article 25 – The right of workers to the protection of their claims in the event of the insolvency of their employer

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to the protection of their claims in the event of the insolvency of their employer, the Parties undertake to provide that workers' claims arising from contracts of employment or employment relationships be guaranteed by a guarantee institution or by any other effective form of protection.

Article 26 – The right to dignity at work

With a view to ensuring the effective exercise of the right of all workers to protection of their dignity at work, the Parties undertake, in consultation with employers' and workers' organisations:

- 1 to promote awareness, information and prevention of sexual harassment in the workplace or in relation to work and to take all appropriate measures to protect workers from such conduct;
- 2 to promote awareness, information and prevention of recurrent reprehensible or distinctly negative and offensive actions directed against individual workers in the workplace or in relation to work and to take all appropriate measures to protect workers from such conduct.

Article 27 – The right of workers with family responsibilities to equal opportunities and equal treatment

With a view to ensuring the exercise of the right to equality of opportunity and treatment for men and women workers with family responsibilities and between such workers and other workers, the Parties undertake: 16 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

1 to take appropriate measures:

- a to enable workers with family responsibilities to enter and remain in employment, as well as to re-enter employment after an absence due to those responsibilities, including measures in the field of vocational guidance and training;
  - b to take account of their needs in terms of conditions of employment and social security;
  - c to develop or promote services, public or private, in particular child daycare services and other childcare arrangements;
- 2 to provide a possibility for either parent to obtain, during a period after maternity leave, parental leave to take care of a child, the duration and conditions of which should be determined by national legislation, collective agreements or practice;
- 3 to ensure that family responsibilities shall not, as such, constitute a valid reason for termination of employment. ,

Article 28 – The right of workers’ representatives to protection in the undertaking and facilities to be accorded to them

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers’ representatives to carry out their functions, the Parties undertake to ensure that in the undertaking:

- a they enjoy effective protection against acts prejudicial to them, including dismissal, based on their status or activities as workers’ representatives within the undertaking;
- b they are afforded such facilities as may be appropriate in order to enable them to carry out their functions promptly and efficiently, account being taken of the industrial relations system of the country and the needs, size and capabilities of the undertaking concerned.

Article 29 – The right to information and consultation in collective redundancy procedures

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to be informed and consulted in situations of collective redundancies, the Parties undertake to ensure that employers shall inform and consult workers’ representatives, in good time prior to such collective redundancies, on ways and means of avoiding collective redundancies or limiting their occurrence and mitigating their consequences, for example by recourse to accompanying social measures aimed, in particular, at aid for the redeployment or retraining of the workers concerned.

Article 30 – The right to protection against poverty and social exclusion

With a view to ensuring the effective exercise of the right to protection against poverty and social exclusion, the Parties undertake: 17 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

- a to take measures within the framework of an overall and co-ordinated approach to promote the effective access of persons who live or risk living in a situation of social exclusion or poverty, as well as their families, to, in particular, employment, housing, training, education, culture and social and medical assistance;
- b to review these measures with a view to their adaptation if necessary.

Article 31 – The right to housing

With a view to ensuring the effective exercise of the right to housing, the Parties undertake to take measures designed:

- 1 to promote access to housing of an adequate standard;
- 2 to prevent and reduce homelessness with a view to its gradual elimination;
- 3 to make the price of housing accessible to those without adequate resources.

Part III

Article A – Undertakings

- 1 Subject to the provisions of Article B below, each of the Parties undertakes:
  - a to consider Part I of this Charter as a declaration of the aims which it will pursue by all appropriate means, as stated in the introductory paragraph of that part;
  - b to consider itself bound by at least six of the following nine articles of Part II of this Charter: Articles 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19 and 20;
  - c to consider itself bound by an additional number of articles or numbered paragraphs of Part II of the Charter which it may select, provided that the total number of articles or numbered paragraphs by which it is bound is not less than sixteen articles or sixty-three numbered paragraphs.
- 2 The articles or paragraphs selected in accordance with sub-paragraphs b and c of paragraph 1 of this article shall be notified to the Secretary General of the Council of Europe at the time when the instrument of ratification, acceptance or approval is deposited.
- 3 Any Party may, at a later date, declare by notification addressed to the Secretary General that it considers itself bound by any articles or any numbered paragraphs of Part II of the Charter which it has not already accepted under the terms of paragraph 1 of this article. Such undertakings subsequently given shall be deemed to be an integral part of the ratification, acceptance or approval and shall have the same effect as from the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of the notification.
- 4 Each Party shall maintain a system of labour inspection appropriate to national conditions. 18 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

Article B – Links with the European Social Charter and the 1988 Additional Protocol

- 1 No Contracting Party to the European Social Charter or Party to the Additional Protocol of 5 May 1988 may ratify, accept or approve this Charter without considering itself bound by at least the provisions corresponding to the provisions of the European Social Charter and, where appropriate, of the Additional Protocol, to which it was bound.
- 2 Acceptance of the obligations of any provision of this Charter shall, from the date of entry into force of those obligations for the Party concerned, result in the corresponding provision of the European Social Charter and, where appropriate,

of its Additional Protocol of 1988 ceasing to apply to the Party concerned in the event of that Party being bound by the first of those instruments or by both instruments.

Part IV

Article C – Supervision of the implementation of the undertakings contained in this Charter

The implementation of the legal obligations contained in this Charter shall be submitted to the same supervision as the European Social Charter.

Article D – Collective complaints

- 1 The provisions of the Additional Protocol to the European Social Charter providing for a system of collective complaints shall apply to the undertakings given in this Charter for the States which have ratified the said Protocol.
- 2 Any State which is not bound by the Additional Protocol to the European Social Charter providing for a system of collective complaints may when depositing its instrument of ratification, acceptance or approval of this Charter or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, that it accepts the supervision of its obligations under this Charter following the procedure provided for in the said Protocol.

Part V

Article E – Non-discrimination

The enjoyment of the rights set forth in this Charter shall be secured without discrimination on any ground such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national extraction or social origin, health, association with a national minority, birth or other status.

Article F – Derogations in time of war or public emergency

- 1 In time of war or other public emergency threatening the life of the nation any Party may take measures derogating from its obligations under this Charter to the extent strictly required by the exigencies of the situation, provided that such measures are not inconsistent with its other obligations under international law. 19 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996
- 2 Any Party which has availed itself of this right of derogation shall, within a reasonable lapse of time, keep the Secretary General of the Council of Europe fully informed of the measures taken and of the reasons therefor. It shall likewise inform the Secretary General when such measures have ceased to operate and the provisions of the Charter which it has accepted are again being fully executed.

Article G – Restrictions

- 1 The rights and principles set forth in Part I when effectively realised, and their effective exercise as provided for in Part II, shall not be subject to any restrictions or limitations not specified in those parts, except such as are prescribed by law and are necessary in a democratic society for the protection of the rights and freedoms of others or for the protection of public interest, national security, public health, or morals.
- 2 The restrictions permitted under this Charter to the rights and obligations set forth herein shall not be applied for any purpose other than that for which they have been prescribed.

Article H – Relations between the Charter and domestic law or international agreements

The provisions of this Charter shall not prejudice the provisions of domestic law or of any bilateral or multilateral treaties, conventions or agreements which are already in force, or may come into force, under which more favourable treatment would be accorded to the persons protected.

Article I – Implementation of the undertakings given

1 Without prejudice to the methods of implementation foreseen in these articles the relevant provisions of Articles 1 to 31 of Part II of this Charter shall be implemented by:

a laws or regulations;

b agreements between employers or employers' organisations and workers' organisations;

c a combination of those two methods;

d other appropriate means.

2 Compliance with the undertakings deriving from the provisions of paragraphs 1, 2, 3, 4, 5 and 7 of Article 2, paragraphs 4, 6 and 7 of Article 7, paragraphs 1, 2, 3 and 5 of Article 10 and Articles 21 and 22 of Part II of this Charter shall be regarded as effective if the provisions are applied, in accordance with paragraph 1 of this article, to the great majority of the workers concerned.

Article J – Amendments

1 Any amendment to Parts I and II of this Charter with the purpose of extending the rights guaranteed in this Charter as well as any amendment to Parts III to VI, proposed by a Party or by the Governmental Committee, shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by the Secretary General to the Parties to this Charter. 20 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

2 Any amendment proposed in accordance with the provisions of the preceding paragraph shall be examined by the Governmental Committee which shall submit the text adopted to the Committee of Ministers for approval after consultation with the Parliamentary Assembly. After its approval by the Committee of Ministers this text shall be forwarded to the Parties for acceptance.

3 Any amendment to Part I and to Part II of this Charter shall enter into force, in respect of those Parties which have accepted it, on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which three Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.

In respect of any Party which subsequently accepts it, the amendment shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which that Party has informed the Secretary General of its acceptance.

4 Any amendment to Parts III to VI of this Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.

Part VI

Article K – Signature, ratification and entry into force

1 This Charter shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. It shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

- 2 This Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which three member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by this Charter in accordance with the preceding paragraph.
- 3 In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by this Charter, it shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article L – Territorial application

- 1 This Charter shall apply to the metropolitan territory of each Party. Each signatory may, at the time of signature or of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval, specify, by declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, the territory which shall be considered to be its metropolitan territory for this purpose.
- 2 Any signatory may, at the time of signature or of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval, or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, that the Charter shall extend in whole or in part to a non-metropolitan territory or territories specified in the said declaration for whose international relations it is responsible or for which it assumes international responsibility. It shall specify in the declaration the articles or paragraphs of Part II of the Charter which it accepts as binding in respect of the territories named in the declaration. 21 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996
- 3 The Charter shall extend its application to the territory or territories named in the aforesaid declaration as from the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of receipt of the notification of such declaration by the Secretary General.
- 4 Any Party may declare at a later date by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe that, in respect of one or more of the territories to which the Charter has been applied in accordance with paragraph 2 of this article, it accepts as binding any articles or any numbered paragraphs which it has not already accepted in respect of that territory or territories. Such undertakings subsequently given shall be deemed to be an integral part of the original declaration in respect of the territory concerned, and shall have the same effect as from the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article M – Denunciation

- 1 Any Party may denounce this Charter only at the end of a period of five years from the date on which the Charter entered into force for it, or at the end of any subsequent period of two years, and in either case after giving six months' notice to the Secretary General of the Council of Europe who shall inform the other Parties accordingly.
- 2 Any Party may, in accordance with the provisions set out in the preceding paragraph, denounce any article or paragraph of Part II of the Charter accepted by it provided that the number of articles or paragraphs by which this Party is bound shall never be less than sixteen in the former case and sixty-three in the latter and that this number of articles or paragraphs shall continue to include the articles selected by

the Party among those to which special reference is made in Article A, paragraph 1, sub-paragraph b.

3 Any Party may denounce the present Charter or any of the articles or paragraphs of Part II of the Charter under the conditions specified in paragraph 1 of this article in respect of any territory to which the said Charter is applicable, by virtue of a declaration made in accordance with paragraph 2 of Article L.

Article N – Appendix

The appendix to this Charter shall form an integral part of it.

Article O – Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council and the Director General of the International Labour Office of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c any date of entry into force of this Charter in accordance with Article K;
- d any declaration made in application of Articles A, paragraphs 2 and 3, D, paragraphs 1 and 2, F, paragraph 2, L, paragraphs 1, 2, 3 and 4; 22 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996
- e any amendment in accordance with Article J;
- f any denunciation in accordance with Article M;
- g any other act, notification or communication relating to this Charter.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this revised Charter.

Done at Strasbourg, this 3rd day of May 1996, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to the Director General of the International Labour Office. 23 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

Appendix to the Revised European Social Charter

Scope of the Revised European Social Charter in terms of persons protected

1 Without prejudice to Article 12, paragraph 4, and Article 13, paragraph 4, the persons covered by Articles 1 to 17 and 20 to 31 include foreigners only in so far as they are nationals of other Parties lawfully resident or working regularly within the territory of the Party concerned, subject to the understanding that these articles are to be interpreted in the light of the provisions of Articles 18 and 19.

This interpretation would not prejudice the extension of similar facilities to other persons by any of the Parties.

2 Each Party will grant to refugees as defined in the Convention relating to the Status of Refugees, signed in Geneva on 28 July 1951 and in the Protocol of 31 January 1967, and lawfully staying in its territory, treatment as favourable as possible, and in any case not less favourable than under the obligations accepted by the Party under the said convention and under any other existing international instruments applicable to those refugees.

3 Each Party will grant to stateless persons as defined in the Convention on the Status of Stateless Persons done in New York on 28 September 1954 and lawfully staying in its territory, treatment as favourable as possible and in any case not less favourable than under the obligations accepted by the Party under the said

instrument and under any other existing international instruments applicable to those stateless persons.

Part I, paragraph 18, and Part II, Article 18, paragraph 1

It is understood that these provisions are not concerned with the question of entry into the territories of the Parties and do not prejudice the provisions of the European Convention on Establishment, signed in Paris on 13 December 1955.

Part II

Article 1, paragraph 2

This provision shall not be interpreted as prohibiting or authorising any union security clause or practice.

Article 2, paragraph 6

Parties may provide that this provision shall not apply:

- a to workers having a contract or employment relationship with a total duration not exceeding one month and/or with a working week not exceeding eight hours;
- b where the contract or employment relationship is of a casual and/or specific nature, provided, in these cases, that its non-application is justified by objective considerations. 24 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

Article 3, paragraph 4

It is understood that for the purposes of this provision the functions, organisation and conditions of operation of these services shall be determined by national laws or regulations, collective agreements or other means appropriate to national conditions.

Article 4, paragraph 4

This provision shall be so understood as not to prohibit immediate dismissal for any serious offence.

Article 4, paragraph 5

It is understood that a Party may give the undertaking required in this paragraph if the great majority of workers are not permitted to suffer deductions from wages either by law or through collective agreements or arbitration awards, the exceptions being those persons not so covered.

Article 6, paragraph 4

It is understood that each Party may, insofar as it is concerned, regulate the exercise of the right to strike by law, provided that any further restriction that this might place on the right can be justified under the terms of Article G.

Article 7, paragraph 2

This provision does not prevent Parties from providing in their legislation that young persons not having reached the minimum age laid down may perform work in so far as it is absolutely necessary for their vocational training where such work is carried out in accordance with conditions prescribed by the competent authority and measures are taken to protect the health and safety of these young persons.

Article 7, paragraph 8

It is understood that a Party may give the undertaking required in this paragraph if it fulfils the spirit of the undertaking by providing by law that the great majority of persons under eighteen years of age shall not be employed in night work.

Article 8, paragraph 2

This provision shall not be interpreted as laying down an absolute prohibition. Exceptions could be made, for instance, in the following cases:

- a if an employed woman has been guilty of misconduct which justifies breaking off the employment relationship;
- b if the undertaking concerned ceases to operate;
- c if the period prescribed in the employment contract has expired. 25 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

Article 12, paragraph 4

The words “and subject to the conditions laid down in such agreements” in the introduction to this paragraph are taken to imply inter alia that with regard to benefits which are available independently of any insurance contribution, a Party may require the completion of a prescribed period of residence before granting such benefits to nationals of other Parties.

Article 13, paragraph 4

Governments not Parties to the European Convention on Social and Medical Assistance may ratify the Charter in respect of this paragraph provided that they grant to nationals of other Parties a treatment which is in conformity with the provisions of the said convention.

Article 16

It is understood that the protection afforded in this provision covers single-parent families.

Article 17

It is understood that this provision covers all persons below the age of 18 years, unless under the law applicable to the child majority is attained earlier, without prejudice to the other specific provisions provided by the Charter, particularly Article 7.

This does not imply an obligation to provide compulsory education up to the above-mentioned age.

Article 19, paragraph 6

For the purpose of applying this provision, the term “family of a foreign worker” is understood to mean at least the worker’s spouse and unmarried children, as long as the latter are considered to be minors by the receiving State and are dependent on the migrant worker.

Article 20

- 1 It is understood that social security matters, as well as other provisions relating to unemployment benefit, old age benefit and survivor’s benefit, may be excluded from the scope of this article.
- 2 Provisions concerning the protection of women, particularly as regards pregnancy, confinement and the post-natal period, shall not be deemed to be discrimination as referred to in this article.
- 3 This article shall not prevent the adoption of specific measures aimed at removing de facto inequalities.
- 4 Occupational activities which, by reason of their nature or the context in which they are carried out, can be entrusted only to persons of a particular sex may be excluded from the scope of this article or some of its provisions. This provision is not to be interpreted as requiring the Parties to embody in laws or regulations a list of occupations which, by reason of their nature or the context in which they are carried out, may be reserved to persons of a particular sex. 26 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

Articles 21 and 22

- 1 For the purpose of the application of these articles, the term “workers’ representatives” means persons who are recognised as such under national legislation or practice.
- 2 The terms “national legislation and practice” embrace as the case may be, in addition to laws and regulations, collective agreements, other agreements between employers and workers’ representatives, customs as well as relevant case law.
- 3 For the purpose of the application of these articles, the term “undertaking” is understood as referring to a set of tangible and intangible components, with or without legal personality, formed to produce goods or provide services for financial gain and with power to determine its own market policy.
- 4 It is understood that religious communities and their institutions may be excluded from the application of these articles, even if these institutions are “undertakings” within the meaning of paragraph 3. Establishments pursuing activities which are inspired by certain ideals or guided by certain moral concepts, ideals and concepts which are protected by national legislation, may be excluded from the application of these articles to such an extent as is necessary to protect the orientation of the undertaking.
- 5 It is understood that where in a state the rights set out in these articles are exercised in the various establishments of the undertaking, the Party concerned is to be considered as fulfilling the obligations deriving from these provisions.
- 6 The Parties may exclude from the field of application of these articles, those undertakings employing less than a certain number of workers, to be determined by national legislation or practice.

Article 22

- 1 This provision affects neither the powers and obligations of states as regards the adoption of health and safety regulations for workplaces, nor the powers and responsibilities of the bodies in charge of monitoring their application.
- 2 The terms “social and socio-cultural services and facilities” are understood as referring to the social and/or cultural facilities for workers provided by some undertakings such as welfare assistance, sports fields, rooms for nursing mothers, libraries, children’s holiday camps, etc. 27 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

Article 23, paragraph 1

For the purpose of the application of this paragraph, the term “for as long as possible” refers to the elderly person’s physical, psychological and intellectual capacities.

Article 24

- 1 It is understood that for the purposes of this article the terms “termination of employment” and “terminated” mean termination of employment at the initiative of the employer.
- 2 It is understood that this article covers all workers but that a Party may exclude from some or all of its protection the following categories of employed persons:
  - a workers engaged under a contract of employment for a specified period of time or a specified task;
  - b workers undergoing a period of probation or a qualifying period of employment, provided that this is determined in advance and is of a reasonable duration;
  - c workers engaged on a casual basis for a short period.
- 3 For the purpose of this article the following, in particular, shall not constitute valid reasons for termination of employment:

- a trade union membership or participation in union activities outside working hours, or, with the consent of the employer, within working hours;
  - b seeking office as, acting or having acted in the capacity of a workers' representative;
  - c the filing of a complaint or the participation in proceedings against an employer involving alleged violation of laws or regulations or recourse to competent administrative authorities;
  - d race, colour, sex, marital status, family responsibilities, pregnancy, religion, political opinion, national extraction or social origin;
  - e maternity or parental leave;
  - f temporary absence from work due to illness or injury.
- 4 It is understood that compensation or other appropriate relief in case of termination of employment without valid reasons shall be determined by national laws or regulations, collective agreements or other means appropriate to national conditions. 28 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

Article 25

- 1 It is understood that the competent national authority may, by way of exemption and after consulting organisations of employers and workers, exclude certain categories of workers from the protection provided in this provision by reason of the special nature of their employment relationship.
- 2 It is understood that the definition of the term “insolvency” must be determined by national law and practice.
- 3 The workers' claims covered by this provision shall include at least:
- a the workers' claims for wages relating to a prescribed period, which shall not be less than three months under a privilege system and eight weeks under a guarantee system, prior to the insolvency or to the termination of employment;
  - b the workers' claims for holiday pay due as a result of work performed during the year in which the insolvency or the termination of employment occurred;
  - c the workers' claims for amounts due in respect of other types of paid absence relating to a prescribed period, which shall not be less than three months under a privilege system and eight weeks under a guarantee system, prior to the insolvency or the termination of the employment.
- 4 National laws or regulations may limit the protection of workers' claims to a prescribed amount, which shall be of a socially acceptable level.

Article 26

It is understood that this article does not require that legislation be enacted by the Parties.

It is understood that paragraph 2 does not cover sexual harassment.

Article 27

It is understood that this article applies to men and women workers with family responsibilities in relation to their dependent children as well as in relation to other members of their immediate family who clearly need their care or support where such responsibilities restrict their possibilities of preparing for, entering, participating in or advancing in economic activity. The terms “dependent children” and “other members of their immediate family who clearly need their care and support” mean persons defined as such by the national legislation of the Party concerned.

Articles 28 and 29

For the purpose of the application of this article, the term “workers’ representatives” means persons who are recognised as such under national legislation or practice. 29 ETS 163 – European Social Charter (revised), 3.V.1996

Part III

It is understood that the Charter contains legal obligations of an international character, the application of which is submitted solely to the supervision provided for in Part IV thereof.

Article A, paragraph 1

It is understood that the numbered paragraphs may include articles consisting of only one paragraph.

Article B, paragraph 2

For the purpose of paragraph 2 of Article B, the provisions of the revised Charter correspond to the provisions of the Charter with the same article or paragraph number with the exception of:

- a Article 3, paragraph 2, of the revised Charter which corresponds to Article 3, paragraphs 1 and 3, of the Charter;
- b Article 3, paragraph 3, of the revised Charter which corresponds to Article 3, paragraphs 2 and 3, of the Charter;
- c Article 10, paragraph 5, of the revised Charter which corresponds to Article 10, paragraph 4, of the Charter;
- d Article 17, paragraph 1, of the revised Charter which corresponds to Article 17 of the Charter.

Part V

Article E

A differential treatment based on an objective and reasonable justification shall not be deemed discriminatory.

Article F

The terms “in time of war or other public emergency” shall be so understood as to cover also the threat of war.

Article I

It is understood that workers excluded in accordance with the appendix to Articles 21 and 22 are not taken into account in establishing the number of workers concerned.

Article J

The term “amendment” shall be extended so as to cover also the addition of new articles to the Charter.

Příloha 9

Usnesení vlády č. 418 ze dne 11. 5. 2016

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 11. května 2016 č. 418

ke Zprávě o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2015 (ve srovnání s rokem 2014)

Vláda

I. bere na vědomí Zprávu o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2015 (ve srovnání s rokem 2014), uvedenou v části III materiálu čj. 523/16;

II. ukládá ministru vnitra předložit vládě do 30. dubna 2017 Zprávu o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015);

III. pověřuje předsedu vlády předložit zprávu uvedenou v bodě I tohoto usnesení předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

Provedou:

předseda vlády,

ministr vnitra

Mgr. Bohuslav Sobotka, v. r.

předseda vlády

Příloha 10

Dotazník

DOTAZNÍK

__Veškeré otázky v dotazníku jsou směřovány na bezpečnostní opatření policie typu hromadných narušení veřejného pořádku (např. sportovní utkání, koncerty, politická shromáždění, apod.) a dopravně bezpečnostních akcí.

Pokyn:

Vybranou odpověď prosím označte zakroužkováním čísla nebo vypište do připravených kolonek (okének, řádek)

1. Zařazení ve struktuře Policie ČR
1. metodik
2. velitel
3. policista
2. Má výkon bezpečnostních opatření vykonávaných policií dostatečnou legislativní podporu?
1. ano
2. ne
3. Jsou právní předpisy týkající se výkonu bezpečnostních opatření u přehledné a nerozmělněné do řady různých právních norem?
1. ano
2. ne
4. Dokáží velitelé bezpečnostního opatření pružně využít všechny zákonem jim daná práva a oprávnění při výkonu opatření?
1. ano
2. ne
5. Má policie zpracovaný systém metodiky bezpečnostních opatření?
1. ano
2. ne
6. Je systém metodiky bezpečnostních opatření policie zpracovaný dostatečně podrobně pro samotný výkon opatření v terénu?
1. ano
2. ne
7. Spolupracují při tvorbě metodiky metodici s veliteli opatření, kteří se pohybují v terénu tak, aby jim následná metodika vyhovovala v praxi?
1. ano
2. ne
3. nevím
8. Reaguje metodika výkonu bezpečnostních opatření pružně na nové bezpečnostní hrozby a rizika?
1. ano
2. ne
3. nevím
9. Využívají metodici policie při tvorbě metodiky bezpečnostních opatření zahraniční zkušenosti?

- 1. ano
- 2. ne
- 3. nevím

10. Je pravdivé tvrzení, že sebelepší metodika nikdy nemůže nahradit zkušenosti?

- 1. ano
- 2. ne

11. Supluje policie při výkonu některých bezpečnostních opatření pořadatelskou službu?

- 1. ano
- 2. ne

12. Jsou z vašeho pohledu vždy nebo téměř vždy bezpečnostní opatření při hromadných narušováních veřejného pořádku opodstatněná? 1. ano

2. ne

13. Jsou z vašeho pohledu opodstatněné dopravně bezpečnostní akce?

1. ano

2. ne

14. Je pravdivé tvrzení, že dopravně bezpečnostní akce je ve své podstatě vlastně výkon běžné činnosti policistů. 1. ano

2. ne

15. Myslíte si, že rozhodnutí o uskutečnění či neuskutečnění určitého bezpečnostního opatření může být činěno pod politickým vlivem, ať již na úrovni obce, kraje či státu? 1. ano

2. ne

16. Zažili jste někdy během své praxe, že se bezpečnostní opatření realizovalo pouze z důvodu mediálního tlaku? Myšleno tak, že vyhodnocením běžných mechanismů uvnitř policie by se jinak opatření vůbec nekonalo, ale protože se jednalo o kauzu, případ, situaci, či akci mediálně ostře sledovanou, bylo rozhodnuto o realizaci opatření, kdy jediným reálným základem pro výkon opatření bylo „kdyby náhodou“? 1. ano

2. ne

17. Dostal jste někdy instrukce při výkonu bezpečnostního opatření či při instruktáži k opatření typu „hlavně nezapomínejte, kdo je starostou, primátorem, hejtmanem, ministrem vnitra“ apod.? 1. ano

2. ne

18. Je při realizacích bezpečnostních opatření důležitá spolupráce policie s médii?

- 1. ano
- 2. ne

20. Je při výkonu bezpečnostních opatření dobře zajištěna logistická podpora, ať se to týká technického vybavení, výstroje policistů, stravy či technického zázemí.

- 1. ano
- 2. ne

3. občas ano, občas ne

Příloha 11

Frekvenční tabulky

Frequencies

[DataSet1]
C:\Users\marikova\Documents\Diplomky\Pr-
Janovská\data.sav

Frequency Table

1. Zařazení

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	metodik	30	30,0	30,0	30,0
	velitel	40	40,0	40,0	70,0
	policista	30	30,0	30,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

2. Má výkon bezpečnostních opatření vykonávaných policií dostatečnou legislativní podporu?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	94	94,0	94,0	94,0
	ne	6	6,0	6,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

3. Jsou právní předpisy týkající se výkonu bezpečnostních opatření u přehledné a nerozmělněné do řady různých právních norem?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	83	83,0	83,0	83,0
	ne	17	17,0	17,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

4. Dokáží velitelé bezpečnostního opatření pružně využít všechny zákonem jim daná práva a oprávnění při výkonu opatření?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	86	86,0	86,0	86,0
	ne	14	14,0	14,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

5. Má policie zpracovaný systém metodiky bezpečnostních opatření?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	91	91,0	93,8	93,8
	ne	6	6,0	6,2	100,0
	Total	97	97,0	100,0	
Missing	System	3	3,0		
Total		100	100,0		

6. Je systém metodiky bezpečnostních opatření policie zpracovaný dostatečně podrobně pro samotný výkon opatření v terénu?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	81	81,0	81,0	81,0
	ne	19	19,0	19,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

7. Spolupracují při tvorbě metodiky metodici s veliteli opatření, kteří se pohybují v terénu tak, aby jim následná metodika vyhovovala v praxi?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	69	69,0	69,7	69,7
	ne	4	4,0	4,0	73,7
	nevím	26	26,0	26,3	100,0
	Total	99	99,0	100,0	
Missing	System	1	1,0		
Total		100	100,0		

8. Reaguje metodika výkonu bezpečnostních opatření pružně na nové bezpečnostní hrozby a rizika?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	70	70,0	70,0	70,0
	ne	13	13,0	13,0	83,0
	nevím	17	17,0	17,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

9. Využívají metodici policie při tvorbě metodiky bezpečnostních opatření zahraniční zkušenosti?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	61	61,0	61,6	61,6
	ne	4	4,0	4,0	65,7

	nevím	34	34,0	34,3	100,0
	Total	99	99,0	100,0	
Missing	System	1	1,0		
Total		100	100,0		

10. Je pravdivé tvrzení, že sebelepší metodika nikdy nemůže nahradit zkušenosti?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	98	98,0	98,0	98,0
	ne	2	2,0	2,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

11. Supluje policie při výkonu některých bezpečnostních opatření pořadatelskou službu?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	59	59,0	59,0	59,0
	ne	41	41,0	41,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

12. Jsou z vašeho pohledu vždy nebo téměř vždy bezpečnostní opatření při hromadných narušováních veřejného pořádku opodstatněná?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	80	80,0	80,0	80,0
	ne	20	20,0	20,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

13. Jsou z vašeho pohledu opodstatněné dopravně bezpečnostní akce?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	85	85,0	88,5	88,5
	ne	11	11,0	11,5	100,0
	Total	96	96,0	100,0	
Missing	System	4	4,0		
Total		100	100,0		

14. Je pravdivé tvrzení, že dopravně bezpečnostní akce je ve své podstatě vlastně výkon běžné činnosti policistů.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid	ano	84	84,0	84,8	84,8
	ne	15	15,0	15,2	100,0
	Total	99	99,0	100,0	
Missing	System	1	1,0		
Total		100	100,0		

15. Myslíte si, že rozhodnutí o uskutečnění či neuskutečnění určitého bezpečnostního opatření může být činěno pod politickým vlivem, ať již na úrovni obce, kraje či státu?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	53	53,0	53,0	53,0
	ne	47	47,0	47,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

16. Zažili jste někdy během své praxe, že se bezpečnostní opatření realizovalo pouze z důvodu mediálního tlaku? Myšleno tak, že vyhodnocením běžných mechanismů uvnitř policie by se jinak opatření vůbec nekonalo, ale protože se jednalo o kauzu, případ, sit

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	51	51,0	51,5	51,5
	ne	48	48,0	48,5	100,0
	Total	99	99,0	100,0	
Missing	System	1	1,0		
Total		100	100,0		

17. Dostal jste někdy instrukce při výkonu bezpečnostního opatření či při instruktáži k opatření typu „hlavně nezapomínejte, kdo je starostou, primátorem, hejtmanem, ministrem vnitra“ apod.?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	26	26,0	26,3	26,3
	ne	73	73,0	73,7	100,0
	Total	99	99,0	100,0	
Missing	System	1	1,0		
Total		100	100,0		

18. Je při realizacích bezpečnostních opatření důležitá spolupráce policie s médii?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	88	88,0	89,8	89,8

	ne	10	10,0	10,2	100,0
	Total	98	98,0	100,0	
Missing	System	2	2,0		
Total		100	100,0		

19.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	100	100,0	100,0	100,0

20. Je při výkonu bezpečnostních opatření dobře zajištěna logistická podpora, ať se to týká technického vybavení, výstroje policistů, stravy či technického zázemí.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ano	40	40,0	40,4	40,4
ne	8	8,0	8,1	48,5
občas ano, občas ne	51	51,0	51,5	100,0
Total	99	99,0	100,0	
Missing System	1	1,0		
Total	100	100,0		

Příloha 12

Crosstabs

Crosstabs

2. Má výkon bezpečnostních opatření vykonávaných policií dostatečnou legislativní podporu? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
2. Má výkon bezpečnostních opatření vykonávaných policií dostatečnou legislativní podporu?	ano	Count	30	40	24	94
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	80,0%	94,0%
	ne	Count	0	0	6	6
		% within 1. Zařazení	0,0%	0,0%	20,0%	6,0%
Total	Count	30	40	30	100	
	% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

3. Jsou právní předpisy týkající se výkonu bezpečnostních opatření u přehledné a nerozmlněné do řady různých právních norem? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
3. Jsou právní předpisy týkající se výkonu bezpečnostních opatření u přehledné a nerozmlněné do řady různých právních norem?	ano	Count	30	40	13	83
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	43,3%	83,0%
	ne	Count	0	0	17	17
		% within 1. Zařazení	0,0%	0,0%	56,7%	17,0%
Total	Count	30	40	30	100	
	% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

4. Dokáží velitelé bezpečnostního opatření pružně využít všechny zákonem jim daná práva a oprávnění při výkonu opatření? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
4. Dokáží velitelé bezpečnostního opatření pružně využít všechny zákonem jim daná práva a oprávnění při výkonu opatření?	ano	Count	30	40	16	86
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	53,3%	86,0%
	ne	Count	0	0	14	14
		% within 1. Zařazení	0,0%	0,0%	46,7%	14,0%
Total	Count	30	40	30	100	
	% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

5. Má policie zpracovaný systém metodiky bezpečnostních opatření? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
5. Má policie zpracovaný systém metodiky bezpečnostních opatření?	ano	Count	30	37	24	91
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	80,0%	93,8%

	ne	Count	0	0	6	6
		% within 1. Zařazení	0,0%	0,0%	20,0%	6,2%
Total		Count	30	37	30	97
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

6. Je systém metodiky bezpečnostních opatření policie zpracovaný dostatečně podrobně pro samotný výkon opatření v terénu? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
6. Je systém metodiky bezpečnostních opatření policie zpracovaný dostatečně podrobně pro samotný výkon opatření v terénu?	ano	Count	30	35	16	81
		% within 1. Zařazení	100,0%	87,5%	53,3%	81,0%
	ne	Count	0	5	14	19
		% within 1. Zařazení	0,0%	12,5%	46,7%	19,0%
Total		Count	30	40	30	100
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

7. Spolupracují při tvorbě metodiky metodici s veliteli opatření, kteří se pohybují v terénu tak, aby jim následná metodika vyhovovala v praxi? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
7. Spolupracují při tvorbě metodiky metodici s veliteli opatření, kteří se pohybují v terénu tak, aby jim následná metodika vyhovovala v praxi?	ano	Count	30	38	1	69
		% within 1. Zařazení	100,0%	95,0%	3,4%	69,7%
	ne	Count	0	0	4	4
		% within 1. Zařazení	0,0%	0,0%	13,8%	4,0%
	nevím	Count	0	2	24	26
		% within 1. Zařazení	0,0%	5,0%	82,8%	26,3%
Total		Count	30	40	29	99
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

8. Reaguje metodika výkonu bezpečnostních opatření pružně na nové bezpečnostní hrozby a rizika? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
8. Reaguje metodika výkonu bezpečnostních opatření pružně na nové bezpečnostní hrozby a rizika?	ano	Count	30	30	10	70
		% within 1. Zařazení	100,0%	75,0%	33,3%	70,0%
	ne	Count	0	5	8	13
		% within 1. Zařazení	0,0%	12,5%	26,7%	13,0%
	nevím	Count	0	5	12	17
		% within 1. Zařazení	0,0%	12,5%	40,0%	17,0%
Total		Count	30	40	30	100
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

9. Využívají metodici policie při tvorbě metodiky bezpečnostních opatření zahraniční zkušenosti? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
9. Využívají metodici policie při tvorbě metodiky bezpečnostních opatření zahraniční zkušenosti?	ano	Count	30	21	10	61
		% within 1. Zařazení	100,0%	52,5%	34,5%	61,6%
	ne	Count	0	2	2	4
		% within 1. Zařazení	0,0%	5,0%	6,9%	4,0%
	nevím	Count	0	17	17	34
		% within 1. Zařazení	0,0%	42,5%	58,6%	34,3%
Total	Count	30	40	29	99	
	% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

10. Je pravdivé tvrzení, že sebelepší metodika nikdy nemůže nahradit zkušenosti? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
10. Je pravdivé tvrzení, že sebelepší metodika nikdy nemůže nahradit zkušenosti?	ano	Count	30	40	28	98
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	93,3%	98,0%
	ne	Count	0	0	2	2
		% within 1. Zařazení	0,0%	0,0%	6,7%	2,0%
Total	Count	30	40	30	100	
	% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

11. Supluje policie při výkonu některých bezpečnostních opatření pořadatelskou službu? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
11. Supluje policie při výkonu některých bezpečnostních opatření pořadatelskou službu?	ano	Count	12	22	25	59
		% within 1. Zařazení	40,0%	55,0%	83,3%	59,0%
	ne	Count	18	18	5	41
		% within 1. Zařazení	60,0%	45,0%	16,7%	41,0%
Total	Count	30	40	30	100	
	% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

12. Jsou z vašeho pohledu vždy nebo téměř vždy bezpečnostní opatření při hromadných narušováních veřejného pořádku opodstatněná? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
12. Jsou z vašeho pohledu vždy nebo téměř vždy bezpečnostní opatření při hromadných narušováních veřejného pořádku opodstatněná?	ano	Count	30	36	14	80

opatření při hromadných narušováních veřejného pořádku opodstatněná?		% within 1. Zařazení	100,0%	90,0%	46,7%	80,0%
			Count	0	4	16
ne		% within 1. Zařazení	0,0%	10,0%	53,3%	20,0%
		Count	30	40	30	100
Total		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

13. Jsou z vašeho pohledu opodstatněné dopravně bezpečnostní akce? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
13. Jsou z vašeho pohledu opodstatněné dopravně bezpečnostní akce?	ano	Count	30	33	22	85
		% within 1. Zařazení	100,0%	89,2%	75,9%	88,5%
ne		Count	0	4	7	11
		% within 1. Zařazení	0,0%	10,8%	24,1%	11,5%
Total		Count	30	37	29	96
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

14. Je pravdivé tvrzení, že dopravně bezpečnostní akce je ve své podstatě vlastně výkon běžné činnosti policistů. * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
14. Je pravdivé tvrzení, že dopravně bezpečnostní akce je ve své podstatě vlastně výkon běžné činnosti policistů.	ano	Count	23	35	26	84
		% within 1. Zařazení	76,7%	87,5%	89,7%	84,8%
ne		Count	7	5	3	15
		% within 1. Zařazení	23,3%	12,5%	10,3%	15,2%
Total		Count	30	40	29	99
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

15. Myslíte si, že rozhodnutí o uskutečnění či neuskutečnění určitého bezpečnostního opatření může být činěno pod politickým vlivem, ať již na úrovni obce, kraje či státu? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
15. Myslíte si, že rozhodnutí o uskutečnění či neuskutečnění určitého bezpečnostního opatření může být činěno pod politickým vlivem, ať již na úrovni obce, kraje či státu?	ano	Count	11	16	26	53
		% within 1. Zařazení	36,7%	40,0%	86,7%	53,0%
ne		Count	19	24	4	47
		% within 1. Zařazení	63,3%	60,0%	13,3%	47,0%
Total		Count	30	40	30	100
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

16. Zažili jste někdy během své praxe, že se bezpečnostní opatření realizovalo pouze z důvodu mediálního tlaku? Myšleno tak, že vyhodnocením běžných mechanismů uvnitř policie by se jinak opatření vůbec nekonalo, ale protože se jednalo o kauzu, případ, sit * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
16. Zažili jste někdy během své praxe, že se bezpečnostní opatření realizovalo pouze z důvodu mediálního tlaku? Myšleno tak, že vyhodnocením běžných mechanismů uvnitř policie by se jinak opatření vůbec nekonalo, ale protože se jednalo o kauzu, případ, sit	ano	Count	15	13	23	51
		% within 1. Zařazení	50,0%	32,5%	79,3%	51,5%
	ne	Count	15	27	6	48
		% within 1. Zařazení	50,0%	67,5%	20,7%	48,5%
Total		Count	30	40	29	99
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

17. Dostal jste někdy instrukce při výkonu bezpečnostního opatření či při instruktáži k opatření typu „hlavně nezapomínejte, kdo je starostou, primátorem, hejtmanem, ministrem vnitra“ apod.? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
17. Dostal jste někdy instrukce při výkonu bezpečnostního opatření či při instruktáži k opatření typu „hlavně nezapomínejte, kdo je starostou, primátorem, hejtmanem, ministrem vnitra“ apod.?	ano	Count	2	13	11	26
		% within 1. Zařazení	6,7%	32,5%	37,9%	26,3%
	ne	Count	28	27	18	73
		% within 1. Zařazení	93,3%	67,5%	62,1%	73,7%
Total		Count	30	40	29	99
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

18. Je při realizacích bezpečnostních opatření důležitá spolupráce policie s médii? * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
18. Je při realizacích bezpečnostních opatření důležitá spolupráce policie s médii?	ano	Count	30	35	23	88
		% within 1. Zařazení	100,0%	89,7%	79,3%	89,8%
	ne	Count	0	4	6	10
		% within 1. Zařazení	0,0%	10,3%	20,7%	10,2%

Total	Count	30	39	29	98
	% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

19. * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
19.	0	Count	30	40	30	100
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	30	40	30	100
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

20. Je při výkonu bezpečnostních opatření dobře zajištěna logistická podpora, ať se to týká technického vybavení, výstroje policistů, stravy či technického zázemí. * 1. Zařazení Crosstabulation

			1. Zařazení			Total
			metodik	velitel	policista	
20. Je při výkonu bezpečnostních opatření dobře zajištěna logistická podpora, ať se to týká technického vybavení, výstroje policistů, stravy či technického zázemí.	ano	Count	19	18	3	40
		% within 1. Zařazení	63,3%	45,0%	10,3%	40,4%
	ne	Count	0	6	2	8
		% within 1. Zařazení	0,0%	15,0%	6,9%	8,1%
	občas ano, občas ne	Count	11	16	24	51
		% within 1. Zařazení	36,7%	40,0%	82,8%	51,5%
Total		Count	30	40	29	99
		% within 1. Zařazení	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%